రసికజనమనోభిరామము.

కవిసార్వభౌమ

కూచిమంచి - తిమ్మకవిప్రణీతము.

బ్రహ్మశ్రీ

శతావధాని పురాణం, సూర్యనారాయణతీర్థులవారిచేఁ

బరిష్కృతము.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు

అండ్ సన్స వారిచేఁ

బ్రకటితము.

Madras:

INDIA STEAM PRINTING WORKS.

[Rs. 0-8-0] 1910. [All Rights Reserved.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము.

పీఠిక.

శ్రీ మీఱం దనపెండ్లివేళ మెడలం జెన్నారుభూషామణి
స్తోమంబుం బొడగాంచి శైలసుత చేతోవీథిఁ గంపింపఁ ద
ద్భామారత్నముకొప్పు బర్హ మని యప్పాముల్ దల ల్వంప న
త్యామోదంబున నవ్వు శంభుఁ డిడు మా కశ్రాంతసౌఖ్యోన్నతుల్. 1

సీ. చిన్నారిజాబిల్లి సేసక్రొవ్వెదపువ్వు, మెట్టరాచబిడారు పుట్టినిల్లు
మగనిసామేను సేమపుటోలగపుమిద్దె, కలుములజవరాలు చెలిమిబోటి
తెలిగంటికల్కిముద్దియ లూడిగపుఁజెలు, ల్కడిఁదిబొమ్మమెకంబు కత్తలాని
యాముశేనుఁగుమోము సామిముద్దులపట్టి, జక్కరవిరిబోఁడి సవతిమిన్న
తే. గాఁగ జగములు గడితంపుఁగనికరంపు, పెంపు రాణింప నెపుడుఁ బాలింపుచుండు
సర్వమంగళ మాకు నంఖర్వసర్వ, మంగళావాప్తి నొడఁగూర్చి మనుచుఁ గాత. 2

చ. పొలుపుగ గొల్లక్రొందలిరుఁబోఁడులకుల్కుమిటారిగబ్బిగు
బ్బలు బలువెన్నముద్ద లని భావమునం దలపోసి డాసి కం
చెల వెడలించి మాటికిని జేతుల నొక్కుచు హొంతకారి యై
యలఁతిగ నవ్వువెన్నుఁడు దయామతి మాకుఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెడిన్. 3

మ. దివిషద్రాజముఖీలలామఫలకోత్కీర్ణస్ఫురత్కుంకుమ
ద్రవలాక్షారుణితాంఘ్రిపద్మ యగుచు న్రాణించునప్పద్మభూ
భువనోత్కృష్టమహాప్రబంధఘటనాపూర్జైత్రైకసామ్రాజ్యవై
భవ మెల్లప్పుడు మాకొసంగి యనుకంపాలీలలం బ్రోవుతన్. 4

మ. నలుమోముల్దన కబ్బియుండుటకు నానందంబుతో నోలిమైఁ
బలుకుందొయ్యలిచెక్కులుం బెదవియుం ఫాలంబుఁ జుంబించి చే

శ్రీకృష్ణదేవరాయ [illegible]
సుల్తాన బజార్, హైదరాబాద్. ఆం. ప్ర.

తులవెంట న్వెలిగబ్బిగుబ్బచనుబం•తు ల్వట్టి క్రీడాకళా
కలన న్మించువిరించి మా కొసఁగు సా•కల్యాయురారోగ్యముల్. 5

సీ. అమరశిరఃకిరీ•టాంచలమణివిభా, నీరాజితాంఘ్రి యే•సారసాక్షి
కుందేందుమందార•చందనఘనసార, నీహారవర్ణ యే•మోహనాంగి
హేమాబ్జకబళనో•ద్దామమత్తమరాళ, ఘోటకారోహ యే•బోటిమిన్న
వరదండపుస్తక•వల్లకీశుకరాజ, రాజత్కరాబ్జ యే•రాజవదన
తే. యమ్మహావాణి పికవాణి • యజునిరాణి, సైకతశ్రోణి మదచంచ•రీకవేణి
పరమకల్యాణి కిసలయ•పాణి మాకు, మంజువాగ్గుంభన లొసంగి • మనుచుఁ గాత. 6

మ. ప్రమథాధీశశిరోగ్రభాగవిలస•త్ప్రాలేయరుక్ఖండముం
బ్రమదం బొప్పఁగఁ జూచి మోదకముగా • భావించి యంచత్కరా
గ్రము వే చాఁచి కడంకతోడఁ దివియం • గామించి మే లెంచు దం
తిముఖుం డెప్పుడుఁ బ్రోచు మత్కృతి దయా•ర్ద్రీభూతచిత్తంబునన్. 7

మ. చిరభక్తిప్రతిభావిభాసితుఁడ నై • చింతింతు నశ్రాంతముం
బరవాదిప్రమదద్విపేంద్రపటలీ•పంచాననశ్రేష్ఠు బం
ధురతేజోనిధి దెందులూరికులపా•థోరాశిరాకానిశా
కరుని న్లింగయసద్గురూత్తముని సా•క్షాచ్చంద్రచూడాకృతిన్. 8

సీ. గురుతరకౌండిన్య•గోత్రవిఖ్యాతుండు, బయ్యనామాత్యుఁ డే•ప్రభుని తాత
నిరతాన్నదానవ•ర్ణితయశస్సాంద్రుండు, తిమ్మనసచివుఁ డే•ధీరుతండ్రి
ఘనులు జగ్గనయు సిం•గనయు మంత్రియు నర, సనయును నేధన్యు•ననుజవరులు
తిమ్మయాఖ్యుఁడ నేఁ బ్ర•థితులు సింగనయు జగ్గనయు సూరనయు నే•యనఘుసుతుల
తే. మతులమతి రాజమాంబ యే•యధిపుజనని, యతిపతివ్రత లక్ష్మి యే•చతురురాణి
యట్టిశ్రీకూచిమంచివం•శాబ్ధిచంద్రు, మజ్జనకు గంగనామాత్యు • మదిఁ దలంతు. 9

మ. తనరార న్నుతి సేతు సేతుహిమవ•ద్గంగాస్తశైలాంతరా
వనిభాగావిరతప్రసిద్ధకవివి•ద్వన్మాగధేంద్రాదియా
చనకానీకనిరంతరప్రణుతభా•స్వద్దానవిద్యాపరా
యణు భూభృజ్జనపూజ్యు మజ్జనకు గం•గామాత్యచూడామణిన్. 10

చ. మనమునఁ బ్రస్తుతింతు బుధ•మాన్యుల ధన్యుల జగ్గనార్యసిం
గనసరసప్రధానవిది•తాఖ్యుల మంత్రికులేంద్రముఖ్యులన్
ధనదసఖాంఘ్రిభక్తిసము•దంచితచిత్తుల సాధువృత్తులన్

జనవినుతోన్నదానగుణ•సంతతభవ్యుల మత్పితృవ్యులన్. 11

మ. కవిచూడామణుల న్మహాఘనుల వే•డ్కం గొల్తు వల్మీకసం
భవు వ్యాసు న్జయదేవు భోజనృపతి • న్బాణు న్మయూరాహ్వయున్
శివభద్రార్యుని గాళిదాససుకవిన్ • శ్రీహర్షుని న్మాఘు భా
రవిఁ జోరు న్భవభూతి మల్హణుని వా•క్ప్రాచుర్యసంసిద్ధికిన్. 12

సీ. బహుముఖవక్త్రయై • పరఁగుకుండలినాథు, నఖిలకళాధాముఁ • డైనసోముఁ
బరజయోన్నతి నెన్న•ఁబడువీరభద్రుని, సర్వజ్ఞతాగుణ•శాలి భీముఁ
జతురాస్యు వాగను•శాసను విబుధప్ర, కరముఖ్యు నమరేశుఁ • బురుషసింహుఁ
డనఁ దగుశ్రీనాథు • ఘనమార్గవర్తియై, కరము వెలుంగుభా•స్కరబుధేంద్రు
తే. సతతలోకేశ్వరప్రభా•జితనితాంత, రాజమానప్రభావుని • రంగనాథు
మఱియు నాంధ్రకవిత్వని•ర్మాణకుశలు, లగుమహాకవివర్యుల • నభినుతింతు. 13

తే. భంగమున దాఁగి పంకంబు•పాల లోఁగి
సరసులకుఁ గాక యెఱుకలు • సడల నెఱసు
లేఱుచు జడాశయంబుల • నెపుడు మెలఁగు
కుకవినికురుంబముల లెక్కఁ • గొనఁగ నేల. 14

సీ. అన్యపదార్థాప•హరణప్రవీణులు, సమధికసుశ్లోక•విముఖమతులు
గురువర్ణలఘువర్ణ•పరిశోధనాజ్ఞులు, సదమలసాధుల•క్షణరహితులు
చిరతరఘనసుఖ•శ్రేయోవిదూరులు, ప్రతిపదాత్యంతకు•వాదరతులు
సంతతసమధిక•సమతప్రకంపితు, లతితరదుర్వృత్త•యుతులు నైన
తే. ధూర్తకవిరాజుల కొకింతఁ • దొలఁగ వలయు, నఖిలదిగ్దేశనృపసభా•ఖ్యాతపూత
భారతీలబ్ధకవితావి•భాసమాన, సార్వసామ్రాజ్యఖని యైన•సజ్జనుండు. 15

సీ. బహుపురాణములు ప్ర•బంధము ల్లక్షణ, శాస్త్రము ల్వివిధకో•శములు నాట
కము లలంకారశా•స్త్రములును శోధించి, ప్రౌఢిమై నేతత్ప్ర•బంధ మే నొ
నర్చెద నిందులో•న నొకించుకొక్కెడఁ, బరికింప నెఱసులు • దొరలి యున్న
నెన్నిక సేయక • హితకరుణామతిఁ, గనుఁగొని సారంబె • కైకొనుండు
తే. మంచితేనియ జనులు వే•మఱు కడంక, నరసి వడపోసి యునిచిన• నందులోన
నలుసు లొకకొన్ని యందందఁ•గలుగకున్నె, భవ్యమతులార కవిబుధ•ప్రవరులార.

సీ. వళులయొప్పిదమున • వఱలు నాశయమృదు, పదవిభ్రమంబుల • బాగు మీఱి
కలితచంపకమాలి•కానుకాంతిశ్రీల, సరసిజముఖవికా•సములఁ దనరి

మహితచమత్క్రియా • మధురవాగ్రచనల, శుభలక్షణారూఢి • సొం పెసంగి
ప్రవిమలశృంగార • భావగౌరవమునఁ, గన దలంకారవై • ఖరులఁ జెలఁగి
తే. ప్రబలుమత్కావ్యకన్యకా • రత్న మఖిల, రసికజనసంతతమనోభి • రామ మగుచు
నిండుకొనుఠీవి నిర్ధరా • మండలమున, నసదృశవిలాసలీలల • నలరుఁ గాత. 17

వ. అని నిఖిలదేవతాప్రణతియు గురుచరణస్మరణంబును పితృపితృవ్యస్తోత్రంబును బురాతనమహాకవివర్ణనంబును గుకవినిరాకరణంబును నాధునికసుకవివిద్వత్ప్రార్థనంబునుం గావించి యష్టాదశాధికవర్ణనాన్వితం బగునొక్క మహాప్రబంధంబు నొనర్పఁ బూని యున్న సమయంబున. 18

సీ. పరిపరిపీలుక • ర్బురపురక్షణనుఁ డ, గ్రగశాపటీకజూహు • రాణవప్త
పరవిపిండీవృష • పదకదంబుఁడు మహా, కులకశయాలీన • గురుకలాపుఁ
డద్రిదారకసము • ద్యద్విస్మయవిదారి, నాగప్రహాధసము • న్నతతురంబుఁ
డవిరలచంద్రమ • యాగారగానుఁడు, రీతుపానారత • ప్రియసచివుఁడు
తే. భద్రఖింఛోళుఁ డాశ్రిత • శూద్రధరుఁడు
నిగమరథ్యామృగుఁడు పీత • నిగమకులుఁడు
పత్ప్రిహారేట్సమాహ్వయ • ప్రభుఁడు నాదు
స్వప్నమున నొక్కనాఁడు సా • క్షాత్కరించె. 19

తే. అట్లు సాక్షాత్కరించి మ • హాత్ముఁ డైన
పిఠపురీకుక్కుటేశ్వరా • భిఖ్యసాంబ
శివుఁడు నిస్తులకరుణార్ద్ర • చిత్తుఁ డగుచు
నింపు దళుకొత్త ననుఁ జూచి • యిట్టు లనియె. 20

సీ. ప్రతిభమై రుక్మిణీ • పరిణయంబును సింహ, శైలమాహాత్మ్యంబు • నీలపెండ్లి
కథయును రాజశే • ఖరవిలాసంబును, నచ్చతెనుంగురా • మాయణంబు
సారంగధరనృప • చరితంబు సాగర, సంగమాహాత్మ్యంబు • రంగు మీఱు
సకలలక్షణసార • సంగ్రహంబు నొనర్చి, కృతులు మా పేర నం • కితము చేసి
తే. నట్టిప్రోడవు నీ విపు • డలఘుమతిని, రహి నొనర్పఁగఁ బూనిన • రసికజనమ
నోభిరామముఁ గృతిసేయు • మలర మాకుఁ, దిమ్మకవిరాయ సకలసు • ధీవిధేయ.

క. నరవరు లిడుమణిభూషా, కరితురగాందోళికాది • ఘనవిభవము ల
స్థిరము లవేటికి నింకే, నిరవుగ నిహపరసుఖంబు • లిడియెదఁ జుమ్మీ. 22

వ. అని యాన తిచ్చి యప్పరమేశ్వరుం డంతర్హితుం డగుటయు నేను నమందానందకం

25144
3.3.72

దళితహృదయారవిందుండ నై యమ్మహాదేవునకు నిమ్మహాప్రబంధంబుఁ గృతిసేయ
నిశ్చయించి. 23

సీ. నిఖిలవిద్యాభ్యాస • నిపుణుఁడు మత్సహో, దరుఁ డగుజగ్గన • త్కవితనయులు
ఘనులు తిమ్మనయు సిం • గనయును లేఖక, పాఠకు లై కృతు • ల్ప్రబలఁ జేయఁ
బేర్మిఁ గాంచినవాఁడఁ • బీరపురప్రాజ్య, రాజ్యాధిపత్యవి • రాజమాన
భూరివైభవుఁడు న • ద్భుతపరాక్రముఁడును, దానకళాధురం • ధరుఁడు నైన
తే. రావునీలాద్రిమాధవ • రాయనృపతి, చేతఁ గవిసార్వభౌమవి • ఖ్యాతబిరుద
మందినఘనుండఁ దిమ్మయా • హ్వయుఁడ నేను, విమలతరభక్తి మదిలోన • విస్తరిల్ల.

షష్ఠ్యంతములు.

క. శ్రీదునకు సకలముదిత, శ్రీదునకు నితాంతభృంగి • రిటిపటునట నా
మోదునకు నిగమసంస్తుత, పాదునకు హృతాఖిలాఘ • భవఖేదునకున్. 25

క. భర్గునకు దళితపురభట, వర్గునకుఁ బ్రకీలితాప • వర్గునకు లస
న్మార్గునకుఁ జిరకృపార్ద్రని, సర్గునకు నితాంతసుగుణ • సంసర్గునకున్. 26

క. శంభునకు జితగజాసుర, దంభునకు సమస్తబుధవి • తానావనసం
రంభునకు దానవిద్యా, రంభునకుఁ బ్రహృష్టమౌని • రాడ్డింభునకున్. 27

క. భీమునకు రజతభూధర, ధామునకు సుధాంశుకోటి • ధామునకు మహో
ద్దామునకు శ్రితజనావన, కామునకు హృతోగ్రపాత • కస్తోమునకున్. 28

క. శర్వునకు సతతముదితసు, పర్వునకు సమస్తభువన • పావనలీలా
ఖర్వునకు దళితదుర్జన, గర్వునకు మహోక్షరాజ • గంధర్వునకున్. 29

క. స్థాణునకు సతతపరిచిత, బాణునకు సరోరుహాక్షు • బాణునకు జగ
త్త్రాణునకు హృతకృతాంత, ప్రాణున కతిసత్యవాక్య • పరిమాణునకున్. 30

క. భవునకు నిరుపమశుభవై, భవునకు సంఘటితసకల • భువన కురుప్రా
భవునకుఁ గృతపరిపరిపరి, భవునకు భవునకు నిరస్త • భావభవునకున్. 31

క. రంగజ్జటాగ్రవిలస, ద్గంగాప్రాలేయఘృణికి • ఘనవితరణి కు
త్తుంగగుణమణికిఁ గుక్కుట, లింగప్రభుమణికిఁ గుండ • లీకృతఫణికిన్. 32

ఆ. అర్పణముగ నమ్మ • హాదేవుకృప నేన, నూనలీలఁ గూర్పఁ • బూనినట్టి
రసికజనమనోభి • రామం బ[illegible]గథావిధాన • మెట్టు లనిన. 33

కథాప్రారంభము.

క. మును నారదమునివరునకు, మునుకొని పుణ్యేతిహాస • ములు నలువ దగన్
వినుపించుచుండి యొకకథ, యొనసినకృపఁ దెలుపఁ బూని • యి ట్లని పలికెన్.

శా. చంచత్కాంచనసౌధభాగలసిత • శ్యామాశుభాంగప్రభా
భ్యంచద్విభ్రమచంచలాభ్రమకచా • భ్రభ్రాంతిలీలావల
త్కించిల్లాస్యకళావిలోలఫణిభు • క్కేకారవాక్రాంత మై
కాంచెన్ బేర్మిఁ బురోత్తమం బొక టిలం • గల్యాణనామంబునన్. 35

సీ. ప్రాకారములడంబు • పరిఘులచెలువంబు, వనములపెంపు జ • వ్వనులసొంపు
బావులఠీవి క • ప్రపుధూపములతావి, జగిలెలరంగు ర • చ్చలహొరంగు
గణికలయొప్పు బం • గరుమాడువులవిప్పు, గోపురంబులమించు • కోట్లసంచు
తేరులతీరు ము • త్తెపుఁబందిరులసౌరు, నగరులకల్మి యే • నుఁగులబల్మి
తే. కత్తలానులయేపు మే • ల్కట్లకోపు, మదురుగోడలమెఱుపు వా • ల్మగలయొఱపు
తలుపుగమిపీలునిలువుటు • ద్దములమేలు, దనర వెలుఁగొందు నాప్రో • లు ధరణియందు.

మ. పరిఘాంతర్విలసద్భుజంగయువతుల్ • ప్రాకారశృంగాగ్రవి
స్ఫురదస్వప్నవధూమణీజనులకున్ • శుభ్రారవిందంబు లం
పి రన నీమ్రఁదికి నేగు నంచ లమరీ • బింబోష్ఠ లింద్రోపలో
త్కరము ల్గ్రమ్మఱ వారి కంపి రన డి • గ్గం బాఱుఁ దేఁటుల్ పురిన్. 37

శా. తుండాగ్రంబులు చాఁచి యప్పురి మహో • త్తుంగద్విపేంద్రంబు లు
ద్దండప్రక్రియఁ గ్రీడ సేయుచు వియ • ద్గంగాసువర్ణాంబురు
క్కాండంబు ల్వికలించుచో సుమపరా • గంబు న్మదిన్ మ్రనులన్
నిండం బంగరుకాఁడల ట్లలరు ను • న్నిద్రప్రభాలీలలన్. 38

తే. అగము లుర్వీధరారాతి • యాపనులకుఁ, దలఁకి యప్పట్టణమునకు • వలసి వచ్చి
డాఁగి యుండినఁ జౌరులు • నాగము లని, క్రమ్మి యునిచిరి నాఁగనా • గములు దవరు.

చ. తలఁపఁగ దక్షిణోత్తరప • దంబుల పద్ధతి నేగి యాఱు నా
ళ్లలకుఁ గాని క్రమ్మఱఁగ • నేరక యేలిక నేట ముంచు ని
చ్చలు నిను తేరిమావు లని • సారెకుఁ గేరుచు దిక్కు లన్నియుం
గలయ నిమేషమాత్రమునఁ • గన్గొని వే మఱలుం బురాశ్వముల్. 40

చ. అనిలుఁడు లేడి నెక్కి జవ • మారఁగ నప్పురిమేల్గుఱ్ఱాలతోఁ
బనివడి పందెము ల్చఱచి • పర్విడుచోటఁ గురంగ మెత్తి పై

చినచెలు వాయె నిప్పలుకు • సిద్ధము గా దని యాడినం బ్రకం
పనునకుఁ గేలు సొట్టు యని • పల్కుదురే కద లోకు లిద్ధరన్. 41

తే. నాలుగును వేయి వక్త్రంబు • లొలిఁ గలిగి
శ్రుతులు భాష్యంబు నడపుట • ప్రతిభ యనుచు
విధిఫణీంద్రుల నిరసించి • వేదశాస్త్ర
ములు వచింతు రొక్కొక్క రా•ప్రోలిద్విజులు. 42

సీ. బుధవత్సలులు కళా•పూర్ణులు పరచక్ర, హరణులు కువలయా•హ్లాదకరులు
వసుసమన్వితులు స•ర్వజ్ఞశిరోమణుల్, శుభలక్షణులు పరి•శుద్ధమతులు
సహజలక్ష్మీప్రస ల• స్తమితతమస్కులు, మండలప్రభులు స•న్మార్గచరులు
మిత్రానుకూలురు • గోత్రాభ్యుదయులు నై, వాత్మకు లోషధీ•శ్వరులు సుప్ర
తే. సన్నతాభాస్వరులు పంక•జాతదళన, చతురు లతిశీతలప్రద•ర్శను లుదగ్ర
మోహనాకారరేఖాస•ముల్లసితులు, రాజు లలరుదు రప్పుర•రాజమునను. 43

తే. తనకుఁ దొమ్మిదిపాఁతఱ • ల్ధనము గల ద,టంచు జక్కుల ఱేఁడు గ•ర్వించుఁ గాని
లెక్క యిడరానిరొక్కంబు • లీడు లేని, కొలుముగలవెన్న నవ్వీటి•కోమటులకు.

క. అద్రులు తేజంబున సమ, రాద్రులు దానమునఁ గాంచ•నాద్రులు ధృతి సౌ
భద్రులు బవరంబున బల, భద్రులు భుజశక్తి నందుఁ • బరఁగెడుశూద్రుల్. 45

సీ. తమగానములకు సం•తసిలి పున్నాగము, ల్పరిస్ఫుటభోగలో•లతఁ జెలంగఁ
దమవిహారముల కెం•తయు భూజనుల్ చొక్క, సుమనోవికాసవి•స్ఫూర్తి నలరఁ
దమముఖాంభోజగం•ధములకు సరసాళు, లుప్పొంగి మదబుద్ధిఁ • గప్పుకొనఁగఁ
దమమణినూపుర•ధ్వనులకుఁ బరమహం, సలు సోలి మానసా•సక్తి దఱుమఁ
తే. దమమృదూక్తిసుధారస•ధారలకు న, శేషబుధపుంగవులు చెంతఁ • జేరి నిలువఁ
జెలువముల కెల్లఁ బుట్టిన•నెలవు లనఁగ, మెఱయుదురు ప్రోలఁ బుణ్యభా•మినులు లీల.

చ. అపరిమితానురాగమున • నప్పురిలోనిభోజుంగుమిన్న లె
ల్లపుడు దినాంతవేళల హొ•య ల్మెఱయ న్విహరింతు రెంతయు
న్విపణిగృహాంతరాగ్రమణి•నిర్మితకాంచనసాలభంజికా
లపనకపోలచుంబనక•ళావివశీకృతహృత్సరోజు లై. 47

సీ. చామల కెందు నీ•సరసత గలదె తొ, య్యలి యన పరియింపు • నిలిచి చూడు
పడఁతి ని న్నంటి వె•ల్వడము కోర్కె ఫలించె, నన రాజభోగమే • యతిశయిల్లు
నారుగన్నను జిత్త • మలరెడిఁ జెలియన్న, మది కొప్పు గంటె వే•మఱుఁ జెలంగఁ

బలుకోట్ల చూపక • నిలు మింతె యనిన న, వ్వలఁ గంది కైసెగ • మొలఁపఁదగునె
తే. యనుచుఁ దముఁ జేరి నెఱజాణ•తనము వెలయఁ
బలుకు నెలకోడెప్రాయంపుఁ•బాంథజనుల
కింపు దులకింప మాటిమాటి • లిడుచు నుండ్రు
శాలిపాలీవధూటు లా•ప్రోలఁ జాల. 48

సీ. సరసిజంబులు సారె•సారెకు నెనయించి, యంబుజంబులు ప్రియం • బలరఁ జేర్చి
చంపకమాలిక • ల్సొంపెసంగ నమర్చి, విచికిల స్తబకము • ల్విస్తరించి
యుత్పలమాలిక • లొఱపుగాఁ బొసఁగించి, కడుసుకేసరము ల•క్కజఁ బెనంచి
లలి వెలయు సుపజా•తులు నాడెముగ నిల్పి, మఱియుఁ జే రగువన•మంజరులును
తే. గరము మెఱయించి సుకవుల•కరణిఁ జెక్క-
చందముల నీటుఁ జూపుచు • సరసులను ప్ర
బంధలీలల నలరింత్రు • పటువిలాస
భాజనములందుఁ బుష్పలా•వీజనములు. 49

శా. వీటన్ మ్రోటి కసంగసంగరకళా•విక్రాంతకాంతామణీ
కోటీపీనపయోధరాగ్రవితతాం•కూరన్మిదాఘోదక
వ్యాటీకాపహృతిక్రియారభటిఁ బెం•పారుం బ్రభాతంబులం
బాటీరాచలకూటనిర్గతజగ•త్ప్రాణార్భకవ్రాతముల్. 50

చ. పనివడి పంటపైరులకు • బాళి మెయిం జనుచిల్కమూఁకలం
బనులకుఁ గ్రమ్మఱం దఱిమి•వైచు నుదంచితశాలిపాలికా
స్తనకలశద్వయీనిహిత•సాంకవగంధమలిమ్లుచత్వభా
గనిలకిశోరవారము ల•నారతము న్నగరాంతికంబునన్. 51

క. ఆనగరికి నధిపతి యై, యానగరిపుకరణి శీవి • నలరుచు నుండెన్
భూనుతుఁ డర్చిష్మంతుఁడు, నా నెసఁగు నృపాలవరుఁడు • నయతత్పరుఁ డై. 52

క. ఆరాజమణికుమారుఁడు, మారుఁడు సౌందర్యమునఁ గు•మారుఁడు కడిమిన్
సూరుఁడు తేజంబున ఫణి, హారుఁడు గరిమన్ బుతుధ్వ•జాహ్వయుఁ డెన్నన్. 53

సీ. కాశకాశాధిపా•కాశధునీహార, నీహారకలశవా•ర్నిధులఁ దెగడి
సోమసోమామర•సామజతారకా, తారకాదంబబృం•దముల నవ్వి
చంద్రచంద్రాతప•చందనశారద, శారదాంభోదకే•సరుల నెన్ని
గోపగోపారదేం•దూపలసంతాన, సంతానఫేనవ•వ్రజములఁ గేరి

తే. మీఱి తనకీర్తి జగముల • మెఱయ నలరె, నిఖిలభూభరణోదగ్ర • నిజభుజాగ్ర
జాగ్రదుగ్రమహామండ • లాగ్రదళిత, దుర్గ్వ్ర దుర్వ్యభుజుండు బ్బు • తుధ్వజుండు. 54

సీ. కమనీయకలధౌత • కాంతుల నిరసించి, ద్విజరాజనిబిడదీ • ధితుల నెంచి
జలజభవప్రభా • సముదయంబు జయించి, యమరవిద్రుమశోభ • నపహసించి
షణ్ముఖజనకభా • స్వద్విభావళి మించి, హంసమండలదీప్తి • నావరించి
చారుపయోజాత • భూరిద్యుతులఁ గాంచి, మంగళసద్రుచి • మహిమ వంచి
తే. తనసమంచితకీర్తిప్ర • తాపములు ది, గంతరంబుల వెలయ ను • దగ్రలీల
వఱలె నఖిలధరాధురా • వహనముదిత, కరికమఠకిరిగిరిహరీ • శ్వరుఁ డతండు 55

సీ. కువలయంబున కార్తి • గూర్పనియినుఁడు చ, క్రావళి నొంచక • యలరు రాజు
గోత్రవైరము గూర్చు • కొననియింద్రుఁడు పుణ్య, జనులఁ గాఱింపని • చక్రవర్తి
పక్షపాతము లేక • పరఁగుచుండువిరాటు, పాడి దప్పనిప్రజా • పరివృఢుండు
కుజనులపొందు చే • కొననిధరాధిపుఁ, డుగ్రుఁ డై ప్రజఁ ద్రుంప • కుండు నీశుఁ
తే. డౌర యితఁ డని బుధజను • లభినుతింపఁ, వఱలెఁ దేజఃకళా వైభ • వప్రభావ
జవవచఃస్ఫూర్తి ధృతిమహై • శ్వర్యములను, విపులగుణపాళి యమ్మహా • నృపతిమౌళి.

సీ. చాంచల్యమబ్జలో • చనలచూపులయంద, కుటిలత సతులముం • గురులయంద
కాఠిన్య మింతుల • గబ్బిగుబ్బలయంద, లేమి లేమలమధ్య • సీమలంద
బంధము ల్చందన • గంధులరతులంద, జడత ముద్దియల నె • న్నడలయంద
చిక్కులు మత్తకా • శినులహారములంద, పీడ చేడియలకెం • బెదవులంద
తే. కానిమఱి యెందు నేనియుఁ • గలుగకుండ, ధరణిఁ బాలించె నఖిలభూ • ధవకులేంద్ర
కోటికోటీరమణివిభాం • కురవిరాజ, మానచరణాబ్జయుగళుఁ డ • మ్మనుజవిభుఁడు. 57

తే. దరికిఁ జేరిన నరికోటి • దరికిఁ జేరు, శరము పూనిన నహితాళి • శరము పూనుఁ
గొమరు మీఱినయారాచ • కొమరుతోడ, సరియె శూరులు మనుజకే • సరియ కాక. 58

వ. అట్లు సమగ్రలీలావైభవోదగ్రుం డగునమ్మహీపాలాగ్రగణ్యుం డమందానందకందళి
తహృదయారవిందుం డగుచు నొక్కనాఁడు. 59

సీ. పగడంపుగుంద్రకం • బములు మేలికడాని, దూలముల్ జాబిలి • ఱాలమెట్లు
పులుఁగుఱాపచ్చబో • దెలు తళుక్కుమగమాని, కంపుగోడలు తమ్మి • కెంపువెడఁద
తలుపులు పటికంపు • ద్వారబంధంబులు, తెఱగంటిరాచఱా • తిన్నియలును
వైడూర్యవలభిక • ల్వాటంపుగోమేధి, కపుజలయంత్రముల్ • కడిఁదిముత్తి
తే. యంపు నేఁతలు పుష్యరా • గంపుజాల, కములు రవికాంతమణివలీ • కములు రజత

ఫలకములు గల్గి నాడెంపుఁ•బనులబల్లా, రంగుల నవారతంబుఁ జె•లంగి మఱియు. 60

సీ. జాలవల్లికలు ప•చ్చలగద్దెపీఁట హొం, బట్టుతివాసీలు • వట్టివేళ్ల
సురటీలు మేలైన వెండి•కురిచీలు నెత్తెంపు, పలక నిద్దాజర•బాజుజీబు
చందువా ముత్యాల•జాలీలు చికిలిక్రొ, మ్మించుటద్దము లెన • మించుతగటు
బాలీసు రతనంపు•కీలుబొమ్మలు చిటి, చాపలు వెడఁదపిం•జామరములు

తే. తమ్మపడిగలు మంచిగం•దంపుఁగోళ్ల, చిలుతముక్కాలిపీఁట రా•చిలుకపంజ
రములు చిత్రంపుదివ్వెగం•బములు గలిగి, జానుదులకించుకొల్వుహ•జారమునను. 61

తే. రాజగురుబుధకవివసు•ధాజనులును, మిత్రజాహీనకేతువుల్ • మెఱసి కొలువ
సొంతయును దేజ మెసఁగ న•నంతపదవి, నయ్యినుఁడు నిండుకొలువున్న •యవసరమున.

సీ. గొఱకయీఁటెలు మేటి•కఱకునారసములు, వంకకత్తులు పెడ•వంకవిండ్లు
నడునెత్తిసికలు గీ•ర్వాణంబు లెకువారు, మెట్టులు క్రొవ్వాడి•మెఱుఁగుసురెలు
కావిలాఁగులు నీలి•కాసెలు వాగురల్, గుద్దుకత్తులు నల్ల•గొంగడీలు
నలువుమీఁటినకారు•ములుచ యొడళ్లు జుం, జురుగడ్డములు బలు•కుఱుచద్రుళ్లు

తే. వలుదసొరకాయదిప్పలు • తులసిపేర్లు, గంద్రగొడ్డండ్లు చిక్కము • ల్దండికోఱ
మీసముల్గల్గి కొండఱు•మృగయు లెదుటఁ, జేరి పొడఁగని మిగుల జో•హారు లొసఁగి.

సీ. పులిగోళ్లు గజదంత•ములు పిల్లిగడ్డలు, చారపప్పు వెడంద•చామరములు
పద్దువాడేగలు • పావురాయలు నెమ్మి, పించెంపుఁగుంచెలు • పికిలిచెండ్లు
బిత్తరంపుజవాది•పిల్లులు ముద్దులే, జింకకూనలు నవ•సంకుమదము
పచ్చకస్తురిపీణె • లచ్చంపుఁబూఁదేనె, గజనిమ్మపండ్లు ద్రా•క్షాఫలములు

తే. పనసపండ్లీఁడపండ్లు కొ•మ్మనఁటిపండ్లు, కప్పురము దబ్బపండులు • నిప్పపువ్వు
మొదలుగాఁ గానుకలు పెట్టి • మ్రోల నిలిచి, పలికిరిట్లని కేల్మోడ్చి • ప్రభునిఁగూర్చి.

క. విను జియ్య పొలముపట్టునఁ, గనుఁగొన నబ్రముగ నిపుడు • కారుమెకము లా
మునఁ బెల్లు మీఱి మెలఁగుచు, జనులకుఁ గడుబీతొనర్పఁ • జాగెం బెలుచన్. 65

సీ. కణుచు లీర్వాలుగు•కాళ్లమెకంబులు, బెబ్బులుల్ తోఁడేళ్లు • బొబ్బమెకము
లెలుఁగులు గొఱపోఁతు• లేఁదులు మనుఁబోఁతు, లెనుపోఁతులును గోఁతు•లేనుఁగులును
దుప్పులు రేఁచులు • చివ్వంగు లడవిపు, మెకములు సవరము•మెకము లిర్లు
పందులు నక్కలుఁ • బఱబూతపిల్లులు, కుందేళ్లు దుప్పులు • కొండగొఱియ

తే. లాది యగుదొడ్డమెకము ల•బ్బబ్బ యడవి, నెందుఁ జూచిన నెడ లేక • యేపు మీఱి
తిరుగుచున్నవి యింకేమి•తెలుపఁగలము, సామి యవ్వాత్మెకంబుల•చంద మిపుడు.

సీ. కౌంజులు పూరేళ్లు • కన్నెలేళ్లు నెమళ్లు, లావుకద్గోరువా • ల్లకుముకులును
గొక్కెరల్ కక్కెరల్ • గువ్వలు వెలిసెలు, నేలనెమళ్లును • బోలుగలును
గారుకోళ్లు పసిండి•కంటె తేత్రింతలు, పాలలు పరుజాలు • పావురాలు
పికిలిపిట్టలు గడ్డి•పిట్టలు గోవలు, బంగరుపిచ్చుకల్ • పసపుముద్ద
తే. లాదిగాఁ గలపులుఁగు ల•యారె బిట్టు, నెట్టుకొని కోనలోఁ గను•పట్టి యున్న
వధిప వేఁటకు వెంచేయు • నర్గ మిప్పు, డనుచుఁ బల్కిన వారల • నాదరించి. 67

క. మృగయావిహారలంపటుఁ, డగుచు నపుడె చదరు డిగ్గి • యతిరయమున న
జ్జగతీరమణశిరోమణి, తగ నంతఃపురికిఁ జనినఁ • దత్సమయమునన్. 68

చ. తడయక యూడిగంపు నెలఁ•తల్ నృపు డగ్గటి మాని కెంపుబ
ల్తొడవులు పుచ్చి క్రొందడపు•దోవతి గట్టఁగ నిచ్చి పచ్చటా
బెడఁగుఁగ డాలిజీనిపని•పెం పగు ముక్కాలిపీఁటమీఁద సొం
పడర వసింపఁ జేసి విన•యంబుఁ బ్రియం బిగురొత్త నత్తఱిన్. 69

సీ. మురువైనహురుమంజి•ముత్తియంపుసరంబు, లుదుటుగుబ్బలమీఁదఁ • బొదివియాడఁ
గరములరత్నకం•కణములు గాజులు, ఘులుఘుల్లు మని తాళ•గతులఁ జెలఁగ
సొంపారుగడితంపు•సోగముంగురులు నె, న్నొసలిపై ముసరి పెం•పెసలు గూయ
మహనీయతాటంక•మణిగణద్యుతులు క్రొం, దళుకులేఁ జెక్కు•టద్దములఁ బొదలఁ
తే. గౌను నర్తింప నూర్పులు • గందళింప, నలఁతిచెమ్మట నెమ్మేన • నంకురింపఁ
బసిఁడిగిన్నె యఁగో•నిసం•పంగినూనె, వనజముఖి రొసార్తు దల యంటె • మనుజపతికి.

సీ. గమగమకలచుచో•క్కపుఁగమ్మకస్తురి, నలుగిడె నొకమద•సాగయాన
కలయ గంధామల•కం బిడె నాదట, దలకొని యొకముద్దు•కలికిమిన్న
దోరంపుఁబన్నీటఁ • దొరలించి జలకంబు, లార్చె నొక్కసరో•హాయతాక్షి
తడయక నెమ్మేను•నిడుసోగపెన్నెరుల్, దడి యొత్తె నొక్కకాం•తాలలామ
తే. జిలుఁగునిద్దంపుమడుఁగువ•ల్వలు ధరింప, నిడియె నొక్కమనోజ్ఞరా•కేందువదన
సికను నెత్తావి క్రొత్తగో•జంగసరులు, చుట్టె నొకనీలవేణి యా•క్షోణిపతికి. 71

తే. నిలువుటద్దంబు ముంగల • నిల్పి మేలి, కమ్మకస్తూరిరేక చో•క్కముగ నొసలఁ
దీర్పఁగాఁ జేసె నొకవధూ•తిలక మప్పు, డొంటపు రాణింప నానృపా•లోత్తమునకు.

క. అగరుసితాభ్రజవాదీ, మృగమదచందనహిమాంబు•మిళితం బై సొం
పుగ వలచుమేలికలపము, జగతీపతిమేన నొక్క•సకియ యలందెన్. 73

క. జిలిబిలివలిలేగాడుపు, తెలియఁగఁ బూసురటిఁ బిసరె • నిమ్మగ నొకర్తె

వలకచ కరకంకణములు, ఘలుఘుల్లని మెఱయ రాజ•కందర్పునకున్. 74

సీ. పులుఁగురాపచ్చ బ•ల్చిలుకతాళియ నొకర్తె, సుదతి పేరురమునఁ • గుదురుపఱచె
సొంపారు నాణెము•త్తెంపుఁజౌకటు లొకర్తె, కలకంఠకంఠి వీ•నుల నమర్చె
గాటంపు నెఱమాని•క పుటుంగరము లొకర్తె, తలిరాకుఁబోఁడి యం•గుళుల నునిచె
మురుగులు నపరంజి•మురిడీగొలుసు లొకర్తె, విమలాంగి హస్తప•ద్మముల నిడియెఁ

తే. బసిఁడికమ్మరుపటు యొకర్తె•కిసలయోష్ఠి, మొలను దవిలించి సరపిణి•గొలుసులొకర్తె
తెఱవ వెరవార గుఱుతుగ • నలుత నించెఁ, జెలువు దైవార నారాజ•శేఖరునకు.

తే. హరువు మీఱెడిపసిఁడిప•ళ్లెరమునందు, రసరసాన్నము లిడి యొక•రాజవదన
యింపుసొంపులు వెలయ భు•జింపఁ జేసె, మణిగృహంబున నారాజ•మణిని నిలిపి.

క. ఎంగిలి వార్వఁగ నీ ళ్లిడె, బంగరునెఱిగిండితోడఁ • బరువడి నొకసా
రంగవిలోచన యానృప, పుంగవునకు మదిని గూర్మి • పొంగారంగన్. 77

తే. తావికపురంపుఁబాగాలు • తగటుఁబండు
టాకులును మేలివలిముత్తి•యంపుఁగ్రొత్త
సున్నమును గూర్చి యొకప్రౌఢ • యన్నుమిన్న
యన్నరాధీశునకు విడెం • బందియిచ్చె. 78

క. అంతట నానృపశేఖరుఁ, డంతఃపురి వెడలి వేడ్క • లంతంత కెదన్
దొంతరలై పొదువఁగఁ గడు, వింతగ మొగసాలకడకు • వేంచేసి తగన్. 79

సీ. భేరులు కాహళు • ల్పిల్లఁగ్రోవులు పెద్ద, బూరలు తుడుములు • భోరుకలుగ
మణికేతనములు చా•మరములు ముత్యాల, గొడుగులు సరిగెలు • గొఱలి తరలఁ
గరు లశ్వములు శతాం•గములు వరూధినుల్, గడు నేలయీనిన•కరణి నడువఁ
గవులు గాయకులు మా•గధులు వేశ్యలు నటుల్, పరిహాసకులు మోప్రిల•బలసి కొలువఁ

తే. బసిఁడిబెత్తులవా రిరు•దెసలఁ గ్రమ్మి, జతన దేవ పరాకు హె•చ్చరిక యనుచుఁ
గరము వేడుకతో బరా•బరు లొనర్ప, దొరలు ప్రెగడలు జనవరు • ల్దోడ రాఁగ.

తే. గడలు బాణా ల్పటాలు స•గ్గలికఁ బూని
పరువడుల్ ద్రొక్కుకొనుచు ని•బ్బరపుబీర
ములు గనంబడ సామరుల్ • మోప్రిలఁ జెలఁగి
సాదన లొనర్ప జట్లు హె•చ్చరికఁ బెనఁగ. 81

తే. వలలు బోనులు పెనుబల్లె•ములును ద్రుడ్లు, గండ్రగొడ్డండ్లు వాగురు • ల్గడఁకఁ బూని
జాగిలంబుల డేగలఁ•జాలఁ గొనుచు, మృగయు లొకకొంద ఱొక చెంతఁ•దగిలిచనఁగ.

సీ. తెలిహురుమంజిము•త్తియపుఁజౌకటులక్రొం, దళతళల్ చెక్కుటు•ద్దములఁ బొదలఁ
గలికిరాచిలుకలె•క్కలు లెక్కగొననిసో, యగపుఁబచ్చలతాళి•యఱుత మెఱయ
నవరత్నమయకంక•ణము లుంగరము లంగ, దము లాది యగుభూష•ణములు వెలుఁగఁ
జలువక్రొందగటంచు•జిలుఁగుదుప్పటివలె, వాటు నెమ్మెయి వింత•నీటు చూప
తే. నిమ్మగా మేల్పసిండితా•యెతులు మొల్ల, విరిసరు ల్దట్టముగఁ జుట్టి • వ్రేసినట్టి
యోరసికమీఁదఁ బైచెంగు • లునిచి కట్టి, నట్టిబురుసారుమాల్వాయ • ల్బిట్టుదనర.
సీ. తీరుగాఁ గొనగోర • దిద్దినదిడుదక, స్తురిరేక నొసల మే•ల్సొగసు లీన
మొలకట్టుకాసెలో•పల బిగ్గఁజెరివిన, బలుతమ్మికెంపుల•బాఁకు మెఱయ
దండగా మకరాలు • దాపినబలితంపు, గండపెండేరము డా•కాలఁ గ్రాలఁ
బస నించునిద్దంపు•బవిరిగడ్డముసొంపు, రుచిరనీలోపల•రుచులఁ దెగడఁ
తే. గప్పురము సాంకవము మంచి•గంద మగరు, గస్తురియుఁ జాఁదుఁ బన్నీటఁ•గలపియిడిన
కడిఁదిమైపూఁతకలపంపుఁ•గమ్మతావు, లిమ్మగా నెల్లదిక్కులఁ • గ్రమ్మకొనఁగ.
సీ. పసిఁడిపక్కెరజర•బాజుమెత్తాముత్తి, యంపుజొంపములు చొ•క్కంపుఁగెంపు
టంకవన్నెలు గిల్కు•టందియల్ జల్లులు, జిలుఁగుఁగ్రొందళుకుఁగు•చ్చులతురాయి
చికిలికళ్లెము క్రొత్త•ముకమాలువాగె హొ, రంగారుజరతారు•టంగువారు
బిరుదుగంటలు గజ్జె • లరదిలకుంపటూ, ద్రిప్పుదండలు భూరి•దివ్యమణులు
తే. గలితశుభలక్షణము లురు•గతులు గడిఁది, తేజునందంబు జవమును • దటము గలిగి
రాణఁ దనరారుమేటిసా•మ్రాణి నెక్కి, హాళి దైవార నపుడు వా•హ్యాళి వెడలె.

చ. వెలువడి యోలిఁ బ్రోలినడు•వీధిజనంబులుఁ బౌరకామినుల్
వలకొని మేలికప్రపుని•వాళు లొసంగుచుఁ బొంగి యొండొరుం
దలఁగఁగఁ ద్రోచి యానృపవ•తంసముఁ జూచి మదిం జెలంగుచున్
జిలిబిలిక్రొత్తముత్తియపు•సేసలు చల్లిరి పెల్లు మీఱఁగన్. 86

చ. జలధరవేణు లిందుమణి•సౌధతలంబుల నిచ్చి మించుఁదీఁ
గలనిరసించుమైరుచులు • గ్రాలఁగ ముత్తెపుసేసఁబ్రాలు భూ
తలపతిమీఁదఁ జల్లిరి ము•దం బలరార ఘనాఘనంబు ల
గ్గలముగ నింగి నుండి వడ•గండ్లు పొరింబొరి రాల్చుకైవడిన్. 87

ఉ. అన్నులమిన్న యోర్తు వసు•ధాధిపనందనుఁ జూడఁ గోరి వా
ల్గన్నులఁ గుంకుమంబు నొస•ల న్నవకజ్జలమున్ ధరించి లో
నెన్నఁగ రానితత్తరము • హెచ్చఁగ నచ్చుగ రాజపద్ధతిన్

గ్రన్నన వచ్చె దానిఁ గని • కాముని యందఱుఁ నవ్వి రొక్కటన్. 88

క. పట్టఁతుక యొక్కతె యపు డా, యొడయనిఁ బొడగనఁగ వచ్చె • నొడ్డాణము వే
మెడ నిడి మొగపులతీఁగియ, నడుమున నిడియలఁతివలపు • నాటుకొనంగన్. 89

క. వలకేలనిడెగడునాన్పుపు, చెలువము నలువారఁ జూచి • చెలి యొక్కతె క్రొం
జిలిబిలివలపులఁ గులికెన్, జిలజిల మరునిల్లు పెల్లు • చెమ్మగిలంగన్. 90

క. వనజాక్షి యొకతె కరముల, ననబంతులఁ ద్రిప్పకొనుచు • నరపుంగవుఁ గ
న్గొనఁ జేరెఁ జనమిటారపుఁ,జనుగుబ్బలసౌరు దెలుపు•చందము దోఁపన్. 91

సీ. గురుతరవక్షోజ•కుంభసంఘవగంధ, సింధూరరాగంబు • చెన్ను మీఱఁ
గమనీయమేఖలా•ఘంటామహాఘుళం, ఘుళవిరావంబు ల•గ్గలికఁ జూపఁ
బ్రకటముఖభ్రమ•భ్రమరకానీకని, స్తులవినీలద్యుతు • ల్దళముకొనఁగ
భూరిశోభాప్రకీ•ర్ణోరుశుండాదండ, విభ్రమం బభిరామ•వృత్తిఁ జెలఁగ

తే. మందయానవిలాసంబు • సందడింప, నతనుపట్టంపుచేనుఁగో • యనఁగ నొక్క
కామినీమణి శృంగార•గరిమ వెలయ, వచ్చెఁ జెచ్చెరఁ గుంభినీ•వరుని జూడ. 92

చ. కులుకుమిటారిగబ్బిచను•గుబ్బలఁ బ్రేఁగునఁ గొనుఁదీఁగ కం
పిలి యసియాడ ముంగురులు • బిట్టు మొగంబునఁ జిందులాడఁ గం
చెలముడి వీడఁ దత్తరపుఁ•జెయ్యుల నించుక నీవి యూడ వి
చ్చలవిడిఁ జూడ వచ్చె నొక•చంద్రనిభాస్య నృపాలమన్మథున్. 93

తే. మీనలోచన యనుమాట • మిథ్య గాక, యుండునట్టుగ నొక్క వే•దండయాన
దండ దీయక నిల్చి యు•ద్దండలీల, ఱెప్ప వేయక యన్నేల•యేలిఁ జూచె. 94

తే. అట్లు పురకామినీమణు • లలమి చూడ, గాయకు ల్పాడ గణికాప్ర•కరము లాడ
బంట్లు వెన్నాడ నతులవై•భవముతోడఁ, బురము వెలువడె రాజన్య•పుంగవుండు.

క. వెడలి తదంతికమున నొక, యెడ నెల్లర నిలుప నాజ్ఞ • యిడి డెందమ్మునం
గడలుకొను వేడ్క చేన, య్యొడయఁడు మృగయుఁలును దాను•నుతుగతిఁ జనియెన్.

మ. చని యాభూపవరుండు గాంచె నెదురన్ • జంబీరనింబామ్లికా
పనసాశ్వత్థకపిత్థబిల్వబదరీ•భల్లాతకీకేతకీ
ఘనసారామలకర్ణికారవటమా•కందార్జునాచ్ఛోటచం
దనమందారముఖాఖిలద్రుమనిచయా•ధారంబుఁ గాంతారమున్. 97

సీ. ప్రత్యగ్రఫలవల•ద్ద్రాక్షాలతాకీర్ణ, తరుణామ్రశాఖాక•దంబకంబు
హిమవార్షరీప్రాంత•సముదగ్రఘనసార, కదళీమహీరుహా•గాఢతరము

పాటీరభూమిరు•హోత్కటరాంతర్లగ్న, ఫణిఫణామణివిభా•భాసురంబు
పరిఫుల్లచంపక•ప్రసవరజశ్ఛన్న, నికటసరస్తోయ•నిస్తులంబు
తే. గంధవేదండమండల•గండయుగళ, గళితదానాంబులహరికా•మిళితలలిత
పరిణతానేకమాకంద•ఫలరసస్ర, వాహమధుపూరవాస మవ్వనము దనరె. 98
తే. శల్యకదలిప్రియకశివా•చమరకస్తు, కుంభిగోహితనాగముల్ • గొఱలునందు
శల్యకదలిప్రియకశివా•చమరకస్తు, కుంభిగోహితనాగముల్ • గొఱలునందు. 99
సీ. శక్రరంభాపారి•జాతకైరావత, ఖ్యాత మై నాకలో•కంబుకరణి
గాలవశాండిల్య•కౌశికకపిలాది, వాస మై ధాత్రుని•వాసమట్లు
వృషకుమారకశివా•ప్రియశివాపరికలి, తం బయి రజతభూ•ధరముమాడ్కి
మదనసుపర్ణక•మాధవలక్ష్మీస, నాథ మై వైకుంఠ•నగరిగరిమ
తే. సంతతానంతనాగేంద్ర•సహిత మగుచు, విలసితం బగునలరసా•తలముపోల్కి
నెసఁగుసకాననంబు మహీతలేశ, కుంజరున కాత్మఁ బ్రమదంబు • గూర్చెనపుడు.
తే. భోగినీగాఢపరిరంభ•యోగమునఁ జె, లంగునచ్చోటిమేటిభు•జంగకోటి
పద్మినీషవ్యసంభోగ•పారవశ్య, లీలఁ బున్నాగనికరంబు • గ్రాలు నందు. 101
క. పరఁగె న్వని కరికిరికా, సరశరభతరక్షుఖడ్గ•శశవృకహరివా
నరగవయశల్యభల్లుక, హరిణవ్యాఘ్రాదిమృగకు•లాపుల మగుచున్. 102
వ. ఇట్టివిచిత్రలీలావైభవంబులకుం దానకం బైనయకాననంబు ప్రవేశించి యానృపాల
శేఖరుండు. 103
క. తమకమున మేల్పతాణిక, దుమికించుచుఁ బరుగువైచి • దోర్బలవిభవం
బమర వనాంతరమునఁ బే, రిమి మెఱయఁగఁ గొంతతడవు • ద్రిమ్మరుచుండెన్. 104
తే. భటులు నటులనె నిర్భరా•ర్భటులు నిగుడ, లగుడశరభల్లఘనసర్వ•లాత్రిశూల
పరశుకరవాలికాచ్ఛురీ•ప్రముఖనిఖిల, సాధనము లూని యాతని•జంటఁ జనిరి. 105
తే. పసిఁడిగొలుసులు జరతారు•పట్టెడలును, మేలిపొంబట్టుజూలును • మెడలఁ గొప్ప
వెండిమువ్వలు పొదలంగ • గండుమీఱి, సాగె వేగఁ దుటారంపు•జాగిలములు. 106
క. మోరలు దివి కెత్తుచు భౌ, భౌరవములతోఁ జెలంగె • భషకము లపు డ
త్తారాపథ మంతయు నొక, తూరి మెకబళింపఁ బూని • తొడరె ననంగన్. 107
తే. అపుడు గొందఱుమృగయు ల•య్యడవిఁ దూఱి, ఘోరముగ నెల్లకడలఁ గ•గ్గోలుగాఁగఁ
గూఁతలిడిచోఁపుటయుమృగ•కులము గలఁగి, బయలు వెడలినఁ గాంచియ•ప్పార్థివుండు.
శా. సారంగంబులఁ జెండి సింగముల ని•స్సారంబుగాఁ ద్రుంచి భూ

దారవ్యాఘ్రతరక్షుఖడ్గశశగం•ధర్వంబుల న్గంధమా
న్గారశ్వావిదనేకపక్షరురుల౯ • జక్కాడెఁ గుంతచ్ఛురీ
నారాచాసిగదాత్రిశూలముఖనా•నాదివ్యశస్త్రంబులన్. 109

సీ. పులుల మొత్తంబుల • బోనులఁ జొరఁ దోలి, గండ్రగొడ్డండ్లచేఁ • జెండి చెండి
వలలలోఁ జిక్కి పో•వఁగ లేనికుందేళ్ళఁ, గదిసి పెన్గదియలఁ • జదిపి చదిపి
ఘుర్ఘురధ్వనులఁ బై•కొనవచ్చు పందులఁ, గాఱుచబల్లెంబులఁ • గుమ్మి కుమ్మి
బెదరి చెంగున దాఁటి • చెదరి పాఱెడు లేళ్ళఁ, జెడుగువేఁపుల కెర • చేసి చేసి

తే. యసినిశాతాంబకంబుల • నచ్ఛభల్ల, శల్యశంబరహర్యక్ష•శరభగవయ
చమరసృమరాదికంబులఁ • జంపి చంపి, వేఁట గావించి రాశేని•వీరభటులు. 110

తే. ఖడ్గముల ఖడ్గములఁ ద్రుంచి • కడిమి నచ్ఛ, భల్లముల భల్లములఁ జంపి • పెల్లు మీఱ
శల్యముల శల్యముల బిట్టు • చదిపి పతికి, మోద మొసఁగిరి కొందఱు•జోదు లపుడు.

సీ. అదె కరి యిదె కిరి • యదె హరి పోనీక, పొడు పొడుం డని బొబ్బ • లిడెడువారు
పులిఁ గ్రమ్ముకొని పులి•పులిగ నీఁటెలఁ గ్రుమ్మి, యేపుతో మగటిమిఁ • జూపువారు
శరభావలుల ఘోర•శరభావలు లెలర్ప, నెలసి భూస్థలిఁ ద్రెళ్ళ • నేయువారు
సారంగముల మన•సారంగఁ బైకొని, కొట్టి పెన్గట్టులఁ • బెట్టువారు

తే. కొండగొఱియల దుప్పుల • గండకముల
ఖండఖండంబులుగఁ జేర్మి • నండగొనఁగఁ
జెండు బెండాడి యుక్కునఁ • జెలఁగువారు
నగుచుఁ గ్రీడించి రొకకొంద • ఱధిపుమ్రోల. 112

సీ. పసివట్టి తోఁకలు • విసరి తారుచుఁ జెవుల్, రికిరించుకొని దిశల్ • రేసి చూచి
కొఱకొఱఁ బరువిడి • మఱలి మోరలు సాఁచి, పొదలు దూఱుచుఁ జుట్టి•పొంగువారి
గొదకొని నెమకుచు • ఘుర్ఘురధ్వనులతోఁ, బైకొని వచ్చుబల్•పందిగమికి
మొగిసి చివ్వన మీఁది•కెగసి కొంకులు గోళ్ళ, ములు మెడ ల్గలయాయ•ములు విడంగఁ

తే. గఱచి గీపెట్టు నెడల • నక్కజపులావు, లెలయఁ జీకొన నీడిచి • యేపు చూపి
మృగయులకుఁ జాలఁ బ్రమదంబు• నిగుడఁ జేసె, సరవినయ్యెడ నాడెంపు•జాగిలములు.

వ. మఱియును. 114

సీ. కాఁజుపోఁజులఁ బోవఁ • గానీక వాసియే, రణములఁ బఱపి శీ•ఘ్రింబ తునిమి
పూరేళ్ళపైఁ బెల్లు• పొదలు చంచలపుడే, గల వైచి నెవ్వడి • బిలుకుమార్చి
కన్నెలేడులమీఁద • గాటంపుబీరంపుఁ, గణసరంబులఁ జొన్పి • గండడంచి

నేల నెమళ్ళపై • నేలాపుడేగల, విడిచి యేపునఁ బీఁచ • మడఁపఁ జేసి

తే. పసపుముద్దయుఁ బాలయుఁ•బచ్చకెక్క, పసిడికంటెయుఁ•బరజయుఁ బసులపోలి

గాఁడు ననువానిపై జల•కట్టియలను, బంచి తుప్రించిరి కొందఱు • బంటు లపుడు.

తే. అట్లు దమకంబుచే వేఁట•లాడి మృగము, దంబుఁ జామరములు గజ•దంతములును

బిల్లిగడ్డలు పులిగోళ్లు • పికిలి చెండ్లు, నాదిగాఁ దెచ్చి యిచ్చి ర•య్యవనిపతికి. 116

తే. అంత నవ్వేఁట చాలించి • యవనివిభుఁడు, సేన గొలువంగ నవ్వని•చెంత నొక్క

పటకుటీరంబు వేయించి • పాయ కెదను,మించు వేడ్కలఁ దగ విశ్ర•మించి యుండె.

క. అని వనజాసనుఁ డెఱిఁగిం, చిన విని సురమౌని ముదిత•చిత్తుం డై యా

తని నవ్వలికథ యెల్లను, వినిపింపు మటంచుఁ దివిరి • వేఁడుకొనుటయున్. 118

మ. పురుహూతాగ్నిపరేతరాట్పలభుగం•భోధీశవాతార్థపాం

బరకేశాబ్జభవాచ్యుతాదికమహా•బర్హిర్ముఖానీకభా

స్వరకార్తస్వరవిస్ఫురన్మకుటశ•శ్వత్పద్మరాగప్రభో

త్కరనీరాజితపాదపద్మయుగళా • కాకోలభాస్వద్గళా. 119

క. దృక్కర్ణకర్ణభూషణ, వాక్కాంతాకాంతముఖ్య•వందిత మిహికా

రుక్కోటికోటిభాస్వర, కుక్కుటలింగాభిధాన • కుతలనిధానా. 120

ఉత్సాహ. పురవిభంగ ధరనిభాంగ • భూశతాంగ శశివిభా

కరరథాంగ ముకుటగంగ • కరకురంగ సంహృత

స్ఫురదనంగ ధృతభుజంగ • సుగుణసంగ మునిమనో

ంబురుహభృంగ వృషతురంగ • భువనమంగళప్రదా. 121

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణాసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రా జ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్య పుత్త్రసకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం బయినరసికజనమనోభిరామం బను శృంగారప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

ద్వితీయాశ్వాసము.

మద్ధరణీధరక
న్యామానసపద్మభృంగ • నయగుణసంగా
• సామజదనుజవిభంగా
కోమలఘనసితావృతాంగ • కుక్కుటలింగా. 1

తే. అవధరింపుము కమలజుఁ • డమరవరాని, శేఖరున కిట్టు లని వేడ్కఁ • జెప్పఁదొడఁగె
నవ్విధమున ఋతుధ్వజ • క్ష్మాధినాథుఁ, డురుబలోపేతుఁ డై వని • నుండుటయును.

లయగ్రాహి. అంతట వసంతమసు • రాంతకతనూభవసు • రంతనిశిత ప్రసవ • కుంతహృతపాంథ
స్వాంతము శుకీపికశ • కుంతకలనిస్వని • రంతరసమాకులది • గంతమసకృన్ని
ష్క్రాంతమధుపానమద • దంతురితషట్చరణ • సంతతివిసృత్వరల • తాంతముపనాంతా
క్రాంతరతికాంతరణ • తాంతలలనాజనని • తాంతసుఖదానిలని • శాంతము దనర్చెన్. 3

క. శుకపికశారీమధులి, ట్ప్రకరమహానినదనిబిడ • బధిరీకృతస
ర్వకకుప్పతికర్ణం బై, యకలంకగతిన్ ధరిత్రి • నామని యొప్పెన్. 4

తే. జీర్ణపర్ణంబు లూడ్చి కెం • జిగురుటాకు, జొంపములతోడఁ దరువులు • సొంపెసఁగ వ
సంతురాక దలఁచి వని • కాంత మెఱుఁగుఁ, దోడవు లెడలించి మణిభూష • లిడెననంగ.

క. కుసుమితశాల్మలు లపు డిం, పెసఁగె న్విరహిణుల గెలువ • నేగుచు వెలమిన్
బిసరుహశరుఁ డంపించిన, పసఁ బొసఁగెడుతమ్మికెంపు • పనితేరు లనన్. 6

సీ. శుకరాజమాగధ • ప్రకరముల్ గీర్తింపఁ, గలకంఠకంఠకా • హళులు మొరయఁ
బరిఫుల్లకింశుక • కరదీపికలు గ్రాల, సాంద్రపరాగర • జమ్ము గ్రమ్మ
సహకారపల్లవాం • చత్కేతువులు మీఱ, సమదరోలంబసై • న్యములు గొలువ
కేతకీగర్భ • శ్వేతాతపత్రము లొప్పఁ, బృథుమరున్నినదభే • రికలు చెలఁగ

తే. ప్రసవచంపకరథకదంబములు మెఱయ, దర్పకునితోడఁ గూడి చైత్రప్రభుండు
విరహిణీపాంథసందోహవిజయమునకు, హోళి దైవార నపుడు వాహ్యాళి వెడలె. 7

మ. బలవద్దర్పకవీరకాహళరవప్రాయంబులై మించి సొం
పలరం బాంథనితంబినీజనఘనస్వాంతంబు లెంతేనియుం
గలఁచెన్ బాలరసాలపల్లవలవగ్రాసావలేపోల్లస
త్కలకంఠప్రమదానిరంతరకుహూకారంబు లప్పట్టునన్. 8

క. మహిళాపున్నాగంబు, ల్రహిఁ గుసుమకదంబలీలఁ గ్రాలఁగ నచ్చో
మహిళాపున్నాగంబు, ల్రహిఁ గుసుమకదంబలీలలం గ్రాలెఁ గడున్. 9

తే. పవనదుశ్శాసనుఁడు వనీపాండవేయు, లలనజీర్ణచ్ఛదాంశుకంబులు హరింపఁ
గలికిశుకసూక్తిఁ జీరఁ గిసలయహేమ, మయపటము లీఁడె యయ్యెడ మాధవుండు.

సీ. శుకముఖద్విజమండలికి మహాఫలదుఁడై, తవిలి వేమఱు మరుత్తతి భజింపఁ
గ్రూరపలాశసంహార మొనర్చుచు, సరసను బర్ణలాంఛనము మెఱయ
నాశ్రితాళులు నితాంతామోదమునఁ గ్రాలఁ, జెలఁగి వనప్రియశ్రేణి పొగడ
ఘనతరుల్ సుమనోవికాసలీల నెసంగఁ, గలితశుభశ్రీప్రకర్ష వెలయ
తే. సమధికతరాగవహనప్రశస్తి యలర, వనజసాయకగురువైభవంబు నెఱపి
భవ్యవనమాలికాసముద్భాసి యగుచు, మహిమఁ జెన్నొందె సర్వేశ మాధవుండు.

క. వసరమున మాధవునకుఁ, దనరఁగఁ బరిణయ మొనర్పఁ దటి యనుజవరా
లునిచినముత్తెపుఁబ్రాలన, మొనసి వనిం గ్రొత్తమల్లెమొగ్గలు దనరెన్. 12

క. రాగము చిగురాకున కను, రాగము బోజుఁగులకు ఘనపరాగము వనికిన్
రాగము మధుకరములకు న, రాగము గృహులకును గల్గె రహి నవ్వేళన్. 18

సీ. శుకనాదములు ద్విజశ్రుతిఘోషములు గాఁగఁ, గనకకోరకము లక్షతలు గాఁగఁ
దేఁటిపాటలు పురంధ్రీగీతములు గాఁగఁ, గిసలముల్ తోరణనిసరములుగఁ
బలుకప్పురంపుఁదిప్పలు వితర్దులు గాఁగఁ, బుప్పొడు ల్వలిగందపొడులు గాఁగఁ
దెలిమొల్లమొగ్గచాల్పులు తలఁబ్రాల్గాఁగ, విరితీఁగెపొదలు పందిరులు గాఁగఁ
తే. పుష్పితపలాశనికురుంబములు నివాళి, పళ్లెములు గాఁగ నిర్భరపవనచలిత
తరురవంబులు భద్రవాద్యములు గాఁగ, వనవధూమణిఁ జైత్రుఁ డుద్వాహమయ్యె.

సీ. వ్యాకీర్ణమదచంచరీకశిరోజయుఁ, బ్రచలితమంజరీకుచభరయును
గళదనూనమరందఘర్మాంబులేశయు, లతికాభుజాశ్లేషలాలసయును
బ్రకటితసంరక్తపల్లవాధరయు వి, స్రస్తప్రసవపరిష్కారమణియుఁ

గీరశారీరుత•కింకిణీరవయు నం, చితసరఘాస్వన•సీత్కృతియును
తే. నవపలాశద్రుకోరక•నఖపదయును, గంధమారుతనిశ్వాస•గాఢతరయు
నగుచు వనలక్ష్మి చైత్రస•మాగమమున, నలఘుసంభోగలాంఛనం•బులఁ జెలంగె. 15

సీ. పల్లవశ్రేణి క•బ్రంపురాగ మెసంగె, హితఫలంబులు ద్విజ•ప్రతతి కొదవె
సుమనోవికాస మ•చ్చుగ భూజనుల కబ్బెఁ, జాఁగెఁ బల్మెఱు మరు•త్సంభ్రమములు
చండాలులకుఁ బొల్పె•సఁగె మధుపానాప్తి, యమితరసాలకాం•డములు మెఱసెఁ
బ్రసవధర్మక్రియా•పరత నొప్పిరి గృహుల్, ప్రబలె నర్చులు చిత్ర•భానునందుఁ
తే. గుంభినీవల్లభులకు మి•క్కుటప్రదాన, గుణము వాటిల్లెఁ ద్రిభువన•ప్రణుతనిఖిల
జంతుసంతానహృదయరం•జకమనోజ్ఞ, లీల నలరు వసంతర్తు•వేళయందు. 16

క. అపు డా నృపుఁ డటఁ దరలెన్, విపినవిహారానుమోద•విచలితమతియై
తపనఘృణివిసరవిరహిత, విపథంబున నర్మసఖుఁడు • వెంబడిఁ జనఁగన్. 17

వ. అట్లు దరలి దరీకుహరాంతరవిహరమాణాకుంఠకంఠీరవభైరవారవాకర్ణనాతిప్రకంపితాఖిలహరిదంతదంతిసంతానంబును నిర్ఝరనికుంజసంజవనాంగణానర్గళమార్గనిర్గతజాగ్రన్మహోగ్రవ్యాఘ్రకోటిధాటికపలాయితరురుకురంగప్రముఖనిఖిలక్షుద్రమృగకులాకులంబును మదోద్దండవేదండమండలగండస్థలనిస్సరద్దానధారాపూరాభిషిక్తాశేషప్రదేశంబును బరస్పరభీకరాఘాతప్రభిన్నావయవస్రవద్రుధిరధారాప్రవాహ[illegible]ప్రవాహవాహాయితవ్యూహంబును బటుపటీరకూటస్ఫుటకోటీకకుటీరాంతర్లగ్నభుగ్నభుజంగపుంగవోత్తుంగఫణాగ్రరంగరంగన్మణిగణప్రభాభాసమానంబును నిబిడజంఝూసమీరప్రేరితధావద్దావపావకాభీలజ్వాలాజాలజాజ్వల్యమాననానానోకహచ్ఛటాచ్ఛటచ్ఛటనినాదమేదురంబును సరససరఘావిసరఖాదనావసరశిథిలపృథులమధుకోశవినిర్గళన్మధురసాసారవర్షోత్కర్షంబును నవారితమారుతానారతపూరితభూరితరవేణునినాదాకీర్ణంబును సభ్యర్ణధరాధరాధిత్యకాసముజ్ఝితస్ఫురత్సరిర్ఝురీశరజ్జనిర్ఘోషనితాంతగర్జారవమనీషాముహుర్నటదుత్కంఠనీలకంఠానీకానస్తోకకేకారవాక్రాంతంబును విశంకటమృగయావిహారవిలాససముల్లసద్భిల్లపల్లవోష్ఠీనిష్ఠురాలాపకోలాహలధ్వానబధిరీకృతరోదోంతరాళంబును బహుతరక్రూరోరగమృగఖగసంఘాతసంకులంబును బహుశిలాకంటకావృతంబును బహువిచిత్రాకరంబు నగునమ్మహారణ్యంబు చొచ్చి విచ్చలవిడి నచ్చటివినోదంబులు గనుంగొనుచుం జని చని ముందట. 18

మ. కనియె న్నభకులాఢ్యుఁ డగ్రగవియ•ద్గంగాతరంగోద్ధత
ధ్వనిసంఘాతనితాంతసంవృతమహా•ప్రత్యర్థిశంకాముహు

గ్జనితక్రోధరణన్మృగాధిపకుల స్థాయద్దరీభాగమున్
ఘనగంభీరసరిర్ఝరీతటకట న్నాగంబు శీతాగమున్. 19

క. కని యన్నగాగ్రభాగం, బున కేగి తదీయచిత్రములు గనుఁగొనుచున్
మునుకొని తిరుగుచు నుండెన్, జనవరకుంజరుఁడు నర్మసచివుఁడు దానున్. 20

క. దరులం బూఁజప్పరముల, దరులన్ శృంగారలీలఁ దనరెడుకాకో
దరుల న్విద్యాధరసుం, దరులం బొడగాంచి యతఁ డెందం గడు నలరెన్. 21

సీ. భిల్లయోషిత్పదహల్లకోల్లిఖితకుం, కుమరసాంకితమణికుట్టిమంబు
కాకోదరీకుచకలశద్వయీలిప్త, హారిద్రముద్రితాబ్జాకరంబు
కిన్నరీజనరతిక్రీడాంతరస్రస్త, కుసుమోత్కరాకీర్ణకుంజగృహము
దివిషద్వధూప్రతిదినదోహదక్రియా, వికసితామ్రాదికోర్వీరుహంబు

తే. ఖచరవరవర్ణినీకరకమలనిభృత, సురమహీజాతజాతప్రసూనరచిత
తతసుగంధాన్వితోదగ్రతాలవృంత, గంధవాహకిశోర మాక్ష్మాధరంబు. 22

సీ. అమరసరిత్కాంచనాబ్జపరాగసం, ఛన్నమహారత్నసానువులును
క్రీడాసమాసక్తకిన్నరీచరణలా, క్షారసాంకితఝరీసైకతములు
గంధద్విరదఘటాకటగళదానవా, ర్బిందుసంసిక్తదరీతలములు
శుకశారికాకోకపికరాజహంసమ, యూరస్వనోల్లసదుపవనములు

తే. సిద్ధవిద్యాధరోరగస్త్రీకుచాగ్ర, లిప్తహారిద్రచూర్ణసంశ్లిష్టభూరి
జీవనాంచత్ప్రకృష్టసరోవరములు, గనుఁగొని చెలంగె నప్పు డజ్జనవరుండు. 23

సీ. శిఖరాగ్రవిస్ఫురజ్జీమూతగర్జన, ప్రమదనృత్యన్మత్తబర్హిణములు
నిర్మలకాసారనీరనీరజనాళ, కబళనోద్ధతహంసికాకులములు
పరిఫుల్లమల్లికాప్రసవరసాస్వాద, నాలోలరోలంబజాలకములు
మృదులామ్రనూతనచ్ఛదచర్వణోన్మద, కూజితోద్యదనేకకోకిలములు

తే. సారసహకారమంజరీసౌరభములు, కుందబృందాచ్ఛమకరందబిందుసహిత
శీతలస్ఫీతమృదువాతపోతములును, హర్ష మొనగూర్చె నృపతి కయ్యద్రియందు.

ఉ. క్రొన్ననతీవపందిరులఁ గొజ్జఁగినీటివెడందవాఁగులన్
వెన్నెలరాచరాచలువవిప్పుటరుంగులఁ గప్పురంపుబల్
దిన్నియల న్హొయ ల్మెఱయఁ ద్రిమ్మరునచ్చరఫువ్వుఁబోండ్లు రా
మిన్నకుఁ దద్ద వేడుకలు మీఱఁగఁ జేరిరి యన్నగంబునన్. 25

సీ. అశ్రాంతసుమనస్సమాజపూజితపాదుఁ, డవిరళకాళీసమన్వితుండు

రంగదుత్తుంగభు•జంగమకటకుఁడు, ద్భుతచంద్రరేఖావి•భూషణుండు
సదమలభృంగీశ•సంగీతనిరతుండు, శుకముఖద్విజగణా•సూక్తిహితుఁడు
నిరుపమానంతమ•నీశిరోభాగుండు, లాలితవృషరాజ•లాంఛనుండు
తే. సురుచిరాగమవాహుఁ డ•క్షుద్రమూర్తి, యఖిలశుభఫలదాయకుఁ • డగ్గిరీశుఁ
డతులితామోద మొనఁగూర్చె • నపుడు మిగుల, నద్ధరిత్రీశవంశచూ•డాగ్రమణికి.
సీ. గోత్రవర్గములోన • గురుతరుం డగుబల్లి, దుండు వంశోద్ధార•కుండు గాఁడె
బహుళశైరికసమ•గ్ర్యంచితుం డగుప్రోడ, సతతకల్యాణభా•జనము గాఁడె
యఖిలభూజనులఁ బా•యక ప్రోచుధన్యాత్ముఁ, డురుఫలంబులు విప్ర•వరుల కీఁడె
తతవాహినీపరి•వృతుఁ డగునచలుండు, పరదళోన్మూలన•ప్రౌఢిఁ గనఁడె
తే. యౌర మేలిధరాధీశుఁ • డసదృశప్ర, భావశోభితుఁ డై యెన్నఁ•బడియె నంచుఁ
బర్వతేంద్రుని నతితగ•ప్రతిభ మెఱయఁ, బ్రస్తుతి యొనర్చు నృపుల•ప్రవరుఁ డపుడు.
శా. తోరం బొప్ప నటించె నప్పుడు వియ•త్తూర్యాలంకపోత్ఫుల్లక
హ్లారాంభోరుహహల్లకోత్పలసుగం•ధాశ్లిష్ట మాద్యన్మరు
ద్వారంబుల్ కుసుమాస్త్రసంగరనితాం•తక్లిన్న విద్యాధరీ
హారిస్థూలకుచాగ్రఘర్మజలలే•శాంకూర మింకింపుచున్. 28
వ. అట్లు భువనాద్భుతకరాదభ్రలీలావైభవంబులకుం బట్టైనయగ్గట్టుపై నారా[illegible] నె
ట్టుకొని విహరించుచుండి యందు నొక్కచోట. 29
క. కనుఁగొనియె నెలమి దివిష, ద్వనితాకుచకుంభమిళిత•వరకస్తూరీ
ఘనసారచందనాగురు, ఘనసౌరభసంగ నభ్ర•గంగ న్మొక్కిలన్. 30
క. కనుఁగొని హర్షాద్భుతములు, మనమునఁ బెనఁగొనఁగ నాక్ష•మావరుఁడు గడుఁ
వినయంబున నాస్రోత, స్విని నిట్టు లటంచు వినుతి • సేయఁ దొడంగెన్. 31
సీ. జయజయ హరిపద•జలజసంబంధిని, జయజయ గిరితనూ•జాసపత్ని
జయజయ కైలాస•శైలవిహారిణి, జయజయ ఘోరదు•ష్కలుషదమని
జయజయ కైవల్య•సౌఖ్యప్రదాయిని, జయజయ భవసాధ్వ•సంప్రశమని
జయజయ దేవతా•సదనప్రచారిణి, జయజయ శంకర•ప్రియవధూటి
తే. జయ మహాదేవి భగవతి • జయ సమస్త, భువనజనయిత్రి జయ నిశా•ధవపటీర
శరశరద్ఘనఘనసార•సదృశగాత్రి, సకలకల్యాణసంధాత్రి • జహ్నుపుత్రి. 32
మ. మదనారాతిజటాటవీతటనట•న్మల్లీగుళుచ్ఛాకృతీ
త్రిదశాధీశపురానిశాధివసతీ • దేవీ జగత్పావనీ

హృదయాహ్లాదకరీ నమజ్జనమనో • భీష్టార్థసంధాయినీ
మది నెల్లప్పుడు సంస్మరింతు నిను నేమం బొప్ప మందాకినీ. 33

మ. అవని న్మానవుఁ డెవ్వఁడేని భవదీ • యాలోలకల్లోలవా
ర్లవసంసిక్తనిజప్రతీకుఁ డగు నా • ప్రాజ్ఞుం డమర్త్యేంద్రపూ
ర్ధవశాక్షీకరకంకణక్వణనమి • శ్రప్రోల్లసచ్చామరో
ద్భవనిస్తంద్రమరుత్కిశోరములచే • తం జొక్కుఁ బో జాహ్నవీ. 34

సీ. బ్రహ్మహత్యాదిదు • ర్భరమహాఘవిభంగ, ఘనతరతరళరం • గత్తరంగ
విపులసైకతభాగ • విలసితచక్రాంగ, హరజటాజూటకూ • టాగ్రరంగ
కనకారవిందసం • గతచలన్మదభృంగ, సూరిజనస్తుత • సుప్రసంగ
యమరీకుచాలిప్త • హారిద్రసంసంగ, సతతసమాశ్రిత • శైలశృంగ

తే. యతిదయాపాంగ పుణ్యమ • యాంతరంగ, ప్రచురగంభీరనీరాంత • రప్రమగ్న
మత్తమాతంగ నీకు న • మస్కరింతు, దివ్యశోభాప్రదీప్తాంగ • దివిజగంగ. 35

తే. పరుస మించుక సోఁకి య • బ్రముగ నినుము, పసిఁడియగునట్లు తావక • ప్రవిమలాంబు
కణ మొకించుక సోఁకిన • ఖలజనుండు, మిగులఁ బరిశుద్ధుఁ డగుఁ గదా • గగనతటిని.

చ. తమి నొకనాఁడు మానవుఁడు • దవ్వులఁ దావకవీచికానినా
దము చెవిఁ గీలుకొల్పిన న • తండు వినండు గదా సురాపగా
శమనలులాయకంఠపరి • సర్పితభూరితరోగ్రఘంటికా
సముదయలోకభీకరవి • శంకటసాంద్రఘణంఘణధ్వనుల్. 37

క. యోగిజనానందకరీ, యాగమసంస్తుతలసత్ప • దాంబుజయుగళీ
భోగాపవర్గదాయిని, భాగీరథి నేఁడు ననుఁ గృ • పం గనుఁగొనవే. 38

క. ధాతృపితృచరణతలసం, భూతా భువనప్రపూత • బుధనుతసుగుణ
వ్రాతా విరజాసలిలో, పేతా నను ధన్యుఁ జేయ • వే గుహమాతా. 39

వ. అని యనేకప్రకారంబులం బ్రార్థించి తదంభఃపూరంబునఁ గృతావగాహుం డై సంధ్యాద్యనుష్ఠానక్రియాకలాపంబు నిర్వర్తించి తదంతికప్రదేశంబున విహరింపుచుండి పురోభాగంబున నొక్కచోట. 40

తే. కనకమణిమయసోపాన • గర్భగేహ, కుట్టిమాకరమంటప • కుడ్యగోపు
రేందుమణిపీఠికాసము • న్వితమహేశ, భవన మొక్కటి గాంచె సం • భ్రమ మెలర్ప.

తే. కాంచి యద్దేవలము ప్రవే • శించి యందు, విమలతేజస్సమగ్రత • వెలుఁగుచున్న
దివ్యలింగంబుఁ బొడగాంచి • నవ్యభక్తి, యమరఁ గరపంకజాతయు • గ్మము మొగిడ్చి.

సీ. కాలకాలాయ ది•క్పాలఫాలస్థక, స్తూరికాంకితపదాం•భోరుహాయ
దేవదేవాయ రా•జీవజన్మోగ్రదు, ర్గర్వనిర్వాపణ•కారణాయ
మారమారాయ సం•సారవార్ధినిమగ్న, సేవకోత్తారణ•నావికాయ
వామవామాయ సౌ•దామనీదామస, మానమానితజటా•మండలాయ
తే. శూలినే భూరితరకృపా•శాలినే సు,శీలినే శశ్వదఘతూల•కీలినే క
పాలినే విశ్వలోకైక•పాలినే న,మో నమ యటంచుఁ గేల్మోడ్చి•ప్రేముకిక్కు మాటిరు.
సీ. కరవీరమల్లికా•కమలోత్పలములచే, రమణీయబిల్వద•ళమాలచేతఁ
గౌశికసామ్రాణి•కాధూపములచేత, ఘనసారచందనా•గరులచేత
సహకారకదళికాం•చత్ఫలంబులచేత, నవ్యరసాలదం•డములచేత
మహనీయశర్కరా•మధురసంబులచేతఁ, బ్రచురహిమాంబుపూ•రములచేత
తే. భవ్యగంగోదకనిరర్గళ•స్నపనమేత, నారికేళోదకములచేఁ•జారువీటి
కాదిసద్వస్తువితతిచే•నాత్మ భక్తి, వేడుకలు మీఱఁ బూజఁ గా•వించి యంత.44
క. నీకంటెఁ గ్రొత్తదైవం, బైకొని లేదనుచుఁ దలఁచు•వెనుక నతఁడు మదిం
బ్రకటీ మగుభక్తిఁ గందా, ష్టకమున నద్దేవు నిట్లు•సరస్తుతి చేసెన్. 45
కందాష్టకము. శ్రీమత్కలధౌతాచల, ధామ సుధాధామతిగ్మ•ధామసమీర
వ్యోమాంబుయజ్వపావక, భూమహితాకార నన్నుఁ•బోషింపు శివా. 46
క. శైలసుతాలోల హృతా, ఖిలకృతాంతావలేప•పృథుకరుణారసం
శీలా తతహేలా ధృత, శూలా వ్రతమాల నీకు•జోహారు శివా. 47
క. యతిగణ్యామితపుణ్యా, న్వితఫణ్యాభరణ సతత•నిటలాక్షికృతప
ర్వతశృంగా ధృతగంగా, తతశృంగారాంగ నన్ను•దయఁ జూడు శివా. 48
క. నారదదరపారదశర, శారదశరదభ్రకరితు•షారాభ్రస్ఫురి
తారాహితహీరామృత; ధారాసితదేహ నీకు•దండంబు శివా. 49
క. కాలానలకీలావిల; హాలాహలభయవిచలిత•హరిదిశముఖా
క్షోణీపాలవేళాచల; లీలావిలసనుని నిన్ను•లెక్కింతు శివా. 50
క. హాటకవరఘోటకపుర, నాటకధరణీమణీభ•నవాక్యంబరగో
కోటీధనపేటీఘన, చేటీజన మబ్బు నిన్ను•సేవింప శివా. 51
క. భీమా పరభీమా పుర, భామావరకంఠసూత్ర•భంగ సమంచ
ద్భూమాశ్రితవామా హృత,కామా కృతకామ మాకు•గతి నీవే శివా. 52
క. సురదానవవరమానవ, వరమానవమందహాస•వదనాబ్జ మరు

ద్గిరిచాపా హారిరోషా, పరితాపాహరణ నిపుణ • ప్రణుతింతు శివా. 53

వ. అని ప్రణుతియును. 54

కందమణిగణనికరవృత్తము.

జయజయ పురహర • జయ గిరిశయనా, జయ తలవినిభృత•సదమలశశికా
నయగుణవిలసిత•నయశుభచయదా, జయ మునివరనుత•చరణసరసిజా. 55

సగర్భస్రగ్విణీభుజంగప్రయాతద్రుతవిలంబితవృత్తసీసము.

నిగమాశ్వభూసురా•నీకసంపూజ్యశుం, భత్పవిభావా వృష•పతితురంగ
సురుచిరద్యోసరి•జ్జూట ఖద్యోతసా, హస్రభాసా సమ•స్తాఘహరణ
జగతీశ మాసర•స్వత్సమామాన్యచం, చత్కృపాబ్ధీ నత•జనశరణ్య
మానితహోసర•మ్యాననాజ్ఞా లస, న్మంగళాత్మా నిశా•వాథమకుట
తే. హార సరీసృపహార భ•యాపహార, పురనిషూదన భూరివి•భూతిదాన
హరిహయప్రణతాచ్ఛప•దాంబుజాత, శరణు శంకర శాశ్వత • సాధుపాల. 56

సగర్భమత్తేభకందసీసము.

సమదవేదండని•శాచరోన్మథనభీ, మప్రౌఢదోర్విక్ర•మా కృపాబ్ధి
ప్రముదితానేకసు•పర్వ నిర్మలగుణాం, భోధీ జగత్కార•ణా ధరేశ
లసదురోభాగవి•లంబితోరగపతీ, సామప్రియా శంక•రా మహాత్మ
ప్రపదరుగ్భూషిత•పాకజిన్మకుటశుం, భద్రత్న దివ్యప్ర•భా కపర్ది
తే. శివ నిఖిలలోకపాలన • భవవిదళన, శరధితూణ భయహర వి•జయ ప్రవిమల
హృదయ శశిధర త్రిభువన•హితసుచరిత, శమితపురదితిజవరా ప్ర•శస్తకీర్తి. 57

క. అని యనివారితభక్తిం, బ్రణుతించి మహేశుకరుణ • వడసి కడుఁ గ్రొ
బ్బునఁ బ్రసాదము వెలువడి, జనవరుఁడు తదంతికమునఁ • జనియెడు నెడలన్.

తే. సరసనై ఖరిశ్రుతిపుటో•త్సవము మీఱ, నాలకింపంగఁబడియె న•త్యద్భుతముగ
సకలచేతనహృదయరం•జకమనోజ్ఞ, మధురసంగీతరావంబు • మలసి యెదుట. 59

క. ఆరవము విని నృపాగ్రణి, గారవపుం జెలిమికానిఁ • గనుఁగొని యహహా
చేరువ నొకమృదుసంగీ, తారవము వినంగ నయ్యె • నల్లదె వింటే. 60

ఉ. కిన్నరకన్యలో సురమ్య•గిదృశలో గరుడాంబుజాక్షులో
పన్నగకాంతలో ఖచర•భామలొ సిద్ధవధూటులో సుఖా
భ్యున్నతిఁ బాడఁ జొచ్చి రటఁ • బోయి దిటంబుగ వారిచందముల్
సన్నకసన్న నారసి వె•స న్మరలం జనుదెమ్ము నెచ్చెలీ. 61

క. వేమఱు మది కింపుగ గజ, గామిను లామనిగఁ బాడు • గానము వినుచున్
సోమరితనమునఁ దడయక, సేమంబున మరలి యిపుడె • చెచ్చెర రమ్మా. 62

ఉ. నావుడుఁ జెల్మికాఁడు నృప•నందను వీడ్కొని వేడ్క నేగి శో
భావహలీలఁ గ్రాలునొక•యబ్బురపుంబువుఁదోఁటఁ జొచ్చి య
త్తావునఁ బ్రోవు గూడి విత•తంబుగఁ గ్రీడ యొనర్చుదివ్యరా
జీవముఖీలలామములఁ • జిత్రగతిం బొడగాంచి వెండియున్. 63

మ. తరుమూలంబులపొంతఁ బొంచి సచివో•త్తంసంబు వీక్షించె భా
స్వరకార్తస్వరవిగ్రహ న్సమదచం•చచ్చంచరీకాలకన్
శరదిందుప్రతిమానచంద్రవదనం • జక్రస్తని న్విస్ఫుర
త్సరసీజాతదళాయతాక్షి నొకకాం•తాలోకచూడామణిన్. 64

తే. అట్లు వీక్షించి దానిస•మగ్రభువన
మోహనాకారరేఖ కా•మోద మంది
యహహ యియ్యిందువదన య•య్యసమశరుని
భూరిసామ్రాజ్యలక్ష్మి గాఁ•బోలు భళిర. 65

చ. కులుకుమిటారిగుబ్బలును • గొప్పపిఱుందును గావిమోవియుం
దెలినిడువాలుఁగన్నులును • నిద్దపుముద్దుమొగంబు తళ్కుఁజె
క్కులు జిలుఁగుంగవు న్వెడఁద•క్రొమ్ముడియుం గలయీచొకారపుం
గలికియలంతిజవ్వనము • కన్నులపండువ యయ్యె నియ్యెడన్. 66

క. చూడ మె ముజ్జగములఁ గల, చేడియతలమానికములఁ • జెన్నలరెడునీ
వ్రీడావతీకదంబక, చూడామణివంటిదానిఁ • జూడ మెుకందున్. 67

సీ. చందమామకు లోనఁ • గం దొనర్చినతప్పు, పసిఁడికిఁ దావిఁ గూ•ర్పనికొఱంత
దొండపంటికిఁ దీపి • నిండఁ జేయనికట్టు, తొగలఁ బెన్మడుగునఁ • ద్రోమవాదు
జక్కవపులుఁగుల • జత విప్పనాడిక, మించుటద్దముల మా•యించుకీడు
కరితుండములకు వం•క్రత యిడ్డ నేరమి, చివురులు గాఱొనఁ • జేయురవ్వ
తే. మలుపుకొనఁ జాలు నద్దిరా • జలజభవుఁడు, పూని యిమ్ముద్దుతలిరాకుఁ•బోఁడివదన
తనురదాంశుకలోచన•స్తనకపోల, సక్థిపదయుగ్మకము సొం పెఁ•సఁగ నొనర్చె. 68

సీ. పలుకులు నేర్చిన•తళుకుఁబుత్తడిబొమ్మ, జగతికి డిగ్గిన•చంద్రరేఖ
నిలుకడఁ గాంచిన•తొలుకరిక్రొమ్మించు, తావి చేకుఱిన నె•త్తమ్మికెంపు
నెన్నడు పొదవిన•కన్నెమామిడిగున్న, తను వూని మెలఁగుకెం•దమ్మికొలను

నగవుఁజూపులవడ్డి•సొగసుఁగ్రొన్ననచెండు, చేష్ట లబ్బ మెలంగు•చిత్రరేఖ
తే. గావలయు నియ్యబల దీని•గాఢకాంతి, రూపలావణ్యశుభవైఖ•రులు గరంబు
నమ్మహీరాజునకుఁ దెల్పి•యతిరయంబ, తోడుకొని వత్తు నని వేడ్క•తోడ మరలె.
తే. మరలి చనుదెంచి యమ్మహీ•వరుని గాంచి, యుచితాలాపముల నిట్టు•లంచుఁ బలికె
భూతలాధీశ నీయాజ్ఞఁ•బూని యిందుఁ, దరలి యొకయబ్బురపుఁద్రోవ•నరిగియవల.
సీ. పటికంపుదోనులఁ•బరఁగుగొజ్జెంగపూ, నీటిబల్లకక్కుఱ•ల్దాఁటి దాఁటి
గుప్పుగుప్పునఁ దావు•లుప్పతిల్లఁగఁ ద్రోవ, నెఱయుకప్రపుఁదిప్ప•లెక్కి యెక్కి
గాటంపునెఱపూఁత•కమ్మసంపఁగిచెట్ల, నీడల నంతంత•నిలిచి నిలిచి
యల్లిబిల్లిగఁ బ్రాఁకి•యెల్లతావులఁ బెల్లు, మీఱు నేలకిపొద•ల్దూఱి దూఱి
తే. తెమ్మెరగ్రమ్మఁగఁ గడు నెడ•తెగక కురియు
నరిది విరిదేనెసోనలఁ•బొరసి పొరసి
యొఱపులకు నెల్ల నిక్కయై•వఱలునొక్క
మేటిచెలువంపువలిపువ్వు•దోఁటఁ గంటి. 71
సీ. రామనామస్తుతిఁ•గ్రాలి ఫలాహార, వృత్తిఁ జరించుశు•కేంద్రములును
నీలకంఠాకృతి•నెఱపుచు నానంద, తాండవం బాడుచం•ద్రకిచయంబు
నమృతాశయంబునఁ•గమలజాన్వేషణే, చ్ఛఁ జెలంగుపరమహం•సవ్రజంబు
వనములఁ బడి మాధ•వప్రసాదముఁ గోరు, కృష్ణవేషద్విజ•బృందములును
తే. సతతవివిధాగమాంతవా•సనలవలన, నాద మెఱిఁగి నిరంతరా•మోదలీల
నలరుసిద్ధాళులును గల్గి•యవ్వనంబు, గనుఁగొనఁగ సబ్ర మొదవించుఁ•గద నృపాల.
క. ఆలీలావనమున ఘన, హేలామార్గమునఁ జెలఁగి•యిమ్మగసుమనః
కేలీరతి నలరారెడు, బాలారత్నములఁ గంటి•భావజరూపా. 73
ఉ. ఆమహిళాలలామములు•యందు రహిం బొడగంటి దివ్యశో
భామృదుతాసుగంధపరి•భాసితరూపవిలాసలీలలన్
వేమఱు గోము మీఱి యర•విందశరాసనుచే వెలుంగుక్రొ
మ్మామిడిపండువంటియొక•మత్తమతంగజరాజగామినిన్. 74
చ. ఆమెలనాగసోయగ మ•యారె గణింప నొకించుకైన స
త్తోయజనూతిసృష్టిఁ గల•తోయరుహాననలందుఁ జెంద ద
క్కాయజుఁ డబ్బురంబుగ జ•గంబులు గెల్వఁగ నేర్చి యిడ్డనున్
జాయకటారి గావలయుఁ•జామ నిఁకేమని యెంతు భూవరా. 75

సీ. కలికిబంగరుబొమ్మ • గాఁబోలుఁ గాకున్నఁ, బరులనెమ్మది కాసఁపఱుపఁ గలదె
కల్కితొల్కరిమించు • గాఁబోలుఁ గాకున్న, నెఱయఁ దళుకుఁగని • మెఱయఁ గలదె
కన్నె గేదఁగిపూవు • గాఁబోలుఁ గాకున్న, జిలిబిలివలపులు • చిలుకఁ గలదె
కడిఁదివెన్నెలవిగ్గు • గాఁబోలుఁ గాకున్నఁ, గవలయాహ్లాదంబు • గూర్పఁ గలదె
తే. మేలిసెత్తమ్మికోలను గాఁ • బోలుఁ గాక, యున్న శృంగారరసయుక్తి • నొనరఁ గలదె
యహహ మనుజేశ మదనమా • యాకిరాత, ముక్తలీలాకురంగి ఘన • మోహనాంగి. 76

సీ. కలికిబిత్తరివాలు • తళుక్కుఁజూపులసౌరు, హరిణీవిలాసంబు • పరిభవించుఁ
బడఁతియబ్బురపుఁబెం • దొడలనిగారింపు, రంభాపటుత్వంబు • రవళి గెల్చుఁ
గొమ్మనిద్దపుముద్దు • నెమ్మొగంబు హొరంగు, చంద్రరేఖాస్ఫూర్తి • జౌకసేయుఁ
జానవాడెంపును • న్నెమ్మిచోకాటంబు, హేమాతిశయలీల • నెగ్గులెన్ను
తే. సారసామోదసారశృం • గారగరిమ, చిత్రరేఖాశుభాకృతిఁ • జిన్నపుచ్చు
భళిర యాలేమ దేవతా • భామ యేమొ, కాక యయ్యందమింక నెం • దుఁ గలదు భువిని.

సీ. కలకంఠిజఘనంబు • కాంచికాస్థానంబు, మధుకామృతస్థలి • మగువమోవి
యన్నులమిన్నపా • దాగ్రంబు కూర్మంబు, పడఁతుకచిల్లునె • న్నడుము మాయ
నీలజీమూతంబు • నెలఁతధమ్మిల్లంబు, రాకేందుముఖి రోమ • రాజి కాశి
నలినలోచననిమ్న • నాభి కేదారంబు, భామచన్దోయి శ్రీ • పర్వతంబు
తే. గాఁగ నృపచంద్ర సుక్షేత్ర • గరిమ నెపుడుఁ, జెలఁగుచున్నది దాని భ • జింపఁ గలుగు
పరమపురుషున కత్యంత • భాసమాన, నిరుపమానందసంసిద్ధి • దొరకకున్నె. 78

సీ. అతివచెక్కులు గొప్ప • నద్దంబుల హసించుఁ, బదములు కళేము న • బ్జముల మించుఁ
బొలఁతినాభియుఁ గూచ • ంబులుఁ జక్రముల గేరు, గమనంబు నారు నా • గముల మీఱు
సతిమొగంబును నవ్వుఁ • జంద్రస్ఫురణ నేలుఁ, దనురుచుల్వాలపుకాం • చనముఁబోలు
సువిదచూపుఁ బిఱుందుఁ • గువలయంబు జయించు; రదనముల్ గౌను హీ • రముల నెంచు
తే. నధిప యయ్యన్నుమిన్న సో • యగముఁ గన్న, ననిలసలిలచ్ఛదాహారు • లగుచు వనులఁ
దద్దఁ గృశియించుజడదారి • పెద్దలైనఁ, దాలిమంతయుఁ దూలి వి • రాలిఁ గొనరె. 79

వ. మఱియును. 80

ఉ. చేరిక నెంత రాజుచెవి • చెంగట వ్రేలుచు నున్న నీలముల్
కోరిక నచ్చకోరదృశ • క్రొవ్వెదసామ్యముఁ జెంద నేర్చునే
యూరక సారెకు న్మెఱయు • చుం దమధువ్రతకోటు లెంత ఝుం
కారము చూపిన న్ద్విరద • గామిని వేనలిఁ బోల నేర్చునే. 81

క. ఘన మేచకతతి నొక్కొక, చోఁ గదియ నవృష్టి యొనర్పఁ గాని • కోమలితులు మఱి
ఘనము ఘన మగుచు నెల్లెడఁ, గొనకొని శృంగారరసము • గురియు నృపాలా. 82
తే. ఉవిద నెమ్మోముకమ్మికి • నోడి క్రుక్కి, తద్విరోధంబు సాధింపఁ • దలఁచెఁ గాక
జనులకెల్లను గడుఁ జల్లఁ • దనముఁ జూపు, తొగలరేఁ డబ్జములకేల • పగతుఁ డయ్యె.
క. అంగన కన్బొమకవతో, సింగిణు లెదిరించి గెలుపు • చేకుఱ కవనిం
వంగి శిర మూని కడు నా, ర్తిం గొలుచు నుండెఁ జుమ్ము • నృపకులతిలకా. 84
క. అచ్చానసానతోడను, దెచ్చపడక మొనసి తుదిని • దీకెత్తి వడిం
విచ్చెం జంపకముకుళము, చెచ్చెర మఱి నువ్వుఁబువ్వు • స్నేహం బూనెన్. 85
క. అప్పొలఁతికన్నులందము, దప్పక కన్గొనుచు నుండి • తగ బేడిసమీ
లెప్పుడు నత్తెఱఁ గలవడి, యప్పులు మోడుపక యుండె • నేపు న్మాపున్. 86
తే. మీలు మేలోర్వలేకెంత • మిట్టిపడిన, నేణము ల్ప్రాణమైనెంత • యొగిరిపడినఁ
దూపు లేపార నీల నెంతే • తూలిపడినఁ, జెలువనిడువాలుచూపుల • గెలువఁగలవె. 87
క. మఱి మఱియుఁ దోమి తోమియు, మెఱుఁగిడక వెలుఁగ కుందు • మృదుదర్పణముల్
తెఱవనునుఁజెక్కుఁగవకెం, తెఱఁగున నేన కుచ్చు వసుమతీవరచంద్రా. 88
క. తామరసనేత్రవీనుల, తో మొనసి జయింప లేక • త్రొక్కటమున నెం
తే మలకలఁ బడి క్రుక్కుచు, వేమఱు శష్కులులు గ్రాఁగి • వేఁగుచునుండున్. 89
సీ. ననఁబోఁడియధరంబు • నకు సాటిగాఁ గేమొ, బంధుజీవకము ని • గ్రహము నొందెఁ
చెలువ మెఱుఁగువా • తెఱ కుద్దిగాఁ గేమొ, కురువిందమణి త్రాసు • గూనము బూనెఁ
బొలఁతికెదచ్ఛదం • బున కెనగాఁ గేమొ, కలువ కూని చిగురాకు • కారు పాఱెఁ
శుకవాణిముద్దుమో • విక్కి జోకగాఁ గేమొ, సజలి బింబఫలంబు • చప్పఁబడియె
తే. నంబుజేక్షణచక్కెర • కెంపుఁబెదవికి, నీడుగాఁ గేమొ విద్రుమం • బెల్ల ప్రొద్దు
భ్రమసిపడి యొరసెనయ్యారె • మాట లేటి, కన్నుదలమిన్న సోయగం • బెన్న నరిది.
క. చిగురాకుఁబోఁడినునుఁగ్రొం, జిగిబిగిపలుచాలు వ్రోడశి • నేమంబున గె
ల్వఁ గోనం జాలక యెపుడును, మగరాల్జగడాలు పూని • మట్టం గ్రాలెన్. 91
తే. లేమగళమున కుద్దిగా • లేక యోడి, సుడివడుచు లోన బిగి చెడి • యడుగు పట్టి
దరము దరమూని మొర సేయు • దానికి ప్రతి, దర మనేడు పేరు విడువక • తవిలియుండె.
తే. రతిమనోభవకేళికా • రామసీమఁ, బొదలునవచూతలతలు గాఁ • బోలు దాని
జొకలత్తలట్లు గాఁ గన్న • బోణిపట్లు, వముటు రాజిల నేర్చునే • వానితుదల.
సీ. పట్టినప్పుడె కందు • పసదప్పి కడు మెత్తఁ, బాటూనుకొత్తిన్న • బంతు లెనయు

పట్టి నబ్బక రెచ్చి • పాటి జో డెడవాసి, కలఁగెడుకొదమజ•క్కవలు తులమె
పట్టి నొక్కిన శిలా•పాళియంబు లై చను, గొరు నాటక యుండు•కొండ లీడె
పట్టి రాచినయంత • బలువన్నియల గరం, గెడుమేటిజాళువా•గిండ్లు సరియె
తే. పట్టఁ బట్టఁగఁ దిరుగుడు•పడుచు నుండు, మేలిరతనంపుపలుబొంగ•రాలు దొరమె
యహహ ధరణీశ యత్తలి•రాకుఁబోఁడి, కులుకుసిబ్బెంపువలిగబ్బి•గుబ్బకవకు. 94

క. నీలాహి యనుచుఁ దుమ్మెద, చా లనుచు న్నల్లచీమ•చా లనుచు జనుల్
తోలుదురు గాని చెలిరో, మాళి ప్రజ నైలుచుఘను•యసిధార సుమీ. 95

తే. చంపకామోదవళుల జ•యింపఁ బూని, యేటితరగలు పెల్లున • నెగసి తద్దఁ
బెరిగి విఱుగుచు నుండె ని•ద్ధరణిలోన, నరయ జడభావుల తెఱంగు • లట్ల కావె.

క. సుడివడి కలఁగుచు స్రుక్కెడు, మడుఁగులు చెలినాభి పోల్ప • మాదిరి యగునే
యడవుల బొబ్బలు వెట్టుచు, నడలెడుహారు లింతికొను•నాకృతిఁ గనునే. 97

క. తరుణీమణిజఘనమునకు, దొర గాక తృణంబు వూని • తుద లేక వసుం
ధర యొడితొడుకులఁ బడి మహి, దరములు చుట్టుపడి తావు • దరలక యుండెన్,

తే. పొలఁతియూరుద్వయంబుతోఁ • బోరి మున్ను
గెల్పు గొన లేక పొర యూని • దళము లెలయఁ.
గాచి యుండియు గెలఁ జేవ • గలుగకుంట
నంటులకు నెల్లఁ దలవంపు • లయ్యెఁ జుమ్మి. 99

క. లలనామణిపిఱుఁదులతోఁ, దుల యగుభ్రమ నుఱుక దిరుగఁ • దొడఁగె రథాంగం
బులు మఱియుఁ గుప్ప వడుచుం, బులినంబులు మెత్తఁబాటుఁ • బూనెం జుమ్మీ.

తే. కలుషగర్భంబులో మహో•త్పలదళాక్షి, పిక్కలకు నోడి తద్దయుఁ • బీఁకెపాటి
వెన్ను చూపి తృణం బూని • యెన్న రాని, నానఁ దలవంచుచుండె న•నారతంబు.

తే. పొలఁతిమీఁగాళ్లతో నెనఁ•బోలలేని, మోసు మొదవిన వంతులు • మునిఁగి మునిఁగి
మాటిమాటికి మేటితాఁ•బేటిదాఁటు, గుట్టు చెడి పొట్టలోఁ దలఁ•గ్రుక్కకొనియె.

చ. రమణిపదద్వయంబుసరి • రా నెదఁ గోరి యనేకకల్పముల్
కమలము కంఠగాత్రగత • గాఁగ జలంబుల నర్క వేఁడి యం
దమితవిభాసుగంధమృదు•తామలతల్ కమలాకరత్వముం
గమలభవాస్పదత్వమును • గాంచి తదంఘ్రులఁ బోల దింతయున్. 103

తే. జలరుహాత్మజపదనఖం•బులను బోలఁ, జాల కెంతయు రిక్కచా • ల్పైలపడియెఁ
గరనఖములకుఁ గేతకీ•గర్భదళము, లోడి కంటకభావంబు • వీడ కుండె. 104

తే. బాలతనుకాంతితో సాటి • పోలఁ గోరి, పృథ్వి ననలప్రవేశంబు • పెక్కుమాఱ్లు
చేసి యొఱపులఁబడెఁ గాని • వీస మైనఁ, బోలఁగాఁ జాల దయ్యె జాం•బూనదంబు.
సీ. వ్యాళము ల్దల వంచి • నేలఁ జాగిలఁబడెఁ, బూని నీలపురాలు • పూరిఁ గఱచె
నద్రులు పాదంబు • లాడక పడియుండె, వాలెంబు నేనుఁగుల్ • గేలు మోడ్చె
బెదరి చూచుచు లేళ్లు • చెదరి పాఱఁ దొడంగె, నీరజంబులు లోఁతు•నీటఁ బడియెఁ
గోయిలమూఁకలు • గొదకొని చెట్లెక్కె, సింగముల్ గుహల నం•డంగి డాఁగె
తే. నవనినాయక నిఖిలలో•కాద్భుతాభి, నవవిలాసవిభా సము•న్నతిఁ దనర్చు
కలికిరోమాళిక చకుచ•గమననయన, ముఖవచోమధ్యములతోడ • మొనసి యోడి. 106
మ. పలుకు ల్వేయు నిఁకేల భూరమణ యా•బంగారుకీల్బొమ్మ యా
వలికప్రంపుటనంటిక్రొమ్మొలక యా•వాల్గంటి యాశ్యామ యా
యలివేణీజనమాళికాభరణ మ•య్యంభోజపత్రాక్షి యా
తలిరుంబ్రాయపుఁగల్కిరాచిలుక యా•తన్వంగి నీకే తగున్. 107
క. అని సంగడికాఁ డెఱిఁగిం, చిన విని యత్యంతముదిత•చిత్తుం డగుచున్
జనవరుఁ డటఁ దరలి రయం, బునఁ జనియె వధూటిఁ జూచు•భులు పెదఁ బొదలన్.
క. చని చని వని వనితం బెనఁ, గొన మోహం బంతకంత•కు నమ్మనమున నూ
ల్కొన నజ్జనపతి సఖునిం, గనుఁగొని యి ట్లనియె నర్మ•గర్భము గాఁగన్. 109
చ. కనుఁగొను సంగడీఁడ వన•కన్యకుఁ గాలభుజంగుఁ డిడ్డనూ
తననఖరేఖలో యనఁగఁ • దద్దయు మోదుగమొగ్గ లొప్పెడిన్
జనవర నీవు నవ్వికచ•సారసలోచనగుబ్బదోయిపైఁ
దనరునఖాంకురాంకములు • దద్దయు నించెదు కూర్మి మీఱఁగన్. 110
తే. అఱుగుత్తులపై వ్రాలి • యదె మరంద, మానుచున్నది మగతేఁటి • యనఁగ చూడు
సామి యాతేమకుచగుళు•చ్ఛములమీఁద, వ్రాలి కెమ్మోవితేనియ • ల్గ్రోలె దీవు.
క. చెలికాఁడ గండుఁగోయిల, నలిఁ గెందలిరాకు గం ట్లొ•నర్చెడుఁ గంటే
భళిభళి యచ్చెలివాతెఱఁ, బలుగం ట్లొనరించె దీవుఁ • బ్రమదమున నృపా. 112
క. పున్నాగముతోఁ బెనఁగొను, చున్నది లతకూన చూడు • మోహో సఖుఁడా
పున్నాగము నీతో నచ్చి న్నెలక్రొందీఁగఁ బోఁడి • • చెలిమిఁ బెనంగున్. 113
చ. పలుకులఁ గీరదంపతులు • భావభవప్రధనక్రియారతిన్
మెలఁగుచు మింటిదాఁకఁ బొద•మిద్దియఁ గేరెడుఁ జూడు నెచ్చెలీ
భళిభళి రాజచంద్ర యల•పంకజపత్రవిశాలలోచనం

గలసి సువర్ణగేహమునఁ • గామసుఖోన్నతిఁ గేర దీవికన్. 114

క. కప్పురపుబూది పైపైఁ, గప్పుచు నున్నది యనంటిఁ • గనుఁగొనుము సఖా
యప్పొలఁతి సురతవేళలఁ, గప్పును నీమేన వలపుఁ • గప్పుర మధిపా. 115

క. కలరవ మల్లదె యింపుగఁ, బలుకుచు నున్నయది చూడు • ప్రాణసఖా నిన్
గలసి రతికేళివేళల, గళరవ మొనరించు నట్లు • కలికి నృపాలా. 116

క. పలుమఱుఁ బూఁదేనెలు మెయిఁ, జిలికెడు నిదె చూడు పొగడ • చెలికాఁడ మహీ
తల నాథ నీపయిన్ హిమ, జలపూరం బిట్లు లలన • చల్లెడుఁ జుమ్మీ. 117

క. లికుచము లివె చూడుము కే, లికి సొం పొనరింపఁ జాఁగె • లీలాసఖుఁడా
యెకిమీఁడ యల్ల జవరా, లికుచంబులు నిట్టు లలరు • లే నీచేతన్. 118

తే. హరిణి నల్లదె కాంచు మో • య్యన వయస్యః పట్టి నబ్బక వడి లేచి • పఱచుచున్న
దహహ ధరణీశ యమ్మనో • హరవిలాస, హరిణి నీ కర్రముగఁ జేతి • కబ్బుఁ జుమ్మి.

తే. అనుచు నర్మోక్తు లాడుచు • నవనిజాని, వనపదవినోదములు గనుం • గొనుచు నుండె
ననిన విని దేవముని నల్వ • నవలికతయుఁ, దెలుపవే యని తవిలి ప్రా • ర్థించుట యును.

మ. దళితారాతినిశాట భాసురవియ • ద్గంగాజటాజూట మం
జులరాజార్ధకిరీట ఘోరసమర • క్షోణీనిరాఘాట ని
స్తులవేదత్రయఘోట పాణితమహా • దోషాటవీఝాట ని
ర్మలధాతాచలకూట మష్టకులభు • గ్భాస్వత్పరోఘాటనా. 121

క. డిండీరపుండరీకా, ఖండలశుండాలచంద్ర • ఖండశపయశ్శ్రీ
ఖండాఖండయశోవృత, కుండలిమండలవిభూష • కుక్కుటవేషా. 122

మాలిని. కథితశుభచరిత్రా • గ్రావకన్యాకళత్రా
మథితవిమతగోత్రా • మౌనిసంస్తోత్రపాత్రా
ప్రథనదితిజజైత్రా • భక్తచిత్తాబ్జమిత్రా
పృథులధవళగాత్రా • భీకరోగ్రాగ్నినేత్రా. 123

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రాజ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్యపుత్త్రి సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం బయినరసికజనమనోభిరామం బనుశృంగారరసప్రబంధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

తృతీయాశ్వాసము.

లలితవృషతురంగా
శైలసుతాసంగ కలశ•జలధినిషంగా
కాలోన్మదభంగా ధృత
హేలాసారంగ కుక్కు•టేశ్వరలింగా. 1

తే. అవధరింపుము సురమౌని • కబ్జగర్భుఁ, డవలికత దెల్పఁ బూని యి • ట్లనుచుఁ బలికె
నట్లు వనవీథిఁ దిరుగుచు • నరిగి నృపతి, యక్కజంబుగ ముందఱ • నొక్కచోట. 2

సీ. గుజ్జులమావిమ్రాఁ•కుల నంటి ప్రాఁకిన, పరువంపుదాఁకపం•దిరులదరులఁ
జలువచెంగలువబా•వుల ప్రేవ జాల్గొను, వలపుగొజ్జఁగినీటి•వంతచెంతఁ
బ్రోదికప్రపనంటి•బోదెచాలుప్రమోలఁ, బొరలుపూఁదేనెజ•క్కరలపజ్జ
మొల్లంపుఁదావు లీ•నమల్లెక్రొన్ననతీవ, వెసఁగొన్నగున్నసం•పెగలనీడ

తే. మెఱుఁగుచందురుఱానిగ్గు•టరఁగుమీఁద, నీటుగా గోరవీణియ • మీటుకొనుచు
బోటులను గూడి జిలిబిలి•పాటఁ బాడు, చున్నయొకజవ్వనపుటన్ను•మిన్నఁ గనియె.

చ. కని యొన లేనివేడ్క • లెదఁ • గ్రమ్మఁగ నమ్మగమిన్న మిన్నకా
వనజదళాక్షిచెంత కని•వారణఁ జేరి జగజ్జనానురం
జన మొనగూర్చుదానివిల•సన్మృదుగానకథాప్రశస్తి కా
త్మను గడు సోలి యిట్లను ము•దంబున నబ్బురముం బెనంగొనన్. 4

సీ. సరససారంగాతి•శయనిరూఢిఁ దనర్చెఁ, బొలఁతివాల్చూపులు • పొలుపు మీఱి
లాలితగతిని వ•రాళివైఖరిఁ బొల్చెఁ, బల్లవపాణిధ•మ్మిల్లగరిమ
శంకరాభరణంబు•సౌష్ఠవంబును మించెఁ, భామినీరత్నంబు•రోమరాజి
రహిని బున్నాగాభి•రామలీల నెసంగె, నీలనీలాలక•నిమ్ననాభి

తే. యహహా యీచాన గానవి•ద్యావిధాన
మునఁ జెలఁగి రాగ మొనగూర్చు • చోనరె దీనిఁ
గన్న మృగఖగపన్నగా•గమము లెలమి
నుల్లసిల్లవె యని సోలు • చున్నయెడల. 5

క. అచలావల్లభుఁ గనుఁగొని, సచివగ్రామణి నితాంత•సంతోషరస
ప్రచురత నెమ్మదిఁ బొదువఁగ, వచియించెన్ హితమృదూక్తి•వైఖరి మెఱయన్. 6

మ. తలుకార్శెల్లిపసిండిబొమ్మకరణిన్ • దట్టంపునెమ్మేనిచా
యలు నల్దిక్కులఁ గ్రమ్మి పర్వఁగ వయ•స్యామధ్యభాగంబునం
బలుకుంగిన్నరవీణ మీటుచుఁ గథా•ప్రాగల్భ్యముల్ చూపుని
క్కలకంఠీజనమాళికాభరణముం • గంటే నృపాలాగ్రణీ. 7

చ. ఉవిదవయోవిలాసవిభ•వోజ్జ్వలరూపకళాప్రచారముల్
తవిలినవేడ్క నీకు విత•తంబుగ మున్నె ఱిఁగించితిం గదా
ప్రవిమలలీల నీ విపుడు • బద్మముఖిం గనుఁగొంటివే కదా
యవనితలేంద్ర నావచన • మాత్మఁ దలంచిన నిక్కమే కదా. 8

ఉ. కూరిమి మీఱ నవ్వికచ•కోమలతామరసాయతాక్షి నిన్
గోరి వరించెనేని యిదు•గో పదియాఱవన్నె మేల్మిబం
గారముతోడ దివ్యతర•కాంతిసముల్లసదబ్జరాగముం
గూరిచినట్లు సుమ్ము నృప•కుంజర మాటలు వేయు నేటికిన్. 9

చ. పలుకుల కేమి భూపకుల•పావన యీవనరాశివేష్టితా
చలఁ గలమేల్పొలంతుకల • సారెకుఁ గన్గొనుచుందుమే కదా
భళిభళి యెందునేని యొక•పట్టున నీభువనైకమోహనో
జ్జ్వలలలితాంగివంటి నెఱ•చందపుఁగుల్కుమిటారిఁ గంటిమే. 10

తే. కంజముఖి నీమనోహరా•కారరేఖ, మంజుగతిఁ గన్గొనియెనేని • మదనవిశిఖ
పుంజనిష్పీడ్యమానయై•పొదలి యాత్మ, రంజిలుచునిన్నుఁ గవయుఁ బో• రాజచంద్ర.

వ. అనిన నాసచివగ్రామణికి నృపాలాగ్రణి యిట్లనియె. 12

సీ. అద్దిరా యీచిన్ని•ముద్దుగ్రొన్ననఁబోఁడి, కలికినిద్దంపుఁగ్రొం•కారుమెఱుఁగు
మెఱుఁగుగా దిది యల్ల • చెఱకువిల్దొరచేతి, కడిఁదినెత్తావిచెం•గలువదండ
దండగా దిది నల్వ • దంటతనం బేసు, పడ నొనర్చినమేల్మి•పసిఁడిబొమ్మ
బొమ్మ గా దిది జగం•బుల కెల్ల మిన్నయై, సొంపారుబలుమాని•కంపుఁదొడవు

తే. తొడవుగా దిది వలరాచ•పడఁతిమిన్న, వలనుగా నిడ్డ శృంగార•వనములోన
మలయుసెజ్జపూఁతగుజ్జులే•మావిమోక, యహహ వనజాస్యఁబోగడ శ•క్యమె వయస్య•

ఉ. అందని క్రానుపండులకు • నాస వహించినరీతి దివ్యసం
క్రందనపట్టణద్విరద•గామినిఁబొం దెదఁ గోరి వేడ్కమై
నిందుల కేగుదెంచుట కొ•కించుక సెయ్య మెలర్ప నీజగ
త్సుందరి దా ననుం గవయఁ • జూచునొ లేదొ కదా సుహృద్వరా. 14

ఉ. కన్నియ వన్నియ ల్బెరయఁ • గ్రన్నన నన్ననవిల్తుకేళికిన్
న న్నెన లేనికూర్మి మది • నాటుకొనం గవకూడ కున్నచోఁ
గ్రొన్నెలవెన్నెల న్సమద•కోకిలకాకలికారవంబులం
జెన్నతి యెన్నిబన్నములఁ • జెందఁగఁ గూడునొ యేమి సేయుదున్. 15

ఆ. అని వచించి యిర్వు•రును దమ కొకతూరి, చనిన నవ్విశాల•జలజనయన
సి గ్గసంగ నెచట • దిగ్గన జరుగునో, యనుచుఁ దలఁచి మరల • నతని కనియె.

ఆ. చెలిమికాఁడ నీవు • వల నొప్ప ముంగలఁ, జని కడంకతోన • యనుఁగుఁజెలులఁ
గూడి క్రీడ సేయు•చేడెల తలమిన్నఁ, గాంచి వేగ దాని•కరుణ వడసి. 17

క. తిన్ననిజిలిబిలిపలుకులఁ, గన్నియడెందంబు మిగులఁ • గరఁగింపుచు నీ
వున్నయెడ న్నె నచటికి, సన్నకసన్నన్ రయంబ • చనుదెంతుఁ జుమీ. 18

శా. ఏచందంబున నింతిచెంత కఱ లే • కీ వేగి దర్శించెదో
యేచందంబున మాటలాడి మదిలో • నింపొందఁగాఁ జేసెదో
యాచంద్రాననపొందు నా కెటువలెన్ • హత్తించెదో మేలు నీ
వాచాప్రౌఢిమ నేఁడు చూతము గదా • బాలేందులీలాసఖా. 19

తే. అని యతని వీడుకొల్పి యం•జ్జనవిభుండు
గోర్కె దైవార నొకచోటఁ • గూరుచుండె
నృపసఖుండును వేల్పుఁగ•న్నియలచెంత
క్రమముగ నేగి నిలుచున్న•యవసరమున. 20

ఉ. సామజరాజకుంభవిల•సత్కుచకుంభభరానతాంగులై
నేమ మెలర్ప లేచి యత•నిం బ్రియమారఁగఁ జూచి భూరిసు
త్రామమణిప్రభావళివి•రాజితదివ్యసువర్ణపీఠికం
దామరసాయతాక్షులెం ము•దంబున నిల్పిరి రాజదూతునిన్. 21

వ. అట్లు గూర్చుండంజేసి యున్నసమయంబున. 22

సీ. నీలంపుగాజుల • నెఱిఖచించుపచ్చల, కీలుకడెంబుడా • కేలుమెఱుఁగు
వలిగబ్బిగుబ్బచ • న్గైలనికిఁ దార్చుచు, సాలపుక్రేఁగంటివా • లూచ్పు లలరఁ
జిన్నారి తెలినవ్వు • చెక్కుటద్దములు లే, వెన్నెలనిగ్గుల • విధ మొనర్పఁ
గమ్మచక్కెరపాన • కమ్ము లిమ్ముగఁ గ్రమ్ము, ముద్దునిద్దంపుకె • మ్మోవి గదలఁ
తే. గలికి యారాచనెచ్చెలిఁ • గని నయ మ్మెు, నయ వసంతాగమారంభ • నవరసాల
• కిసలయగ్రాసమత్తకో • కిలవధూస, మంచితాలాపముల నిట్టు • లనుచుఁ బలికె. 23
ఉ. ఎచ్చట నుండి యెచ్చటికి • నేగెద వెవ్వరివాఁడ విచ్చమై
నిచ్చటి కేగుదేరఁ బని • యెయ్యది నీవు వసించునున్కిప
ట్టెచ్చట నిన్ను నేలుమను • జేశ్వరుఁ డెవ్వఁడు దప్పు కిన్నియుం
జెచ్చెర నింక మాకెఱుఁగఁ • జేయుము మాటలు వేయు నేటికిన్. 24
చ. అన విని రాచదూత విన • యమ్మొవ నమ్మధురాధరోష్ఠిఁ గ
న్గొని యనియె న్సరోజదళ • కోమలచారుశరీర యేను స
జ్జనపరిపాలనప్రథిత • పారగుణాకరుఁ డైన సమున్నతిక్
దనరుబుతుధ్వజప్రభువ • తంసముగారవపున్వయస్యుఁడన్. 25
క. పేరు మతిమంతుఁ డం డ్రీ, ధారుణిఁ గల్యాణపురము • తరుణీమణి మా
యూరిచటికి వేఁటకు నా, భూరమణుఁడు నేనఁ గూడి • పొలుపుగ వచ్చెన్. 26
ఆ. వచ్చి కొంతతడవు • వనవిహారము సల్పి, యున్న గ్రామమున ము • హూర్తఁ గొల్చి
చనుచు నీవిచిత్ర • సంగీతనాదంబు, వీను లలర నిప్పుడు • విని చెలంగి 27
ఆ. నిన్నుఁ జూచి వేడ్క • నివ్వటిల్లఁగఁ గొన్ని, మాట లాడి చనఁగ • మదిఁ దలంచి
వచ్చుచున్నవాఁడు • వనజాక్షి మారాజు, మనుపడంగ నన్నుఁ • బనిచె నిటకు. 28
క. ఆపృథ్వీవరకుంజరు, రూపవయఃప్రాభవములు • రూఢిగ నీ విం
దేపారఁ జూచి మదిలో, నోపైదలి యరిది వేడ్క • నొందెదు సుమ్మీ. 29
శా. ఓరాజీవదళేక్షణాజనమణీ • యోవాక్సుధాధోరణీ
యోరాకామిహిరాకరోజ్జ్వలముఖీ • యోగానవిద్యానిధీ
యోరోలంబకదంబలంబకబరీ • యోభవ్యదివ్యాకృతీ
మారాజన్యమహేంద్రుఁ డింపు వినుతింప న్శక్యమే యేరికిన్. 30
మ. తరుణాంభోజదళాయతాక్షి వినుమా • తథ్యంబు నామాట కి
న్నరగంధర్వనిలింపమర్త్యపతుల • న్వ్రాక్రమవ్యగ్గా వేల యా
సరసాగ్రేసరుసాయగంబు దెగడం • జాలు న్వసంతు న్నలుం

బురుహాతాత్ప్రభవస్మరైలబిలతు•ష్ఫారూరవస్పోస్నములన్. 31

ఉ. ఇంచుక సేపులోన జగ • మెల్ల వెలుంగఁగఁ జేయు తేజుచేఁ
బంచశరోపమానుఁ డగు•పార్థివశేఖరుఁ డిందు వచ్చినం
గాంచి మనోనురాగమునఁ • గామిను లెల్లఁ గరంగి పొఱఁగాఁ
జంచలనేత్ర నాపలుకు • సత్యముగా నపు డాత్మ నెంచుమా. 32

ఉ. చెప్పెడి దేమి యానృపతి•శేఖరుచక్కఁదనంబు కన్నులం
దప్పక చూచిరేని పటు•దర్పకఘోరశిలీముఖార్తలై
యొప్పులకుప్ప లైనగరు•డోరగయక్షసుపర్వకన్యలున్
ముప్పిరి గొన్న మోహమున • ముద్దియ తద్ద చలింప కుందురే. 33

క. చనఁ బూని యొక్కపలుకే, ననఁ బూనిన నెచటఁ గోప • మగునో యని లో
ననుమానించెద నైన, న్వినుమా నావిన్నపంబు • నికచాబ్జముఖీ. 34

మ. విమలాంగీతతుల న్నభూకృతుల ము • న్వీక్షింపమో తత్ప్రకా
రము లెల్లం బరికింపమో యహహ యే•రాజాస్యలం దైన నీ
రమణీయోజ్జ్వలరూపవిభ్రమకళా•ప్రాగల్భ్యముల్ గంటిమే
రమణీ సంతతసంశ్రితామరమణీ • రామాజనగ్రామణీ. 35

క. తలుకారుకుందనముతోఁ, దొలుకారు మెఱుంగుఁదీఁగె•తోఁ దుల యగునీ
చెలువంపుమేని కారా, నెలపొం దలవడక యున్న•నిష్ఫలము గదా. 36

తే. వెలఁది నీరూపలావణ్య•విభ్రమముల, కమ్మహారాజుతోఁ జెలిమి • యబ్బెనేని
కోరి పదియాఱువన్నె బం•గారుతోడఁ, బద్మరాగంబుఁ గూర్చిన•పదిగిఁ జువ్వె. 37

క. బంధురతేజస్స్మరసిజ, బంధుఁడు గుణసింధుఁ డగుచుఁ • బరఁగెడుభూభృ
ద్గంధగజేంద్రము నిప్పుడు, గాంధర్వవివాహమునను • గైకొను మబలా. 38

చ. పలుకులు వేయు నేటికిఁక • భావభవప్రతిమానుఁ డైనయా
చెలువునితోడుతం జెలిమి • చేకుఱ కున్న నయారె నీమెయిం
గలయలజవ్వనం బడవిఁ • గాచినవెన్నెలసుమ్ము ముద్దులేఁ
జిలుకలకొల్కి నాపలుకు • చిత్తమునం దలపోసి చూడుమా. 39

సీ. కనకంబునకుఁ దావి • గలుగంగఁ జేయక, పిల్లిగడ్డలకుఁ గ•ల్పించినట్లు
పనసపంటికి మంచి•పస యొడఁ గూర్పక, ముసిడిపండ్లకుఁ దద్ద • యొసఁగినట్లు
బుధపుంగవులకు దం•బుగఁ గల్మి యొసఁగక, కూళల కిరవారఁ • గూర్చినట్లు
చిలుకను దత్తేండ్లు • జీవింప వీయక, మఱిపుఱి కాకుల • మనిచినట్లు

తే. గాక యుండక సత్కళా•కౌశలమునఁ, గోరి యారాజుతో నిన్నుఁ•గూర్చ నేని
తమ్మిపూఁచాలిప్రోడత•నమ్మ మిగుల, మెచ్చవచ్చుఁ గదా నేఁడు • మచ్చకంటి.

తే. అనుచు నతఁ డిట్లు పలికిన • నాత్మలోనఁ
జాన యొకకొంత మెత్తఁబా • టూని యునిఁ
గనుఁగొనఁగఁ గోరి యత్తెఱం • గనుఁగుఁ జెలుల
కగుపడక యుండఁ గ్రమ్మఁచు • నతని కనియె. 41

చ. అవు నవు మంచిప్రోడవె బ•ళా యళు కించుక లేక మానినీ
నివహసభాగ్రభాగమున • నిల్చి వినం గొఱగానివాక్యముల్
తవిలి వచింపఁ జాగితివి • తాళుదు మే మఱియొక్కఁ డైన దూ
తవు నిను నేమియుం బలుక • ధర్మము గా దని యుంటి మిత్తఱిన్. 42

క. సురనారీమణు లెచ్చట, ధరణీజను లెచట నహహ • తరతమభావం
బరయంగ హస్తిమశకాం, తర మిట్టివెడంగుపనులు • దలఁపం జనునే. 43

తే. దూత వగుటను నోరికిఁ • దోఁచినట్లు, దివిరి మోమోడ కాడెదు • దిట్ట వగుచుఁ
గటకటా ధూర్త మేము నీ•కంటి కిప్పు, డింత యెల్లిద మైతి మిం • కేమి చెప్ప.

ఉ. మాటికి నొక్క భూవరకు•మారుని నీవిపు డేమొ తద్దయుం
మేటి యటంచు నెంచెదవు • మే లహహా యతఁ డెన్న మామరు
తోఁటులలోన నేరి కెన • గూరుపఁ గాఁ దగుఁ జాలుఁ జాలు నీ
మాటలు గట్టిపెట్టి చను•మా మును వచ్చినత్రోవ చొప్పునన్. 45

తే. అనుచు నవ్వేల్పుఁ గందలి•రాకఁ బోఁడి
పలుకుటయు నాతఁ డెదఁ గొంత • గలఁగుచుండె
నపుడు నృపుఁ డచ్చటికి వేగ • నరిగి దాని
పజ్జ నిలిచిన నబ్బుర•పాటుతోడ. 46

సీ. జిలుఁగుమైఁటాణికం•చెల పిక్కటిలి వలి, వలువసిబ్బెపుగబ్బి•గుబ్బ లుబ్బ
బిత్తరంపుఁబిసాళి•బెళుకువాల్చూపు మె, త్తమ్మలు తమ్మలఁ • గ్రమ్మరింప
గాటంపునిడుదకీ•ల్గంటు పెకైవేఁగున, నసదు నెన్నడుము జం•వ్వాడి వడఁకఁ
గట్టాణిముత్యాల•కమ్మలనును డాలు, తళుకు లేఁజెక్కుటం•ద్దములఁ బొదల
తే. మంపు ఘులకింపము త్తిగ•మానికముల, మొలకనిద్దాకడాలిసా•మ్మల మెఱుంగు
లుమ్మడిగఁ గ్రమ్మ నెమ్మేన•నొఱపు చూపు, రాజవరుఁ గాంచె తేచి యా•రాజవదన.

తే. కాంచి యాతని మోహనా • కార రేఖ
కద్భుతం బంది మేల్మెలం • యారె యిట్టి
సొగసుకాని మఱెం దైనఁ • జూచి యెఱుఁగ
నంచుఁ బల యూఁచి యవ్వేల్పు • మించుఁబోఁడి. 48

తే. చెలఁగి జగ మెల్ల మోహింపఁ • జేయఁ జాలు
నవవిలాసాప్తి నెసఁగుచు • న్నాఁడు చూడ
నహహ యీ రాచమిన్న సో • యగముఁ గన్న
వలసి పై వ్రాలరే యెట్టి • పొలఁతు లైన. 49

ఉ. కన్నులవింటిదంట యును • గల్వల నెచ్చెలియు న్వసంతుఁడుం
గిన్నరరాజనందనుఁడు • గిమ్మనఁ జాల రొకింత యైన ని
వ్వన్నెల ప్రోక మేని చెలు • వమ్మ గనుంగొని మేలు మేలహో
కన్నుల పండు వై యలరఁ • గా జవరాండ్రకు వీని యందముల్. 50

ఉ. తుమ్మెదదిమ్ముఁ బొమ్మనుచుఁ • ద్రోచు నిగారపు సోగ పెన్నెరుల్
కమ్మని తమ్మి క్రొన్ననలఁ • గా దను ముద్దు మొగంబు మించు ట
ద్దమ్ముల నిమ్ములన్ గెలువఁ • దార్కొను నిద్దపుఁ జెక్కుఁ దోయి డా
లమ్మక చెల్ల వీని చెలు • వమ్మకరాంశుని నేలఁ జాలెడిన్. 51

సీ. మొలకనవ్వులవాఁడు • తళుకునిద్దామేల్కు, డానిడాల్గఱఁచు మే • జానువాఁడు
తొగరువాతెఱవాఁడు • తొగలసంగడికానిఁ, దెగడునున్ముద్దునె • మ్మొగమువాఁడు
వెడఁదకన్నులవాఁడు • వేల్పురారాసౌరు, నిరసించు సోగపెం • న్నెఱులవాఁడు
మెఱుఁగుఁజెక్కులవాఁడు • మేటిసింగపుఁగున్న, నడలించు జిలుఁగు నె • న్నడుమువాఁడు
తే. దంబు మీఱిన బవిరిగ • డ్డంబువాఁడు, కంబునిభ మై తనర్చు కం • ఠంబువాఁడు
భళిర యీ రాజకందర్పు • చెలిమి నాకుఁ, గలుగ వలవదె తొలుపుణ్య • ఫలము కలిమి.

క. అని యగ్గించుచు నెదుటం, గనుపట్టువధూలలామఁ • గనుఁగొని యొకిమీఁ
దనుపమహర్షాన్వితహృ, ద్వనరుహుఁ డై యరిదివలపు • వలనం బలికెన్. 53

క. మువ్వములు ప్రోఁక యతనుని, క్రొవ్వాఁడి లకోరి పూఁత • గొజ్జఁగివలపున్
బువ్వులచెండ మహాహో యీ, జవ్వని యెవ్వనియనుంగుఁ • జానయొ కదరా. 54

ఉ. వాలికెమీల నేలునిడు • వాలుకనుంగవ మేలిజాలువా
డాలు గఱంచు మేను పగ • డాల నిసీ యను మోవి వేల్పురా
తాల జయించు వేనలి తె • ఱంగు హొరంగపురయ్య ముజ్జగం

చేలుట గాదె యీకువల•యేక్షణఁ గౌఁగిటఁ గూర్పఁ గల్గినన్. 55

ఉ. దీని మెఱుంగుఁ జెక్కులును • దీని వెడందపిఱుందు నందముల్
దీనిచొకార పుందుఱుము • దీనిమిటారపుఁగబ్బిగుబ్బలున్
దీనినిగారపుందొడలు • దీని మొగంబును దీనికన్నులున్
దీనివిలాసముం గని మదింగడు సోలరె యెట్టిదిట్టలున్. 56

క. ఈహాటకనిభవిగ్రహ, నీహాపరితృప్తి యొదవ • నెనసిన రొండలన్
బాహాలింగనసౌఖ్యం, బాహా యింతింత యనుచు • నలవిరొ తెలుపన్. 57

ఉ. అద్దిర దీనిచక్కఁదన • మద్దివిజాంగనలందుఁ జెంద దీ
ముద్దులగుమ్మ కౌఁగిటఁ బ్ర•మోద మెలర్ప వసింప కున్న రేల్
నిద్దుర వచ్చునే మరుఁడు • నిల్వఁగ నిచ్చునె కోర్కె పొచ్చునే
సుద్దుల కేమి దీనిఁ గొని • నూనశరాహవకేళిఁ దేలెదన్. 58

ఉ. ఉబ్బుచు మాటిమాటికి సు•ముద్ధతమోహనిబద్ధబుద్ధినై
గొబ్బున నీసరోజదళ•కోమలవిగ్రహ మోవిచక్కెరల్
జుబ్బనజూఱఁగాఁ దవిలి • జొత్తుకకానిఁక నించుకైన స
బ్బబ్బ నితాంతకంతువిశి•ఖాగ్ని శిఖాపరితాప మాఱునే. 59

ఉ. తలిరుంబోఁడులు లేరె రూపవతు లిద్ధాత్రీస్థలిన్ వారిని
ర్మలసౌందర్యవయోవిలాసవిభవ•ప్రాగల్భ్యశ్రీ మెఱుంగుఁ డీ
యలివేణీజనచూళికామణిని గన్నంతన్ మనోజాస్త్రసం
చలితస్వాంతసరోజునై తిరుగరే • సన్యాసులున్ స్వైరంబడిన్. 60

సీ. పుండరీకాక్షి యీ•భువనైకసుందరి, యాత్రేయవదన యీ•యబ్జగంధి
పర్వతజఘన యీ•భామాశిరోమణి, మాతంగగమన యీ•మంజువాణి
శాండిల్యకుచ యీయ•ఖండతేజోనిధి, శుకవాణి యీమణి•ప్రకరరదన
భృగుకటిభాగ యీ•బింబఫలాధర, శారదవేణి యీ•సన్నుతాంగి

తే. యారయ నియ్యంతిపరమహాం•సాకృతిని బాయ, సంగి యైన్నది మది నరయఁగ దీని
నెయ్య మొనరించువానికి•నిద్ర నిబిడ, నిరుపమానందయోగంబు • దొరకు టరుదె.

సీ. ముగుదచూపులశిలీ•ముఖముల నిరసించు, గచపాళి ఘనసీల•రుచుల నేంచు
సతిమోము కమలఁ•కుణలీల నలరారు, మధురాధరము విద్రు•మముల గేరుఁ
గలికిపాదములు సౌ•గంధికంబులఁ బోలుఁ, నఖరాళి తారాళి • నవ్వఁజాలు
నతివపిఱుందు ధ•రామిత్రోన్నతిఁ బొల్చుఁ, గళసీమ శంఖపూ•గమున గాల్చు

తే. నలిశరాభ్రేంద్రమణిశశిజలజకిసల, యప్రవాళాబ్జరాగకల్హారవతాక్తి
కర్తృనగభూదరక్రముకములు సంగ్రహించుకొని నల్వ దీని సృజించెనేమొ. 62

సీ. తరుణిశేవలి పయోధరముల దెగడుచు బ, యోధరంబులు బల్ధరాధరముల
నదలించు నెటి యధరాధరం బెన్నచ బ, ల్లవముల మతియుచ బల్లవము లంబు
జంబుల గెల్చు భుజంబులు బిసనిక, రంబుల నేరుచ గరంబు లెపుడుచ
గలచగించు హల్లకావళులను వళు లుదం, చితజలరాశివీచికల ఖిందచు

తే. మించు నెమ్మనిడాలు గఱంచుచ బసిండి, నార యారగమహిలల సౌరు సౌర
సారసాక్షుల చెలువంబు సవతు సేయ, నీల లనయంఘ్రినఖములచ బోలచ గలవె. 63

తే. ఘన నెసంగెత్తుగజనిమ్మపండ్లు గిండ్లు, సిరులచ జెన్నారుకుసుమమంజరులు గిరులు
నరయ నిమ్మద్దుకెందలిరాకుచబోడి, కులుకుసిబ్బెంపుగబ్బిగుబ్బలకు దొరయు. 64

సీ. అవిరళకుంభకుంభ హారంబులకుచ దద్ద, చలియించుమత్తాలశైలములును
దుహినాంబుబిందువు ల్దూరలిన బిగి చెడి, క్రుంకెడు రాజీవకుట్మలములు
నగ్నిశిఖావాప్తి ననయంబు బిగి దప్పి, కరచగి పాలుసువర్ణకలశములును
జంద్రయోగమునకుచ జాలచ దల్లడ మంది, జత వీడి చనుచలిజకవలును

తే. సాటియే వజ్రహారతుషారనీర, కుంకుమసితాభ్రయుతము లై కుధురు మీఱి
జిగియుబిగి గల్గి యెడయక చెన్నొసంగు, కన్నియలమిన్న యిఱిగుబ్బచన్నుచదవకు

తే. కమలభవలీలచ గాంచె మొగంబు నడుము, హరివిలాసంబుచ దాల్చె బిత్తరపుగుబ్బ
చన్నులు గిరీశవైఖరిచ జెన్ను మీఱె, నహహ యియ్యింతిమూర్తిత్రయాత్మక గద.

సీ. అలిశశికార్ముకతిలకుసుమోత్పల, కుందసౌగంధికకందుకములు
దర్పణశ్రీకారదరబిసాంభుజచక్ర, వాకగుహారగావర్తములును
గగనతరంగసైకతపిప్పలచ్ఛదా, చలకరిశుండనిషంగములును
గచ్ఛపవటపల్లవకల్హారతారకా, వసుపటీరశిరీషకుసుమములును

తే. గూర్చి నలువ వారనలువ యీరక్రొమ్మెఱుంగుచ
బోచడిచ బోడిమి నొనరింపచ బోలు నట్లు
గాక యుండిన నీభువనైకమోహ
నాద్భుతాకారరేఖ యెట్లైనచ గల్గదె. 67

క. నదమా పాకీలి జాంబూ, నదమా మెయిచాయ కోకనదమా పద మా
పదమా జడ నడుమువిద్యు, త్పదమా న్యాగాధు సూపదమా చెలికిన్. 68

తే. రాజీవముఖికనుంగవ, రాజద్గతి నెప్పుడుం దిరస్కృతి సేయుచ

రాజీవముల న్విచలిత, రాజీవములం బ్రఫుల్ల • రాజీవములన్. 69

తే. సరసలీలమహాఘన•చయము నాత్మ, దర్శకశ్రేణియును గూడి • తరళనయన
కచకపోలవిలాసవై•ఖరులు పొగడ, మొగి ననేకశతాబ్దంబు • లగుచు నుండు. 70

మ. గజయానం గుముదాక్షిఁ గేసరివల•గ్నన్ శ్రీలనీకాశమ
స్తజఁ దారేశముఖి న్ఘనాంగదవిరా•జద్బాహ నుద్దీప్తతో
యజగర్భప్రసవోపమానరద రా•మాంగిం దగన్ దీని వే
భజియింప న్సుమనఃకదంబవరద•ర్పం బెల్లఁ జల్లాఱదే. 71

సీ. చంద్రబింబమ్ము మూర్తి • జానొప్పె నీనాతి, హాసాధరంబులు • నాననంబుఁ
గోకనదాకృతిఁ • గొనబారె నీకొమ్మ, స్తననాభిబిలములు • చరణయుగముఁ
గమలధరోద్వృత్తిఁ • గనుపట్టె నీయింతి, కరజఘనంబులు • కచభరంబు
మధుకరసాదృశ్య•విధి నొప్పె నీలేమ, మృదువచనోరువు • ల్మెఱుఁగుటారు

తే. వజ్రపుష్పాతిశయలీల • వఱలె నీవి, లాసినిరదాంగకంబులు • నాసికయును
భళిర యీరామసౌందర్య•పటిమ యెన్న, నన్నలినగర్భునకు నైన • నలవి యగునె.

క. అని యితరేతరమోహము, లనివారితగతులఁ బెరుఁగ • ననిమిషనారీ
జనరత్నంబును భూభృ, త్తనయశిఖామణియు వగలఁ • దగిలిరి మిగులన్. 73

శా. ఆవేళం జిగురాకుబాకుదొర ప్ర•త్యాలీఢపాదస్థుఁడై
చేవ ల్దీరెడుతుంటవింట మధుసం•సేవాంచదిందిందిర
జ్యావల్లీనిబిడార్భటు ల్మించి కో•పాటోప మేపార బల్
పూవుందూపులు చిమ్మె నిర్భరపయిం • బుంఖానుపుంఖంబుగన్. 74

తే. లేమవీక్షణమాలాశి•లీముఖములు, శంబరారాతిశితసుమ•సాయకములు
గాటముగఁ బర్వియు న్మదిఁ•గాఁడుటయును, వసుమతీజానిపరవశ•స్వాంతుఁ డయ్యె.

క. అత్తఱిఁ బిత్తరిఁ గని భూ, భృత్తనయోత్తముఁడు దత్త•రిలుచిత్తమునన్
మెత్తఁబడి క్రొత్తవలపులు, హత్తఁగ నత్తెఱవ కిట్టు • లనియెం బ్రేమన్. 76

క. ఎవ్వరిదానవు నీవే, రెవ్వతె యేమిటికి వచ్చి • తిచ్చోటికి నీ
వెవ్వడి నీతెఱఁ గంతయుఁ, బువ్వారుంబోఁడి నాకు • బొంకక చెపుమా. 77

చ. తొలకరిక్రొమ్మెఱుంగుక్రియఁ • దోఁపఁ దళుక్కని నీవు ముంగలన్
నిలిచిన గుండె ఝల్లుమని • నీసొబ గెల్లఁ గడంక మీఱఁగ
న్నులఁ గనినంత నుండియుఁ మ•నోభవుఁ డేమియు నిల్వనీఁ డహో
చిలుకలకొల్కి నన్నెదను • జేర్చి కృపామతి నుద్ధరింపవే. 78

క. అకటా మరుఁ డిపు డుల్లం, బకటావికటముగఁ జేసి • యడ లూన్చెను నీ
నికటాగ్రసీమ నిడి ప్రా,ని కటాక్షవిలోకనమున • నెటఁ బ్రోవు చెలీ. 79

క. వీటీపాటీరాగరు, హాటకతాటంకమణిమ • యాభరణంబుల్
గూటువలుగ నిడియెద నిఁక, జోటీ మాటాడి ముద్దు • చూపం గదవే. 80

క. ఈరేడుజగములం దిఁక, నేరీ నీరీతిగోతు • లెన్నిక గనునో
య్యారీ తీ రగుకులుకుమి, టారీ వల తేని మేల్కొ • టారీ నారీ. 81

క. అలికీరపికమరాళా, వలికిం గరువలికి మరుని • వాలారుంబూ
ములికిగమిసోఁకులకు నో, కలికీ మదిఁ దాళఁ జాలఁ • గలఁత లిఁ కేలా. 82

క. కులుకుచు జిలిబిలిపలుకులు, చిలుకుచు వలిగుబ్బ లెదను • జేర్పవె మరుపూ
ములికీ కలికీ చిలుకల, కొలికీ మది నూలుకొనెడు • కోరిక దీరన్. 83

క. కొమ్మా మదనునిపూవుం, గొమ్మా నెమ్మది యెలర్పఁ • గొమ్మా కడుఁ దో
ర మ్మైనసొమ్ము లిడియెద, రమ్మా ననుఁ గూడి మాపు • రమ్మన కెలమిన్. 84

వ. అని యనేకప్రకారంబులం బ్రార్థించిన నమ్మించుఁబోఁడి యించుక దల వంచి మిన్న
కున్న సన్న యెఱింగి • యన్నెలంతుకబోటిక త్తియ యగుమదనమోహిని యన్న రేం
ద్రచంద్రుం గాంచి యి ట్లనియె. 85

తే. అవనినాయక సుశ్యామ • యనెడుపేర, నలరు గంధర్వరాజక • న్యాలలామ
యివ్వెలందుక దీనికై • యిట్లు వగలఁ, దగులఁ దగునయ్య నీవంటి • తగవరులకు. 86

తే. కన్నవా రెల్ల నగఁదముఁ • గన్నవారి, మిన్న కెంతయుఁ బో నాడి • యెన్న రాని
మున్నటికెల మెలంగుట • చన్నె యెందుఁ, జిన్నప్రాయంపుముద్దరా • కన్నియలకు.

తే. అని పలికి కల్కిఁ దోడ్కొని • యనుఁగుఁజెలులు
వెసఁ దదంతికలీలాని • వేశమునకుఁ
జని రటు ల్చనుచున్నఁ గ • న్గొని మహీవి
భుండు డాయంగఁ బోయి పూఁ • బోఁడి కనియె. 88

చ. నిలు నిలు పోకు బాల హరి • నీలనిభాలకజాల నీకు నే
వలసితిఁ జాల నన్నిటుల • వంచన సేయఁగ నేల చూడఁ బూ
విలుతుఁడు కూళ వాఁ డిడెడు • వేదన కోరువఁ జాలఁ బ్రేమ న
న్నలయుము వేళ నమ్మరుని • గర్వము దూల విలాసలీలలన్. 89

ఉ. చక్కఁదనంబు జవ్వనము • జాణతనంబును గల్గి ఠీవిఁ బెం
పెక్కినదాన నంచు నొక • యించుక గర్వము పర్వ నన్నిటుల్

గిక్కురఁ బెట్టఁ జూచెదు చెలీ పదమా మదమార నింక వా
చక్కురవింటిదంటనుమఁ జాయలకోరుల నేమి యయ్యెదో. 90

క. బాలా వేలాగుల బతి, మాలిన విన కిగ్గయాళిమదంతులవలెన్
జేల వయి చనెదు మరువిరి, గోలలపై కరంబు గుందెదు సుమ్మీ. 91

సీ. నీవు మాటలు నేర్పి నెమ్మితోఁ బోచిన, చిల్క చిల్కగుఁ జుమ్ము చిగురుఁబోఁడి
నీ వాట దిద్ది మన్నించి పెంచినబర్హి, బర్హి యౌఁ జుమ్ము శంపాలతాంగి
నీకొలంకులఁ జేరి నెక్కొన్న కోకంబు, కోకమౌఁ జుమ్ము చకోరనయన
నీతోఁట మధు వాని నీటు గాంచినయలి, యలి యగుఁ జుమ్ము మత్తాలివేణి

తే. దైవబల మేరికి నొకింత దప్పెనేని
ప్రాణబంధువు లైనను బగతు లగుదు
రింతి యటు గాన వేగ నన్నేలుకొనుము
కాయజుఁడు నిన్ను జైనఁక యుండఁ గాచువాఁడ. 92

క. అనుపూర్వ మదికి వినుమా, వను మాయని బారిఁ ద్రోచి వనఁబోఁడి తెసంగ
జనఁ జూచెద పలువిధి పె, క్కొనునిక్కల నిమ్నఁ గట్టి కుడిపెడిఁ జుమీ. 93

సీ. వల తేఁడు వాఁడిపూ ములికి మొత్తము లేయఁ, జలివెలుంగు గుడుసు వెన్నెలలు దాయ
గద్దరిజమిలి మ్రాఁకులిబాళులు మోయ, బలితంపుగంతుఁగోయిలలు గూయఁ
దుంట్రవెంట్ల చిల్కబోదలు హాళిహాళి సేయఁ, గొల్కుబజక్కవ పాఁజు తెల్లగిరేయఁ
గొదమునట్టువపిట్ట రొద్దలు తాలిమిఁ ద్రోయ, వెలిలావు పుప్పొడిఁ గుచాలి సమ్ము గ్రాయఁ

తే. గమ్మకపురంపు పెనుదుమారమ్ము రేఁచి, పొరిఁబొరిఁ దీనాలి తెమ్మెరలు డాయ
నయ్యయో గోల నలువకు నలవి గాక, కడిఁది వలవంత నెకకోర్వఁ గల్లవై చెప్పుమ.

తే. చాన ననుఁ జూడు గడితంపు నాన వీడు, కేరి మాటాడు కుసుమాస్త్ర కేళిఁ గూడు
చెలులఁ దెగనాడు నీకు నీచేత నాడు, తలిరుఁబ్రాయఁపుముద్దు రాచిలుకతోడు.

క. అనుమాటలు విని మానిని, యనుమానింపుచు నటుండ నప్పు డానృపుఁడున్
నెనరొందవ మదనమోహిని, గనుఁగొని యిట్లనియె నేర్పు గడలుకొనంగన్. 96

ఉ. మోహసమగ్రతం బ్రియుఁడు ముద్దియ యొంగ వసూడి కోరి యు
త్సాహమునం జెలంగ నెడ జంట దొలంగి చనంగఁ జేయుటల్
ద్రోహము గాదె హెచ్చరికతో విను వేఁడెద నాకు నీజగ
న్మోహినిఁ గూర్పవే మదనమోహిని శాశ్వతపుణ్యమబ్బెడిన్. 97

ఉ. కామదురాపతాపమ్మతిఁ గ్రాఁగుచుఁ జక్కనికోడెకాఁడిదక్

క్షేమకరుఁ బ్రేమ యుల్లసిల • వేఁడుకొనంగ ననంగసంగరో
ద్దామవిహారలీలలు ముదం బొనరించి కలంచ లేనియా
కామినిసోయగం బడఁచి • గాచినవెన్నెల గాదె చూడఁగన్. 98

క. మీ నామామణి కడిఁదియు, యారమణితో మమ్ముబోంట్ల • కాస కొలుపుచున్
గారా మారఁగ గడితఁపు, టారామములన్ తెలంగు • టగ్గామె చెపుమా. 99

తే. తలిరుఁబోఁడికి గాదిలి • చెలులు మీర
లిందఱును గల్గుటయుఁ జేతి • కందినట్టి
మేలు పోఁ ద్రోచెదరు గాని • మీఁద వచ్చు
చెడుఁ దోఁకించుక యైనఁ బో • నిడఁగఁ గలరె. 100

క. శుకవాణికి నాపై నిం, చుక కూరిమి గలిగి యున్న చో • నృపయుక్ యూ
రక యెడ సేయఁగఁ జూచెదె, వకటా ముకురాస్య సరసు • రాలవు గదవే. 101

తే. అది నెఱిఁగి యెందు నీయందు • వదనహోందు, నాకు సమకూర్చితేని యీ • నేకమణివి
భూషణాదు లొసంగి యెప్పుడును మదిని, మదనమోహిని నీమేలు • మఱువ సుమ్మి.

క. అని పలుకు నెడలఁ జెలు లె, ల్లని దేమిటిజోలి సరి బు • శో పదపదరే
యని చెలిఁ దోడ్కొని పోవ్వనఁ, జని రంత విభుండు గుండె • ఝల్లన లీలన్. 103

వ. అచట నొక్కచోక్క టపుఁ తిక్కరారాచట్టుపయిం జతికిలం బడి నేమొ్మగంబున దైన్యం బిగురొత్త వెచ్చ నూర్చుచు సంగడికాని మొగంబు చూచి యి ట్లనియె.

ఉ. అక్కట మిక్కుటంపుఁగొన • బారఁ దలుక్కని తోలెమ్మెటుంగున
ట్లక్కజ మొప్పఁ గాసఁబడి • యాసలు చూపి కలంచి యిప్పు డా
చక్కెరబొమ్మ యెచ్చటికిఁ • జాఁగెనొ నన్నిఁకరించి యింక నా
చక్కరవింటికోల శరసు • జాయలకోరుల కోర్వ వచ్చునే. 105

చ. ఎటువలెఁ దాళువాఁడ నిఁక • నెవ్వరి నేమని దూఱువాఁడ న
క్కటి చెలి శిరోజ నెయ్యడల • గొబ్బునఁ గన్గొనువాఁడ నెట్టు లె
క్కటి తలి రాకు బాకు మొన • గానిహాళా వాళి కోర్చువాఁడ న
క్కటకట చెల్మికాఁడ వల • కాఁకలఁ దాళ నికేమి సేయుదున్. 106

సీ. పాలఁతుక జిలిబిలి • సొలపుఁ బొటిలకును వగహనిద్దపుముద్దు • మాటలకును
ననఁబోఁడిచిన్నారి • నగవుచూపులకును, గొమ్మ [illegible]బఱ్ఱ మే • లొక్కపులకలకును
రాకేందుముఖిచారు • కారంపు వెన్నెలకును, జేడియమురిపెంపుఁ • జిన్నెలకును
గలికిచన్గబ్బిగు • బ్బల బెళుకులకును, జెలువచొక్కపుఁదళుక్కు • చెక్కుటలకును

తే. వలసి సొలసితి నది నన్నుఁ • గలసి మెలసి, బలసి కోర్కులు దీర్పక • తులువకలువ
విరిలకోరీవజీరుబ • ల్వేతలఁ ద్రోచి, చనె నయారె యిఁ కేజాడ • నైఁపువాఁడ. 107

సీ. బలితంపుగండుఁగో • యిలలకూఁకలకును, దలిరువాల్తులువబ • ల్దాఁకులకును
గొలఁకునెత్తావిసో • ఁకుడులవీఁకలకును, వలపుగొజ్జఁగనీటి • వాఁకలకును
మెదలుటాటోటుతు • మ్మెదలప్రోఁకలకును, గలువసంగడికాని • కాఁకలకును
జెన్నొందుకలికిరా • చిలుకమూఁకలకును, మురిమించుక్రొమ్మావి • మోఁకలకును

తే. జాలఁ దూలెద నిఁకఁ దాళఁ • జాలఁ జాల, మేల మేలుర నమ్ముద్దు • బాల లీల
వైళ మివ్వేళఁ గూర్చి న • న్నేలుకొనుము, చెలిమి గడు డెందమున నిండఁ • జెలిమికాఁడ.

వ. అని యనేకప్రకారంబులం దగిలి వగలం బొగులుచున్న యారాచమిన్నం గనుంగొ
ని నర్మసఖుం డి ట్లనియె. 109

క. ఓ తేఁడ నీవు పలుమఱుఁ, గాఱడవుల వెంట నన్య • కామినికొఱకై
కాఱియలఁ బడుచు వలపులు, మీఱఁగ నవియింపఁ జనునె • మే నల్లయంగన్. 110

క. పలు దెఱఁగులఁ బెఱచెలికై, వలకాఁకలఁ గ్రాఁగి వేఁగ • వలవదు నీకున్
వలసిన మఱి యెందును వలి, కులుకుం బ్రాయంపుము • ద్దుగుమ్మలు లేరే. 111

చ. పటుమతిఁ జిత్తగింపుము నృ • పాల విరోధివరూధినీధవ
స్ఫుటమకుటాగ్రరత్నఘృణి • శోభితపాదసరోరుహుండ వీ
విటు లొకయన్యపంకజద • ళేక్షణకై పలుమాఱు సోలుచున్
గటకట యింత గాసిఁ బడఁ • గార్యమె మేమి కడింది మీఱఁగన్. 112

క. వేలాగుల నన్యవధూ, లోలుఁడవై నాన యుడిగి • లోఁగెదు ధరణీ
పాల విను «కాముకస్య కుతో లజ్జా» యనెడునుడువు • తుది నిజ మయ్యెన్. 113

క. కొదలేనివగలఁ బొగలుచుఁ, గొదకొని వనిఁ దిరుగ నేల • గొబ్బున నిపు డో
సుదతీజననవమన్మథ, పదమా ముద హార వసన • భవనంబునకున్. 114

వ. అని యనునయింపుచు నర్మసఖుం డతనిం గ్రమ్మఱఁ దోడ్కొని వచ్చుచున్న యెడ
నారాజన్యపుంగవుండు మున్నన్నిలింపలితంబినీమణులు విహరించి చనినవనంబు
చొచ్చి. 115

సీ. పద్మరేఖావృతాం • బరచరప్రమదాంఘ్రి, పద్మలాక్షాంకిత • ప్రాంగణములు
దివిషన్నితంబవ • తీకబరీభర, భ్రష్టామరద్రుమ • ప్రసవచయములు
గంధర్వకులరాజ • కన్యాస్తనాలిప్త, హారిద్రముద్రితా • బ్జాకరములు
సౌరనారీమణీ • సరసవిహారక్రీ, యాప్రఫుల్లన్నో • క్షాగమములు

తే. క్రతుభుగంభోజలోచనా • కృతమనోజ, పూజనాయత్తఫలగంధ • పుష్పధూప
దీపనైవేద్యముఖ్యవి • స్తీర్ణవస్తు, సంతతులు చూచి పరవశ • స్వాంతుఁ డగుచు. 116

సీ. ఈకళాశాఖిచెంత • రాకేందుబింబాస్య, తివిరి యంచకు నడ • లిద్దుచుండె
నీమహీజమునీడ • నిందీవరేక్షణ, చిలుకకుఁ బలుకులు • చెప్పుచుండె
నీదరీతటిదరి • నిభరాజగామిని, నెమ్మికి నాటలు • నేర్పుచుండె
నీనికుంజముదండ • మానినీతిలకంబు, తొదరి శారికి మేఁత • లిడుచునుండె
తే. నీనిశాకాంతకాంతమ • ణీనిశాంత, కాంతనవరత్నమయవేది • కాంతరమునఁ
గాంత జిలిబిలిపాట లే • కాంతలీలఁ, బాడుచుండెఁ గదా చెల్మి • పడఁతు లలర. 117

సీ. సకియక్రొందళుకుపి • సాళిచూపులకొప్పు, ముగుదనిద్దపుముద్దు • మోముగోము
కొమ్మసిబ్బెపుగబ్బి • గుబ్బచన్నులచెన్ను, కోమలాంగివెడంద • కొప్పుకప్పు
రాకేందుముఖినిగా • రంపుఁజెక్కులటెక్కు, సుందరివలుదపి • ఱుందునందు
గంధసింధురయాన • ఘనతరోరులతీరు, హరిణనేత్రమెఱుంగు • టూరుసౌరు
తే. దలఁచుకొన్న జగం బెల్లఁ • దన్మయముగఁ, గనఁబడుచు నున్న దింక న • క్కలికిమిన్న
నెందుఁ గన్గొనువాఁడ నా • డెందమునకు, నక్కటా మిక్కుటం బైన • యార్తి వొదవె.

క. ఏలా హేలాలీలల, నోలిం గ్రీడించునద్ది • వౌకఃకులరా
డ్బాలామణిఁ బోఁ బనిచితి, బేలతనం బొదవ రిత్త • బెదరించి యయో. 119

క. నిర్భరపుణ్యఫలప్రా, దుర్భవు లగుసుజనులకును • దొరకుంగా కా
స్వర్భామాసాంగత్యము, నిర్భాగ్యుఁడ నైననాకు • నేఁ డెటు లబ్బున్. 120

వ. అని తలంచుచుండి మఱియు సంగడికాని కి ట్లనియె. 121

క. చెలికాఁడ యెట్టినోములు, సలిపెనొ యిగ్గోఁగుమ్రాను • జలజేక్షణ నుక్
జిలిబిలిముద్దుంబలుకుల, నలరించినఁ బెంపుఁ గాంచె • నభినవలీలన్. 122

చ. చెలిమి దలిర్ప నానవకు • శేశయపత్త్రవిశాలనేత్ర న
స్గలపపుఁగమ్మఁదావులు ఘు • మమ్ముగ నిమ్ముగఁ గ్రుమ్మరించుబ
ల్కులకుమిటారిగబ్బిచను • గుబ్బల నొత్తి కవుంగిలించె నా
భళిభళి యక్కురంటకము • భాగ్యము చెప్పఁ దరంబె నెచ్చెలీ. 123

చ. వలఁతితనం బెలర్ప నల • వారిజపత్త్రవిశాలలోచనా
తిలకము న న్నొకించుకయుఁ • దేఱి కనుంగొన దయ్యెఁ గాని యీ
తిలకమహీజరాజము న • తిప్రియతం దనసోయగంపుడా
ల్గొన్నెలపుఁబిసాళిక్రొందళుకుఁ • జూపుల బి ట్టలరించెఁ బో సఖా. 124

క. విధుబింబానన పుక్కిటి, మధు విడి యిప్పాగడ ద్రుమాను • మన్నించెఁ జెలీ
మధురాధరాధరాంచ, న్మధురస మిడి కనికరమున • నట్ల బ్రోవదుగా. 125

క. మహిళామణిపాణిసరో, రుహసంస్పర్శం జెలంగి • క్రొన్నన లెత్తెన్
సహకారభూజరాజం, బహహో నా కిట్టిభాగ్య • మబ్బునె సఖుఁడా. 126

క. వలనుగ నమ్మద్దం బై, దలి వలి నిట్టూర్పుకమ్మ • తావులచే వా
విలి ననిచె ననఁగ నిది వే, ల్పుల ము న్నెవ్వారి నెట్లు • పూజించెనొకో. 127

తే. చేడియలమిన్న మృదుపద • తాడనంబు
గాంచి యంచితసుమనోవి • కాసలీల
నలరుచున్నది కంకేళి • యహహా దీని
పుణ్యఫల మెన్నఁ దరమె యిం • పుగ వయస్య. 128

క. పాటలగంధి చోకారపుఁ, బాటల నీ ప్రేంఖణంబు • బహుతరసుమనః
పాటనమున నలరెడు ని, ప్పాటలిఁ బాడింప నెంత • భాగ్య మనుంగా. 129

తే. కన్నియలమిన్న చిన్నారి • క్రొన్నగవుల, వన్నియలు మీఱ నిప్పొన్న • గున్న నలరఁ
జేసెఁ గాని యయ్యో నేఁడు • చెలిమికాఁడ, నన్నుఁ గన్గొని యొక్కింత • నవ్వ దయ్యె.

క. చెలిమోము కళలసంపఁగి, నల రొందం జేసె నది వ • యస్యా ననుఁ దాఁ
దల యెత్తి చూడ దయ్యెను, జెలువకు నే నేమి తప్పు • చేసితిఁ జెపుమా. 131

వ. అనుచు వెండియు. 132

క. అమ్మానిసి కోఁకు వనిం, ద్రిమ్మరుచో నొక్కపువ్వు • దీవియపై జుం
జుమ్మని మొఱయుచు నాడెడు, తుమ్మెదఁ గనుఁగొని కడంక • తో ని ట్లనియెన్.

చ. అమరనితంబినీమురుచి • రాననసారససారసౌరభ
భ్రమఁ బఱతెంచె దేమొ మద • బంభరరాజమ శంబరాహితా
సమసుమసాయకవ్యథలఁ • జాలఁ గలంగుచు నున్న నా తెఱం
గమలకృపాంతరంగమున • నప్పువుఁబోఁడి కెఱుంగఁ జెప్పుమా. 134

క. అలికులతిలకమ నినుఁ గ, న్నులఁ జూచినయంతలోనె • నూల్కొను ప్రేమం
జెలితుఱుము నాకుఁ జూపులఁ, దలఁ పయ్యెడు నింక నెట్లు • దాలుదుఁ జెపుమా.

మ. క్రతుభుక్కంజముఖీవియోగభరవి • క్లాంతుండ నై యివ్వనిన్
వెతలం గుందుచు నున్న నన్నుఁ గరుణన్ • వీక్షించి నీ వీవెడన్
బ్రతికింపంగఁ దలంచి వచ్చితివి నే • ల్భవ్యాంగశోభాధరీ
కృతజంభారిశిలాదినిర్మలఘృణీ • యిందిందిరగ్రామణీ. 136

ఉ. అక్కట మిక్కుటంపువిరహానలవేదన కోర్వలేక ని
న్నక్కఱతోడ వేఁడెద దయామతి నోయెలదేఁటిమిన్న నీ
ఱెక్కలమీఁద నన్ను నిచి చెంగున నప్పురవీథి నేగి యా
చక్కరబొమ్మపాదజలజమ్ములసన్నిధిఁ జేర్పు నేర్పునన్. 137

తే. అక్కటా నీకుఁ గల్గిన ఱెక్క లిపుడు
నాకుఁ గల్గిన మింట నందముగఁ బఱచి
యమరభామినికుచగుచ్ఛతులమీఁద
వ్రాలి సుఖియింతుఁ గద మధువ్రతకులేంద్ర. 138

సీ. అవనిఁ బరోపకారార్థ మిదం శరీ, ర మ్మని యార్యజనమ్ము లెపుడుఁ
బలికెడుమాట యేర్పాటుగా నీవు ము, న్నిని యుండుదువె కద విను మళీంద్ర
నాకొఱ కిపుడు క్రన్నన నేగి గంధర్వ, కాంతాలలామంబు గాంచి వేరవు
మెఱయ నిత్తెఱఁ గల్ల నెఱిఁగించి దాని నె, ట్లును బుజగించి తోడుకొనిరమ్ము
తే. కాక యుండిన నామాఱు గాఁ దదంఘ్రి, వనజయుగ్మంబుపై వ్రాలి వినతు లొసఁగి
యడుగుకొనిదైన నిచటి కప్పుడఁతిఁ దెచ్చి, యనుపమాగణ్యపుణ్యావ్రత్త నలమనుము.

వ. అని యెడయని వెడఁదల బడలి యడలుచున్నయొడయని మెల్లనె యూఱార్చి స
ఖుం డెట్టకేలకుఁ బటకుటీరాభ్యంతరంబునం జేర్చిన నమ్మహారాజచంద్రుండు. 140

సీ. పగడంపుఁగంబముల్ పచ్చరాబోదెలు, గొనబారు వెలుకమాలు గోడబారు
పలితినీగుడారు తళుక్కుపసిండికుండలు, జరబాబుచందువాసౌరు మీఱు
గుజరాతికెంపు రాగంపుజొంపములు ము, త్తెంపుజాలీలు దట్టంపుతావి
నింపు నన్నెంచిగందంపుమేకులు జగా, డంబాటుపరొంబట్టుపంబుదాళ్లు
తే. గలిగి యభినవశృంగారగౌరవమునఁ, జాలఁ జలరారు డేరాహజారమునను
గడిదిదంతపుఁగోళ్ల చెక్కడపుఁబనిక, డానిమంచముమీఁద నెమ్మేను చేర్చి.

క. ఉసు రసు రంచుం బొరలుచుఁ, గసరుచుఁ గ్రొవ్వేఁడియూర్పుగాడ్పులు నిగుడన్
బసచెడి బుసగొట్టుచు వెస, మసఁ గిడి వలకాఁకకడలి మునుఁగుచు నుండెన్.

వ. మఱియు నద్ధరావరపుంగవుండు నిజాంతరంగం బయ్యంగనామణి జగన్మోహనాంగ
శృంగారరసాభంగరంగత్తరంగిణీసంగతంబై మునుంగ నింగితం బెఱుంగక లొంగి
కలంగి బెంగగొని నింగియుఁ బుడమియుం గనరానియనంగభవదురాపతాపాటోప
మహాంధకారంబు ఘోరంబుగఁ దోరంపుఁగన్నుంగవం గప్పినం గప్పుకొన్న నే
త్రోత్సవుం గానరాక చీకాకుపడి వీఁక చెడి యుడలి బడలి యొడలిబిగి సడలి గడగడ

వడంకుచుఁ గొంకుచు బెగడి దైవంబుఁ దెగడి నిగనిగ జిగిదళుకొత్తుక్రొత్తనెత్తమ్మి రేకులపస న్నిరసించునిడువాలుకన్నుంగవం దొఱంగుబుడిబుడి వేఁడికన్నీరుబడిబడి నిద్దంపులేఁజెక్కుటద్దంబులం జాలువాఱ రాకానిశాకరబింబప్రతిమానమానితవదనా రవిందంబు వాడుదేఱ గుజరాతిపచ్చరాతి మెఱుంగుహొరంగులం బొంగారుబంగా రుచిలుకతాళిమేలిపసిండివన్నియజన్నిదంపుగుంపుతోడం బెనంగొని కరంబునురంబు నందారజగానిగారంపుసొంపు పెంపునంగనుపట్టు హెుంబట్టుబొందుపొందుపడం జుట్టి కట్టినవెడందక్రొమ్ముడి సడలి నెత్తావిక్రొత్తచెంగలువక్రొవ్విరులుర్వింగూరఁ జిన్నా రిక్రొన్నెలనెన్ను నెన్నొసలం జెన్నారుతిన్ననిసన్నంపుకమ్మకస్తురిరేఖ యొక్కుమ్మ డి ముమ్మరంపుచెమ్మటంబుం బడ నెక్కి నెమ్మొగంబునం గ్రమ్మి పాఱ హారకేయూ రకటకకంకణక్షుద్రముద్రికాదిమహాభరణంబులు సడలి జాఱ బలితంపువేఁడినిట్టూ ర్పుగాడ్పుసెగలం గంది కెందలిరుటాకుబృందంబులం దెగడుతొగరువాతెఱ తెలు పు మీఱ నుస్సు రనుచు నుమ్మలింపుచు నుదరి పడుచు బెదరి బెదరినడెందంబుతోడం గళవళింపుచుం గటకటా యనుచుం గ్రన్నన లేచి తల యూఁచి దిశలు చూచి వి వేకంబు ద్రోచి విరిసరంబు లవని వైచి యేచినతమకంబున నాచిగురుటాకుంబోఁడి నాడెంపుఁగడాని మేనిజాను మానసంబునం దలపోసి గాసిలి వాసిం బాసి చెయివులు కోసి కఱకుబెఱకుచెఱకువిలుకాఁడు బిఱబిఱం బఱగించు చుఱుకుపిరిచిలుకమొత్తంబు లు చుఱచుఱ నదరంటం గాఁడిన సోలితూలి తాలిమి వ్రీలి పర్యంకభాగంబున వ్రా లి ఘోరమారవికారాపస్మారదూరితవివేకం డగుచు నంత నప్పంకజాక్షీసమక్షంబు న సాక్షాత్కరించినట్లు గనుపట్టినఁ బట్టరానియాశాపాశంబులం గట్టువడి గుట్టు చె డి బిట్టువడి నెట్టుకేలకు హాబాలభాలతలాలోలనీలనీలాలకజాల జాల మేల జాలిం దా ళఁ జాలఁ జాల నిక్కారాళమయూరకీరశారిహారీతపారావతపరభృతప్రముఖవివిధవ్రా తసమేతాయాతమనోజాతకిరాతకరాతతాతిశాతసీక్షితచూతాబ్జాతశిలీముఖసంఘాత యాతనోద్ధూతభీతభీతచేతస్కుండ నైననన్ను నన్యుంగాఁ గనుంగొనక కనకకలశోప మానానూనపీనయోధరద్వయం బురంబునం గదియించి కుదియించుచు హాళిం బైకొ ని మనోజసరోంతరాళనాళీకమృణాళనాళసదృగ్భుజలతాయుగంబున బిగ్గఁ గౌఁగి లించుచు ధగద్ధగాయమానమానితహీరప్రభాపుంజరంజితహాటకతాటంకంబులు మక రకేతననూతనముకురఫలకోపమానంబు లగుగండభాగంబులం దాండవం బాడ సురేం ద్రనీలనీకాశకేశపాశం బవటుప్రదేశంబునం జిందాడఁ దిన్ననిసన్నంపునెన్నడుము గడ గడ వడంకఁ గ్రొత్తహురుమంజిముత్తియంపుసరంబులు దిరంబుగఁ గులుకుసిబ్బెంపు

గబ్బిగుబ్బలపయిం బరిపరిగతుల నర్తింప మంజుమంజీరకంకణకింకిణీవిరావంబులును గళరవసీత్కారంబులం జెలంగనఱమోడ్పుకన్నుంగవం జాఱుకుఁదళుకువాలుంజూపు లేపు చూపఁ గమ్మకస్తురికలపంపుఁబూఁత దట్టంపుజెమ్మటసోనలం గరంగి నెమ్మె యిం జాలువాఱఁ గేరి డాకేలం జెక్కిలి గొట్టి ధట్టించి రెట్టించుతమకంబున నుప్పొం గి విప్పుగ నాగొప్పకన్నుంగవం గప్పుకొనం గప్పురంపురజం బొప్పుగ గుప్పుగుప్పన గుప్పిళ్లకొలందిగ గుప్పుచుం జక్కరకెమ్మోవిపంటం బట్టి చుఱుక్కున నొక్కి చొ క్కుచుఁ గులికి కిలకిల నగి కిలికించితరసంబు చిలుకుచుఁ దేనియ లొలుకం బలుకు చుఁ బలుదెఱంగులఁ బుంభావసంభోగక్రీడావినోదంబుల మోదం బొడఁగూర్చి యాదరించి మనుచు మనుచుం బాణియుగం బెత్తి మ్రొక్కి బతిమాలుచు బయలు కౌఁగిలింపుచుఁ బలుకరింపుచు బాష్పాంబుపూరంబు నించుచుఁ బలవరింపుచు నుండి కొంతసేపునకుఁ దెలివిం దెచ్చుకొని మరునిప్రభావంబునకు మెచ్చుకొని తనుఁ దా నె నొచ్చుకొని క్రచ్చుకొని యింక నెవ్వా రివ్విధం బప్పువ్వుఁబోఁడికి నెఱింగించి మది కరంగించి కూర్చి పేర్చునిమ్మదనవేదనానలంబు చల్లార్చం గలవా రని యనేక ప్రకారంబుల మనోవికారంబులం బొరలుచుండి దానహీనభూనాయకుండునుం బోలె నాశుకవిసంభాషణప్రసంగవిముఖుం డై శాస్త్రజ్ఞానానభిజ్ఞభిషగ్వరుండునుం బోలె సంపూర్ణచంద్రోదయలక్షణపరీక్షానపేక్షితుం డై శుకవియుంబోలె సుశబ్దా లంకారమార్గరహితుం డై సమరభీరుండునుంబోలెఁ బరశిలీముఖగరున్మరుద్ఘుంకార వికంపితస్వాంతుం డై బలవంతం బగువలవంతం బొగలుచుండె నెండియు. 143

ఆ. పరవశాత్ముఁ డై ప్రపంచంబు మఱచి జ, గంబు దన్మయంబు గాఁగఁ దలఁచి
గుణవిహీనుఁ డగుచు గణుతింప నతఁడు ని, యోగి యై కృశింపు చున్నయెడల,

క. మతిమంతుఁ డట్టిగాటపు, వెతలం బడి పొరలునవనివిభుఁ గన్గొని హా
క్షితివర నీ వి ట్లెఱుఁగున, ధృతి చెడి యడలంగఁ దగునె దీనతతోడన్. 145

క. పురములు విడి పాఱవె కుల, తరుణులు వెత పడరె బుధులు తప్పనరె నీ
సరిదొరలు నగరె వంతలఁ, గర మడలరె ప్రజలు నీప్రకారము విన్నన్. 146

మ. అకటా భూపకులాగ్రగణ్య నయవిద్యాభ్యాసపారీణతా
ధికసంశుద్ధమనస్సరోరుహుఁడ వై దీపించునీ విట్లు నేఁ
డొకసీమంతవతీవతంసమునకై యోర్పింతయు న్లేక యూ
రక చింతాకులవృత్తి నుండఁ దగునే ప్రజ్ఞావిహీనుండ వై. 147

మ. కరు లశ్వంబులు నందలంబులు శతాంగంబు ల్మణీభూషణాం

పరమేష్టిమృగనాభిచందనధన♦ప్రాసాదదాసాదులుం
దరుణుల్ క్ష్మాశైలు ఛత్త్రచామరము లు♦ద్యల్లీలలం గ్రాలుని
ర్భరసామ్రాజ్యభరంబు నో విడిచి చే♦డ్పాటొందనీ కేటికిన్. 148

క. ధరణిం గలజను లందఱు, దిరముగఁ దమయాజ్ఞ మెలఁగ ♦ దృఢతరసామ్రా
జ్యరమాయుతు లగునరపా, లుర కెందును దైన్యవృత్తి ♦ లోఁగం దగునే. 149

క. వసుధాధిప మృగయాద్యా, తసతీముఖ్యంబు లగుచుఁ ♦ దనరెడుసప్త
వ్యసనములఁ బొరలుమనుజుం,డు పెడుం గడుసౌఖ్య మెన్నఁ♦డుం గనకార్తిన్. 150

క. భళిభళి విను విశా వెదలోఁ, దలఁచినఁ బదివేలు ముద్దు♦తలిరుం బోఁడుల్
గలిగెద రిటువలె గడితపు, వలవంతం జెందికంద♦వలదు నృపాలా. 151

క. మదిరాక్షులవలలం బడి, మొదలం బెకరెండ్రు బన్న♦ములఁ జెందిరహో
పదివేలు వచ్చె నింకం, బొడ్మమా రొద మాని వేగఁ ♦ బురవరమునకున్. 152

వ. అనిన నతని కానృపతి యిట్లనియె. 153

మ. పురము ల్వోయినఁ బోవనీ బుధులు త♦ప్పు ల్వట్టినం బట్టనీ
తరుణు ల్గుందినఁ గుందనీ ప్రజలు వం♦తం జెందినం జెందనీ
సరివా ర్నవ్విన నవ్వనీ సచివ నే ♦సంప్రీతిఁ దద్దేవతా
హరిణాక్షీనిబిడోపగూహనసుఖా♦యత్తుండనై యుండెదన్. 154

సీ. కలకంఠిపిచ్చెంపు♦గబ్బిగుబ్బలసొరు, తరుణిలేఁజెక్కుట♦ద్దములతీరు
నెలఁతనిద్దపుముద్దు♦నెమ్మొగంబుహొరంగు, చాననాడెంపును♦న్నెనిరంగు
కలికిబిత్తరివాలు♦తెలిముఁజూపుల యొప్పు, విరిఁబోఁడిమెఱుఁగు పెం♦దొడలమువిప్పు
కరిరాజయానచ♦క్కెరకెంపెదవిసొంపు, సుందరివలుదపి♦ఱుందు పెంపు

తే. డెందమున నాటు మిగులఁ గ♦డిందివలపు, గందళించుచు నున్న న♦మ్మందయాన
పొందు చేకూడి కెవ్వ రే♦చందమునను, మందలించిన సడలదే♦మందు సఖుఁడ. 155

క. వారువము లందలంబులు, వారణమణిమణిని♦వసనవసనభూ
సారజితకాంచనము లా, నారీమణిజోక లేక ♦ నా కేమిటికిన్. 156

ఉ. సంగడికాఁడ చేడియలు ♦ చాలఁ గలా రని నీవు నివ్వడీ
భంగి వచింపఁగాఁ దగునె ♦ భావమునం బరికించి చూడుమా
యంగన లెందఱైన సరి ♦ యౌదురె యాపడియాలువన్నె మే
ల్బంగరుబొమ్మకున్ దలిరుఁ♦బ్రాయపువేలుపుముద్దుగుమ్మకున్. 157

చ. సచివకులేంద్ర యువ్వికచ♦సారసపత్త్రవిశాలనేత్రపొం

దచిరగతి స్ఫుటించి నను • సరిమ్మలిఁ బ్రోవుము కాకయున్న నీ
యచలగృహప్రదేశమున•యందుఁ దపం బొనరించుచుండు నీ
వివటఁ దొలంగి వేగఁ బురి • కేగుము మాటలు వేయు నేటికిన్. 158

తే. అనుడు పెయ్యేఁడు వెఱఁగంది • యకట యితని, కగ్గలం బయ్యె విరహార్తి•యంతకంత
కింకఁ గానకుఁ దోడ్కొని • యేగి కాంత, వంత మరలింతు నని యంత • సంతసమున.
వ. అతనిం దోడ్కొని చని వనిం బ్రవేశించిన నమ్మహీమహేంద్రుండు. 160

సీ. పాలఁతిపాలిం డ్లంచుఁ • బొన్న కాయలు వట్టి, హా యివి పొన్న కా•యలె యటంచు
నతివ పెన్దొడ లంచు • నంటికంబము లంటి, భళి యివి యంటికం•బము లె యంచుఁ
గలికిముంగురు లంచు • నెలదేంట్లఁ బట్టి య, య్యో యివి యెలదేంటు•లే యటంచు
మగువకేల్గవ యంచుఁ• జిగురుటాకులు ముట్టి, చెల్లఁబో యివి తేఁజి•గుళ్లె యనుచు
తే. వనితవాతెఱ యని పరు•వంపుదొండ, పండు వట్టి యహా యిది • పరువు గూరి
యెఱుపు మీఱినదొండపం•డే యటంచు, నెంచుకొంచు విరాలిం జ•లించుచుండె.
తే. అపుడు చెలికాఁడు నృపతి క•య్యతివమీఁది
తలఁ పొకించుక మఱలింపఁ • దలఁచికొనియు
నచట నచటఁ జరింపుచుఁ • బ్రచురఫణితి
నింపు రాణింప నాతని • కిట్టులనియె. 162

క. అవె చూతలతలు నునుఁగెం, జివురులతోఁ దేజరిల్లెడు • క్షితివర కంటే
యపు నవ నునుంగ యివి యా, య్యువిదక రాజ్జములఁ బోలి • యున్నవి సుమ్మీ. 163
క. వసుధాధీశ శిరీష, ప్రసవము లవె చూడు సిరులఁ • బరఁగెడు నా నా
రసికుఁడ యిత్తెఱఁగునఁ బొ, ల్పెసఁగుం గద దాని మేని•మృదులత మిగులన్. 164
ఉ. మారెడుపండ్లు చూడు మవె • మానవనాథకులావతంస సొం
పారుచు నెమ్మనంబునకు • హర్ష మొనర్చుచు నున్న వాభళా
కూరిమిసంగడీఁడ యలు•కోకిలకాక్షలికానులాపవ
క్షోరుహయుగ్మ మిప్పగిది • సొంపు వహించుఁ గదా యుదారతన్. 165
క. జననాథ మొల్లమొగ్గలు, గనుఁగొను మవె మదికి ముదము • గదియించుచు సొం
పునఁ దనరెడు నా నిట్టులె, తనరుం గద సఖుఁడ దాని•దంతాళిరుచుల్. 166
క. రంభాస్తంభము లవె సం, రంభం బలరారఁ జూడు • రాజోత్తమ య
య్యంభోజవదనయూరు, స్తంభము లిట్లలరుఁ జూడు • సంగడికాఁడా. 167
సీ. కనుఁగొను కేతకీకుసుమ•గర్భదళంబు లుదగ్రవైఖరిఁ

దనరుచు నున్నవల్లవె శ•తక్రతుసన్నిభ మే లయారె య
వ్వనజముఖీశిరోమణియ•వక్రనఖాంకురపంక్తి యివ్విధం
బునఁ దనరుం గదా సచివ•పుంగవ నవ్యవిలాసలీలలన్. 168

తే. ప్రభుజనోత్తమ చూడు జ•పాప్రసూన, మదె మనోహరలీలచే • నలరుచున్న
దాభళా సంగడీఁడ యా•య్యన్న మిన్న, ముద్దుకెమ్మోవి యివ్విధం•బుననె యలరు.

క. ఎకిమీఁడ చూడు మిదె చం, పకముకులము లెదకుఁ జాలఁ • బ్రమదమిడెడు న
వ్వికచాంబుజాతముఖినా, సిక యిట్లలరారుఁ జుమ్ము • చెలికాఁడ కడున్. 170

క. పున్నాగమ కనుఁగొను మదె, పున్నాగము ననిచి సిరులఁ • బొలుపారెడు నా
పన్నాగయానపాళ్కి్ ౡలి, యన్నా యిన్నలపగిది • నలరారుఁ గదా. 171

తే. అని వచించుచు వార లు•వ్వనిఁ జరించు, చున్నచోఁ గీరశారీమ•యూరపికమ
రాళకోలంబజాలంబు • ప్రాలి కడు హ, ళాహళి యొనర్ప నులికి యి•లావిభుండు. 173

వ. వెండియు నతని కిట్లనియె.

సీ. కాలవిదయ్యమ్మల• తెలఁగునఁ జిగురాకు, గుబురులయం దున్న•కోకిలములు
బమ్మరాకాసుల•భంగిని జెట్టెక్కి, పదరుచు నున్నట్టి•బర్హిణములు
పురుటిండ్లబూచుల•పోల్కిఁ బూఁబొదలపై, సందడి నెఱపుని•దిందిరములు
పెనుసత్తులట్ల కం•పిలఁ జేయుచును గోనఁ, బొదలి యావడి సేయు•మదశుకములు

తే. మఱియుఁ గపురంపుకమ్మదు•మార మెలయ
వీఁకఁ బైకొనుచిఱుగాడ్పు•సోఁకుకులును
నలముకొనఁగ భూతాక్రోశ • మైనయిట్టి
వనికి నన్నేల తెచ్చితి • వనుఁగ యిపుడు. 174

తే. కుసుమబాణున కెప్పుడు • కువలయనవ
మాలికాశోకకమలర•సాలములను
సాయకము లైదు గల వంద్రు • సఖుఁడ యిపు డి
దేమి వని యెల్లఁ దూపు లై • హెచ్చు మీఱె. 175

తే. మరునిపూఁదూపు లిందాఁకఁ • గెరలి వెలికిఁ
గానరా కుండ నెదలోనఁ • గాఁడుఁ గాని
కడఁగి యిపు డేమి మే నెల్లఁ • గాఁడఁ జాఁగె
ననుఁగ యని సోలెఁ బై రాలు•ననల కులికి. 176

వ. అట్లు సోలినధరావరామరాధీశ్వరుం గ్రమంబున శిశిరోపచారంబుల సేదఁ దీర్చి

నర్మసఖుండు యథాస్థానంబునం జేర్చె నని నారదునకు శారదామనోహరుం డెఱిం
గించిన నతం డతని నవ్వలికథావిధానం బడుగుటయును. 177

చ. పరమకృపానివేశమృదు•భాషణ భోగికులేంద్రభూషణా
హరిహయముఖ్యనిర్జరగ•ణావన సంతతవిశ్వభావనా
కరిదనుజేంద్రదుర్మదవి•ఖండన బాలశశాంకమండనా
యరిబలహృద్భయంకరమ•హాగ్రహ కుక్కుటరాజవిగ్రహా. 178

క. స్వర్గాపవర్గఫలదని, సర్గా దుర్గాధినాథ • సంభృతసుమనో
వర్గా దుర్గాయితనగ, భర్గా గర్గాదివినుత•పటుసన్మార్గా. 179

సుగంధివృత్తము.

తారకాళితారకాళి•తారకాళిరాట్ప్రియ
శ్యారదాభ్రశారదాభ్ర•సామజామరద్రునీ
హారఫేనహారఫేన•హారిభూరికీర్తివి
స్తార ఘోరబాహుసార•దారితారిమండలా. 180

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రాజ్య
ధురంధరఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్యపుత్త్ర
సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం బైనరసి
కజనమనోభిరామం బను శృంగారరసప్రబంధంబునందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ విజితకూచిమంచిమ
హావంశాభరణగంగ • నార్యమనోహరా
జీవాకరచక్రాంగా
గోవల్లభశుభతురంగ • కుక్కుటలింగా. 1

వ. అవధరింపుము వారిజాసనుండు నారదున కిట్లని చెప్పం దొడంగె నట్లు ఋతుధ్వజమహీమండలాఖండలుం డఖండపుండ్రేక్షుకోదండప్రచండకాండపరంపరాకలిత స్వాంతుం డై కలంగుచుండె నంత నక్కడ. 2

తే. వేల్పుకన్నియు నద్ధరా • విభునదగ్గ, మోహనాకారరేఖ సమ్మోదమొదవ
డెందమున నిల్పి మిగులఁ గ • డింది వలపు, మొలక లెత్తఁగ నిజగృహం • బునకుఁ జేరి.

సీ. పగడంపుఁగోళ్ల హం • బట్టెమంచము దోమ, తెర జరతారు మే • ల్పరపు తగటు
చందువా ముత్యాల • జాలీలు కుతినీత, లాడ దంతపుఁబావ • జోడు పసిఁడి
దువ్వెన చిటిచాప • తూఁగుటుయ్యెల దివ్వె, గంబము ల్పచ్చల • గద్దెపీఁట
జాళువాచందువ • ల్జాలవల్లిక తమ్మ, పడిగము నెత్తంపుఁ • బలక యద్ద

తే. వీణె వింజామరలు వట్టి • వేళ్ల సురటి, గుబురు కస్తురి బరిణె గం • ధంపుఁగుడక
చిన్నియడపంబు రతనంపుఁ • జిలుకపంజ, రమ్ములు నాఁగలయొకమిద్దె • టిమ్మునందు. 4

తే. తొడవు లన్నియు నెడలించి • యడలు మించి
యొడలు బడలంగ మది జాలి • గడలుకొనఁగ
మెఱుఁగుకొనగోళ్లఁ గన్నీరు • మీటుకొనుచు
వెడఁదచిటిచాపపై వడి • నొడలు వైచి. 5

తే. కళవళింపుచు మేన్గడ • గడ వడంకఁ, బండ్లు గొఱుకుచు మూల్గుచుఁ • బదరి నగుచు

నోలిఁ బండుచు లేచుచు సొలికి పడుచు; నుండె వలరాచబలుబాధిఁ దొయ్యలి యిత్తుబల. 6

వ. మఱియును. 7

సీ. తలయూఁచు నెదలోనఁ దలఁకి గుప్పనలేచుఁ, జిలుకలఁ గొట్టు నెచ్చెలులఁ దిట్టుఁ
దనలోనఁ దానవ్వుఁ గినిసి యంచలఁ జువ్వుఁ, గన్నులు మూయు నల్గడలు రోయు
దైవంబు దూఱుఁ జిత్తవికారమునఁ దారుఁ, దహతహఁ జెందు వేదనలఁ గుందుఁ
బిలువకే పల్కుఁ గోయిలకూఁకలకు నుల్కుఁ, గలవరించు నభంబుఁ గౌఁగిలించుఁ
తే. గలఁగఁ బిమ్మటఁ గొడుచు బెగ్గిలు వడంకు, బెదరుఁ గన్నీరు నించు దాఁపిలుఁ గృశించుఁ
బరచశర ఘోరశితచూత భల్లభగ్న, మానసాంభోజ యగుచు నమ్మంబుజాక్షి. 8

క. అటు లుండి కొంతవడి కా, కుటిలాలక యంతకంతకును మ్మనమున మి
క్కుటమై పెరిఁగెడు వెతలం, గటకట పడి యిట్లనుం దగం దనలోనన్. 9

ఉ. అక్కట పాపజాతి చెలియ లక్కటికం బొకయింత లేక తా
రక్కడ నడ్డు దాఁకి బిగియారఁగ నవ్వగ కానికోఁగిటం
దక్కఁ బెనంగనీక మగవాఁడె కాని తెచ్చి మనోజవేదనన్
జిక్కువడంగఁ జేసి రిటుఁ జేసి రహో యిఁక నేమి సేయుదున్. 10

ఉ. ఎవ్వరి వేఁడుకొందు నిఁక నేఁగతి నివ్వెత వీడుకొందు నేఁ
డివ్విధ మెల్ల నెచ్చెలుల కేర్పడఁ జెప్పిన దిట్టకాళ్ళ రై
నవ్వులఁ బెట్టి యందఱు వినం గడుసాముసఁ బ్రల్లకోఁచుఁ దా
రవ్వల యెవ్వతెం దలఁపి యంకిలి సేయక మాననేర్తురే. 11

ఉ. అద్దిర పాపచెల్వము జయంతుని కంతుని నవ్వసంతునిం
దద్దయు గెల్వఁగాఁ దివురుఁ దప్పక యొప్పులకుప్ప లైనతే
ముద్దులగుమ్మ లాభువనమోహనవిగ్రహుఁ గాంచినంతలో
నుద్ది యిడంగ రానివిరహోదధి బిట్టు మునుంగ కుందురే. 12

ఉ. పున్నమచందురుం దెగడుఁ బూపని గారపుముద్దుమోము వా
ల్గన్నులు తమ్మిరేకులచొకారము దూరము సేయు జాళువా
వన్నియఁ గేరుఁ జెక్కులు కెంపాటుమదీటు వెడందటొమ్ము హా
కన్నులఁ గట్టిన ట్టిపుడు గానఁగ నయ్యెడు పానియందముల్. 13

ఉ. పంటికొలందిఁ జక్కెరలపానక మూరెడు కావిమోవి పె
న్గంటి యొనర్చి గుబ్బ లెదఁ గట్టిగఁ జేర్చి కవుంగిలించి పూ
వింటివజీరు నాలమున వేమఱుఁ బ్రేమ దలిర్పఁ బాసితో

జంటఁ బెనంగ లేనియల•జవ్వన మేటికి మవ్వ మేటికిన్. 14

క. అని యిటు లనివారిత మగు, మనసిజవేదనఁ గలంగు•మహిలామణిఁ గ
న్గొని యనుఁగుంజెలు లందఱు, ఘనతరచింతాభరంబు • గడలుకొనంగన్. 15

ఆ. పొలఁతులార యిపుడు • నెలఁతకు విరహార్తి, బలిత మయ్యెఁ జేయు•పని యిఁ కెద్ది
గలదు చూడుఁ డంచు • వలగొని యందఱు, నిందువదనఁ జూచి • యిట్టు లనిరి. 16

క. నీహారకరముఖీ యిటు, లాహా మోహాతిరేక • మలరారఁ గడుఁ
హాహా యని పొలయుచు ఘన, సాహసవృత్తిఁ మెలంగఁ • జను నే చెపుమా. 17

తే. కన్నియవు గాని ప్రౌఢవు • గావు నీవు, కువలయాక్షి రోసి గ్గల్లఁ • గొల్లఁ బెట్టి
పలుదెఱంగుల నొఱలంగఁ •బాడి యగునె, యహహ నీడెందమున నింత•యళుకు లేక.

క. బాలా నవమృగమదజం, బాలాతతమృదుకపోల•భాలా మేలం
బేలా బేలా యిటువలె, మేలా మేలాగు సడల • మెలఁగఁగ నీకున్. 19

చ. తలఁపున నొక్కయన్యవసు•ధాతలనాథకుమారుఁ గోరి క్రొం
దళుకుఁబసిండివన్నియలఁ • దద్దయుఁ గేర్చు ఱసోయగంపు మే
న్పలువలకాఁకలం గరఁగి • పాఱఁగఁ జేసెది దేమి మేల్బళా
చిలుకలకొల్కి నీవెడఁగుఁ•జిన్నియ లెన్నఁగఁ గ్రొత్త లయ్యెడిన్. 20

సీ. పెంపార వలిజిలి•బిలిపాటఁ బాడుచు, నింపుగా వీణ వా•యింప వేమి
గమగమవలచుచ•క్కనిమంచిగందంబు, వలుదచన్గుబ్బల • నలఁద వేమి
జిగిమించుక్రొత్తగొ•జ్జఁగివిరిసరములు, సొగసుగాఁ గ్రొమ్ముడిఁ • జుట్ట వేమి
తళుకుఁగ్రొమ్మించుట•ద్దము మాచి నొసలను, దీరుగాఁ గస్తూరి • దీద్ద వేమి

తే. చిలుకబోదల మచ్చికఁ • జేసి ముద్దు
చిలుక మురిపెంపుమాటలు • చెప్ప వేమి
కడిఁదిరతనంపుఁదొడవులు • దొడుగ వేమి
తెలువ నీ కిది యేలాటి• తెలుఁగు చెపుమ. 21

ఉ. చెంత మెఱుంగునూడిగపుఁ•జేడెల బి ట్టదలించె దేమి ము
న్నెంతయుఁ బ్రేమతోఁ బెనిచి • యిడ్డ మయూరమరాళశారికా
సంతతులం గన న్మెఱయ • సారెకుఁ బాఱ నడంచె దేమి సీ
మంతవతీలలామ యది • మంచిదె నీమది నెంచి చూడుమా. 22

చ. మదనసమానమూర్తి యని • మానవనాథకుమారశేఖరుఁ
మదిఁ దలపోసి యిట్లు పలు•మాఱుఁ గృశింపఁగ నేల నీకు స

మ్మధ మగున ట్లొనర్చెదము • మాపలు కిపుడ్మగ నాదరించి యో
మదకలహంసయాన విను • మా యనుమాన మిఁకింత యేటికిన్. 28

ఆ. అనుచు నిటు లనుంగు•ననఁబోఁడు లాడిన, పలుకు లాలకించి • కలికిమిన్న
కడఁకతో నొకింత • కలఁకలో నుడిగి య, య్యగురుఁబోండ్లఁ జూచి • యిట్టు లనియె.

సీ. చెలులార వినుఁడు క•ల్వల తేని వల తేని, నలువారఁ బలుమాఱు • గెలువఁ జాలు
నల తేనిసో యగం • బెలమిఁ గన్నులఁ జూచి, నంత నుండియు డెంద • మతనియందె
తవిలి క్రమ్మఱక వం•తలఁ గలంగఁగఁ జాఁగె, నహహా మోహము నిల్వ • నలవి గాదు
శుకమయూరమరాళ•పిక శారికామధు, వ్రతచమూసహితుఁ డై • రతివరుండు

తే. వెతలఁ బఱమచున్నాఁడు • వేయుగతులఁ
దఱచు లిం కేల యీవేళఁ • దాళఁ జాలఁ
జక్కఁగా మీకుఁ గేల్మోడ్చి • మ్రొక్కి లిడెదఁ
జెలిమి దైవార నుసురులు • నిలుపరమ్మ. 25

చ. వినుఁ డొకమాట చెప్పెద న•వీనకృపామతి నాదరించి యి
ప్పని యొనరించి వేదనలఁ • బాపుఁడు మీ రిటు గాక యున్నచో
నెన రెడలించి నాయెడల • నేరము లెంచి చలంబు మించ నో
యనుఁగు వెలందులార కడు • నారడిఁ బెట్టకు రమ్మ వేఁడెదన్. 26

ఆ. అనిన బోటికత్తె • లమ్మ నీకిపు డింత, చింత యేల వట్టి•ఱంతు లేల
నెమ్మి నుండి నీవు • సమ్మదం బొనఁగూర్తు, మనుచు నూరడించి • యనిచి రెలమి.

తే. అటులఁ జెలు లూరడించిన • నాసఁ దవిలి
యన్నిలింపాంబుజాతద•ళాయతాక్షి
యతితరాభీప్సితావృత•స్వాంత యగుచుఁ
గొంతదిట మూని యున్న య•నంతరమున. 28

సీ. చెఱకుసింగిణివింటఁ • గఱకుతుమ్మెదనారిఁ, దవిలించి విరిదొన • ల్రవళిఁ బూని
కడిఁది గేఁదంగి రే•కడిదంబు మొలఁ జెక్కి, సురపొన్న క్రొన్న న•జోడు దొడిగి
పలుమొల్లసరముల•పాగ బాగుగఁ జుట్టి, మేలినెత్తమ్మిపూ•డాలు వట్టి
రాణించుచిలుకప•ఞాణి తేజీ నెక్కి, గండుఁగోయిలదండు • నిండి కొలువ

తే. నలరువిలుకాఁ డనెడి పేరి•బలుసిపాయి, హాళిఁ బైకొని కో యని • యార్చి పేర్చి
కలికివలిగబ్బిగుబ్బగు•బ్బలులనడుమ, వాఁడివిరిములికి డుస్సి పో•వంగ నేసె. 29

క. ఏసిన హా యని సోలి వి, లాసిని వడిఁ దెలిసి పెక్కు•లాగుల వెతలన్

వేసరి యేమియుం దోఁచక, గాసిలుచుం జెలిమి జెలఁదుకల మొఱఁగి వెసన్. 30

సీ. పట్టెలఁ గే లూని • పొన్న పెల్లన డిగ్గి, గిలుకుపసిండిపావలు దొడఁగక
మినుకుచేలచెఱంగు • మేలిముసుంగిడి, పుడమిపైఁ దడఁబడ • నడుగు లిడుచు
వీడిన సిగకొప్పు • వీఁపున జీరాడ, గాటంపుటూర్పులు • గడలుకొనఁగ
జిలిబిలిచెమటసోనలు మేన జాల్గొన, జిలుఁగుసెన్నడుమునఁ • జేయిఁ జేర్చి
తే. జంటఁ గిలపిలఁ జను శుక • శారికాము, ఖాగర కాదంబవితతుల • నులికిపాటఁ
దలఁపుకొనుచు నొక్కర్తుక • దారి వట్టి, తరలెఁ దరలాక్షి యంతికో • ద్యానమునకు.

వ. అట్లు తరలి చని వనిం బ్రవేశించి. 32

సీ. కమ్మపుప్పొడి ముండ్ల • కరణి సంఘుల్లలు గాఁడ, నలరులు మరుతూపు • లట్లు తగులఁ
పికరావములు పెద్ద • పిడుగుల ట్లదలింపఁ, గేకులు పులులట్లు • గోక చూపఁ
గోదమ తేంట్లు తుపాకి • గుండ్లపోలికఁ దాఁక, నలఁతిగాడ్పులు బూచు • లట్లు పొదువఁ
దలిరుటాకులు కటారులమాడ్కి మెయి సోఁకఁ, గపురంబు పెంధూళి • గతిని గప్ప
తే. నడలి యొచ్చోటఁ గాలూన • నలవి గాక, మరలి పూఁదేనెసోనలు • గురియుచున్న
తలిరుజొంపంపుఁ బ్రేమామ • తరులసదనము, మొలకపూఁబ్రేంపుఁదిన్నెపై • మేను చేర్చి. 33

తే. ఏమి సేయుదుఁ గేటికి టా • యంచు విల్తుఁ, డేఁచ నిలువెళ్లి వనిఁ • జేరు నెల్ల నిపుడు
గన్గొనఁగఁ బీడ విడఁబోద బింగాదిఁ బట్టి, కట్టులరొయ్య నింత వొచ్చోటి • కరుగవలయు.

సీ. గడితంపు మొగిలిరేకు డెందంబు ప్రొత్తునఁ, గదియించి దుస్సిపో • నడుముదాన
పేటిగొజ్జెగనీటి • తేట చిలుకాలవాలోనఁ, బూలు కోని చిప్పున • నూలుకుదాన
దాకతీవను బూవు • దండ చేరిచి మెడ, యాటియంగ నురి బిగి • యించుదాన
విరిదే నెలోనఁ గప్పురము వోసి మెదించి, తడయ కొక్కుచు • ద్రాపుదాన
తే. గాక యుండిన సితగరు • తో కశోక, కోకిలానీకమ త్తమ • ధూకచంచ
రీకశారీకదంబంబు • లేక పేళి, దాఁకి పైకొన నీక నిల్వఁ • దర మె యిపుడు. 35

చ. అళులుఁ బికంబులు న్శుకము • లంచలు శారికలు న్మయూరముల్
గొలగొలలాడుచుండ నివి • కూఁత లిడగ బెగ డొంది యయ్యెరో
చెలుల మొఱంగి యిచ్చటికిఁ • జేరుట యెల్లఁ దలంచి చూడఁగా
ములు వెడలించి కొఱ్ఱు బిగ • మొత్తినచందము దోఁచె నిర్వ్యథన్. 36

వ. అని మఱియును. 37

తే. హారహారా యంచు రామ రామ యటంచుఁ
జక్రధర యంచుఁ బలుమాఱు • సంస్మరించు

మకరకేతనపరభృత • ముండగంధ
వహులదాడికి నోడి యా • వన్నెలాఁడి. 38

సీ. ముద్దుగుమ్మకు శిలీ • ముఖ మయ్యెఁ దుమ్మెద, యలికుంతలకు సోఁకు • డయ్యెఁ గాడ్పు
కలికికిఁ బుండరీ • కం బయ్యె నెత్తమ్మి, యంబుజాక్షికి బర్హి • యయ్యె నెమిలి
యతివకుఁ బున్నాగ • మయ్యెను సురపొన్న, కోమలికిఁ గాండ్రంబ య్యె • హిమజలంబు
కంబుకంఠికిఁ బరా • గం బయ్యెఁ బుప్పొడి, సతికిఁ గోకం బయ్యెఁ • జక్రవాక
తే. మంగభవఘోరసాయకా • యాతయాత, నానికంపితహృద్ధయస్రా • జీవ యగుచు
నంతకంతకు సంతాప • మతిశయిల్ల, నుపవనంబునఁ బ్రచరించు • చుండునపుడు. 39

క. అత్తఱిఁ బుత్తడిగీమున, బిత్తరిఁ గానక కరంబు • బెగ్గిలి యనుఁగుం
గత్తియ లందఱు నొకచో, నొత్తము లై తత్తరిలుచు • మురి సడలంగన్. 40

ఉ. హా లలనాశిరోమణి గృ • హంబును వెల్వడి మన్మథానల
జ్వాలల కోర్వ కెచ్చటికిఁ • జాఁగెనొ యెయ్యెడ నేమి యయ్యెనో
వైళమ చూడరే యనుచు • వావిరి నారయుచున్న యప్పుడా
బాలికచంద మంతయును • బంజరకీరము తేర్పఱించినన్. 41

క. విని వనిత లహహ నిర్భయ, మున నేమరి యుండి మోస • పోతిమి గదరే
యని వని కందఱు గొబ్బునఁ, జని చెలి • నందంద వెదుకఁ • జాఁగి కడంకన్. 42

సీ. ఈకప్పురపుఁదిప్ప • యెక్కి యెక్కింతసేఁ; పెలనాగ వలనొప్ప • నిలిచి యుండె
నీగుజ్జుమామిడి • యుయ్యెలజొంపమునీడ, బడలి యుంచుక సేపు • పవ్వళించె
నీమిటారపుఁజంద్ర • మణిగృహాంతర వేదిపై, గొమ్మ యుంచుక సేపు • గూరుచుండె
నీవెడబపుమొల్ల • పూవుకొమ్మ బోదరింటఁ, జాన యుంచుక సేపు • సంచరించె
తే. నీనిగారంపుద్రాక్షల • తానికాయ, కాయమానాంతరంబుల • కడ నొకింత
సేపు నాళీకపత్రాక్షి • సేదఁ దీర్చి, కొనియెఁ గన్గొనరమ్మ యో • కొమ్మలార. 43

సీ. సోను వెక్కఁగ లేక • బడలుచేడియ యొట్టు, లీకప్పురపుఁదిప్ప • లెక్క నోపె
విరిదీఁగె సోఁకి వేఁ • సరు బాల యెట్టు లీ, కానుపూవుబోదరింట్లు • దూఱ నోపె
వీణాధ్వనుల కుల్కు • వెలఁదుక యెట్టు లీ, ఘనపికాలాపముల • కోర్వ నోపె
దాలవృంతములకుఁ • దలఁకు పైదలి యెట్టు లీమలయానిలముల • కెదురఁ బోవ నోపె
తే. కేళికాగారములపొంతఁ • గేళికులు, లంత [illegible] చుట్టు లిటు వచ్చెఁ గోటి
తేటి [illegible] కదలమ్మ • [illegible] 44

సీ. [illegible] • [illegible], గొందిలతాంతములు • [illegible]
మేను చిల్లులు [illegible] • నీ [illegible] • సోఁకు మందు

దలదిమ్మ ఘుటియిల్లఁ • దవిలియాతాటోటు, మొకరితు మ్మెదదిమ్మ • మొరయుచుండఁ
గనుదోయి నెఱఁ గప్పఁ • గడఁగి యాబలితంపు, చుఱుకుఁగప్రపుబూది • పఱచుచుండ
తే. సొక్కు తెఱుఁ గోనఁ బ్రిమ్మరు • చుండి మెండు
కొనుదొసంగులఁ బిమ్మటిఁ • గొనుచు మనలఁ
దలఁచి యమ్మక చెల్ల య • వ్వేలఁది యెంత
వంత నడలెనొ కదరమ్మ • యింతులార. 45
సీ. ఈబిసంబులు చూచి • హేలావతీమణి, పాఁపకూటువ లంచు • భ్రమసె నేమొ
యీపికంబులఁ జూచి • యిందీవరేక్షణ, చెడుగుసోఁకుడు లంచు • జడిసె నేమొ
యీనెమళ్లను జూచి • మానినీతిలకంబు, బలుకార్ముకము లంచుఁ • బఱచె నేమొ
యీకెందలిరుఁ జూచి • రాకేందుబింబాస్య, దవవహ్ని యనుచు లోఁ • దలఁకె నేమొ
తే. యహహ పసిబిడ్డ కిట్టి ఘో • రాత్రి యొదవె
నేమి సేయుద మే మంద • మెటకుఁ బోద
మెవ్వరిని వేఁడుకొంద మిం • కిపు డటంచు
నొలిఁ దిరుగుచుఁ జని చని • యొక్కచోట. 46
సీ. మసఁగువాయుఁగఁ బ్రోచి • కసరి దిగ్గన లేచి, యత్తైత్తి నలుగడ • లరయుదాని
మాటి కబ్రపుజాలి • నాటి క్రొవ్వేఁడిక, న్నీటిజా ల్గానగోట • మీటుదాని
హెచ్చారుమరునంప • చిచ్చుఱసెకఁ గంది, యుసు రంచు నిట్టూర్పు • లుచ్చుదాని
బెడిదంపుమదకీర • పికరావముల కుల్కి, పెల్లుగా మదిఁ దల్ల • డిల్లుదాని
తే. నుసురు లూడాడ విసవిస • విసరి మూసరి
దొసఁగు లెసఁగించుసురుగాడ్పు • తుటుము దాడి
కడలి తద్దయు గడగడ • వడఁకుదాని
వేల్పురాకన్నెఁ గాంచి రా • వెలఁదు లపుడు. 47
తే. కాంచి దవ్వుల నుండియే • కడఁకఁ బఱచి
పొదవికొని యశ్రుజలపూర • మున మెఱుంగుఁ
బోఁడిమై తాప మార్చుచుఁ • బ్రోడ లైన
యనుఁగుఁగెందలి రాకుఁబోం • డ్లాదరమున. 48
తే. చెంగలువపూలు మేలిసం • పెంగవిరులు, పడఁతిమిన్నకుఁ జుట్టి రా • బడిసి వైచి
కప్పురపుబూది నిటలభా • గమునఁ బెట్టి, యఱుతఁ గురువేరు గట్టి సెం • యమున ననిరి.
ఉ. కొమ్మరొ ముమ్మరంపువెతఁ • గుందుచు ని ల్లెడఁబాసి యపొమ్మయిక

మమ్మఱచేసి యొంటిగ వ•నంబున కేటికి వచ్చి తమ్మి నె
త్తమ్ములఁ గేరునీమృదుప•దంబులు గందెఁ గదమ్మ మేలు మే
లమ్మక చెల్ల నీబలుగ•యాళితనమ్ములు చెప్పఁ జిత్రముల్. 50

క. కన్నుల నెందఱి నేనియుఁ, గన్నులఁ జూచితిమి గాని • కటకట యిటులన్
మున్నెన్నఁడు నీపగిది, న్మన్నతికలఁ బొరలుమాని•నులఁ జూచితిమే. 51

సీ. కుజనులఁ జేరి చొక్కుచు శీధుపానంబు, సేయుచుండాలు లీ•చెఱఁటితేఁటు
లడవులఁ దెరువరు • లడలఁ గేకలు వెట్టి, పఱచుశిఖండులు లీ•బర్హిణములు
పలుగాకిమూఁకలో • బ్రతికి పంచమరీతి, నెసఁగుకాలాకృతు • లీపికములు
విషము విదుల్చుచు • వెస ఘనవిముఖతఁ, జనుజాలపదము లీ•సారసములు
తే. పూని నిరతంబు చెలరేగి • పుణ్యతరుల, ఫలము లెల్లను బడఁ ద్రోయు•పత్రపాళు
లీశుకంబులు హా వెఱ • పింత లేక, వనజదళనేత్ర యిందేల • వచ్చితమ్మ. 52

తే. ఆమెఁ గానిమ్ము మంచిది • యబల యింకఁ, గొంక వలవదు నీమది•కోర్కె లెల్లఁ
దీఱు నిప్పుడు వనిలోనఁ • దూఱి పూలు, గోయుదము రమ్ము తహతహ•కొంతదీఱ.

తే. అనుచు వనజాతలోచన • నత్తెఱఁగున, నాడి సంగడిపూఁబోఁడు • లంత నచటఁ
దరలి పుష్పాపచయబుద్ధి•దలముకొనఁగ, వరుస నందఱు శృంగార•వనము చొచ్చి

తే. క్రొమ్ముడులు దిద్ది కంచెలల్ • గుదియఁ గట్టి
మొలల నవరత్నమయకాంచి•కలు బిగించి
యందియ ల్పాదకటకము • ల్పొందుపఱచి
యొండొరుల మీఱి వేడుక • లెమ్మెందుకొనఁగ. 55

మ. అళులం జోపుచుఁ బువ్వుఁదేనియల నె•య్యం బొప్పఁగాఁ గ్రోలుచున్
ఫలము ల్మెక్కుచుఁ దీవపందిరులలోఁ • బల్మాఱుఁ గ్రీడించుచున్
గలకంఠంబులఁ దోలుచున్ సుమపరా•గం బుద్ధతిం జిమ్ముచుం
దలిరుల్ జొంపము లెల్లఁ ద్రుంచుచు సుధా•ధామాననల్ నెమ్మదిన్. 56

మ. వలిగ్రంపుటనంటిబోదియఁ గ్రే•వ న్గుజ్జులేమావిమ్రాఁ
కులనీడన్ బలుద్రాకపందిరులలో • గొజ్జెంగపూనీటివాఁ
కలపాంతం గురువిందపెన్బొదలలో • గాటంపుఁజెంగల్వబా
వులపజ్జ న్నెలరాలదిన్నియలఁ బ్రో•వు ల్గూడి క్రీడించుచున్. 57

సీ. మిహికాంశుముఖి యోర్తు • సహకారభూజంబు, కలికి యొక్కర్తె తిల•కద్రుమంబు
కరిరాజయాన యొ•క్కర్తె సింధువారంబు, కోమలి యొక్కర్తె • కురువకంబు

శతపత్రపత్రలో•చన యొర్తు వకులంబు, సుందరి యొకతె య•శోకతరువు
కలకంఠకంఠి యొ•క్క_తె ప్రేంఖణంబును, సన్నుతాంగి యొకర్తు • పొన్నమ్రాను
సీ. సఖి యొకతె గోఁగు నొకయింతి•చంపకంబు
నలరు లెత్తించి చెలిమిఁ జే • నంటి చూచి
యూర్చి కౌఁగిటఁ బెనఁచి క • ల్లుమిసి తాఁచి
పాడి నగి పల్కె_ తానన•ప్రభలు వెలసి. 58

తే. మఱియుఁ బనిరెల్లఁ గలయఁ ద్రి•మ్మరి యనుదినక
మెదలుటొక్క_తిగంతుఁడు•మెట్టదలఁ బ్రులయఁ
బోదలు నాటింపు ప్రోవ్విరి•శాఖలు ధూజి
కమలు నోటిని సరసిజా•ననలు చెలఁగి. 59

సీ. పొన్న పువ్వులు గోసెఁ•బూఁబోఁడిరొక్క_తె, మొగలిరేకులు ద్రుంచె•ముగుదయొకతె
కుంకుమ ల్చిదివె ని•దిందిరాలక యొర్తు, చంపకంబులు గిల్లెఁ • జాన యొకతె
సలజలజవ్రజం•బులు గోసెఁ జెలి యొర్తు, భండీరములు ద్రుంచెఁ • బడఁతి యొకతె
రాసనంబులు గోసెఁ • దరుణీమణి యొకర్తు, పాటలంబులు గోసె • బోటి యొకతె
తే. పాళి దైవార దైవతా•ప్రాస్య లెల్ల, కేసి తమ నాభినఖదంత•నాసికాంఘ్రి
భుజరదచ్ఛదతనుగంధ•ములకు సాటి, గా వివి యటంచు నిరసించు•కరణి నప్పుడు.

తే. చెఱకువిల్లును గ్రొమ్మావి•చిగురువాలు, నలరుఁదూపులుఁ బూని కో•కిలశుకాలి
బలములోఁ దూటి తా మనో•భవుఁడ నంచు, సతుల బెదరించె నొకసరో•జాతవదన.

ఆ. కురులు జడ యల్లి మందార•కుసుమ మునిచి
కప్పురపుటాకు మ్రోఁ బూన్చి • గొప్పతెత్తె
విరిసరు ల్దాల్చి తా మహే•శ్వరుఁడ నంచు
దాని నదలించె నొకమ త్త•దంతిగమన. 62

వ. వెండియుఁ దమలోన. 63

రగడ. వనిత వనితరు లలమి నేడప్పు•పలన వల్ల నగనవలు ద్రుంచుము
తనరుతనరుచి నెఱపుచున్నది • దబ్బ దబ్బఱ గాదు కాంచుము
వలదు వల దురుగతి యానంటులు•ఫణితే వంతేల కెల్ల నీతము
కలికి కలికివెడందకన్నులఁ • దప్పఁగప్పితపుణ్ దుమారమ్ము
మేల మేల్ల లతాంగి తలిరు•మైదలు మొదలెతుంపొదలఁ దూలెడు
చాలఁ జూ లగుచున్న బాలర•సాలసాలము లెక్కి_ జాఱెడు

చతుర్థాశ్వాసము

పూని పూని నిలిచి చెల్లి వనచిన•పొన్న పొన్నల నీడ నాడక
పూవి పూవిను తెల్లి మెల్లన • మల్లిమల్లి యలు లాఁగి కోడక
తెలివ తేఱువడిఁ బూని కదలిచి• తేని తేనియ సోనవానలు
నెఱయు నెఱయువిదలకు వేడుక • నించు నించుక యలరుఁగోవలు
సారసారససౌరభము వెద•చల్లచల్లని కొలనిచెంతను
జేరి చేరిక నాడుకొంధము • చెలువ చెలు వలరఁగ నొకంతను
దలరెఁ దలరెడువిరులు దొరకిన•దాఁక దాకఫలంబు తేరక
యలసి యల్లపికతామయంబుల•యందు యందఱు నుంటివి యూరక
మాను మానును మెల్లక్రొంబొద•మఱుఁగు మరుగురుపదము భామిని
కాన కానరఁబోండ్లు చనియెం•గదలఁ గదలక నిలిచి రామిని
నెన్న నెన్నడుఁ జూడ మిటు పరు•వేల వేలతరంబు పువ్వులు
కన్నె కన్నెలఁ జేసి కోపము • గ్రమ్మఁ గ్రమ్మఁ జనేదు దవ్వులు
కొమ్మ కొమ్మదుపూఁతపంచెఁగ•కొమ్మ కొమ్మని తఱిమి చూపకు
మమ్మ మమ్మఱ చేసి తేఁటుల • మాటిమాటికి నెడలు వాపకు
మహిల మహిల కడిందియలరుల • మనికి మనికిత ముడిగి చూడుము
బహుల బహులలకొలకు నెల్లెడఁ • బర్వి పర్విడఁ బోక వీడుము
సేనసేనలు గూడి ముద్దులు • చిలుకఁ జిలుకలు మొఱయు నిచ్చటఁ
జాన జా నగునవలు వేడుకఁగఁ • జాఁగి జా గేటు లేమి ముచ్చట
యేమె యేమెడ తోఁటఁ జని వన • మెల్ల మెల్లన గాలి చేసెదు
రాశి రాశికలిఁ గ్రాలుసర మ్ముగమ్మునఁ దీసి వ్రేసెదు
పొగడ పొగడఁగఁ దగు నవాని నను•బోఁటిబోటికి దీపితావులు
తగవె తగవె మరందము పొదలకుఁ • దారి తారి తోలయఁగదివ్వులు
మధుపమధుపవశేంధులకు బగ • మాన మానసమునఁ దలంతమె
మధురమధురసకుసుమములు పలు•మాఱు మారున కిడి భజింతమె.

తే. అనుచు వనకేళి సలిపి లతాంగు లెల్లఁ, జాల నల్లరులు తిలకులు • సంగ్రహించి
ఘర్మజలబిందువులఁ దోఁగి • కడఁక మొఱయ, నంత జలకేళి గావింప • సదను దలఁచి.

సీ. యతునాయకునిభాంగ•డాగాఢ నతఁ బోలె, చక్రరత్నచ్ఛవర•జాపహింత మగుచుఁ
గమలామనోహరు•కరతలంబునుబోలె, బటులశంఖచక్రవి•స్ఫూర మగుచు
బృందారకాధీశు•మందిరంబునుబోలె, నవిఖిలామృతపరి•వ్యాప్త మగుచుఁ
గామనీయకతార•కాపథంబునుబోలె, ఘనరాజహంసకు•కలిత మగుచు

తే. భూరిదిఙ్మండలముఁ బోలెఁ • బుండరీక, కుముదసంసక్త మగుచు న•తుచ్ఛలీలఁ
జాల నొప్పారుసారకా•సార మొకటి, గాంచి రపు డవ్వియచ్చర•కమలముఖులు.

సీ. సమదరథాంగభా•స్వరపయోధరయు స, మీచీనపాఠీన•లోచనయును
శైవాలవల్లరీ•జాలధమ్మిలయు, వికచనవీనార•విందముఖియు
నతులగంభీరతా•రావర్తనాభియు, రంగదుత్తుంగత•రంగవళియు
విలసన్మహోదగ్ర•పులిననితంబయు, డిండీరదరహాస•మండితయును
తే. కంబుకంఠియుఁ గలహంస•గామినియును, రామకమిళిందమాలికా•రోమలతయు
నగుసరోవరలక్ష్మి య•య్యబ్జముఖుల, కతులితామోద మొసఁగె న•య్యవసరమున.

తే. అమరనారీశిరోమణు • లతితరప్ర, హర్షమానసలై యపు • డక్కడింది
తమ్మికొలను నిరీక్షించి • తత్తటమున, వసనమణిమయభూషణా•వలులు వెట్టి. 68

చ. గడితపుఁగావిపావడలు • గట్టి కుచంబులబంటి నీటిలోఁ
దడయక చొచ్చి హెచ్చరిక • దారొక్కన నుమ్మడి నోలలాడుచున్
దొడరి పిసాళిజక్కవలఁ • దుమ్మెదపాటుల నంచబోదలన్
మడువునఁ బాఱఁ దోలుచు స•మగ్రవిలాసవిహారలీలలన్. 69

చ. కరివరయాన యోర్తు బిస•కాండము చిమ్మనగ్రోవి చేసి య
బ్బురముగ నోర్తు మీఁదఁ దనపు•క్కిటినీరము చల్లి నీటిలోఁ
సరగ మునింగె దానికచ•సంతతి యంచును నాఁచుఁదీవ ని
బ్బరముగ లాగె నచ్చెలువ • పైదలు లందఱు నవ్వి రొక్కటన్. 70

తే. ఉవిద యొక్కతె వెతికిల•నుండి నీటఁ, దేలుచో నొక్కరాయంచ • తివిరి తమ్మి
మొగ్గ యంచును దానిచ•న్మొగడ పొడువఁ, గలికి యలికి యొకించుక • యులికిపడియె.

క. నలినకుముదాదికము లు, త్తలునీమణు లెల్లఁ గోయు•తఱి నొకచెలి చే
తుల ముట్ట దయ్యె నలినం, బులు కన్నులఁ జూడ దయ్యెఁ • బో కుముదంబుల్.

ఉ. చంపకగంధి యోర్తు మద•షట్పదపంక్తులఁ దోలె నంచలన్
జెంపఱఁ జేసె నొక్కజల•భృద్ఘనవేణి మృణాళనాళముల్
ద్రుంపఁ దొడంగె నెచ్చరిక•తో నొకమత్తగజేంద్రయాన కం
పింపఁగఁ జేసె నొక్కశశి•బింబనిభానన చక్రవాకులన్. 73

చ. మెలఁతుక యోర్తు తమ్మివిరి•మీఁదటి తేఁటులఁ జోఁప నయ్యళుల్
చెలివదనాంబుజంబునకుఁ • జేరినఁ గేళిసరోరుహంబుచేఁ
బలుమఱుఁ దోలుకొన్న విడి • పాఱక యున్నఁ గలంగి దానిపైఁ

దలఁగక చల్లె వేసలిని • దాల్చినగాటపుఁగ్రొత్తసంపెగల్. 74

క. అలివేణి యొకతె యొకతో, య్యాలిపై నోలయిడి పఱచి • యంబుజషండం
బుల నడుమ డాఁగ దానిం, బలిమిం బోనీక పట్టి • పడఁతి గలంచెన్. 75

క. అప్పులఁ బడి యొకచేడియ, తెప్పునఁ దేలంగ లేక • తిరుగుడుపడుచోఁ
గొ ప్పాడిసి తిగిచె నొకచెలి, యప్పులఁ బడువారిబ్రదుకు • లట్టివ కావే. 76

తే. ముగుద లుమ్మడి సరసిలో • మునిఁగి తేలు, నపుడు కచముల జాఱు నీ • రనువు మీఱఁ
గలికిమిన్నలక్రొవ్వేద • ఘనము లగుటఁ, బెరసి ధారాళవర్షము • ల్గురిసె ననఁగ. 77

చ. నెలఁతలు నీటిలోనఁ దమ • నీడలు గన్గొని చిల్వచెల్వ లం
చెలమిని గౌఁగిలించుకొన • నేగెడుఁ చందము దోఁప బాహుశా
ఖలు నెఱిఁ జూచి యీఁదుచును • గ్రన్నన లోనికి డిగ్గి డిగ్గియుం
గలఁగఁగఁ ద్రొక్కి యేమియును • గానక యబ్బురమంది రందఱున్. 78

సీ. కరిరాజయాన యొ • క్కతె గాసివెట్టఁ దా, మగసాక్షి హరిమధ్య • మఱుఁగుదూఱెఁ
దుహినాంశువదన యో • ర్తు గలంపఁ జక్రసు, స్తని యహిరోమాళి • వెనుక నీఁగె
మదకీరవాణి యో • ర్తు దలంకఁ జేయ బిం, బోష్ఠి సాంకవగంధి • యొద్దఁ జేరెఁ
గలకంఠకంఠి యొ • క్కతె నొంపఁ దలిరాకుఁ, బోఁడి రామాంగి దా • పున వసించెఁ

తే. గమలకల్హారకువలయ • కుముదసముద, యాంచితామోదమేదు రో • ద్యత్సరోవ
రాంతరంబున లీలావి • హారసరణి, నమర హిమరుగ్వదన లో • లాడునపుడు. 79

క. మునుఁగుచుఁ దేలుచు నీఁదుచు, ననువుగ నుదకంబుఁ జల్లు • లాడుచుఁ బసవుల్
గొని యోల లిడుచు చొండొరుఁ, జెనఁకుచుఁ జేడియలు క్రీడఁ • జేసిరి నెమ్మిన్. 80

ఆ. అంతఁ గొలను వెడలి • యింతులు దరిఁ జేరి, కుంతలంబు లార్చు • కొని విభూష
ణాంబరాదికంబు • లలరించుకొని సంత, సమున మరల వనికిఁ • జని యొకెడల. 81

తే. వలపుఁగ్రంపుటనఁటిమ్రాఁ • కుల కెలఁకుల, జాలువాఱెడుచలువగో • జ్జంగినీటి
యేటికాల్వల నే పొందు • మేటిదాక, తీవ వలిగొన్న గుజ్జుశే • మావిక్రింద. 82

తే. కొమరుదళుకొత్తఁ జెఱకుఁగం • బములు నిలిపి, యలరుపందిరివైచి కెం • దలిరుటాకుఁ
దోరణంబులు గట్టి సిం • గార మెలయఁ, గమ్మగేదంగిరేకుద • ళ్లిమ్ముపఱచి. 83

క. నును పగుమ్మృగమదపంకం, బున దీనియ దిద్ది కప్ర • పుంబొడి మొగ్గల్
నినిచి లవలిదళములపై, మనసిజరతిసతుల వ్రాసి • మఱి యద్దరులన్. 84

తే. తద్బలంబుల వ్రాసి గం • ధప్రసూన, ధూపదీపప్రముఖషోడ • శోపచార
ముల నిరంతరభక్తిచేఁ • బూజ సేసి, చిగురుఁబోఁడులు డాకొని • పొగడి రపుడు.

క. దండము నీ కిదె జగదు, ద్దండభుజాదండనిహిత • తతసుమనశ్శో
దండవినిర్జితసకలాం, డస్థితజంతుజాత • హరిసంజాతా. 86

సీ. ఎడప కెప్పుడుఁ గన్ను • లెత్తఁ జేయంబలంబు, గంటి సేయక పొంద • కంటుతూపు
వట్టిమాత్రికసులు చివు • ర్చొట్టించుదళవాయి, మి న్నంది యేపున • మెలఁగు తేరు
తునిఁగియు మొలచున • ద్భుతపుఁ గన్నులవిల్లు, తనకుఁ దా మొల్లయుబి • త్తరపునారి
చుఱుకు మీఱంగఁ బండ్లు • గొలుకు నెక్కలజక్కి, నీళ్లలో జాడలు • నెనుకు సిడము
తే. గలిగి యలిగిన పతుల శృం • గారవతుల, సతులఁ బెనయించి ప్రోల్లమై • నతుల గతులఁ
గేరు నేరుపు నీకె చే • కూరె నౌర, మహితసుకుమార మార ర • మాకుమార. 87

క. కొంకక యెప్పుడును నీపద, పంకరుహధ్యానరూఢిఁ • బరఁగెడు మదనా
సంకల్పసిద్ధి యిడుము వి, శంకటశృంగారవిభవ • సంకల్పభవా. 88

క. కమలభవభవముఖామర, సముదయ మెలు కొందు నీని • శాతప్రసవా
స్త్రముల కిఁక నన్యు లెదురే, సమదోద్యత్కోకగమన • శంబరదమనా. 89

తే. ప్రోల్లిఁ జలపట్టి మృదుకుసుమాశుగములు, సుతులదృష్టమానసములు ప్ర • బలఁగఁ జేయు
నీపరాక్రమరూఢి వర్ణింపఁ దరమె, విరహిణీపాంథజనజైత్ర • విష్ణుపుత్ర. 90

చ. పనితడి యింత నీయెదురఁ • బల్మఱుఁ జెల్వఁగ నేల బాలన
జ్జనవరపార్శ్వభాగ్యుఁడు శశాంకుఁడు దైవ కడు గారవించి నీ
పనులఁ గరంగఁ జేయు నెడ • బాలి దలిర్పఁగ నీకు నెంతయుం
దనిచిననార్తి నుత్సవ మొ • నర్చెఁ జుమీ పరసీరుహాంబకా. 91

తే. అనుచు నతనుని ప్రార్థించు • కొని ప్రమోదంగఁ
బోఁడు లక్కన్నెఁ దోడ్కొని • పోయి విజని
కేతనము చేర్చి యతితర • ప్రీతి మెఱయ
నరయుచుండిరి మఱి తద • నంతరమున. 92

క. బంధూకప్రసవనిభా, బంధురుఁ డై యపుడు పద్మ • బంధుఁడు ప్రాంక్సిం
ధుపరమణీవేణీ, బంధంబున జాఱుపికిలి • బంతియపోలెన్. 93

సీ. చరమాద్రిశిఖరసం • చరదభ్రచరవధూ, శ్రేణి గట్టినతో • పుఁజీర లనఁగ
నంబరారణ్యభా • గంబునఁ దలకొత్తు, గుజ్జుతేమావిచి • గుళ్లనఁగ
నంబుధీశ్వరురాణి • హారాత్త్రిగర్భి త్రిమైఁ, బొలుపారుజేవురు • పూఁత లనఁగ
దిక్సతీమణులు మ • త్తిలి చల్లు జాదెడం, గడితంపుబుగ్గ • పొడు లనఁగ
తే. దిమిరమత్తేభరాజ ముద్ధ్వ ప్రత్రిమ్ములు, వెడలుచో మేనఁ గనుపట్టు • వితతగైరి

కప్రభాస్ఫుటోలసంగ నఖండలీల, సంజకెంజాయ లలరె దిశాముఖములు. 94

చ. తఱి గనులోహకారకుఁ డుదగ్రతఁ బశ్చిమశైలశృంగముల్
గాఁచి నాని వేలుపుందెరువు గొప్పపిరంగునఁ జాయమందుఁ డోఁ
గొఱలెడువన్నె మానికపుగుండు ఘటించి యనాగాడు చేషినం
దలుచుఁ గ్రమ్మఁగ్రొంబొగ లనంగ జగంబునఁ బర్వెఁ జీఁకటుల్. 95

తే. రవళిఁ గువలయహితుఁ డగు రాజు సాత్వతి, యచ్చు నెడల విభావరీవనరుహాక్షి
చెలఁగి చల్లినముత్తెంపు సేసఁబ్రాలు, సంగఁ జుక్కలు దట్టమై నింగిఁ బర్వె. 96

చ. విరహుల గెల్వఁ గోరి వనవిల్తుఁడు బల్తుఱు తూని పుష్పలి
ట్పరభృతకేకిసంఘములఁ బంపిడి తానును విశ్వరూప ము
చ్చెరువుగఁ దాల్చెనో యనఁగఁ జీఁకటి లోకము నిండెఁ ద
త్కరపరిముక్తనందవిశిఖంబు లనం దనరారెఁ దారకల్. 97

క. చిత్తజుఁడు జగముపై దం, డెత్తుచు గని యుద్ధమునకు నేనుఁ గనంగా
హత్తుకొని దిశలఁ దిమిరము, ముత్తెపుఁజోడోలి యనఁగ మొనసెం దారల్. 98

ఉ. కోకతతు ల్వియోగమునఁ గుందఁగ దోడుంగఁ దివి న్సుధాంశు మే
ద్రాక మణిం దలంచి దినలక్ష్మి వడిం బ్రమసెనొ హేళి ను
గ్రాకృతి విభ్రమున్నకటు డెందము సహింపక యేటఁ దోఁచె నం
చాతులవృత్తి విష్ణుపద మంతట మొగి నొక్కట పట్టెఁ గెంపడిన్. 99

సీ. గురులఘువర్ణవైఖరులు గణింపక, విశ్రమస్థలములు వెదకఁ బోక
కనదలంకారరీతులును దెలియంగక, పదములఁ గదుఁ దొట్రుపాటు విడక
సాధుశ్లోకప్రసంగము ల్గానక, సరసనవార్థగర్భములు దలఁపక
కర్తృకర్మక్రియాగతులపై మతి జేక, లలితప్రబంధరీతులు తెలియక
తే. తమకు నిండార ధూర్తవర్గములఁ గూడి, తవిలి విహరించి రవ్వ దుర్గామవృత్తిఁ
గుకవులనుజ్ఞాత గణనఁ జెందక యభాగ్య, భాజనము లైనజారనారీజనములు. 100

చ. ఎడపక యెచ్చు చల్లి భ్రమయించి కడుం [illegible] విరళంబు సేయఁ దోఁ
గాఢ మతి బిత్తరపు ల్గదలించు సుఖోన్నతిఁ జొక్కి యున్నచో
[illegible] దలంచి దోఁచుకొని రహ్వడు మొప్పెరిగొన్న చేష్టలన్
[illegible] దస్కరులు స్వేచ్ఛముద్దుగుమ్ములున్. 101

సీ. అనిమిషేంద్రప్రభూతిహితాశ్రితాగ్రపీఠిపైఁ, గొఱలు మేలుబసిండిపండె యనఁగఁ
బ్రాచీదిగంగనాఫాలభాగంబునఁ, బొలుపొందుచుండుకుంకుమబొట్టనంగ

రజనీజలజపాణి • రహిఁ గేల నిడి యాఁడు, బలుదమ్మికెంపురా•బఁ తె యనఁగ
విరహులపై దాడి • వెడలుచు మరుఁ డిమ్మ, కొలిపినశకలాతు•గొల్లైన యన

తే. విన్ను ద్రిమ్మరి నవఁబోంట్లు • వెన్ను నజ్జఁ
బూజ సల్పినకెందమ్మి•పూ వనంగఁ
గొమరుదళుకొత్తఁ దూరుపు•కొండమీఁద
డంబు మీఱుచు నిందుబిం•బంబు వొడమె. 102

క. వినుపుడమిం జిగిరిచి జిగి, నవవారెసుగజ్జుమావి • యన శశిబింబం
బొనరార నందుబొందుగ, గొనబారెం గందు గండుఁ•గోయిల యనఁగన్. 103

మ. సరసం బై వసుగంధసంకలిత మై • సన్మార్గసంవర్తి యై
పరరుజన్మండలహారి యై శతభిష•క్ప్రాణప్రియం బై విభా
స్వరలీలం దమ మెల్లఁ బో నిడుచు శే•వం బూర్ణచంద్రోదయం
బరు దై శోభిలె నత్తఱిం గువలయా•హ్లాదంబు గావించుచున్. 104

క. మరుఁ డొకటి నఖిలపథికాం, బురుహాదశేక్షణల నేయఁ • బూనిన తెలిదా
మరపరి యన నంత సుధా, కరబింబము ధవళరుచులఁ • గర మలరారెన్. 105

క. తిమిరపిశాచం బాశా, రమణీమణి నాక్రమించి • రాయిడిఁ బెట్టన్
సమయోగ్రమాంత్రికుఁడు వే, గమ చల్లినబూది యనఁగఁ • గౌముది యొప్పెన్. 106

సీ. బహుళజీవంజీవ•సటలి చూపలు దీఱెఁ, గవ వీడి జక్కవల్ • కడలఁబాఱె
గడితంపుచిమ్మచీఁ•కటులు దిగ్గన జాఱె, శశికాంతమణితతు • ల్జాలువాఱెఁ
దెరువరిగములపై • మరుఁడు నైదువు నూఱె, విరహిణీనికరంబు • వెతలఁ దాఱెఁ
గులటల కాత్మసం•గలపుఖేదం బూరెఁ, దొగలేమ కరిదిసో•యగము మీఱెఁ

తే. గమలముకుళాంతరముల భృం•గములు దూఱెఁ, దవిలి క్రీడించుభోగుల•తాపమాఱె
ధర నశేషజనామోద•కరము లగుచుఁ, బండువెన్నెల లెల్లెడ • నిండుటయును. 107

తే. అప్పు డమరాంగనలు మనో•హరవిలాస, లీలఁ జెలఁరేగి మద్యంబు • గ్రోలఁ గోరి
కనకపాత్రల శీధువు • నునిచి యునిచి, కూర్మి నందఱు నొక్కచోఁ•గూరుచుండి.

ఆ. కనకమయగలంతి•కల నాసవము ముంచి, యానుకొనుచు సొలసి • వీనుగవలు
మూసికొనుచుఁ గంద•ముల నిచ్ఛగించుచు, విప్ప మీఱ గ్రుడ్లు • ద్రిప్పుకొనుచు.

క. అహహా యని సొలయుచుఁ గడు, నిహిహీ యని నవ్వుకొనుచు • హేలాగతి మై
నుహుహూ యని వడఁకుచు న, మ్మిహికాకరవదన లాము•మీఱఁగ మఱియున్.

తే. సుధ యిఁ కేటికి నివు డివ్వ•సుధఁ దనర్చు

మదిర దొరకెను మనభాగ్య • మదిర యనుచు
నమరవరవర్ణినులు కోర్కె • లమర నప్పు
డానఁ దొడఁగిరి మధు వెద • నాన వెడలి. 111

క. ఆసవముచవి యెఱుంగక, యాసవభాగములు గోరి • యడఁ లొందిరహో
వాసవముఖు లైనస్వరా, వాసవరుల్ దెలివి లేని•వారలు గారే. 112

సీ. మధుదైత్యమదనుఁ డి•మ్మధువు గ్రోలక కదా, యతితరం బైనకా•ర్శ్య ంబు నొందె
మదనవిద్వేషి యి•మ్మదిర యానక కదా, కడిఁది మిాఱఁగ నీల•కంఠుఁ డయ్యె
వాసవుఁ డీయాస•వంబు ద్రావక కదా, తనువున దుర్భగ•త్వము వహించె
నరుణగభస్తి యీ•సుర భజింపక కదా, ప్రబలయక్ష్మామయ•బాధఁ గాంచెఁ

తే. గరటిముఖునకుఁ గడుఁ బెద్ద•కడుపు యతకు,నాథునకుఁ గుష్ఠరోగంబు•నాటుకొనియెఁ
జెనఁటు లై శీధుపానంబు • సేయ కున్న, కతన మనభాగ్యమున నిది • గలిగె భళిర.

వ. అని మఱియుం దమలోన. 114

తే. చంద్రికలు గాయుపరిపూర్ణ•చంద్రుఁ జూచి
యోయి వెన్నెలదొర బావ • యురక నన్నుఁ
జూచి నగియెద వే మంచు • సుదతి యొకతె
యెంచి పకపక యిహిహీ య•టంచు నవ్వె. 115

క. తనమధిరాకలశంబులు, గొన నీ కేయోజ యనుచుఁ • గొమ్మ యొకతె యా
మున నొకచెలికుచకలశము, లనివారణఁ బట్టి లాగు•లాడుచు నుండెన్. 116

సీ. కుమ్మరిసారెలా•గున నేల దిర్దిరఁ, దిరిగ నంచును ద్రేలు • ద్రిప్పె నొకతె
వలరాచబావ క•న్నులు మూసి గిలిగింత, లిడియె నంచును బొబ్బ•లిడియె నొకతె
చోరుఁ డై కోరలోఁ•జొచ్చి యాసవ మెత్తె, కొని చని విధుఁ డంచుఁ•గుందె నొకతె
వలిగాలిపయ్యెద •దొలఁగించి కులుకుగు, బ్బలు నొక్కె నని రిత్త•యులికె నొకతె

తే. రిక్కచాల్మింట నంటె య•మ్మక్క ధన్ను
వెక్కిరించె నటంచు నా•మొక్కె మిగులఁ
జొక్కి విక్కుచు దిక్కులు • నిక్కి చూచి
వెక్కసంబుగ నవ్వుఁ దొ•ర్తు • వెక్కిరించె. 117

క. అల్లదె జాబిలి దన కీ, క ల్లిడుమని క్రొంకిక్కి నన్నుఁ •గన్నిలి వెడి నా...
చెల్లెకనుంగొను మని యొక, పల్లవకర వలుక నొర్తు • పకపక నవ్వెన్. 118

చ. వెడవిలుకాఁడు వోఁకముడి • విప్పవు గుబ్బలు ముట్టరాదు క్రొ...

మ్ముడి సడలింపఁ బోకు జిగి • మోవియు నానకు మే లయారె రే
యొడయఁడు చూచుచుండ నిది • యోజయె నీ కని నిల్వరింపఁగాఁ
దొడ్డఁగ నొకర్తు మైమఱచి • తూరెను మద్యమదంబు పెంపునన్. 119

తే. అపుడు నాశ్యామసాంద్రచం • ద్రాతపంబు, పోళిఁ బొడగాంచి చాల వి • రాళిమించి
నింగిఁ బొంగి కరంబు వెం • లుంగుచున్న, నీరజారాతి నిట్లు నిం • దింపఁ దొడఁగె. 120

క. రాజీవలాంఛనుఁడ వగు, రాజవు నీ విట్లు క్రోధ • రసహితుఁడ వై
రాజీవరిపుఁడ వంచుఁ, రాజీవాత్ములఁ గలంప • రాకు శశాంకా. 121

సీ. క్షీరవారాశికి • గారాపుకొమరుండ, వాదిలక్ష్మికిఁ బ్రియ • సోదరుఁడవు
మురదానవారికి • ముద్దుమఱందివి, హరున కుదగ్రచూ • డాగ్రమణివి
దక్షప్రజాధినే • తకుఁ గూర్మియల్లుఁడ, వక్రాంతబుధజనా • హ్లాదకరుఁడ
వసమబాణునకు నెఁ • య్యఁపు మేనమామవు, జగముచుట్టమునకు • సంగడీఁడ

తే. విట్టినీ వయ్యయో నయ • మింత లేక, సారెసారెకు నజ్ఞుల • చందమునను
సుందరులమీఁద వేఁడిమి • చూపఁ దగునె, గురుజనాత్యంతనుతిపాత్ర • కుముదమిత్ర.

క. శ్యామావధూప్రియుండవు, శ్యామలపక్షంబు నీకు • నైఁప దటంచున్
శ్యామల నేఁచకు మే ను, శ్యామఁ జూమీ తుహినధామ • జగదభిరామా. 123

సీ. కువలయప్రియుఁ డని • కొనియాడుటకుఁ జాలఁ, జక్రాహితత్వంబు • సలుపకున్న
బుధవత్సలుం డని • పొగడుట కెంతేని, గురువిరోధంబునఁ • గొఱలకున్న
గోత్రాభ్యుదయుఁ డను • కొనుటకు నాత్మసం, తానతతి నడఁగింప • దలఁపకున్న
మనుమార్గవర్తి యం • చు నుతించుటకు రాజ, కాంతావలుల భిట్టు • కలఁచకున్న

తే. రాజశబ్దంబు నీకు సా • ర్థముగఁ జెల్లుఁ, గాక యీగతికె లోకాప • కారి వగుచు
నెఱయునీ రాజశబ్దంబు • నేతిబీర, కాయచందంబు గాదె ప్రా • లేయకిరణ. 124

క. వీచి తమిం జక్రావళి, వేఁచెదు తెరువరులు సతులు • నిల నడ లొందన్
హా చంద్ర యేమి చెప్ప ని, శాచరకృత్యములు నీకు • సహజములు గదా. 125

చ. గురువరవర్ణినీమణిని • గూడినద్రోహి వటం చెఱింగియున్
బరువడి లింగధారి వని • భావమునం దలపోసి యేమొ ని
గ్గిరిశుఁడు నెత్తిఁ బెట్టుకొనెఁ • గీడు దలంపక చంద్ర యెట్టిదు
శ్చరితుల నైనఁ బ్రోచుఁ గద • శంభుఁ డహో తనుఁ గొల్చువారలన్. 126

సీ. బడబానలంబుతో • జడధిలోన వెలుంగి, కాకకూటంబుతోఁ • బైలు వెడలి
సెకకంటి మొకిమిస • సికలోన నెలకొని, యుదయాద్రిదవశిఖి • నొరసి వెలికి

రాహుదంష్ట్రాంకురో•గ్రవిషాగ్నిఁ బెనఁగొని, ప్రతిమాసమును జండ•భానుఁ బొదివి
యత్యుగ్రపతాపము•హోతాపమునఁ గ్రాఁగి, మునితపోవహ్నిచే • మును జనించి
తే. నట్టినీ వెవ్వరికి నైన • నహహా మహిని, జల్లనై యుందు వను టెల్లఁ • గల్ల గాదె
యజ్ఞు లెఱుఁగక శీతాంశుఁ • డంద్రు గాని, గురువధూటీమనోహారి • సరసిజారి.

సీ. అర్జునాశుగలీల • నలరుట కబ్జచ, క్రములఁ జేఁబట్టుట • గాంచినావొ
శ్రీవత్సలాంఛన•సిద్ధి వహించుస, త్సంతతిఁ బ్రభవింపఁ • జాలినావొ
విధుసమాహ్వాయము వా•విరిఁ బూనుటకు నేవు, చెడిపోవఁ గుజనుల • నడఁచినావొ
విష్ణుపదారూఢి • వెలయుంట కేడ్తెఱ, మధుమదోన్మాదంబు • మాన్పినావొ
తే. కువలయోద్ధారకాభిఖ్యఁ • గొఱలుటకును, గరుణ మీఱ వియోగులఁ•గాచినావొ
హస్తిమశకాంతరము గాఁగ•హరికినీవు, జోక యగుదువె మది •జనించుటనె చంద్ర.
క. హరునితల మట్టితివి గురు, తరుణిం బట్టితివి నీవు • దైవము గురుఁడుం
బరికింప నాస్తి యగుచో, విరిఁబోఁడుల నేఁచు టెంత•వింత శశాంకా. 129
తే. జనులు శ్రీతోడఁ బుట్టితి•వనుచు నిన్ను, నెన్నుదురు గాని యామర్మ•మెఱుఁగలేరు
కాలకూటంబుతోడ నా•భీలలీలఁ, బుట్టినాఁడవు గద నీవు • భువి మృగాంక. 130
సీ. చెలియలియింటిబా•ల్సిరి యొల్ల హరియించి, తండ్రికి భంగంబు • తగులుపఱచి
సత్సంతతులఁ బ్రకా•శం బంతయు నడంచి, కడు సద్గురుని గ్రిందు•పడఁగఁ జేసి
తమ్ములకార్తి దఁ•ట్టమ్ముగ నొడఁగూర్చి, వదినెబిడ్డనితోడ •వాదు పూని
యేపు మీఱ మఱంది • హృదయంబు భేదించి, గురునిసంసారంబు • గూలఁ ద్రోసి
తే. కుజనులను బెంపు సేయుచుఁ • గొఱంతలేక, తనునివిహరించు దుష్టవ•ర్తనుఁడ వీవు
తెఱవరులచోట నీకుఁ జో•ట్టరిక మింక, నెవ్విధంబున సమకూఱు • హిమమయూఖ.
తే. గురునిసతిఁ గొని రమియించి•సిరి హరించి
చెలఁగి విషబిందుబృందముల్ • చిలుకుచుండు
నాతతాయివి నీకుఁ దో•య్యలులమీఁద
నగ్గి చల్లుట యరుదె నీ•హారకిరణ. 132
తే. సతుల నేఁచకు నీసారు • సన్నముగను, గదిసె నినుఁ బట్టికొని పెద్ద•గాము క్రింగ
నీనిలువు నీరుగాను నీ•మేను పెక్కు, తునియలుగ దొండి నీమేను • నెనయఁ జంద్ర.
తే. అనుచు సురనారి సరసీరు•హారి దూఱి, కేరి తనుఁజేరి పూవుల•కోరు తేయ
నించువిలుకాని దర్పబ్లో•పేతముగఁ గ, రించి యిట్లని మగల నిం•దించి పలికె.
క. వలఁ జెండు కడిఁది సిరి గల, బలుదొర కీ షదురుఁడ నటించు • భామాక్షణులం

గలఁచకు నీపని యీశుఁడు, చలపట్టి యొకింతలోనె • చక్కంజేయున్. 135

సీ. అచలకార్ముకము నా • రాయణాస్త్రంబును, బగడతాలుపునారి • పుడమి తేరు
ప్రాఁబల్కు తేజీలు • ప్రమథబలంబును, వెలుఁగొంద నలరు బ • ల్వేల్పుమీఁదఁ
జెఱకువిల్లును విరి • చిలుకను జమిలిము, క్కాలినారియు వలి • గాడ్పు తేరు
చిలుకతత్తడియుఁ గో • యిలమూఁకయును బ్రాలఁ, జలమునమార్కొని • గెలుపు గొన్న
తే. జగమగండపు నీ విట్లు • తగవు మాలి, భీరువులమీఁదఁ దొడరు టే • పెద్దతనము
వలదు లెస్సగ మదిలోనఁ • దలఁచుకొనుము, నిరుపమాభంగశృంగార • హారికుమార.

క. జగములకుఁ దల్లి దండ్రియు, నగుసిరికి న్హరికిఁ బుట్టి • నట్టిదొరవు నీ
కగునే తోఁబుట్టువు లని, తగ వెన్నక సతుల నేఁపఁ • దతసుమచాపా. 187

సీ. వసుమతీజనుల సు • వర్ణకలాపము, ల్హరియించుతులువ నీ • వరసచివుఁడు
గురుతల్పగమనుఁ డై • సరవిఁ జక్రద్వేష, ఘూనుఖలుండు నీ • మేనమామ
మాన కెల్లప్పుడుం • మధుపానమదమునఁ, బొదలుదుర్మదులు నీ • మొదలిబంట్లు
జగము లెఱుంగ హెం • చ్చరికఁ బైకొని బ్రహ్మ, ఘాత యొనర్చు టెం • క్కరివి నీవు
తే. జాతివైరస్యరతుఁడు నీ • సంగడీఁడు, భళి మహాఘోరదురితాన్వి • తులరు మీరు
విరహిణుల నేచు టిది యెంత • వింత తలఁప, వంచితాశేషగీర్వాణ • పంచబాణ. 188

తే. అకట భవదంబలీలాగృ • హంబు సిరి హ
రించు తెక్కలి శశి నాద • రింపఁ బోకు
మదన మును "సర్వనాశాయ • మాతుల" యని
చెందు రాణింప స్మృతులు వ • చింప వినవె. 189

సీ. విషయలిప్తంబు లై • వెలయు నారాచంబు, లూరక మొఱయుచు • నుండు నారి
యిలఁబడి నూరాళ్లు • మొలచునబ్రపువిల్లు, పెల్లార్చి పొదలెడు • నల్లమూఁక
నీళ్లలో జాడలు • నెమకెడు టెక్కెంబు, కడు నగ్గి చాయల • నడరు సురియ
యడవిఁ గాచుక యుండు • గడుసరి సంగాతి, యీలవెట్టిన నొద్ద • వ్రాలు సచివుఁ
తే. డొరుల కేరికిఁ గనఁబడ • కుండు రూపు
దనరఁ బాంథులచిత్తవి • త్తములు దోఁచు
తస్కరుఁడ వీవు మగుడలఁ • దలుము టుచితె
కుంఠితామర్త్యనగచాప • కుసుమచాప. 140

సీ. హరికి బుత్రకుఁడ వై • యవతరించుటయును, శివునిచేఁ బన్నంబు • జెందుటయును
విషమకాండప్రాప్తి • విహరించుటయు ఘన, కాలరూపంబునఁ • గ్రాలుటయును.

వజితపరాక్రాంత • వాహుఁడ వగుటను, భయదాతనూద్వృత్తిఁ • బరఁగుటయును
బ్రజలమారకుఁడ వై • బాధించుటయు సదా, ఖండధర్మనిరూఢి • నుండుటయును
తే. దలఁచి చూచిన నీకును • ధర్మరాజు, నకును భేదం బిఁకెద్ది యొ•న్నఁడు వియోగి
జనుల గారింపఁ బోవఁ డా•ఘునతరుండు, చంచలాక్షీమనోహారి • శంబరారి. 141

సీ. శిరమున నిద్దంపుఁ•జిన్నిక్రొన్నెల గాదు, పొలుపారు గేదంగి•పువ్వు గాని
గళమున నాభీల•కాలకూటము గాదు, శ్రీమించుమృగమద•రేఖ గాని
తనువున భూతిగం•ధవిలేపనము గాదు, మలయజచందనకర్ద•మంబు గాని
వీఁపున గాటంపు•వెడదకెంజెడ గాదు, డంబారువేణీభ•రంబు గాని
తే. రహి నురమ్మున భుజగహా•రములు గావు
మల్లికానూనపుష్పదా•మములు గాని
యకట మకరాంక శంకరుఁ • డనెడుశంకఁ
జెలఁగి నామీఁద నిటు దాడి • సేయ వలదు. 142

వ. అని మఱియుం గోపావేశంబున. 143

సీ. నెఱి మించి నీవిల్లు • విఱిగి ధూళి నడంగ, మలయక నీరూపు • మాసిపోను
బడిబడి నీబలం • బడవిపా లై చన, నే పైన నీటెక్కె • మేటఁ గలయఁ
గొమ్మలఁ బొదవు నీ•యమ్ము దుమ్మై పోవఁ, దూలి నీయరదంబు • మూలవట్టఁ
గదిసి నీచెలికాని • గాము పట్టుక క్రమింగ, నిలఁ బాసి నీగుజ్జు • మెగసి పోవ
తే. సకట దర్పక ఘోరదు•ర్వ్యాప్తిరేక, మెనయఁ బని పూని విరహిణీ•జనవధంబు
సేయు చుండెదు నీ కిది • చేటు సుమ్ము, పెల్లు పడి యింక నామునఁ • ద్రుళ్లవలదు.
తే. అని మనోభవు నాడి య•య్యలరుఁబోఁడి, వేఁడి మీఱంగఁ బయిపయి • వీచుచున్న
మలయధరణీధరాలయ•మందగంధ, వహుని నిందింపఁ దొడఁగె భా•వమునఁ గినిసి.
క. ఇల మరుదాఖ్యుఁడవు మహా, బలుఁడవు శూరుఁడవు నీకుఁ • బౌరుషమె చలం
బెలయఁగ నబలలఁ గలఁచుట, మలయమహీధరసమీర • మందవిహారా. 146
తే. విషధరము నిన్నుఁ గబళించి • విడువ దానిఁ, జెనకి సాధింప నేమియుఁ • జేతఁగాక
విషధరాభిఖ్య గలమేఘ•విసరములను, దర మెదవు శూరుఁడవె నీవు • ధర సమీర.
సీ. మున్ను మహాబిలం•బున సముద్భవ మొంది, శైలాగ్రమున నుండి • బైలు వెడలి
ఘనవనాంతరముల • ననయంబు మెలఁగుచు, నమితనికుంజగు•ల్మములఁ దూఱి
జంతుకోటికి భ్రమం•జనలీలఁ జూపుచు, విస్ఫుటమ్మృగచర•వృత్తి నలరి
పాంథులగుండియ • లవ్వగలింగ నడఁచుచు, వితతమహాబలో•ద్ధతి నెసంగి

తే. చెలఁగి విహరించుగబ్బి బెబ్బులివి నీవు, దాడి మెఱయంగ భీరులఁ • దఱుము టరుదె
యజ్ఞు లెల్ల జగత్ప్రాణుఁ • డంద్రుఁ గాని, కామినీమారణోత్సాహ•గంధవాహ. 148

ఉ. మానక మానినీమణుల • మాటికి నేఁచెదు నాలిగాడ్వ వై
శ్వానరుఁ గూడి నీ వ్రదుకు • బైలుగ నేల చరించె దిట్లు నీ
మేను దునింగి పోవ నెతి • మీ యెడునీమురి మూల ముట్ట నీ
పూనిక బుగ్గిగాను నిను • బొంపఱఁ బాము మెసంగ నక్కటా. 149

వ. అని యనిలుం బలికి. 150

సీ. ఇలమీఁద నిల్వక • యెగసి పోయెద వేమొ, కీరమా నిన్ను సం•కెలల వేయ
నెపుడు చూచినఁ గన్ను • లెఱ్ఱఁ జేసెద వేమొ, కోయిలా నీయిల్లు • గూలిపోను
గేకలు వెట్టుచుఁ • గేరి యాడెద వేమొ, బర్హి నీమురి చెట్ట•పాలుగాను
గొమ్మలఁ గదపుచుఁ • గోరి మ్రోసెద వేమొ, తుమ్మెదా నీ త్రుళ్లు • తుప్ప లెక్క

తే. ఘనులఁ గన నోడి కడలకుఁ • జనియె దేమె
యంచ నిను శ్వేతరుగ్భార • మలమికొన న
టించుఁ బలుచందముల శపి•యించి పలికి
చంచరీకేక్షణ కడు సంచ•లించుటయును. 151

క. ఆలీజను లపు డింతికి, హాళిని శిశిరోపచార • మలరించి రొగిన్
నాళీక నాళ కిసలయ; ధూళీపాళీ సితాభ్ర•ధూళిచ్ఛటలన్. 152

సీ. శైలస్తని యొకర్తు • చందనగంధంబు, రంభోరు వొకతె క•ర్పూరజంబు
హిమకరానన యొకర్తు • హిమజలపూరంబు, లతకూన యొకతె ప•ల్లవచయంబు
వరవర్ణిని యొకర్తు • సరసకాశ్మీరంబు, ఘనవేణి యొకతె ము•క్తాసరములు
ప్రసవగంధి యొకర్తు • మసృణమరందంబు, జలజాక్షి యొకతె కిం•జల్కధూళి

తే. కలితశృంగారసరసి యొ•క్కతె మృణాళి, నాళశైవాలవల్లరీ•జాలకములు
గూర్చి యచ్చాన మైతాప • మార్చుకొనిరి, సలిపి రంతయు శిశిరోప•చారవిధులు.

సీ. బంగరుగిండ్లపైఁ • బటిక పూసినరీతి, గబ్బిగుబ్బల మంచి•గంద మలఁద
యిందీవరములపై • హిమజలంబులు నించు, దారిఁ గన్దోయిఁ బ•న్నీరు చిలికి
యబ్జరాగములపై • హరినీలములు గూర్చు, గతిఁ గేల శైవాల•లతలు పెనఁచి
రతనంపుటురఁగుపై • గంగవల్లులు దీర్చు, సరణిఁ జేరెడ ముత్తె•సరులు వైచి

తే. మేటితుమ్మెదగములు కా•నొత్తు వెట్టు, కరణిఁ గురులను బుప్పొడి • గలయఁ జల్లి
తరుణరంభాదళోశీర•తాళవృంత, జాలములఁ వీచుచుండి రా•జలజముఖులు. 154

తే. మంచిగంధంబు బూది యై • మహిని రాలె
నింకె బన్నీరు చూత్కార • మెసఁగ మేన
నలరులుఁ జివుళ్లుఁ బొడిపొడి • యయ్యెఁ గమల
నాళములు వాడి వత్తులై • డీలువడియె. 155

క. అపు డంద మదన మోహిని, చపలేక్షణ కేలువట్టి • సరభసముగ నా
డిపరిక్షు చేపి ఘనవా, జ్నిపుణత మెఱయంగ నొక్క • వెలఁతుక కనియెన్. 156

సీ. పూర్ణచంద్రోదయం•బునఁ బోవ దింతయు, నెడప కంతంతకు • హెచ్చుఁ గాని
వాతరాక్షసయుక్తి • వదలదు తద్దయు, మించి యుంగదలఁ గుం•దించుఁ గాని
పస నెసంగువసంత•కుసుమాకరంబునఁ, బాయదు మఱిమఱి • ప్రబలుఁ గాని
యేపారిద్దు మదనకా•మేశ్వరంబున మాన, నేరదు గాటమై • నెఱయుఁ గాని

తే. నీలకంఠరసంబున • వ్రీలి చనక, లోఁగఁ జేయు నహో యింక • లోకనాథ
రసమహాయోగమునఁ గాని • రమణిమేని, విరహతాపజ్వరం బెల్ల • విడువదమ్మ.

వ. అదియునుం గాక. 158

సీ. పొడ గానరాక పై•బడుమనోభూతంబు, నుగ్రమంత్రంబుల • నుడుపవలయు
నలమెడుసోఁకు దం•డ్యంబు నటీనక్రి,యావిధానంబుల • నడఁపవలయు
రేలెల్ల బైలఁ జం•రించుగామునను ధే, ల్పుల నెల్లఁ బ్రార్థించి • పొగడవలయు
నడవులఁ జెట్లపై • నామనిఁజెలఁగుబ, ల్వేఁటకు ఘనుల రం•ప్పింపవలయుఁ

తే. గాక యుండినవీతను•గ్లాని ఘాని, ఘానినీమణి యెట్లు సం•మ్మదము నొందు
ననుచు వచియించి వారు ధ్యా•నమును గదంగి, వెండియును జల్పనలు గాం•వించు చుండె.

తే. అట్లు మఱిమఱి శైత్యక్రి•త్యము లొనర్ప, నంతకంతకు నగ్గలం • బై వనోభ
వానలం బుప్పతిలి నహో•ఘంచు నులికి, ఖిందుముఖి నెచ్చెలులఁ జూచి • యిట్టులనియె.

సీ. వడగాడ్పులకుఁ దోడు • కడుఁ జంద్రునిప్పలు, పైని బోయనురమ్మ • పడఁతులార
వలకాఁకలకు దోడు • కళపిళ్ళ నుడుతునూ, నియల్పు చల్లకురమ్మ • నెలఁతలార
వెన్నెలసెకలకుఁ దోఁ•డున్నసున్నం బెల్ల, వెదచి మెత్తకురమ్మ • మెలఁతలార
విరితూపులకుఁ దోడు • వెడఁదకై దువ లెదఁ, గదియఁ జేర్పకురమ్మ • సుదతులార

తే. కటకటా నేఁడె పగదీర • నిటుల నేఁచఁ, జెల్లునె యటంచుఁ బల్కెదుఁ • దల్లడిల్లు
చునలుఁ బన్నీరు మంచిగం•ధంబుఁ జలిరు, టాకులను జూచి మదినోడి•యలరుఁబోఁడి.

తే. పూలు భూతంబులను బెద్ద•ము లనగనుతఁ, [illegible]
దెచ్చి థర నిల్పి బెదరింప • జొచ్చినారి [illegible]

దేమి చెలులార యంచు బి • ట్టెన్నుచుండు
శిఖిపికమృణాళములఁ జూచి • చిగురుఁబోఁడి. 162

వ. అని మఱియును. 163

సీ. కనకాభిషేకంబు • గావించి గద్దఱి, తేఁటికూటువులఁ బ్రా•ర్థించరమ్మ
సాంకవగంధమం•చల్లీల నర్పించి, కీరరాజముల న•గ్గింపరమ్మ
ఘనవైభవోన్నతి • నెనయించి కాదంబ, వితతులఁ బలుమఱు • వేఁడరమ్మ
ధవళాంశుకస్ఫూర్తి • దనరించి టక్కరి, జక్కవగములకు • మ్రొక్కరమ్మ
తే. కాకయుండినఁ గొదలేని•ధాక మెఱయ
మూఁకలుగఁ గూడి దోసఁగుల • ముంచుచుండు
నహహా చెలులార తొంటినె•య్యంబు విడక
కనికరము మీఱ నివ్వేళ • మనుపరమ్మ. 164

వ. అని యిత్తెఱంగున మదనవేదనాభరాక్రాంత యై చింతిలునింతిం గనుంగొని కలంగి
సంగడికత్తె లత్తఱి నంగభవాదుల నుద్దేశించి యి ట్లనిరి. 165

క. కోమ నాము మీఱఁ బైకొని, సుమనారాచంబు లేసి • స్రుక్కింపకు క్రూ
రమనా రతిగమనా ధృతి, శమనా మదకీరగమన • శంబరదమనా. 166

క. పంచముఖమధ్య యని బా, ధించెదు హరిమధ్య యీస•తీమణి మదనా
కొంచింపక కమలేక్షణ, యంచుఁ గలంచెదు పొలంతి • హరిణాక్షి శశీ. 167

క. పంచప్రాణంబులు నీ, వంచు న్మది నమ్మి యున్న•యన్నులమిన్నన్
వంచించి కలంచెద విది, మంచిదె భువనైకశూర • మలయసమీరా. 168

క. మాతరుణీమణి నొకపెను, భూతమ వై సోఁకి యార్తిఁ • బొదవించె దహా
భూతమవో వాతమవో, నీతెఱఁ గెఱుఁగంగ రాదు • నిజముగఁ బవనా. 169

ఆ. తల్లి పొఱవైచి • తరల నన్యులపంచ, బ్రతికి కూఁతవట్టి • కౌతుక కీవు
కన్ను లెఱ్ఱఁ జేసి • యన్నులఁ గని కారు, కూఁత లఱచె దేమి • కోకిలంబ. 170

క. పసినిసు వగుమామగువకు, విసికింపకు మనుచు నెంత•వేఁడినఁ బైపై
ముసరుచు మఱిమఱి పొరపెదు, భసలమ నీకింత యొగసి•పా టేమిటికిన్. 171

ఆ. పరులపంచఁ జేరి • బ్రతికి పలాశివౌ, త్తి మ్మైలంగుకోకి•లమ్మునకుఁ బో
సంగుఁ గాక యింటఁ • జక్కెర ల్దిని మని, వెగటు చిలుక నీకుఁ • దగునె చిలుక.

సీ. బింబోష్ఠి యని నీవు • వెనఁగ రాకు శుకంబ, సాంకవగంధి యీ•పంకజాక్షి
పంకజాక్షి యటంచుఁ • బదరకు తేఁటి చం, పకజాలనాస యీ•పల్లవాంఘ్రి

పల్లవాంఘ్రి యటంచు • బాధింపకు పికంబ, రామాంగి యీబిస • ప్రచయబాహ
బిసబాహ యని రాకు • వెస నంచ జలదశి,రోరుహ యీయహి•రోమరాజి

తే. యహిప రోమాళి యంచు డా•యకుము నెమ్మి
కార్ముకభ్రూలతిక యీచో•కారపుఁజెలి
యనుచు శుకభృంగపరభృత•హంసనీల
కంఠనికురుంబములఁ దద్ద • కనలి పలికె. 173

వ. అబ్బోటికత్తియ లత్తఱి నబ్బిత్తరిం జూచి యిట్టు లనిరి. 174

సీ. మలయునెమ్మేను పెం•న్నంట నుక్కఱి పోయె,విలుపలుతునియ లై • యిలను బడియెఁ
బస చెడి శరపరం•పరలు దుత్తుము రయ్యె, నీ టూరు టెక్కెయం • బేటఁ గలసె
గడుసరిమూఁక కా•రడవులపా లయ్యెఁ, దూలుచు నరదంబు • మూలవట్టె
బలితంపువార్వంబు • బైలు వట్టి చరించెఁ, జెలికాఁడు దెసఁ జెంది • చెట్లు దూఱె

తే. నింతి యిం కెక్కడిమరుం డొ•కింత యైన, నళుకు పూనక వాని పైఁ • దలఁపు మాని
మానసంబున నిపుడు మా•మాట నమ్మి, యసదృశానందలీలల • నెసఁగవమ్మ. 175

వ. అనిన నక్కుమారీమణి వారిం గని యి ట్లనియె. 176

తే. ప్రాణసఖులార నే నెంత•పాపజాతి, రాతిగుండియదాన నో • రాతిరెల్లఁ
గడిఁదివలవంత నెకలయు•గ్గలపునాత్రి, నెంతఁ బడలెను కదరె య•య్యొమ్మెకాఁడు.

ఉ. కంతుడు రాపతాపహతిఁ • గ్రాఁగుచు నజ్జగవన్నె కాఁడు న
న్నెంతయుటారికత్తె యని • యెగ్గులు వల్కెనొ యెంతయులెక్కెనో
వంతలఁ బెట్టె మమ్ము నెడఁ•బాయఁగఁ జేసితి రమ్మలార మీ
పంతము దీఱె జాలి మదిఁ • బాయ దహా యిఁక నేమి సేయుదున్. 178

తే. అకట శాచెల్మికై యతఁ • డాసతోడఁ, జేరి వలరాచపనికి న • న్గోరి వేఁడు
కొనినఁ గా దని త్రోచి వ•చ్చినమహోగ్ర, పాతకం బింక నేవంకఁ • బాపుకొందు.

తే. కన్ను లలరార నవ్వన్నె•కానిముద్దు, నెమ్మొగం బింక నెన్నఁడే•నియు నొకపుడు
గనుఁగొనెడునట్టిమేటిభా•గ్యంబు నాకుఁ, గలుగునో లేదొ కదరమ్మ • పొలఁతులార.

క. అక్కరుణానిధి కౌఁగిటఁ, దక్కఁ బెనఁగొనని వలఁతి•తన మేల కడున్
మిక్కుటపుఁ రతివి యేలా, చక్కఁదనం బేల యుదుటు•జవ్వన మేలా. 181

వ. అని మఱియు సైరింపరానిదుఃఖావేశంబున. 182

తే. వ్రీడవతి యేడ్చె నెలుఁగెత్తి•వెక్కివెక్కి, యశ్రుపూరంబుకుచగిరు•లంటి పాఱఁ
గిన్నరీపాణి పంకజాం•కితసువర్ణ, వల్లకీరావసదృశ•స్వద్గళమున. 183

తే. అప్పు డబ్బాల నెదఁ జేర్చి యనుఁగుఁజెలులు, చీరచెఱఁగున వేఁడికన్నీరు దుడిచి
కురులు సవరించి తళుకుఁజెక్కులు పుడుకుచు, హితవచోరాశి వెల్లన నిట్టు లనిరి.

ఉ. అమ్మ కచెల్ల యిట్టు లెడ రారఁగ నేమిటి కేడ్చెదమ్మ చా
క్కమ్మగనె మొగంబు కసుగందెఁ గదమ్మ కపోలపాళిక
త్రమ్మ లుదారబాష్పజలధారలఁ దోఁగెఁ గదమ్మ లెమ్మ మా
యమ్మ రమ్మమ్మ నీ కిఁక సమగ్రమనోరథసిద్ధి యయ్యెడున్. 185

తే. సుదతి నిక్కంబు వినుమా నీసోయగంబు, కన్ను లారంగఁ బొడగని చన్న కతన
నాటి దప్పక నిన్నటి చోటి కెలమి, నేత్రు గ్రమ్మఱ నమ్మన్న నేఁడు వచ్చు.

క. వచ్చిన నతనికి నీకుం, జెచ్చెర సంగతి ఘటిల్లుఁ జెలు వలరఁగ నీ
పచ్చటి కరుగుద మూరక, విచ్చలవిడి నుండవమ్మ వెడఁగుంగొమ్మా. 187

వ. అని యబ్జాలికాచూళికాలలామంబు నారీజనకదంబంబు మందమందమధురాలాపం
బుల నూరడించుచుండె నని నారదునకు శారదావల్లభుం డెఱింగించిన నతం డతని
నవ్వలికథావిధానం బెట్టిదని యడుగుటయును. 188

మ. కలుషాంభోధినిషంగ ఘోరతరసంగ్రామాంగణాధంగ భూ
వలయోత్తుంగశతాంగ నిస్తులకృపావాసోజ్జ్వలాపాంగ దు
ష్కలుషధ్వాంతపతంగ శైలతనయాసంశోభితార్ధాంగ ని
ర్మలజూటాంతరగంగ సన్మణివిభారంగద్భుజంగాంగదా. 189

తోటకము. పురదైత్యవిదారణ పుణ్యగుణా, శరదబ్జనిభాకృతి సాధుమతీ
సురరాడ్ద్రుహిణార్చిత సూరినుతా, చరణాయుధవిగ్రహ శైలగృహా. 190

తరల. సమరభీషణ సత్యభాషణ సర్పరాజవిభూషణా
ప్రమథనాయక భద్రదాయక పద్మలోచనసాయకా
విమతభంజన విశ్వరంజన వేదవేద్య నిరంజనా
సమదవారణచర్మధారణ సజ్జనావనకారణా. 191

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కృష్ణేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రా
జ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్యపు
త్త్రి సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళాకౌశలాభిరామ తిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం
బైన రసికజనమనోభిరామం బను శృంగారరసప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై

రసికజనమనోభిరామము

పంచమాశ్వాసము.

శ్రీరాజితగుణసంగా
హారాయితవరభుజంగ హారసుధారు
క్తారాపటీరపారద
హీరాభశుభాంగ కమ్మ్కేశ్వరలింగా. 1

వ. అవధరింపుము వాణీమనోహరుండు నారదున కిట్లని చెప్పం దొడంగె నట్లు సఖీజన కదంబంబు బారడింప నిలింపచంపకామోద యొక్కింపు యాలకింపుచున్న సమయంబున. 2

చ. తడయక చెక్కు లార్చి విదితంబుగ దోడ విదిర్చి లీలమై
మెడ నిగుడించి సోయగపు తేంపివిహారంగ దురంగతింపగా
బడిబడి ముద్దుముద్దునను పల్కులతియ్యదనం బెలర్ప న
ప్పడతులమిన్న జూచి యొక పంజరకీరవతంస మిట్లనున్. 3

ఉ. ఇంతిరో యింత వింతవగ నేటికి నేటికి జాడు ధారుణీ
కాంతుడు సంతసం బడగ నన్న నవింటిదంటచే
వంతల గలంచె నెంగ గొవి వాలెము దాలిమి దూలి చెప్పవే
చెంతను వచ్చి హెచ్చుతము నేకొను మా కొదుంగనాదు వేడుకల్. 4

క. అమ్మా నీసోయగ మాప్రు దమ్మాళిసి తెంచు చూచి యుదు దంతెు గదా
యమ్మారుని బెండ్లఫుటులా మమ్మామిమదిం గలుగుచి యరుదెలించుచు జూడా. 5

తే. గాలి వెలితి చూలి గ్రాలి సోలి విరాలిం, జేలి వ్రాలి రోలి బాలి మాలి
వాలి తాలి మెల్ల ప్రీతి కలంగదు, ఛేల యింతవంత తోల నీకు. 6

సీ. మాలంబకా కామ్యామాము జపియించుచు, ములుదగుబ్బలసాంక వం బలండు

సారెకు రాహుగ్ర•హారాధన మొనర్పు, తలఁపుము నీలకం•ధరుని మదిని
దురమున సంపెంగ•విరిసరుల్ ద్రుంచుము, పొలుపార నాగేంద్రుఁ•బూజ సలుపు
పర్జన్యునకుఁ బెను•పండువు సేయుము, శరదాగమారంభ • మరయుచుండు
తే. మబల పికకీరహిమకరా•నంగభృంగ, పవనచక్రాంగచంద్రికా•ప్రముఖదుష్ట
వితతి నీమీఁద నేమియు • విగ్రహించి, పెంపు రాణింప వెతలఁ గాం•తింపకుండు.

చ. తలిరుజిరావజీరుబలు•దాడికి నోడి కడంక డక్కి పే
రలమటఁ జిక్కి పొక్కెద వం•హో నవహాటకదేహ నీవు నేఁ
గలుగఁగ నింతవంతఁ బడఁ • గారణ మే మిఁక లెమ్ము నెమ్మదిం
గలఁగక పంపువెట్టు మిదె • క్రన్నన నన్నరనాథుఁ దెచ్చెదన్. 8

క. అని యనుఁగుఁజిలుక వలికిన, మనమున నొకకొంతవంత • మాని వధూటీ
జనచూడామణి వేడుక, లెనయఁగఁ దిలకించి దాని • కిట్లని పలికెన్. 9

తే. చక్కెరలు నుక్కెరలు గ్రుక్కి • మిక్కుటంపు
మక్కువలఁ జొక్కి చక్కని • నెక్కుగతుల
నెక్కొనఁగఁ బ్రోది యిడుట కో•పక్కిమిన్న
యక్కఱలు దీర్చి యిపుడు నం•న్నాదుకొనుము. 10

క. మకరాంకునకు బ్రతికిని, బ్రకటంబుగ నలఁతిముద్దు•పలుకులచేఁ గా
తుక మొసఁగువలఁతివఁట యిదె, శుకమా నీప్రౌఢి నేఁడు • చూచెదము గదా. 11

ఉ. మారుని గేరుచారుసుకు•మారుని నామహిభృత్కుమారునిన్
గూరిమి మీఱ నీ విటకు • గొబ్బునఁ దోడ్కొని తెచ్చి హెచ్చునీ
ఘోరమనోభవవ్యథలఁ • గుందు మదిం దిగులొందుదాని నో
కీరమ నేఁడు నన్ను బ్రతి•కింపఁగదే మధురస్వగీరమా. 12

తే. మంతనంబున నావల•వంత తెఱఁగు, విన్నపము సేయు మమ్మగ•మిన్న తోడ
నింపు సొంపులు నింపుని•ద్దంపుముద్దుఁ, గలికిపలుకులఁ దేనియ • లొలుకఁ జిలుక. 13

సీ. ఆరాజదర్శనం • బబ్బక యుండిన, నయనోత్పలంబు లేఁ•క్రియఁ జెలంగు
నాయినురఃచిరక•రాలంబనము లేక, చేతోంబుజాత మేఁ•రీతి నలరు
నాథునునిబిడద•యారస మొదవక, గాఢతాపాగ్ని యేఁ•కరణి నడఁగు
నామహేంద్రమహాక•టాక్షంబు నెఱయక, సంభోగసుఖ మెట్లు • సంభవించు
తే. నహహ విహగకులోత్తమ • యట్లు లగుట, జాగు సేయక వేవేగ • జని యశేష
భువనమోహనుఁ డైనయ•య్యవనినాథుఁ, గడఁకఁ గొని తెచ్చి సన్మార్గ•గతి నిపుడుము.

ఆ. అనుడుఁ గిరరాజ • మట్లు చేసెదనమ్మ, చెలులఁ గూడి నీవు • వలను మీఱ
నెలమి నాడుకొనుచు • నే వచ్చునందాఁక, మనికి వదల కుండు • మనుచుఁ దెలిపి.
తే. కొమ్మ నీమేని దోకమంచి•సొమ్ముఁ దిగిచి,యానవాలుగ మెడఁ గట్టు • మనిన నలరి
వనజలోచన గొబ్బునఁ • దనపసిండి, బన్నసర మానవా లిచ్చి • పనుచుటయును.
చ. వెర విరవార నజ్జలద•వేణిని వీడ్కొని వేడ్క మీఱ నం
బరసరణి న్వడిం బఱచి • పక్షివతంసము కాంచె నొక్కచోఁ
దెరువున రాజకీరముఖ•దివ్యపతంగమనోనుకూలభా
స్వరఫలజాలముల్ భువన•సారవిశాలరసాలసాలమున్. 17
తే. కాంచి పెల్లన యయ్యనో•కహముమీఁద
వ్రాలి యాక్రిందఁ బటకుటీ•రంబు చూచి
యిదియె కాంబోలు నృపుఁ డున్న•యిర వటంచు
నాత్మ నూహించుచున్న య•య్యవదనునందు. 18
క. వసుధాసుధాశనప్రభుఁ, డసమశరామేయసాయ•కాకుంచితహృ
ద్బిసరుహుఁడై పస చెడి దొసఁ, గొసఁగఁ గృశోదరిఁ దలంచి • యి ట్లని పలికెన్.
ఉ. హా కలహంసయాన విర•హానలవేదన కోర్వఁ జాల న
య్యో కలకంఠకంఠి చల • మూనక నన్ను సముద్ధరించు మే
లే కమలాయతాక్షి దయ • లేక కలంచెద విట్లు వేగ రా
వే కనకోపమాంగి నిను • వేఁడెద బిగ్గఁ గవుంగిలించవే. 20
క. లలనా మరువిరిబరిగో, లల నాడెందంబు గడుఁ గ•లంగెడు నివ్వే
ళల నాదుకొని కృపాలీ, లల నామోదం బొసంగి • లలిఁ బ్రోవఁ గదే. 21
మ. తళుకుంబంగరుబొమ్మచందమున నం•దం బారఁ గన్పట్టి యా
సలు పుట్టించి కరంచి వెండియును హా • జాలంబు రెట్టింప న
య్యలరుంగైదువుజోదు వేదనకు న • న్నర్పించి య ట్లేగితే
బలభిన్నీలశిలావినీలచికురా•బాలా జగన్మోహినీ. 22
వ. అని మఱియు ని ట్లనియె. 23
ఉ. హా గృహగానిచ్చ వేఁట కిపు • డేటికి వచ్చితి వచ్చి యెచ్చుగా
నిచ్చట వచ్చకోరదృశ • నేటికిఁ జూచితిఁ జూచి యూరకే
క్రచ్చఱ జెచ్చెరం జనక • కామిని నేటికిఁ గోరితిం గటా
ముచ్చట దీరఁ బైకొనక • ముద్దియ నేటికిఁ బోవ నిచ్చితిన్. 24

క. నాన మదిఁ బొదల సంగడి, చానలతోఁ గలసి మెలసి చను వెడ నయనా
పూని కవుంగిటఁ బెనఁచక, మానినీ బో నిడితి మంద మానసుఁ డైతిన్. 25

సీ. గబ్బిగుబ్బలు చూచి యుబ్బుచుండితిఁ గాని; నిబ్బరంబుగఁ జెంత నిలువ నైతి
వాలుఁగన్నులం జూచి సోలుచుండితిఁ గాని, యల్లిబిల్లిగ మాట లాడ నైతి
వెడఁదక్రొమ్ముడి చూచి కడిఁదిఁ జెందితిఁ గాని, తివిరి నెమ్మదికోర్కెఁ దెలుప నైతి
మెఱుఁగుఁజెక్కులు చూచి తెలివి దప్పితిఁ గాని, కొసరి తద్దయు వేఁడుకొనఁగ నైతి
తే. నహహా పని మించె నబల యిట్లు దలంచె, మారుఁడు పగ గాంచె వేమఱు మదిఁ గలంచె
నెడరు లాదవించె విరిములుకులెదను నించె, శివశివా యింక నే నేమి సేయువాఁడ.

సీ. శైవాలధమ్మిల్ల చక్రవాకస్తని, కలహంసగామిని పులినజఘన
సారసవదన డిండీరాభదరహాస, యావర్తనాభి కల్హారపాణి
మధుకరరోమాళి మకరజంఘాలత, కచ్ఛపచరణాగ్ర కంబుకంఠి
వీచికావళి మీనలోచన కింజల్క, జాలకరదన మృణాలబాహు
తే. యగుచు సొగ సూనుదివిజకన్యావిలాస, సరసి మేలాడ కింక దుస్తరతరాబ్జ
శరశరాఘాతశిఖిశిఖాజాతజాత, యాతనాభీతి యల్లఁ జల్లారఁ గలదె. 27

మ. సవనాదిక్రియల న్సుధాంధులను మెచ్చం జేసి ధన్యాత్ములై
నవిశేషజ్ఞుల కబ్బుఁ గాక యకటా నాకేటికిం గల్గని
బ్భువనాతీతవిలాసవిభ్రమకళాభూరిప్రభాంచన్మరు
ద్ధవళాక్షీమధురాధరాధరసుధాధారాసరిద్ధోరణుల్. 28

ఉ. భూమిని భామినీమణుల భూరివిలాసరసైకమాన్యలన్
వేమఱుఁ బ్రేమ మల్లమున విస్తరిలం గనుఁగొందు మే కదా
కాముని మోహనాంబకము కైవడిఁ దద్దయు నుద్దిమీఱు న
క్కామినిరూపవైభవము కన్నులఁ గట్టినయట్లు యుండెడిన్. 29

క. తమిఁ గన్నులార నాఱని, ప్రమదంబున నింక నొక్క పటి గన్గొనుభా
గ్యము దొరకునొక్కొ నాకా, సమదద్విరదేంద్రకుంభ సమకుచకుంభన్. 30

ఆ. అని తలంచుచున్న యా రాచతలమిన్న, పలుకు లాలకించి చెలిమిఁ గాంచి
యాదియ వేళ యంచు మదిలోన నూహించి, నెమ్మి నొక్క చెంత కొమ్మ కనికి.

క. కులుకుచుఁ జక్కెరతేనియ, చిలికెడు నిద్దంపు ముద్దు జిలిబిలి పలుకుల్
వొలయఁగఁ జతురత వెలయఁగ, జెలు కానాడెంపు రాచ సింగముఁ బలికెన్. 32

చ. కటకట రాజచంద్ర యిది కర్జమె నిర్జరకన్యకామణిన్

జటుంపున ఘోరమారనిశి•తప్రదరంజులపాలు చేసి యు
చ్చటి కీటు చేరి నీవును వి•శంకటతాపభరాలసుండ వై
యటమటఁ జెందె దేల పద•మూ మదమార నెలంత చెంతకున్. 33

తే. అధిప నీమోహనాకృతి • యద్భుతముగఁ, గాంచినప్పటినుండియుఁ • బంచశరని
శాతచూతశరాఘాత•యాతనావి, ధూతచేతోంబుజాత యై • నాతి(సుక్కె. 34

సీ. భృంగ ముంగనము బాల్సింగ యైపోడకట్టై, గాలి బాలిక క్షుద్ర•కేలి యయ్యెఁ
బికము చేడియకుఁగా•ర్మైక ముపోల్కె నెసంగెఁ,జాత మింతికిఁ బెను•భూతమయ్యెఁ
బన్నీరు కన్నెకు • మున్నీరు తెఱఁ గయ్యెఁ, గలువ చెల్వకు దొడ్డ•చిలువ యయ్యె
శారి నారికిఁ బెద్ద•మారి యై కనుపట్టె, హారము చెలికిఁ బ్రం•హార మయ్యె

తే. నేమి చెప్పుదు నీకు రా•జేంద్రచంద్ర, చంద్రవదనకు నిపుడు ని• స్తంద్రభావ
భవభవోదగ్రసంతాప•భరవికార, మంతకంతకు నగ్గలం • బగుటకతన. 35

ఉ. చెప్పెడి దేమి దేవరకుఁ • జేడియచందము పాన్పుఁ(ద్రొవ్వి వైరుల్
నిప్పుక లంచుఁ దద్దయుఁ జ•లింపుచు నూర్పులు నింపుచుండి ని
ట్టప్పునఁ దోడితే మ్మనుచుఁ • గూరిమి నంపిన వచ్చితిం గటా
యిప్పు డిఁ కేమి యయ్యెనో మృ•గేక్షణ మారవికారవేదనన్. 36

ఉ. పూనదు మేన మానికపు•భూషణము ల్చెలు లెన్ని చెప్పినన్
మానదు నీవిలాసగరి•మంబు గణింపక యొద్దిబోటులం
గాన దనూనబాష్పకలి•కాకృతలోచన యై నిజమ్ము సు
మ్మానసవిల్తునాన నలి•నానన నీపయిఁ గూర్మి పెంపునన్. 37

తే. కమ్మవిల్కాని చేతిపూఁ•గొమ్మ ముద్దు, గుమ్మ రతనంపుబసిఁడి కీ•లొమ్మ వలపు
గ్రమ్మ ని మ్మగుకపుఁ గంపు•దిమ్మ సుమ్మ, కొమ్మ నెమ్మె దలిన్పఁ గై•కొమ్మ రమ్మ. 38

ఉ. అంగము మేల్కడాని నఖ•రాంకురముల్ తెలి(క్రొత్తముత్తెముల్
ముంగురు లింద్రనీలములు • మోవి చొకారపుఁ దమ్మి కెంపు శే
వం గనుపట్టు పల్వరుస • వజ్రపుటా ల్గనుమానికంపుఁ గీ
ల్బంగరుబొమ్మ సుమ్మ నర•పాలక బాల కొండెలగి మీఁ డఁగన్. 39

క. అండజయానచనుంగవ, యండ న్వసియించుభాగ్య • మబ్బిన సుమకో
దండుఁ డన నెంత వినుమా, కొండలతోఁ బోర వచ్చుఁ • గువలయనాథా. 40

క. అని చిలుక వలుకుటయు న, జ్జనవరుఁ డాత్తి చూచి • శాఖాగ్రమునం
గనుపట్టునవ్విహంగముఁ, గనుఁగొని యనిమెఱ సమగ్ర•కౌతూహలి యై. 41

తే. రమ్ము రాచిల్క విరహాబ్ధి • రాశిలోన, మునుఁగు నా కొక తెప్ప వై • మొనసి నిలిచి
మగువ తెఱఁగెల్ల నెఱిఁగించి • మనిచితింక, నిన్నుఁ గొనియాడ నేజాడ • నేర్చువాఁడ.

క. భళిభళి శుకవికిరమణీ, పలు కిప్పుడ తర్కి తోఁప • పన్నం బగు మే
లెలయింపుచు నెమ్మది క, గ్గల మగు కౌతూహలంబు • గలిగించెఁ గదే. 43

ఆ. అనుచుఁ జేరఁ బిలిచి • వెన ద్రొప్ప ముంజేత, నునిచి మేను నిమిరి • మొనసి ముద్దు
గొనుచు నెమ్మనమునఁ • బెనఁచుకూరిమితోడ, నెనసి మఱియు దాని • కిట్టు లనియె.

శా. ఏమేమీ రమణీశిరోమణి భళా • యి ట్లాడి ని న్నంపెనా
నామీఁదం గలకంఠకంఠి కెదలోనం గూర్మి వాటిల్లెనా
భామారత్న ముబోటు లిప్పనికిఁ దోడ్పాటై విడంబించిరా
నీమే ల్పల్కక దాఁచ నేల చెప్పుమా • నీడోద్భవశ్రేష్ఠమా. 45

చ. అతితరమార ఘోరవిశిఖాగ్ని శిఖాపరితాపభీతి న
య్యతివలమిన్న ని న్నిచటి • కంపెడిచో మఱి యేమి వల్కె నీ
మతిఁ గొతుకంగ నేల చెపుమా జగదేకమనోహరప్రభాం
కితనిజతుండనిర్జితకింశుకమా శుకమా రయంబునన్. 46

మ. మకరాంకుం డతిసాహసుండు శశిదుర్మార్గప్రచారుండు త
త్పికకీరభ్రమరాహిభుక్సితగరుద్బృందంబు నింద్యం బహో
శుకమా మాటలు వేయు నేటికిఁక నాచోఁ బ్రేమ వాటించి యా
చకితానంగకురంగశాబనయనన్ • జంద్రాననం గూర్పుమా. 47

ఉ. నిక్కము గాఁగ నాపలుకు • నెమ్మది నమ్ము దిటంబు చేసి యో
చక్కెరపింటి మేల్బిరుదు • జక్కికొలంపుజగామగండ యా
చక్కెరబొమ్మ కెంబెదవి • చక్కెరపానక మాని చొక్కుచోఁ
జక్కఁగ నీకుఁ గమ్మవలి • చక్కెర లక్కఱతో నొసంగెదన్. 48

తే. కోమలికి నీవు తద్దయుఁ • గూర్చునపుఁగ
వగుట మరునకు నెఱబంటు • వగుట నిన్నుఁ
గరము ప్రార్థించుకొనియెద • ఖగకులేంద్ర
మగువతోఁ గూర్చి ననుఁ గృప • మనుపు మిపుడు. 49

తే. అనిన శుకరాజ మతనిఁ గన్గొని నృపాల
వంత యిం తేల యిది యానవాలు గాఁగఁ

జేడె దనబన్నసర మంపెఁ • జూడు మనుచుఁ
జూపుటయుఁ బుచ్చుకొని తద్ద • చోద్య మంది. 50

క. బన్నసర మపుడు నరపతి, కన్నుల నద్దుకొని యెదను • గదియింపుచు న
క్కన్నెలమిన్నం గాంచిన, కన్నెఱ డెందమునఁ గూర్చి • గదుఁగఁగఁ బలికెన్. 51

ఉ. సేమమె గోము మీఱురతి•చేతినిగారవుపైఁడిబొమ్మ క
య్యామనిపువ్వుఁగొమ్మకు నొ•యారపువేలుపురాచకొమ్మకుం
గామునిగీము కోఁటవలి•గ్రపుదిమ్మకు ముద్దుగుమ్మకు
ద్దామవచోనిరూఢి మణి•దామమ ప్రేమ మెఱగ్వఁ జెప్పుమా. 52

ఉ. అంబుజపత్రనేత్రహృద•యంబు తెఱం గొకయింత నీకుఁ ద
ధ్యంబుగఁ గాన నయ్యెడుఁ గ•దా ప్రమదామణి దా ననుఁ బ్రసూ
నాంబకకేళి నేలి యతుల•రారఁగఁ జేయునొ ఘోరమారదు•
ఖాంబుధిఁ ద్రోచివైచునొ య•హా మణిహారమ వేగఁ దెల్పుమా. 53

ఉ. తాలిమి దూలి జాలి మదిఁ • దాఁకొన నక్కనకోపమాంగిపై
వ్రాలనికూర్మిఁ గ్రాఁగి బలు•వాపి దొలంగి కలంగుచున్నచో
వేళ యెఱింగి నమ్మనుప • వేళము వచ్చితి మేలుమే లహా
నీలకచాకుచాంచలవి•నిద్రవిహారమ రత్నహారమా. 54

ఉ. ఊరక కోరిక న్మదమ•యూరకకీరకదంబబంధురీ
శారికలుం జకోరికలు • సారెకుఁ గేరి కలంపఁ జాఁగె న
మ్మారుఁడు క్రూరుఁడై పొదవె • మచ్చిక హెచ్చఁగఁ దెచ్చి కూర్పు మా
హా రమణీయభర్మమయ•హారమణీ రమణీశిరోమణిన్. 55

ఉ. అన్నులమిన్న నిన్నిచటి • కంపిన నిం పెసయంగ వచ్చి యీ
వన్నెలదొంతిసంతసపు•వార్త దిటంబుగఁ దెల్పి నేఁడు నా
బన్నముఁ ద్రోచి వైచితివి • బన్నసరంబ బళీ జగంబునన్
బ్రన్నవిసద్గుణోన్నతుల•పద్ధతు లిట్టివ కావె యారయన్. 56

ఉ. అక్కమలాయతాక్షి నను • నక్కున నొక్కి కవుంగిలించుచోఁ
జెక్కులఁ బెట్టి నిన్నడలఁ • జేయుదు నంచుఁ దలంచఁ బోకు నా
యక్కుఱఁ దీర్చి యాదుకొను•మా మణిహారము పేరు మీఱ న
మ్మక్క పరోపకారవిహి•తాత్ము లిలన్ దమిసేగి యెంతురే. 57

తే. కలికియురమున నెత్తావి•కలప మల్లఁది

[illegible]ంబులు దమి నించు• వేళఁ జాల
[illegible]లఁ జేయుచుఁ గాని మే • ల్మఱచి యేను
నిన్నుఁ జిక్కుల నిడఁ జూమి • బన్నసరమ. 58

ఉ. సాంకవగంధసారఘుస•సారమృగీమదసారసౌరభా
లంకృత మైనవేల్పునవ•లాతలమిన్న యురంబుపై నిరా
తంకగతి న్సుఖించునమి•త మ్మగుభాగ్యము నీకు నబ్బె నా
కింక మ టెన్నఁ డబ్బు నచి•యింపఁ గదే మణిహారరాజమా. 59

సీ. కలకంఠిజఘునభా•గం బంటి యుంటకుఁ, గాంచి యేపుణ్యంబు • గాంచినదియొ
వెలఁదిచెక్కులచెంత • వ్రేలుచుండుట కేయు, పాసన చేసెనో • బవిరజోడు
కలికివాతెఱపాన•కము చవి గొనుటకు, ముక్కర యేవేల్పు • మ్రొక్కెనొకొ
పొలఁతిముద్దుమొగంబుఁ•బొదవి యుండుటకుఁ జేర్చుక్క యేవ్రతముల•జ్రుక్కెనొక్కొ
తే. కంజముఖి మేటిసిబ్బెంపు•గబ్బిగుబ్బ, గుబ్బలులదండ నుండ నే•ఘోరతపము
సలిపితివొ నీవు మీభాగ్య•సరణి ధరణి, నెన్నఁదరమా కదా ని హెూళ•బన్నసరమ.

చ. పలుకులు వేయు నేల విను • పైదలిపైఁ దలకొన్నకూర్మి నేఁ
దెలుపఁగఁ జాల బాల నిటఁ• దెచ్చి రయంబున నాయురంబునన్
నిలుపుము కాక యున్న నిదె • నెమ్మది నమ్మదిరాక్షి పేరుగా
మలయుక డానిబన్నసర•మా విను నక్కునఁ జేర్చి చొక్కెదన్. 61

తే. అనుచుఁ బలవింపఁ గీర మో• యధిప యింక, నిచట జాగేల వేగ న•య్యింతి నిన్ను
క్రీడమై నున్నమనికికి • వేడు కలర, రమ్మ చక్కఁగఁ బొసఁగఁగ•ర్జమ్మ లెల్ల. 62

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 63

ఉ. అమ్మదచంచరీకరుచి• రాలకజాలక దా నొకింత డెం
దమ్మునయందు నాపలుకు • నమ్మక యమ్మక రాంకకంకప
త్రమ్ములదాడి నే మగునొ • రాజకులైకలలామ జాళువా
కమ్మ లిఖించి నాయఱుతఁ • గట్టుము చెచ్చెర నేగి యిచ్చెదన్. 64

వ. అనిన నతం డట్లు కాక యని లేఖ లిఖియించి యీలేఖ యాలేఖవతంసమ్మునకి
మ్మని గట్టిగ మెడం గట్టిన. 65

క. దిట్టతన మెలయ నప్పుడు, చెట్టుప లల్లార్చి యెగసి • చెచ్చెర దివి న
ప్పిట్ట నెఱిఁ బఱచి గొనబుల, పట్టగుతన మొద్ధలి నెలవు•పట్టునఁ జేరెన్. 66

వ. అయ్యవసరంబున. 67

తే. వంతఁ గలఁగుచుఁ దెలుఁగంటి•వాలుఁగంటి, యాల్లనృపుఁ డెత్తు నని పూని • యరిగినట్టి
చిలుక రాదయ్యెఁ దడ వేల • చేసెనో క్కొ, యనుచు గాదిలిచెలికత్తె•యలను బలికె•

సీ. చెలులార ముద్దురా•చిలుక రానేల ప్రోలి, కేరీతి నురుగతిఁ • జేరఁగలదు
చేరి యేరికిఁ బ్రవే•శింపఁ జెల్లనిలోన, గరు మఱి యేభంగిఁ • జొరఁగఁగలదు
చొచ్చి యచ్చట నిచ్చ•నిచ్చ హెచ్చుగఁ దివిఁ, గ్రాలు నేలిక నెట్లు • గాంచఁగలదు
కాంచి యించుక మదిఁ • గొంచ కే తెలుఁగున, నతనితోఁ దగుమాట • లాడఁ గలదు

తే. మాటలాడిన విని రాజ•మన్మథుండు, కౌతుకం బార నిచటికే•తరణి వచ్చు
వచ్చుట హుళక్కి కటకటా • పచ్చవిల్తు, దాడి నిం కెవ్విధంబునఁ • దాళుదాన.

ఉ. అక్కట మిక్కుటంపుఁదమి • నక్కరుణానిధి నాదుచెల్మికై
మిక్కువ మీఱఁ జేరి బతి•మాలినఁ గాదని పీడ నాడి నకే
ఉక్కులఁ బెట్టి యిట్టివెతఁ • జెందఁగఁ జేసితి రమ్మలార యిం
కెక్కడిమాట యాతఁ డిట • కేటికి వచ్చు నృపుల్వరాజముఖుల్. 70

ఆ. కుసుమశరశరార్తిఁ • గుందుచుఁ జిల్కను, రాయబార మనుప • రాక మసలెఁ
బత్తు లేద రాచ•పను లేద యనుచు లోఁ, దలఁప వలదె వెడఁగుఁ•దనము గాక. 71

తే. కోరి యేప్రొద్దు సానుల•కూటములను, దవిలి కలకంఠు లెడపక • దరుల మెలఁగ
భోగినులు చుట్టుకొని యుండఁ•బొదలుభూమి, భృద్వనం బింక నీవంక•కెట్లు వచ్చు•

తే. అహహ దక్షిణసాయకం • బగుమ జనులఁ, జాల నలయించు పెద్దగాఁ•బోలు నాతఁ
డటులఁ గాకున్న మారక•భటులచేతి, యాతనలఁ గుందఁ జేయునే • యబలలార.

వ. అని చింతించుచున్న సమయంబునం జిలుక యాకలకంఠిక్రేవల లీలం గనుపట్టిన దా
నిం గని యావన్నెలగని యి ట్లనియె. 74

క. అండజసత్కులమండన, నిండారుముదంబుతోడ • నిక్కము చెపుమా
గుండియ లదరెడుఁ గాయో, పండో నీ వేగినట్టి•పని పైళమునన్. 75

ఉ. అంగజుఁ గ్రుంగఁ జేయు నెలు•యందపుఁజందపురాచమిన్న ని
బ్బంగిఁ గనుంగొనం బోసఁగెఁ • బాయక యామెకిమానితోడ నే
యంగున మాట లాడితి ధ•రాధిపుఁ డే మని పల్కెఁ దెల్పు నా
బంగరుముద్దుచిల్క నినుఁ • బ్రాణపదంబుగ నెంచి పెంచితిన్. 76

క. చిలుకా యూరం గ్రొన్నన, విలుకానిం డేక నీవు • వే వచ్చుటచే
నలు కాత్మం దలకొత్తెఁగఁ, బలుకాలియలం గృశింపఁ • బొల్పడితిఁ గదే. 77

వ. అనినం బక్షి యాసరోజాక్షి నీక్షించి యి ట్లనియె. 78

తే. మానినీమణి నీయాజ్ఞ • పూని యేను
సరభసంబుగఁ జని చని • తెరువులోన
నొక్క సహకారభూరుహం • బెక్కి దిక్కు
లరయుచున్నంతఁ జెంత న • త్తరువుక్రింద. 79

సీ. నిదురలేవడిఁ గెంపు • నెఱయుకన్నవలోడఁ, బాడిపాడి యైనమై • పూఁతతోడ
సడలినక తనంపు • బెడఁగుసొమ్ములతోడ, బడలి చెన్నెడలిన • యొడలితోడ
నుడుగక పొడముని • ట్టూర్పుగాడ్పులతోడ, జిగి దొలంగినముద్దు • మొగముతోడఁ
జెక్కునఁ జేర్చిన • చెయిదామరలతోడ, జాలిఁ దూలెడుమాన • సంబుతోడ

తే. వ్రాలి హా భువనైకని • భ్రమవిలాస, భాసమానాంగి ననుఁ గృపా • పాటవమున
మనుచు మనుచు మనోజవే • దనలఁ గనలు, చున్న నెఱవన్నియల రాచ • మిన్నఁ గంటి.

ఉ. ఓచిగురాకుఁబోఁడి విను • మొక్క పటావసథాంతరంబునన్
నీచెలువంబె సారెను గ • ణింపుచుఁ గంపిలుచుండి దండ నన్
జూచి మనోజువాజి యను • చుం బలవింపఁ దొడంగె నార యా
రాచకొలంపుఁ రేదొరవి • రాలి తెఱం గిఁక నేమి చెప్పుదున్. 81

సీ. హా ప్రభావప్రఫు • ల్లాంభోజలోచన, హా శరచ్చంద్రాకా • సుధాంశువదన
హా సముదద్విరే • ఫాలకజాలక, హా తప్తచామీక • రాభగాత్రి
హా దిశాకుంభికుం • భాంచితకుచకుంభ, హా పరిపక్వబిం • బాధరోష్ఠి
హా హీరశకలమ • నోహరరదనాళి, హా నవదర్పణో • ద్యత్కపోల

తే. హా జగన్మాన్య గంధర్వ • రాజకన్య, యహహ మారుని కిటుల న • న్నప్పగించి
గొడవఁ జెందించి కుందించి • జాడిఁ గిచని తెయంచు నిన్నెంచు నతఁడు క్రొ • మ్మించుఁబోఁడి.

తే. ఏమి చెప్పుదు మఱియు నం • బుజాక్షి జాని
యుపిద నీచొక్కటపురూప • మొక్క చిత్ర
ఫలకమున వ్రాసి ముందఱ • నిలుపుకొని ని
తాంతమోహాతిరేకంబు • దనరఁ బలికె. 83

క. ఏమే యోమేచకకచ, యేమే వామేక్షణామ • ణీ హేమఘృణీ
యేమే సోమోపమముఖి, యేమే మో మెత్తి చూడ • కిటు లెంతురఁ జే. 84

క. పచ్చనివిలుదొర పైపైఁ, గ్రచ్చఱ విరిములుకు లేసి • కాఱియ నిడుచో
మచ్చికనన్ బ్రోచుటకై, వచ్చితివా ముద్దుగుమ్మ • పలుకవె లెమ్మా. 85

క. నానా చూడవు మదకల, యానా యానలినశరుని • యాన సుమీ న

ష్ణసన మెత్తి కనుంగొని, నానా స్త్రీక్రియల నెఱపు • జూపకయున్నన్. 86

క. అలుకా పలుకవు మరుభిరి, చిలుకా రతిచేతిముద్దుఁ • జిలుకా యలుకా
తలుకారు మేలిబంగరు, మొలకా వలకాఁక ముట్టు • మల కాయెఁ గదే. 87

వ. అని పలికి మఱియుం దత్తరంబున. 88

చ. చెక్కిలి ముద్దు వెట్టుకొనుఁ • జేతఁ దురంబును దువ్వ నెమ్మదిం
జొక్కి కవుంగిలించుకొనుఁ • జూచుఁ జనుంగవ యంటఁ బోవు నో
చక్కరబొమ్మ నన్మదన • సంగరలీలల నేలు మంచుఁ బె
న్మక్కువ మీఱ మ్రొక్కి బతి • మాలు వివేకము మాలి తూలుచున్. 89

సీ. కావిచక్కెరముద్దు • మోవి యానఁగఁ బోయి, సారె కూరక సూరు • చప్పరించుఁ
బెనఁగి క్రొన్ననపాను • పునకుఁ దాగ్వఁగఁ బోయి, తరలక యున్న పా • దములకొఱగుఁ
గడఁక మీఱఁగఁ బోఁక • ముడి వదల్పఁగఁ బోయి, గడగడ వడకించుఁ • గరయుగంబు
గబ్బిచన్గవ యొత్తి • కౌఁగిలింపఁగఁ బోయి, కళవళంబున బయ • లౌఁగిలించుఁ

తే. ప్రేమ మాటాడు మని పల్కఁ • రించఁ బోయి, యూర్పులుకకున్న వెడవెడ • మాటలాడుఁ
గన్నయన్నులతరమె యా • న్నన్న చిన్ని, మన్నదొరమిన్న వలవంత • చిన్నె లెన్న.

క. కొమ్మా యనుఁ బలుకవె విరి, కొమ్మా యను నీవ నింత • కొఱ కొఱ చెల్లెక్
బొమ్మా యను నునుఁజిత్తరు, బొమ్మా యను రాజమౌళి • పొదలు విరాళిన్. 91

తే. అట్టివిరహార్తిఁ గుందుచున్నట్టిమనుజ, వల్లభుని గాంచి నీ లెఱుఁ • గెల్లఁ దెలియ
విన్నవించిన నతఁడు న • న్నెన్నరాని, కనికరము మీఱఁ జూచి యి • ట్లనుచుఁ బలికె.

ఉ. కోమలిమీఁద నాకుఁ గల • కూరిమి దేవుఁ డెఱుంగుఁ జిల్క నీ
కేమని చెప్పవాఁడ నిపు • డించుక నీవును జూచితే కదా
భామినిమోవిచక్కెరల • పానక మానక మాన నేరఁ డీ
కాముదురాపతాప మిఁక • గట్టిగ దానిఁ బరిగ్రహించెదన్. 93

వ. అని పల్కి. 94

తే. కమ్మవిల్కానిఁ దెగడును • సొమ్మెకాఁడు, కొమ్మ నామాట నీ వెద • నమ్మవనుచుఁ
గమ్మలిఖియించి పంచెని • క్కము గాఁగ, నమ్మమి దెవచ్చువతోఁడు నీ • యుమ్మవతును.

వ. అనిన నచ్చాన చెచ్చెర నచ్చోటి విచ్చి పుచ్చుకొని నెచ్చెలి కిచ్చిన నది యిట్లని చదువం దొడంగె. 96

సీ. శ్రీమత్సకలలోక • సీమంతినీజనా, తీతనిరంతర • ద్యోతమాన
వరరూపలావణ్య • వైభవశాలిని, యైనసుశ్యామాభి • ధానదివ్య

గంధర్వకులరాజ•కన్యాలలామకు, ఘనుఁడు ఋతుధ్వజా•వనివిభుండు
వనిచినశోభన•పత్రిక నీవు నా, కనుదోయి కగ్రంబు • గదుర నెదురఁ
తే. గడఁకఁ బొడకట్టి యప్పుడె • జడిఁగి పోవు,టాదిగఁ బ్రసూనవిశిఖజ్వ•రార్తిఁ జెంది
కుందుచున్నాఁడ నింక నీ•కోమలాధ, రాధరసుధారసం బిచ్చి • యాదుకొనుము.
ఉ. ఏ మని తెల్పువాఁడ నొక•యింతయు నక్కటికంబు లేక న
న్నామని తేఁడు రేదొరయు • నంచలు దేఁటులు గీరశారికల్
కాముఁడు గండుఁగోయిలలు • గాతియ పెట్టుతెఱంగు నీవు లోఁ
గామినికామినీజనశి•ఖామణి మత్తమరాళగామినీ. 98
క. అని చదివిన విని వనితా, జనరత్నము సిబ్బితియును • సంతసమును నె
మ్మనమునఁ బెనఁగొనఁ జిలుకం, గనుఁగొని యిట్లనియెఁ బ్రేమ • గడలుకొనంగన్.
శా. ధాత్రీనాథశిఖామణిం గని యథా•ర్థం బొప్ప మత్కార్యముల్
శ్రోత్రానందము గాఁగఁ దెల్పి యతనిం • జొక్కించి వేక్రమ్మఱం
జిత్రప్రక్రియ నేగుదెంచి యశముం • జేకొంచు మేల్మేలహో
పత్రీ పత్రికఁ దెచ్చి నిల్పితివి నా•ప్రాణంబు లిప్పట్టునన్. 100
క. శ్రీరమణికి గీరమణికి, నీరమణీయోక్తి యుక్తి • నెఱపుచుఁ దచ్చే
తోరమణులఁ గూర్తువు నిన్, గీరమణీ నే నుతింప • నేర్తునె యింకన్. 101
వ. అని చిలుకం దిలకించి పలికి కలికి చెలికత్తియలుం దానును మనోవికాసంబున భా
సిలుచుండె నాసమయంబున. 102
తే. చక్రపరిపాలన మొనర్ప • జగమునిందుఁ, దరలి వచ్చెను నీ వింక • నరుగు మంచు
సురలు శశికంచు మేలిబం•గరపుఁగమ్మి, చుట్టనఁగ నభ్రమున వేగు•చుక్క పొడిచె.
తే. చక్రరిపుఁ డగు రాజశా•సనమువలన, నెంచి మారుండు పాంథుల • నేయఁ జాఁగఁ
గావ రావే యటంచు జ•గంబువిందుఁ, గూర్చి మొఱ చేసె ననఁగఁ గు•క్కుటము లఱచె.
సీ. అసమానవాసనా•లసమానమల్లికా, ప్రసవమంజరులపై • ముసరి ముసరి
విమలామృతాకీర్ణ•కమలాకరోత్ఫుల్ల, కమలానుషంగంబు • గాంచి కాంచి
మృదులాతిశోభన•చ్ఛదలసద్ఘనసార, కదళీవనంబులఁ • బొదలి పొదలి
యేలాలతాజాల•డోలాతతవిహార, లీలలఁ బలుమాఱు • సోలి సోలి
తే. యుపరిసురతక్రియాక్లిన్న•చపలలోచ, నాఘనస్తనభాగని•దాఘసలిల
బిందుసందోహవిహృతిఁ బెం•పొంది పొంది, వీచె వలినాలిచలిగాడ్పు•లేచి యపుడు.
తే. అతుల గతుల నితాంతోప•రతులఁ బతుల

మతుల కామోద మొనఁగూర్చి • నుతులు గన్న
సతులనెరజాణతనపుసు • స్థితుల కెలిమిఁ
జెలఁగి తల లూఁచె నన దీప • శిఖలు వడఁకె. 106

తే. కలకలధ్వానములతోడ ఖ • గంబు లెగసి, చదలఁ జరియించెఁ దమకుల • స్వామి యైన
యరుణుఁ డుదయించుచో నెదు • రరుగుదెంచి, యతనిదర్శింపసమకట్టి • నవియొ యనఁగ.

చ. గుసగుసలాడి పల్లవుల • గొబ్బున వీడ్కొని యుత్తరీయముల్
ముసుఁగులు వెట్టి దట్టముగ • మోముల నిద్దురచొక్కుదేఱ వె
క్కసముగ దిక్కు లారయుచుఁ • గ్రంతలవెంబడిఁ దారి తారి పల్
దొసఁగు లెసంగు లోఁగిళులు • దూఱిరి క్రమ్మఱి జారకామినుల్. 108

సీ. కమ్మవాతెఱపాన • కమ్ములు చవి చూపి, నిద్దంపుచెక్కులు • ముద్దొసంగి
కులుకుసిబ్బెపుగబ్బి • గుబ్బ లంటఁగ నిచ్చి, దట్టంపుఁగౌఁగిలిం • తలఁ బెనంచి
తమి రేఁచి నీవిబం • ధములు విప్పఁగ నిచ్చి, జఘనసంస్పర్శనో • త్సవ మొనర్చి
బహువిధరతికళా • మహిమలఁ జొక్కించి, జిలిబిలిసొలపుఁబ • ల్కులఁ గరఁచి

తే. మెల్లమెల్లనె చేతిసొ • మ్మెల్ల లాగి, తెల్లవాఱినఁ దమదెస • వెల్లి బెల్లి
తల్లులను దార్చి గణికామ • తల్లు లిండ్ల, వెళ్లఁ దోలించి రత్తఱిఁ • బల్లవులను. 109

సీ. కడఁకతో నిదుర మే • ల్కాంచి దిగ్గనఁ బాన్పు, దిగి కటిస్థలిఁ గోక • బిగియఁ గట్టి
పెనగొన్న ముత్తెంపుఁ • బేర్లు చిక్కుడలించి, వదలినతొడవులు • గుదురుపఱచి
విరులతావులు గ్రమ్ము • కురులు గ్రొమ్ముడి దిద్ది, కులుకుఁబాలిండ్లఁ గం • చెల ఘటించి
మొకమున నెల్లయుకాటు • కపైఁటకొన నొత్తి, పుక్కిటివిడె మొక్క • చక్కినుమిసి

తే. యందియలు మ్రోయ మట్టియ • ల్గ్రిందు సేయ
నిదురచొక్కుల నడుగులు • గొదుకు పూన
సతులు పడకిండ్లు వెలువడి • చనుహొరంగు
ప్రియులడెందంబు లపుడు త • ద్దయుఁ గరంచె. 110

ఉ. విక్కుచుఁ బోయి యాగడపు • వెంపరతొత్తులయిండ్లు దూఱి బల్
రొక్కము గుమ్మరించి కడఁ • ద్రొక్కుచు వేగినదాఁక రాక వాం
డ్రొక్కెడ వైచి పోవుట క • యో యని రెంటికిఁ బాసి గ్రుడ్లనీ
ర్గ్రుక్కుచు జాఱి రిక్కలకుఁ • గొత్తబొజుంగువెడంగు లయ్యెడన్. 111

క. తూరుపు తెలతెలవాఱినఁ, దొరలు గృహదీపములును • దమి లంజియలం
జేరినసిగ్గరిబొజుఁగుల్, బారులమోములును దెల్లఁ • బాఱె నొకంతన్. 112

వ. అంత. 113

మ. బిసినీకాంతవియోగసంజనితగర్భిభూతతాపజ్వరో
ల్లసదార్తిం గృశియించుచున్న యెడఁ గల్యప్రాజ్ఞనై ద్యుండు నే
ర్పెసఁగం దత్పరిబలోపతాప ముడుపన్ హేలాగతిం దెచ్చుబ
ప్రసిందూరపుటుండయో యనఁగ మార్తాండుండు దోఁచెన్ దివిన్. 114

సీ. చక్రరక్షణకళాచాతుర్యశాలి దా, నినశబ్దవాచ్యుఁ డై యెసఁగు టరుదె
సతతతమోగుణోచ్చాటనచణుఁడు దా, లోకబాంధవుఁ డై వెలుంగు టరుదె
కమలాధికామోదకరమూర్తి యుతుఁడు దా, హరిసమాఖ్య వహించి యలరు టరుదె
విష్ణుపదాసక్తి విహరించు మేటి దాఁ, బరమహంసఖ్యాతిఁ బరఁగు టరుదె

తే. యనుచు నచిన వేదపాఠ బుధాళు లెల్లఁ
దను నుతించుచు సమయకృత్యములు దీర్ప
సకలజనులకు లోచనోత్సవము మీఱ
దరణి వెలుఁ గొందె భవవార్ధితరణి యగుచు. 115

తే. మున్ను దా నపరాసక్తిఁ జన్న ఖిన్న
యగుచుఁ బద్మిని నెమ్మోము మొగిచె నంచుఁ
దరణి యచ్చేడియను నంపు ధాతపటము
లనఁగ నంచలు గొలఁకుల కపుడు డిగియె. 116

క. తమ్మికొలంకులపై జుం, జుమ్మని తుమ్మెదలు మెఱయుచోఁ బ్పలరె సరో
జమ్ములు మీఁదొరవచ్చెన్, లె మ్మని మేల్కొలుపుచున్న లీల దలిర్పన్. 117

క. తమి యెల్లఁ దీర్చి తమప్రియ, తముఁ డగు గా జస్తమింపఁ దటిఁ గని వచ్చెం
దిమురునఁ జంద్రప్రభుఁ డని, కుముదంబులు మోము మోడ్చి కుముదము లయ్యెన్.

తే. చక్రములు పొంగె దస్యుసంచయ మడంగెఁ
దమము చెంగె ద్విజప్రతానము చెలంగె
సరసులం దెల్లఁ గమలాలిశయ మెసంగె
జగము విం దగునినుఁడు తేజమునఁ బ్రబల. 119

తే. అపుడు సురకామినులు సమయార్హవిధులు, దీర్చి మణిభూషణాంబరదివ్యగంధ
దివ్యమాల్యాదికంబులఁ దేజరిలుచు, సరవి నకలన్యఁ దోడ్కొని సరగ నరిగె.

తే. తమరు దొలునాఁడు మెలఁగిన తావు చేరి, యచట నభినవగానవిద్యావినోద
లీల నలరారుచుండి రంబ్యాల వెదను, నిలిపి వలకంతఁ గుల్దుచు నృపతి యచట.

తే. కష్టతరముగ రేయెల్లఁ • గడపి మఱియుఁ, దత్తరింపుచు వేఁకువ•తఱిని లేచి
యాచిగురుటాకుఁబోఁడి సో•యగము దద్దశనమనంబున నిట్లని • తలఁపఁ దొడఁగె.

మ. స్మరియింతున్ స్మరమండలేశ్వరవిరా•జత్ప్రాజ్యరాజ్యేందిరన్
హరిణాక్షిన్ హరినీలనీలచికురన్ • హర్యక్షమధ్య న్మనో
హరకాంతస్వరవిగ్రహన్ భుజగరో•మావళిన్ సముద్యత్సుధా
కరబింబప్రతిమానచారుముఖి న•గ్గంధర్వరాట్కన్యకన్. 123

చ. వలగొని బోటికత్తె లిరు•వంకల డాసి భజింప నింపుగా
జిలిబిలిపాట పాడు నెడఁ • జేతికడానిపసిండివీణెకా
యలబలుతాపునం బొదలి • యాడెడునక్కులకంఠకంఠి ను
న్గులుకుమిటారిగబ్బిచను•గుబ్బలసోలెద నెంతు నెంతయున్. 124

చ. అఱమఱ లేక నేఁ దటిసి • యాడ వసించినఁ జూచి నానతో
బిఱబిఱ లేచి హేమమణి•పీఠము డిగ్గి కురంగటన్ హెఱియల్
మెఱయ నొకింత కన్మొగిచి • మిన్నక యున్న పొలంతిమిన్న వా
ల్చూఱుకుఁబిసాళిక్రొందళుకుఁ•జూపులకోపు మదిం దలంచెదన్. 125

చ. పస యొసఁగం బొసంగుచును•బంగరుబొమ్మ తెఱంగునన్ దరిన్
వెసఁ గనఁబడ్డ నే వలచి • వేమరు సామరుఁ జేఁపఁ దద్దయున్
బిసరుహసాయకక్రియకు • వేఁడిన మో మఱ వంచి లోన నే
ముసిముసినవ్వు నవ్వుకొను•ముద్దులగుమ్మహొయ ల్గణించెదన్. 126

క. వలఁతితనం బెలయఁగ నా, చెలికానికి నుత్తరంబు • చెప్పుచు ముద్దుల్
చిలికెడునప్పొలఁతుకనును, జిలిబిలిపలుకుల హొలకంగు • చింతింతు మదిన్. 127

క. తలవంచి పసిఁడిగద్దియ, కెలనన్ నాపలుకు లాల•కింపఁగ ముంజే
చిలుకఁ బలికించి కులికెడు, తలిరాకుంబోఁడిపగలు • తలఁపున నెంతున్. 128

చ. అగణితలీల తా ల్గఁగు•నట్లుగఁ జెట్లిగిరించునట్లుగా
మృగఖగపన్నగాదు లెల•మి న్విని చొక్కఁ బసిండివీణె బా
గుగ సుతి గూర్చి యామినిని • గోయిల గొల్చునభంగిఁ బాడు నా
సొగసులదొంతియబ్బురపు•శోభనగానవిధాన మెన్నెదన్. 129

చ. చెలిమివెలంది లిమ్మనకుఁ • జెచ్చెరఁ దోడ్కొనిపోవుచున్నచో
గొలగొలలాడుచు న్వెనుకఁ • గోకిలకీరమయూరశారికల్
బిలబిల నేగ వాని నద•లించు నెపంబున నన్నుఁ గూర్మితో

సొలసి గిఱుక్కునం దిరిగి • చూచునొయారియొయార మెన్నెదన్. 130

క. శృంగారువేడ్కఁ జూచిన, తంగెడుఁ క్రియఁ జూడ నలరి • తమి రేఁచినయా
బంగారుబొమ్మగడితపు, సింగారం బెన్నుకొందుఁ • జిత్తమునందున్. 131

చ. తొలకరిక్రొమ్మెఱుంగుక్రియఁ • దోరపురత్నశలాకపోలికన్
దళుకుఁబసిండిబొమ్మవలె • దర్పకవైభవలక్ష్మికైవడిన్
నలువుగ మోవిలఁ గానఁబడి • నామది యెల్లఁ గరంచి చన్నయా
చిలుకలకొల్కిసోయగము • చిత్తమునన్ స్మరియింతు సారెకున్. 132

సీ. కులుకుసిబ్బెపుగబ్బి • గుబ్బల వ్రేఁగున, గడగడ నసదులేఁ • గౌను వడఁకఁ
గ్రందుగా రతనంపు • టందెలు గజ్జెలు, ఘులుఘుల్లు మని పెల్లు • కాళ్ల మొఱయఁ
గడితంపుఁగీల్జడ • కటిమండలంబునఁ, బలుదెఱంగుల లాస్య • కలన నెఱప
మురువైనహురుమంజి • ముత్యాలచేర్చుక్క, ఫాలభాగమున ను • య్యాల లూఁగ
తే. భావమున నన్ను విడనాడి • పోవలేక, మూర్తి నందంద తిరిగి క • న్గొనుచుఁ జనెడు
పడఁతుకలమిన్న మురిపెంపు • నడలసొంపు, చెలఁగి నాడెందమునఁ బాదు • కొలుపువాఁడ.

తే. అని తలఁచుచుండి యంత న • య్యవనిజాని
వేగుటయు లేచి సమయార్హ • విధులు దీర్చి
సచివుఁడును దాను వే వేఁగ • జని నిలింప
తరుణు లున్నప్రదేశంబు • దఱిసి యచట. 134

క. కాంచె నుదంచన్మణిమయ, కాంచనపాంచాలికాని • కాయములఁ గడున్
వంచింపుచుఁ దొలకరిక్రొ, మ్మించుఁ దీవియను మించు • మించుం బోఁడిన్. 135

వ. మఱియును. 136

సీ. శుకవాణి నభినవ • ముకురబింబకపోల, నలికులవేణి నే • ణాంకముఖిని
గుంభికుంభస్తని • నంభోజదళపాణి, నహిరోమవల్లరి • నచలజఘన
నండజయాన న • ఖండతేజోనిధిఁ, జంపక నాసఁ గాం • చననిభాంగి
నావర్తనాభి నిం • దీవరలోచన, నణుమధ్య నుత్ఫుల్ల • హల్లకాంఘ్రి
తే. నఖిలభువనైకమోహిని • నబ్జకంఠి, నతులశృంగారవారాశి • నన్నిలింప
చంపకామోద నెనలేని • సంతసమునఁ, గాంచె నృపవరాళి కన్నుల • కఱవు దీర. 137

వ. అట్లు గాంచి. 138

క. కొంచింపక వడిఁ బెన్నిధిఁ, గాంచినపేదయునుబోలె • ఘనతరహర్షో
దంచితమానసుఁ డై యా, పంచాననమధ్యఁ జేరి • పలికెం బ్రేమన్. 139

తే. వినుము తనుమధ్య మాటలు • వేయు నేల, వెలయునీరూపలావణ్య•విభ్రమములు
గాంచినప్పటినుండియుఁ • బంచశరుఁడు, నిల్వఁగానీఁడు ప్రాణము•ల్నిలుపు నేఁడు.
క. అరవిందనయన విను మ, స్మరుఁ డీఁక హింసింపకుండ • మనుపుము కరుణం
బరికించి ము "న్నహింసా, పరమో ధర్మ" యని స్మృతులు • పలుకవె వినవే. 141
సీ. కులుకుచు జిలిబిలి•పలుకులఁ గపురంపుఁ, బలుకులు తులకింపఁ • బలుకఁగదవె
తళుకు లీనుపిసాళి•కలికిక్రేఁగంటివా, ల్చూపులకుఁజూపులఁ దేటి • చూడఁగదవె
కమ్మచక్కెరపాన•కమ్ము లిమ్ముగఁ గ్రమ్ము, నివురుకెమ్మోవి ము • ద్దిడఁగఁ గదవె
చెన్నారుచిన్నారి•వన్నెలక్రొన్నెల, నగఁ జాలుచిఱునవ్వు • నవ్వఁ గదవె
తే. యెద ననుం గదియించి యి•య్యెడన మదన, కదనలీలల నలరింపఁ • గదవె కుంద
రదన నవచూతదళరద•చ్ఛదన త్రిదివ,సదన పరిపూర్ణపూర్ణిమా•చంద్రవదన. 142
చ. సమదగజేంద్రకుంభవిల•సత్కుచకుంభయుగంబు ఱొమ్మునం
దమి నిగుడంగ ఘటించి ప్రమ•దమ్మున బిగ్గఁ గవుంగిలించి యీ
కుసుమశరతాప మార్చి నను • సొంపుగఁ బ్రోవు మదభ్రమద్భ్రమ
ద్భ్రమరవినీలవేణి నినుఁ • బల్మఱుఁ గేల్మొగిడించి వేఁడెదన్. 143
క. అని దీనత దోఁపఁగఁ బ, ల్కిన విని తల వంచి యామృ•గీదృశ యపు డే
మిని పల్క కూరకుండిన, జనవల్లభుఁ గాంచి యొక్క•సఖి యి ట్లనియెన్. 144
క. నరపాలక యీబాలిక, మరుపోలఁ గనుఁగొని గలంగి • మది నీపై ని
బ్బరముగ నిలిపిన దిఁక దే, వర చిత్తము వచ్చినట్లు • వర్తింపఁ దగున్. 145
ఆ. అనిన సంతసిల్లి • యవనిపుఁ డటు లేచి, యింతులార యున్న•గాంతికమున
నెక్క పటుకుటీర • మున్న దచ్చటికిఁ బో, దము ముదంబు మీఱఁ • దరలి రండు.
క. అనవుడు వా రజ్జనన్నా, థుని వెంబడి నంబుజాక్షిఁ • దోడ్కొని సరగన్
ఘనతరకుతుకాన్వితహృ, ద్వనరుహలై యరిగి యరిగి • తగ నొకచోటన్. 147
సీ. సకినెలపట్టెమం•చము దోమతెర జర, తారుబాలీసు క్రొం•దగటుపఱపు
కుతినీతలాడ త•ళుక్కఁబసిండిచందువా, నిలువుటద్దములు ప•న్నిటిగిండ్లు
జాలవల్లికలు ము•త్యాలజాలీలు పెఙ్, వింజామరలు వట్టి•వేళ్లసురటి
కపురంపుబరిణెలు • కస్తూరివీణె జ, వ్వాదిక్రొవ్వులు పటు•వాసిపెట్టె
తే. తమ్మపడిగము మంచిగం•దంపుఁగోర, తబుకు చిన్నారియడప మ•త్తరువుకుప్పె
మొదలు గలదివ్యవస్తుసం•పదలఁ బొదలు, సమలమణిమయపటకుటీ•రాంతరమున.
తే. అందఱు ప్రవేశమొంది రా•నందలీల, నపుడు నృపుఁడు నితాంతప్ర•హర్షభాస

మానమానసుఁ డై సొగ • సూని దాని, నెనయఁ గోరుచు నెపు డెప్పు • డనుచు నుండె. 150

వ. అంత దినాంతం బగుటయు.

సీ. కలికికన్నులఁ గ్రొత్త • కజ్జలం బెలయించి, తురుమున గొజ్జెంగ • విరులు దుఱిమి
నొసలఁ గస్తురిరేఖ • పస యొసంగఁగఁ దీర్చి, కలపంబు నెమ్మేనఁ • గలయ నలఁది
బెడఁగు చెంగావిపా • వడ కటి ఘటియించి, చలువమడుంగుదు • వ్వలువఁ గట్టి
జిలుగు పైఠాణికం • చెల యొడఁ గదియించి, యఱుత మల్లెసరంబు • లలర నించి
తే. హారకేయూరకటకమం • జీరకాంచి, కామణిగ్రైవతాటంక • కంకణాద్య
శేషభూషానికాయ మ • క్షీణలీలఁ, దొడిగి కై చేసి బోటు లొ • ప్పడఁతి కనిరి. 151

క. ఎలనాగ నీవు గోరిన, చెలువుఁడు నీ కబ్బె నింక • సిబ్బితిమై బె
గ్గిలి యుండక మదనాహవ, కలనావైఖరుల వెలయఁ • గలయుము వీనిన్. 152

సీ. చెలువుఁడు కేల్వట్టి • సెజ్జకుఁ దార్చుచోఁ, బెనఁగి వెక్కసుఁ జక్కఁ • జనెదు సుమ్ము
విభుఁడు నున్గపురంపు • విడె మిడ వచ్చుచోఁ, గొదికి మాఱ్మొగము పెం • కైదవు సుమ్ము
వరుఁడు గంచెల యూడ్చి • సిరి గంద మలఁదుచోఁ, నుదరి పెఱరంతు చే • సెదవు సుమ్ము
ధవుఁడు గొప్పునఁ బువ్వు • దండలు గట్టుచోఁ, గరలి చే యొగ్గి యాఁ • గెదవు సుమ్ము
తే. ప్రియుఁడు గాటంపువలపులఁ • బెల్లు రేఁగి, యల్లనల్లన యిక్కువ • లంటి తుంట
వింటిబల్లంటపనులు గా • వించునపుడు, కసరి విసికించెదవు సుమ్ము • పసిఁడిబొమ్మ.

ఉ. అంటిమి గాని యోవికసి • తాంబుజపత్రవిశాలనేత్ర ము
న్నంటిమి గాదె నీకుఁ గల • గాటపుఁగూర్మి తెఱంగు మేలు బ
ల్లంటవు తెల్ప నేటి కిఁకఁ • దప్పక యిప్పను తేనిఁ గూడి పూ
వింటివజీరునాలమున • వేమఱుఁ బ్రేమ మెయి న్సుఖింపుమా. 154

క. అను ననుఁగుఁ జెలులపలుకులు, విని యనిమిషరాజకన్య • వ్రీడానమితా
ననవనరుహ యై చుఱచుఱఁ, గనుఁగొని వారల నొకింతఁ • గసరుచుఁ బలికెన్.

ఉ. అమ్మక చెల్ల మీరు నను • నారడిఁ బెట్టి జుడింగి పోవ ను
ల్లమ్మునఁ బూనినా రవు బ • శా సరిలే కన వచ్చె మీవివే
క మ్మిపు డేను వెంబడిం • క్రమ్మఱ వచ్చెదఁ గాని హా యిఁకఁ
మి మ్మెడఁబాసి యిం దొకని • మేషము నొంటిఁ జరింప లేఁ జుఁడీ. 156

చ. కటకట మీర లిట్టిబలు • కట్టిడ లౌట యెఱుంగ నేర కి
చ్చటికి నిటు నమ్మి వచ్చుటకు • సారెకు బూమెలు పన్ని నన్ను బి
ట్టటుఖటు నొందఁ జేసెదరు • హా కొద యేమిటి కమ్మలార మీ

కుటిలత గానవచ్చె నిది • గో పెలమాటలు వేయు నేటికిన్. 157

క. అని పలుకుచుఁ గేళీగృహ, మునకుం జోర కున్న చిన్ని • ముగుదలమిన్నం
గనుఁగొని వినయమ్మున న, య్యనుఁగుంబువుఁబోఁడు లొత్తి • యని రి ట్లనుచున్.

శా. బాలా జేలవె మేలుమే లిపు డహో • బాగాయె తే గాఁపురం
బీలా గైన ధరిత్రిఁ గన్నియల ము • న్వీక్షింపమే వార లీ
మేలంబు ల్పచరించి క్రచ్చుగొనిరే • మేల్పట్టులం దయ్యెడన్
జాలుం జాలు బెడంద యేల పదమా • క్ష్మాభృత్సవిూపోర్వికిన్. 159

సీ. చెయిపట్టి పూసెజ్జఁ • జేర్పఁ బోయెను వెలం, దుక కరంబు విదల్చి • త్రోచి వైచి
యబ్బబ్బ పద గదె • గబ్బి యంచు నదల్చ, తరలాక్షిఁ గ్రొవ్విరి • దండఁ గొట్టి
వగలాడి యిపు డెంత • బిగ సెదే యని నవ్వ, మెఱుఁగుఁబోఁడిని బంక్లు • గొటికి తిట్టి
సరిసరి బులు పెల్ల • సడలెనో యిపు డను, భామినీమణి నెట్టఁ • బాటి మూచి
తే. పూని యిర్వురు మువ్వురు • పాదుగఁ బట్టి, ముందటికిఁ ద్రోయ గడిశంపు • మున్న టికల
నడుగు దరలక యిడిగిలఁ • బడి పెనంగు, చున్న కన్నెకు మఱియు నం • య్యన్న లనిరి.

క. అల్లపుకు పెక్కులాగుల, నెల్లఱ బతిమాలుకొంటి • వెడలనికూర్మిన్
జెల్లంబో యేమె యోసెమ, మల్లడిగొని పెనఁగె దిపుడు • మాతో మిగులన్. 161

క. అగ్గలపువలపుసొలపుల, బెగ్గిలుచుండితివి మున్ను • ప్రియనాథునితో
డగ్గఱఁగఁ జేయునపు డీ, సి గ్గేటికిఁ బోడమెనమ్మ • చిత్తరుబొమ్మా. 162

క. బిఱబిఱ విభుకడ కరుగక, కొఱకొఱ లాడెద వ దేమి • గోరము మేల్మేల్
వెఱఁ గయ్యెడిఁ గద నీచెడు, కఱదలు గనుఁగొన్న చెన్నఁ • గన్నెలమిన్నా. 163

సీ. చేరి కాళ్లఁ బెనంగు • గారాపుటనుఁగురా, యంచబోదలఁ బో నడంచె దేమి
తెలియాకుమడుపు చేతికిఁ దెచ్చి యిడుబోటి, కత్తియ నదలించి • కసరె దేమి
జిలుఁగుఁబయ్యెదచెంగు • జీరాడ నది చక్క, సవరించుచెలిఁ దట్టి • సణిగె దేమి
పద మహావర్తము డాసెఁ • బతిచెంత కను తెల్పు, చేడెపైఁ గన్నెఱ్ఱఁ • జేసె దేమి
తే. వారిజాక్షిరో యిటువంటి • వారె కారె, కోరి సారెకుఁ బువ్వులఁ • గోరిబల్వ
జీరుపోరులఁ గేరి యం • యారె మగల, నోల లాడించి ప్రౌఢ లై • యుండువారు.

చ. అని యిటు లూరడించి చెలు • లవ్విభుచెంతకు నింతి మిన్నఁ దో
డ్కొని చని పూలసెజ్జకడఁ • గోమలిఁ నుంచి నృపాలచంద్ర యి
య్యనిమిషకాంత నెంతయుఁ బ్రి • యం బలరారఁగ నేలుకొమ్మ కో
మ్మని తగ నప్పగించి వెస • నందఱు జాఱిరి మన్కిపట్లకున్. 165

చ. అప్పుడు నృపాలుఁ డమ్మధుక • రాలకజాలకసోయగంబు గా
టపుఁదమి మీఱఁ గన్గొని త•టాలున ముంజెయి వట్టి పూలపా
న్పునకుఁ దార్చుచోఁ జెలఁగె • నూపురభూరిఝుళంఝుళధ్వనుల్
విపులగతి న్మనోభవుఁడు • విల్లు గుణధ్వని చేసెనో యనన్. 166

ఉ. ఇందునిభాస్య నాన నపు • డీడిగిలం బడి పూలపాన్పునం
జెందక యున్న ఱేఁడు వలి • చెక్కులు గన్నులు మోవి ఫాల మా
నందము మీఱఁ జుంబన మొ • నర్చుచు నిక్కువ లంటుచున్ హొయల్
గ్రందుకొనం గుచంబు లెద • గట్టిగఁ బట్టి కవుంగిలింపుచున్. 167

క. మెల్లనె పూసెజ్జను దిని, పల్లవనామణిని దిగిచి • జానుగ మృదుధ
మ్మిల్ల మొకింమక నిమురుచు, హల్లకదళపాణి కిట్టు • లనియెం బ్రేమన్. 168

క. నావ యిటు లేమిటికి నలి, నానన కెమ్మోవి పంటు • నానఁగ నిడినన్
నాననవిల్తుని చెయివుల, నానందింపఁగ నొనర్చి • యలరింపఁ గదే. 169

ఉ. దండిగఁ దావిచెంగలువ • దండలు గ్రొమ్ముడిఁ జుట్టనిమ్ము క
న్పండువు గాఁగ గబ్బిచను • బంతులు పట్టఁగ నిమ్ము పుష్పకో
దండునికేళి నేలి ప్రమ • దంబునఁ దేలఁగ నిమ్ము మత్తవే
దండసమానయాన యొక • దండము నీకు నొసంగి వేఁడెదన్. 170

చ. పలుచని తేనియల్ చిలుకఁ • బల్కవె కోకిలవాణి లేఁతన
వ్వులు వొలయంగ నన్ గృప ద•వుల్కొనఁ జూడు సరోజపాణి పె
న్వల పలరార ముద్దొసఁగి • వాంఛలు దీర్చు మదాలివేణి య
గ్గలముగఁ గౌఁగిలింపఁ గదె • కంతునిమేలిపతాణి పోణిమిన్. 171

సీ. పాలిండ్లు కెంగేలఁ • బట్ట నిచ్చిన మేటి, కళుకుబంగరుగిండ్లు • కాను కిత్తు
వలపార నను జూచి • కిలకిల నవ్వినఁ, జేరైనముత్యాల • పేరు లిత్తుఁ
దావినిద్దంపుఁగె • మ్మోవి ముద్దొసఁగిన, సొంపు రాణింపుబ • ల్కెంపు లిత్తుఁ
దళుకులేఁజెక్కు • టద్దము లంట నిచ్చిన, వెల లేనివజ్రంపుఁ • బలుక లిత్తుఁ
తే. బూలపాన్పునఁ గొదలేని • హాళి నతను, కేళి నోలాడఁ జేసిన • లీలఁ గ్రాల
మేలిసామ్రాజ్య మిత్తు ని • వ్వేళ యింత, గోలతన మేల నను నేలు • కొనవె బాల. 172

క. అని బుజ్జగించి పలుకుచు, జనపాలకవరాళి వేల్పు • చానయొయారం
బున కాత్మ నంతకంతకు, ఘనతర మోహాతిశయము • గడలుకొనంగన్. 173

సీ. కపురంపువిడె మొసఁ • గఁగఁ బోవునెపమునఁ, గావినున్మోవిఁ బ•ల్గంట్లొనర్చి

25144
2-3.73

వలపుఁగస్తురిగంద • మలఁదునెపంబునఁ, గులుకుసిబ్బెపుగబ్బి•గుబ్బ లంటి
జాళువామొలనూలు • సవరించునెపమున, డం బార ఘనజఘ•నంబు నిమిరి
యలరి గొజ్జెఁగదండ • లలరించునెపమున, విప్పారునెఱిగప్పుఁ • గొప్పు దువ్వి
తే. తళుకుఁజెక్కులు చుంబించి • వళులు నారుఁ
బొక్కిలియుఁ గేల గిలిగింత • పొడమ ముట్టి
నీవి సడలించి స్మరశాస్త్ర•నియతి వెలయ
రతులఁ గరఁగించె నృపతి యా•రాజముఖిని. 174

సీ. వితతదంతక్షతా•మృతసుధాధరయు స, మంచితనిశ్వాస•మారుతయును
శితనఖరాంకురాం•కితకుచకుంభయు, ఘర్మకణాక్లిన్న•గండతలయు
వదనాంబుజాతసం•వ్యాప్తశిరోజయు, ఘనతరసీత్కార•కలరవయును
రణితమంజీరకం•కణకింకిణీకయుఁ, దరళితహారల•తాప్రకరయు
తే. గళదనూనమృగీమద•కర్దమయును, సదమలానందపరవశ•సంహననయు
నగుచు సురకాంత మిగుల సౌ•ఖ్యం బొసర్చె, నంగభవకేళి నానృప•పుంగవునకు.

సీ. చెలువంపుఁగనుబొమ • ల్వింగిణీవిండ్లుగాఁ, జాలుకుఁజూపులు శర•స్తోమములుగ
గాటంపునూఁగారు•ఘనకృపాణము గాఁగ, సోగక్రొందెళిగోళ్లు • సురెలు గాఁగఁ
బిగికౌఁగిలింతలు • పెనఁగులాటలు గాఁగ, సుషమాంగరాగంబు • జోడు గాఁగ
నఖదంతపదవితా•నము పోటుగంట్లుగా, ఘర్మతోయంబు ర•క్తంబు గాఁగఁ
తే. కటకనూపురకింకిణీ•కంకణప్ర, ణాదములు భూరికలకల•నాదములుగఁ
గామినీమణి యతను•సంగ్రామకేళి, సలిపె నప్పుడు నృపకుల•తిలకుఁ దొడరి. 176

సీ. వదలిననెఱికొప్పు•వారివాహము గాఁగఁ, దనరుచు లెమ్మెఱుఁగుమొ•త్తములు గాఁగ
గళరవంబు లనూన•గర్జాధ్వనులు గాఁగ, వలపుటూర్పులు గంధ•వాహములుగ
గళితముక్తాఫలం•బులు వడగండ్లుగాఁ, గింకిణీధ్వనులు భే•కీధ్వనులుగ
సీత్కృతారవములు • చిమ్మెటరొదలుగా, బెడఁగులేనగవులు • ఫేనములుగ
తే. మేన జాలొక్కుచెమ్మటల్•వాన గాఁగఁ, గరఁగుమృగనాభిపంకంబు•బురద గాఁగ
నఖపదము లింద్రగోపబృం•దములు గాఁగ, మగువసురతంబు వర్షాగ•మంబుఁబోలె.
తే. అంత సురతాంతవేళ నా•య్యింతి నంక, తలమునం దిడి గుబ్బలఁ • గలప మలఁది
కురులు కొప్పిడితొడవులు • గుదురుపఱచి, కడిఁది నెత్తావికపురంపు•విడె మొసంగి.
క. వలినాలికమ్మగాడ్పులు, వోలయఁగఁ బూసురటికేలఁ • బూని విసరుచున్
జిలిబిలినునుఁబలుకులఁ జెలి, నలరింపుచు రేయిఁ గడపె • నవనిపుఁ డెలమిన్. 179

వ. అంత. 180

సీ. సారసకల్హార•సదమలవా౯ఃపూర, పూరితకాసార•తీరములను
బరికల్పితాలీన•పరభృతసంతాన, కలయాక్రశోద్యాన•వాటికలను
బహుళదరీప్రాంత•భాసమానాశ్రాంత, విస్తృతశశికాంత•వేదికలను
సరసవిభాదభ్ర•చంద్రికాసంశుభ్ర, తలసుదగ్రసితాభ్ర•పులినములను

తే. బ్రతిదినంబును హితరీతిఁ • జతురశీతి, బంధబంధురరతికళా•పారవశ్య
లీలఁ గ్రీడింపుచుండె ని•లింపమాన, వతియుఁ దాను ఋతుధ్వజ•క్షితివరుండు. 181

సీ. పువుఁబోఁడికటిచక్ర • మవనిభాగము గాఁగ, గలికినెమ్మోయి కన•కంబు గాఁగఁ
దరుణిగుబ్బలు మేటి•గిరిదుర్గములు గాఁగఁ, బడఁతిచెక్కులు హీర•ఫలకములుగ
గజయానకంధర•విజయశంఖము గాఁగఁ, గాంతజంఘలు వీర•కాహళులుగఁ
బొలఁతులమిన్నపొ•క్కిలి మహానిధి గాఁగ, లలనవేనలి ఘన•లక్ష్మి గాఁగ

తే. నెంచి నిజరాజ్యవైభవో•ద్వృత్తి యెల్ల, మఱచి నిస్తులమదనసా•మ్రాజ్యవైభ
వానుభవలీలఁ గాలుచు•న్నరేంద్రుఁ,డతులితామోదహృదయుఁడై•యలరుచుండె.

వ. అని నారదమహామునీంద్రునకుఁ జతురాననుం డెఱింగించిన నతం డతనినవ్వలికథా
విధానం బడుగుటయును. 183

శా. వ్యాకీర్ణాభజటాటవీతటనితాం•తాలంబితోద్వృత్తమి
స్రాకాంతా ప్రథితప్రభాసముదయా•క్రాంతప్రఫుల్లన్మహా
నాకద్వీపవతీవినిర్మలజలాం•తర్భాగభాగ్దివ్యరే
ఖాకాంతోత్పలకైరవప్రకరభా•గా పార్వతీవల్లభా. 184

క. కాండనిధిశయనకాండా, కాండధరోద్దండదర్ప•ఖండన వృషరా
ట్కాండ బహుకాండకాండవి, చండా నిర్దళితవిద్వి•షద్వేదండా. 185

మాలిని. కలితగుణకలాపా • కాంచనాహార్యచాపా
జలజనయనరోపా • సంహృతాశేషపాపా
బలవదరిదురాపా • భానుకోటిప్రతాపా
విలసితభవతాపా • వేదవేద్యస్వరూపా. 186

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రా
జ్యధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్య
పుత్త్ర సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళాకౌశలాభిరామతిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం
బైనరసికజనమనోభిరామం బనుశృంగారరసప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

రసికజనమనోభిరామము

షష్ఠాశ్వాసము.

రుచిరపీఠనగరా
గార శుభాకార భక్త•గణమందారా
సూరిజనాధార సమి
ద్ధీరా వరతామ్రచూడ•దివ్యశరీరా. 1

వ. అవధరింపుము నిలింపమహామునీంద్రునకుం బితామహుం డిట్లని చెప్పం దొడంగె నట్లు ఋతుధ్వజక్షితితలాధీశ్వరుం డిష్టోపభోగంబులం దనియు మండి యొక్క నాఁడు వధూసమేతుం డై వాహ్యాళి వెడలి ఘోరకాంతారప్రదేశంబు ప్రవేశించి:

సీ. ఘనసారచందనా•గరుతరుచ్ఛాయలఁ, గమనీయనవరత్న•కందరములఁ
గనకారవిందసం•గతసరస్తటములఁ, సదమలామృతఝురీ•సైకతములఁ
బ్రాకటద్రాక్షాల•తాకుడుంగంబులఁ, గుముదబంధూపల•కుట్టిమములఁ
బరిణతమాకంద•పరిసరస్థలములఁ, బ్రసవచాంపేయక•ప్రాజ్యవనుల
తే. సారనీహారనీరప్ర•పూరతీర, ముల మెలంగుచు నమ్మహీ•తలవిభుండు
మంజువాణికి నచట స•మగ్రవైభ, వములు దమి మీఱఁ జూపుచు • రమణఁ బలికె.

క. అల్లదె చూచితె వలపులఁ, బెల్లడరుచు లేజవాది•పిల్లులు వని రం
జిల్లెడు నవమూతలతా, పల్లవరుగ్భాసమాన•పదరదవసనా. 4

తే. నడలఁ దొడలఁ గుచంబులఁ•దొడరి తన్నుఁ, గెలిచి తని యేమొ నీచెంత • నిలువ నోడి
పఱచుచున్నది యదె చూడు • భద్రకరిణి, చకితసారంగశాబక•చారునయన. 5

క. సముదంచితవాలవ్యజ, నములన్ వీచుచును శ్రమక•ణము లుడిపెడునీ
చమరీతతిఁ గనుఁగొంటివె, సమదమధువ్రతవితాన•చారుశిరోజా. 6

శా. హారాళంబుగ నీదుకన్నుఁగవతో • నీ డొందఁగా లేక కాఁ

తారక్షోణిని జేరి తద్దయు మనఃస్తాపంబు దీపింప న
య్యారే దిక్కులు చూచుచుం బఱచెడిఁ • హాళి న్విలోకింపుమా
సారంగం బదె ప్రావృషేణ్యవిలసత్సౌదామనీవిగ్రహా. 7

క. నీకానుదీఁగె కైన గా, లే కేమొ కలంగి కడుఁ జలింపుచు గుహాలన్
బాఁకొనియె సింగ మదె యా, లోకింపుము మదచకోర•లోచన దానిన్. 8

తే. తొడరి నీముద్దుకెమ్మోవి•దొండపం డ, టంచు భావించి యేమొ డా•యంగఁ జేరి
కులుకుచున్నది చూడు రా•చిలుకగమి ప్ర, భాతవికసితశతపత్త్ర•పత్త్రనేత్ర. 9

క. శృంగారరసము చిలుకుచు, సంగీతకళారహస్య•చాతురిఁ దగునీ
భృంగాంగనఁ గనుఁగొంటివె, గంగారంగత్తరంగ•కమనీయవళీ. 10

తే. చెలువు మీఱెడునీకొప్పు • జలద మనియుఁ
దనురుచు ల్మించు లంచును • దలఁచి యేమొ
యాడుచున్నది నెమ్మి యల్లదిగో చూడు
కుంభికుంభోల్లసత్కుచ•కుంభయుగళి. 11

క. కలరవ మల్లదె రతులం, గలయునెడ న్నీ వొనర్చు•గళరవము క్రియం
బలుకుచు నున్నది విను నవ, జలజాతదళోపమాన•సదమలచరణా. 12

ఉ. భిల్లసరోజలోచనలు • పింఛపటంబులు గట్టి బిట్టు శో
భిల్లుచు నల్లవారె వనిఁ • బెల్లుగ గానము సేయుచున్నవా
రుల్లము పల్లవింప నివు • డొయ్యన చూడుము కార్తికీనిశా
హల్లకబంధుమండలని•భామలకోమలవక్త్రపంకజా. 13

సీ. మల్లికామాధవీ•మంజరీమధుమదా, నందితసుందరేం•దిందిరములఁ
బరిపక్వసహకార•ఫలరసాస్వాదన, లోలలీలాశుక•జాలకముల
విమలసరస్తోయ•కమలనాళాహార, లాలసమత్తమ•రాళతతులఁ
గలితామ్రపల్లవ•గ్రాసావలేపవి, భాస్వరసుస్వర•పరభృతముల

తే. బహుతరఝరీతరంగని•ర్భరనినాద, ఘనఘనాఘననినదశం•ఖాముహుః ప్ర
ణర్తితానేకకేకిబృం•దములఁ జూడు, రమ్యశుభగాత్రి గంధర్వ•రాజపుత్త్రి. 14

సీ. మేటిగొజ్జెఁగనీటి•యేటివాఁగులు దాఁటి, మలయపూసంపెఁగ•మ్రాఁకు లెక్కి
ఘనసారకదళికా•వనముల విహరించి, పొదలు క్రొవ్విరిమల్లె•పొదలు దూటి
పరిఫుల్లకేతకీ•ప్రసవవాసన లాని, సదమదాంబుజసర•స్తటుల మెలఁగి
కమ్మజవాదిగం•దమ్ములు చేకొని, లవలీనికుంజగు•ల్మములు దరిసి

తే. మందమంద ప్రయాణము • ల్స్పందడింపఁ, దొడరి ఘర్మాంబులేశంబు • లుడిపికొనుచు
వీచుచున్నది గాడుపు • లేచి చూడు, తప్తచామీకరోపమో•ద్దీప్తగాత్రి. 15

వ. అని చూపుచుం జని చని యొక్కరమ్యప్రదేశంబున నిలింపదంపతు లింపుసొంపులు
దీపింపఁ గ్రీడించినజాడ లీక్షించి మఱియు నయ్యంగనామణి కి ట్లనియె. 16

క. చూడుము గంధర్వవధూ, చూడామణి యిందు దివిజ•సుందరులుఁ బతు
ల్వేడుక లలరఁగ మదన, క్రీడల విహరించినట్టి•రీతులు వరుసన్. 17

క. ధేనుకబంధంబున నొక, చానయుఁ బల్లవుఁడుఁ గ్రీడ • సలిపిరి తమి ని
చ్చో నారుకరపదంబులు, గానంబడెఁ జూడు వికచ•కంజాతముఖీ. 18

క. పురుషుఁ డొకచెలిని గరపద, కరణంబునఁ గూడె నెలమిఁ • గనుఁగొను మిదె క
ప్పురపుజిగిలె న్నిరోముఖి, గురుకుచభుజముద్ర లంటు•కొన్నవి తరుణీ. 19

శా. అంభోజానన యోర్తు ప్రోఢ యగుచున్ • హాళి న్మనోభర్తతోఁ
బుంభావాసమబాణకేలి నిచటన్ • భోగించె నెంతేని సం
రంభం బొప్పఁగఁ జూడు వేనలివిరుల్ • రాలె న్వసంతాగమా
రంభోజ్జృంభితమత్తకోకిలవధూ•రాజద్వచోవైభవా. 20

తే. కరపదంబులు చాఁచి చెం•గావిమోవి
శయ్య నిడి యున్న చెలిని మా•ర్గాలకరణ
మునఁ బ్రియుఁడు గూడె నిందుఁ దాం•బూలరాగ
కుంకుమాంకంబు లలరెఁ గ•న్గొనుము చెలియ. 21

తే. శూలచితబంధమున నొక్క•వాలుఁగంటి, విటుని గవగూడెఁ జూడు మి•వ్విరులసెజ్జ
నొక్కకా ల్పేర్చి యున్నచో • ప్పొప్ప మీఱె, హాళిపరిపక్వబింబఫ•లాధరోష్ఠి.

మ. ప్రియుఁడుం గామినియుం గడంక లెలయం • ప్రేంఖావతీనామకో
చ్చయబంధంబునఁ గూడి రిచ్చ్వురుసె•జ్జం గూర్మి హెచ్చం బద
ద్వయము ల్పొట్రుపడ న్మెలంగినవినో•దం బెల్లఁ గన్పట్టెడిం
బ్రియ మారం గనుఁ గొమ్ము మత్తమధులి•డ్బృందాభవేణీభరా. 23

చ. అలరఁగ సింహవిక్రమమ•హాకరణంబున నొక్కమానినీ
తిలకము పల్లవుం గదిసెఁ • దెల్లముగాఁ బరికించి చూడు మో
జలజదళాక్షి యివ్వికచ•చంపకభూజముచెంత నెంతయుం
బొలు పలరారి మూఁడుపద•ము ల్గదు రొప్పఁ గనంగ నయ్యెడిన్. 24

క. కను మవలంబితకరణం, బునఁ గూడిరి సతియు వల్ల•భుఁడు నిదె యొకగో

డను లాక్షారస మొకగో, డను జందనకర్దమంబు • డాకొనెఁ బడఁతీ. 25

క. అని యిత్తెఱఁగున వనజా, ననయుం జూపుచు ధరాధి•నాథాగ్రణి కా
ననభూమధ్యంబున సం, జనితామోదమున మెలఁగు•సమయమునందున్. 26

సీ. కఠినాద్రిశిఖరనీ•కాశమూర్ధముతోడఁ, గుఱుచజూంజూఱుపల్ల•నెఱులతోడ
సానుభాగోన్నత•స్ఫారవక్షము తోడ, దంష్ట్రికరాళవ•క్త్రంబుతోడఁ
దాళభూమీరుహో•త్తాలబాహులతోడఁ, గడిఁది మీఱు వెడంద•కడుపుతోడఁ
గొఱవులక్రియ రగు•ల్కొనుమిడిగ్రుడ్లతో, నచలోపమానదే•హంబుతోడ

తే. భువనభయదాట్టహాసవి•స్ఫురణతోడ, ఘోరుఁ డనునొక్కనిశిచర•వీరుఁ డప్పు
డక్కజంబుగఁ దెరువున•కడ్డు దాఁకి, దాఁక మెఱయంగ నమ్మహీ•ధవుని జూచి.

ఉ. ఓరి నృపాలకాధమ య•యో భయ మింతయు లేక యిట్లు కాం
తారధరాతలంబున ని•తంబిని గూడి మెలంగె దింక మ
ద్ఘోరనిశాతభల్లములఁ • గూల్చి వడి న్భుజియింతుఁ గాక ని
న్నూరక పోవ నిత్తునె ప్రి•యోక్తుల నేమిటనైన మెత్తునే. 28

ఉ. కానక కాన కివ్వికచ•కైరవపత్త్రవిశాలలోచనం
బూనికతోడఁ దోడుకొని • మున్నటికం బఱతెంచి టింక నీ
ప్రాణము దక్కఁ జూచుకొని • బంటుతనం బటు గట్టిపెట్టి యి
మ్మానిని డించి వేగఁ జను•మా నిను నూరక పోవ నిచ్చెదన్. 29

చ. అనవుడు ధారుణీరమణుఁ • డోర నిశాట కడిందిబంటవై
పొనుపున నిల్చి యాగడపుఁ•బోకలఁ బోయెదు నేఁడు నిన్ను మ
ద్ఘనవిశిఖానలోజ్జ్వలశి•ఖావిసరంబులపాలు చేసి కా
లునిపురిఁ జేర్చెద న్నిఖిల•లోకజనాభిహితం బొనర్చెదన్. 30

ఉ. ఆమునఁ బ్రుల్లుకొంచు దను•జాధమ నోరికి వచ్చినట్టు లే
మేమొ దురోక్తు లాడె దిది • యెక్కువబంటుతనంబె నేఁడు నా
తో మొనకట్టి యాలమునఁ • దూలక నిల్వుము నిన్మధుద్విష
త్కార్ముకవిరోధు లడ్డపడి • కాచినఁ బ్రోవఁగనీక త్రుంచెదన్. 31

తే. అనిన వాఁ డప్డు రోషతా•మ్రాక్షుఁ డగుచు
వింట గొనయంబు సంధించి • మంట లెగయు
కఱుకుమొనవాఁడితూపు ల•క్కజము మీఱ
నమ్మహీజానిపైఁ బది•యైదు పఱపె. 32

చ. పఱపిన నల్గి యద్ధరణి•పాలుఁడు సింగిణి యొక్కు వెట్టి బ
ల్కఱకులకోరు లాఱు నర•ఘస్మరుపై నిగుడించి యార్చినం
గొఱకొఱతోడ వాఁడు నొక•క్రూరశరం బరివోసి యేసి యు
క్కఱ నొనరించె భూవిభును•దగ్రపరాక్రమలీలఁ గ్రాలుచున్. 33

సీ. సుగవైరిపై ధరా•వరుఁ డొకయిరువది, ములుకులు నిగుడించి • మురి యడంచె
ధరణీశుమీఁదఁ గ్ర•మ్మఱ రక్కసుఁడు నూఱు, తూపులు పఱపించి • యేపు డించె
నృపతిపై మఱి యామి•నీచరపతి యెను, బదిచిల్కు లడరించి • కుదిలపఱిచె
రజనీచరునిపూఁద • రాజవర్యుం డొక్క, వేయిబాణము లేసి • పీచ మడఁచె

తే. దొనల నలుఁగులు దివియుట • తొడుగుటయును
నేయుటయుఁ గాఁడుటయుఁ బయి • కెగయుటయును
గాన రాకుండ నబ్రంబు • గాఁగ నట్లు
పెనఁగుచుండిరి బీరంబు • లినుమడింప. 34

శా. క్షోణీపాలుఁడు చిమ్ముచిమ్ము లెడఁ గ్రుం•చు న్నిగ్జరారాతి గీ
ర్వాణద్వేషణుఁ డేయుబాణము లెడన్ • వారించు భూజాని త
త్తూణీరంబుల నిండుకొన్నవిశిఖ•స్తోమం బొకింతంత సం
క్షీణం బై చనఁ బోరి రిర్వురు నిటు • ల్చిత్రాతిచిత్రంబుగన్. 35

క. గొదగొని దనుజాధముఁ డొక, గదఁ గొని నడతేర నృపశి•ఖామణి వానిం
బదిలుఁ డయి కదిసి కొదుగక, గుదియం జదియంగ మోది • కుదియం జేసెన్. 36

క. శూలంబుల భీషణకగ, వాలంబుల నుగ్రభిండి•వాలంబుల నా
భీలగదాముద్గరశర, జాలంబులఁ దవిలి పోరు • సలిపిరి మిగులన్. 37

వ. ఇట్లనేకప్రకారంబులం బిఱుతివియక మూఁ డహోరాత్రంబు లెడతెగక తొడరి
పోరుచుండి రప్పుడు. 38

తే. అవనిజాని సమగ్రరో•షారుణితవి, నేత్రుఁ డయి వానిఁ బోనీక • నిశితచంద్ర
హాసమున మస్తకముఁ దెగ•వ్రేసి యవనిఁ, గూల్చె నమరులు చదలున•నిల్చి పొగడ.

వ. అయ్యవసరంబున. 40

క. వలనుగ నిభునకుఁ దనపైఁ, గలకూరిమి యరసి చూడఁ•గా వలె నంచున్
దలఁగి తదంతికమున నొక, యలరుం బొదరింట నింతి • యడఁగి వసించెన్. 41

క. జనవరుఁ డటువలె రక్కసుఁ, ధునుమాడి రయంబ మరలి • తొయ్యలి నచ్చో
టునఁ గానక గుండియ ఝల్లని లీలగ నబ్బురంపు•టార్తి యొసంగన్. 42

క. ఎక్కడి కేగెనొ హా యిపు, డొక్కతెయుం దెరువు వట్టి • యువతివతంసం
బక్కట నాపై నింతయు, నక్కటికము లేక కూర్మి • యారడిఁ బోవన్. 43

క. చంచలలోచన యెం దరు, దెంచెనొ నను ఁ గానలేక • దృష్టబలవిలస
త్పంచశరనిశితవిశిఖా, కుంచితహృత్కమల యగుచు • గొడవలు బెరయన్. 44

సీ. అలికిఁ గేకులహాళా•హాళికి గద్దతిపి కా, వలికి మందపుఁగరు•వలికిఁ గసరు
చిలికి సారెకుఁ జేరి • కులికి యార్పుపిసాళి, కలికి రాచిలుక తె•క్కలికిఁ దొగల
చెలికిఁ గ్రపుబూతి•వలికి మారునిపూవు, ములికి మొత్తములయం•కిలికి నంచ
కలికిమిన్నలబల్ల•వలికి శారికలర, వలికి నామనిపెద్ద•పులికి మృదుల
తే. వలికిఁ బన్నిటివాఁకయు•బ్బలికి గంధ
ఫలికి వికసితసుమవన•స్థలికిఁ గూర్మి
వెలికిఁ గ్రమ్మఁగఁ జిలుకల•క్రొలికి యెంత
యలికి యలికెనొ మముఁ దూలఁ • బలికి నేఁడు. 45

ఆ. ఏమి సేయువాఁడ • నిపు డిందుముఖిజాడ, గానరాదు మూడఁ • జానతోడ
నెడసి తాళఁ జాల • నెవ్వార లివ్వేళ, నళుకు మాన్చి మనుపఁ•గల రటంచు. 46

ఉ. హా యను మారసంగరక•ళాతిశయానమితాప్సరస్సమా
హా యనుఁ దప్తకాంచనస•మంచితచంచలచంచలాభదే
హా యను దివ్యరత్నఖచి•తాంగదదీప్తమృణాళనాళబా
హా యను నెట్టు లోర్తు నహా•హా రుచిరాస్యసరోరుహా యనున్. 47

క. ఎన్నఁడు చూతు నయో నిన్, గన్నులపండువుగ నిఁకఁ జో•కారపునవలా
మిన్నా పూఁబోన్నా కడు, నెన్నికఁ గనుమరునియాము•లేనుఁగుగున్నా. 48

క. కులనారీమణుల న్వల, తొలనాగలు నీకు జోక•యే తలఁప నహా
కల నైన నీమనోభవ, కలనావైఖరులు మఱవఁ•గలనా లలనా. 49

క. ఇంతయుఁ గనికర మూనక, వంతల నిడి చనఁగఁ దగునె • వలినాజ్జఁగపూ
బంతీ యింతీ సొగసుల, దొంతీ క్రొందుంటవింటి•దొరమదదంతీ. 51

ఉ. కూరిమి మీఱ నీకులుకు•గుబ్బలఁ గ్రొమ్ముస నాని సారెకున్
జేరిక మోవి ముద్దుగొని • చెక్కులు గీటి కడుం గడిందియో
య్యారము చూపుకోపు నెటి•యు న్మది బాయ దిఁ కేమి సేతు నా
హా రమణీ మనోభవుని•హారమణీ రమణీశిరోమణీ. 50

చ. కటకట యిప్పు డింత యలు•కా యలుకా బలుకానలోన న

న్నటమట నొందఁ జేయఁ దగ • వా నగవా పగవాఁడనే యిఁ కె
న్నటికిని నిన్నుఁ బాయఁ గల • నా లలనా వలనా కలంచ నేఁ
డేటువలెఁ దాళువాఁడఁ బోలఁ • తీ వలఁతీ కలతీరు దెల్పుమా. 52

వ. అని మఱియుం దనలోన నిట్లని పలవింపం దొడంగె. 53

చ. తవిలి కలంచు గాటపు వెం • తం గడి నోటికిఁ బోదు కంటికిం
బవలును రేయిఁ గూడ నొక • పాఱెయుఁ గూరుకు రా దనుంగు లౌ
నువిదలఁ గూడి వేడుకల • నుండఁగ నేమియుఁ బ్రేమ లే దహో
శివశివ యింకఁ దన్మృదుకు • శేశయలోచనఁ జూడఁ గల్గునే. 54

ఉ. సన్నలఁ జాయల న్వలపు • చల్లుతెఱంగులు మేమెఱుంగులుం
జిన్నియొయారపుంగొనబుఁ • జిన్నెలు నెన్నిక గన్నవన్నెలుం
గన్నులఁ గట్టిన ట్లగుచుఁ • గన్నులవింటివజీరు తేజి యా
నన్నులమిన్నచెన్నుపుడు • హా మదిఁ జాల విరాలి గొల్పెడిన్. 55

చ. కిలకిలలాడుచుం దఱిని • గేళి మెలంగు తెఱంగు జాణ య్యై
వలపులు చిల్కఁ బల్కఁ జెలు • వంబుగఁ బల్కులహొరంగు సారె వి
చ్చలవిడిఁ బొంగి యంగభవ • సంగరలీలఁ జెలంగు భంగులుం
దలఁచిన గుండె ఝల్లు మను • దాని హొయ ల్గణుతింప శక్యమే. 56

సీ. కురులు గమ్మలు సరు • ల్గుబ్బలు నటియింప, గడగడ నసదులేఁ • గౌను వడఁకఁ
జెక్కులజిలిబిలి • చెమ్మట ల్జాల్గొన, నుదుటికస్తురిబొట్టు • పదనుకొనఁగఁ
గంకణకింకిణీ • కటకధ్వను లెసంగ, గళరవసీత్కార • ములు చెలంగ
నలమోడ్పు కనుదోయి • చుఱుకుఁజూపులు మీఱఁ, గలపంపు మైపూఁత • గరఁగి పాఱఁ

తే. బొదవి చెక్కులు గీటి కెం • పెదవి యాని, కులికి కిలకిల నగి ముద్దు • చిలుకఁ బలికి
వలచి వలపించి యుపరతిఁ • గలయుజాణ, దాని నెడఁబాసి యే జాడఁ • దాళువాఁడ.

సీ. ఒకమాటు పైఁటకొం • గొరగాఁ దొలఁగించి, మెఱుఁగుగుబ్బలయంద • మెఱుఁగఁ జేయు
నొకమాటు క్రొమ్ముడి • యొప్పుగా ముడి విప్పి, విప్పుగాఁ గ్రమ్మఱఁ • గొప్పు దిద్దు
నొకమాటు కూరిమి • ప్రకటంబు సేయుచుఁ, గులుకుఁబల్కులముద్దు • చిలుకుచుండు
నొకచూటు గాటంపు • టొఱపు రాణింపఁగా, జిలిబిలిసొలపుఁజూ • పులఁ గరంచు

తే. నొక్కమాటు మనోభవా • యోధనక్రి, యాప్రవీణతఁ జూపి బి • ట్టలరఁ జేయు
నార మది నొక్కతఱి నైన • నక్కడింది, మగువనెఱజాణతనములు • మఱువరాదు.

సీ. చిలుకలకొలికి ము • ద్దులగుమ్మ వన్నెల, గని చొక్కారపుమాని • కములమూట

తొలుకరిక్రొమ్మించు•తలిరుజొంపపుమావి, పగడపుఁదీఁగెసో•యగపుఁగొలను
కులుకుమిటారి త•ళుక్కు-పసిండికీల్బొమ్మ, వలపులదీవి చెం•గలువబావి
యన్నులమిన్న యొ•య్యారమ్ములకొటారు, మరునిపూఁదూపు చే•మంతిబంతి
తే. చికిలిక్రొమ్మించుటద్దంబు • పికిలిచెండు, కప్పురపుఁదావి యొప్పులకుప్ప యనఁగ
నలరుజగవన్నెలాడి య•య్యారె దాసి, చెలువు మదిఁ బాయ దిఁక నేమి• సేయువాఁడ.
శా. ప్రాంతారామధరానిరంతరవిహా•రస్ఫారలీలారతిన్
సంతోషింపక యిమ్మహాగహనసం•చారభ్రమం బేలనై
యెంతే దవ్వుగ నేగుదెంచుటకు నేఁ • డిచ్చోట నా కేల య
య్యెంతిం గూర్చితి వేల పో నిడితి విం•కెట్లోర్తు హా దైవమా. 60
తే. అనుచు మఱియు సహింపంగ • నలవి గాని, కంతుసంతాపభరమున • గ్రాఁగి వేఁగి
మేగ మీ ఱెడుచేతోవి•కార మొదవ, నంగజబలంబుఁ గూర్చి యి•ట్లనుచుఁ బలికె.
సీ. డెందమార్తిఁ గలంగి • కుందమాటికి నేఁచ, నందమా మము నీకుఁ • జందమామ
యలుక లూరఁగఁ జెందు•చిలుక నూరక యుబ్బి,పలుక మేగమె మీకుఁ•జిలుకలార
మొకము చూడక పెద్ద• మెకముల ట్లరిదివా, లకము లూనెద రేల • పికములార
ముదము మీఱఁగఁ గాని • పదము వాడెద రింత, మదము మీ కేల ష•ట్పదములార
తే. మారుఁడా మందగంధస•మీరుఁడా మ, యూరమా సారచంద్రికా•పూరమా మ
రాళమా మత్తశారికా•జాలమా యి, దేల మము నేఁచెద రటంచుఁ • దూలి మఱియు.
క. మరుఁడా విచలితసకలా, మరుఁడా గరుడాసనునికొ•మరుఁడా సుమతో
మరుఁడా విరహులపై వే, మరు డాయఁగ రాకు క్రూర•మతిఁ బామరుఁడా. 63
క. నిలు డాయ రాకు మలయా, నిలుఁడా నవకమలినీవ•నీసౌరభసం
కులుఁడా పటుబలుఁడా చం, చలుఁడా ఖలుఁడా వియోగి•జనతానలుఁడా. 64
క. మామా యను విరహులఁ జల, మా మాటికి నేఁచఁ జంద•మామా గామా
మామానినీకుమారుని, మామా మామాట సేయు•మా మా నెనయన్. 65
ఆ. సంతనగ వియోగి•సంతతిపై నలు, సంత దయయు లేక • సంతసమున
సంతపింపఁ జేయు • సంతతక్రూరమా, సంత రాకు మిఁక వ•సంత నీవు. 66
క. మతమా నీ కెపుడు నిదే, వ్రతమా తెరువరులఁ జెనక•వచ్చెదవు మధు
వ్రతమా పరభృతమా పరి, వృతమాద్యత్కీరకుసర•పృతనాశతమా. 67
వ. అని యనేకప్రకారంబుల మనోవికారంబునం బలికి కలికిం బరికింపం గోరి వనాం
తరంబు దూఱి. 68

సీ. కిలకిలమనుచు రా•చిలుకలు వలుకుచోఁ, గలికిపల్కు లటంచు • నులికి యళుకుఁ
గవఁగొని కోదమజ•క్కవ లేగుచో ముద్దుఁ, బడఁతిగుబ్బ లటంటుఁ • బట్టిఁ దివురుఁ
దమి మీఱ నెమ్మి మొ•త్తము లాడుచో దంతి, గమనవేనలి యంచు • భ్రమసి చూచుఁ
జెలరేఁగి గండుఁగో•యిలపిండు గూయుచో, నబలయెలుం గని • యాలకించు
తే. నంచబోదలు మొగి నడ•తెంచుచోటఁ, జంచలేక్షణ నెన్నడ • లంచు నెంచుఁ
బంచశరఘోరసాయకా•కుంచితాత్మ, చంచలాత్మీయహృదయుఁ డై • జనవిభుండు.
తే. అట్లు వనవీథిఁ దిరుగుచు • నంతకంత, కగ్గలం బగుమారార్తి • నడలి బడలి
మృగవిలోకన నరయుచు • మృగఖగాగ, మాదికంబుల నిట్లని • యడుగఁ దొడఁగె.
సీ. అలులార చెంచుతో•య్యలులార జక్కవ, చెలులార చూడరె • జలజముఖిని
దరులార చిలుకబి•త్తరులార కుసుమమం, జరులార చూడరె • సరసమతిని
గవులార కరటిపుం•గవులార యచలసా, నువులార చూడరె • యువతిమణిని
వనులార చిలువజా•వ్వనులార మత్తకే, కినులార చూడరె • వినయవతిని
తే. బికములార మృగేంద్రశా•బకములార, కొంచలార కోలంకురా•యంచలార
జింకలార జగాగార•వంకలార, చూడరే నేఁడు చేడె నీ•జాడలందు. 71
వ. అని మఱియును. 72
క. మద మారఁగ ముద మారఁగఁ, బద మానఁగనీక పెల్లు•పడి మొరసెదు ష
ట్పదమా పదమా ఘనవన, పదమాగ్గమునం బయోజ•పదమాటునకున్. 73
క. అలుకా మదిఁ బూనెదు చెలి, కలుకా మామీఁద నిట్టు • లఱ చేసి యహో
చిలుకా బలుకానల గా, సిలుకారణ మేమి ముద్దు•చిలుకం జెపుమా. 74
క. పికమా యభినవమణిదీ, పికమాడ్కి వెలుంగునిందు•బింబానన యో
పిక మాలి యెందుఁ గుందెనొ, చికమకలం బెట్ట కిపుడు • చెపుమా మాకున్. 75
క. కోరిక లీరిక లెత్తఁగఁ, జేరిక నూరకయె వలచి • శివశివ యిపు డా
నారి కడుఁ గేరి కదలెన్, శారిక నీ వాపె తెఱఁగు • సరగునఁ జెపుమా. 76
క. హారీతపికమయూరీ, శారీతతులార వలపు • సడలదు మీ రిం
దేరీతి నుండెనో మా, నారీతిలకంబుఁ జూచి•నారే చెపుఁడా. 77
క. జీవము మా కిపు డారా, జీవముఖీమణియె బంధు•జీవమ జీవం
జీవమ భయవిచలితరా, జీవమ దైవమ యెఱుంగఁ • జెప్పఁగ నేలా. 78
క. సారంగమ రంగన్మద, సారంగమ భూరిగంధ•సారంగమ హా
సారసమా నవవికసిత, సారసమా చూపఁ గదరె • సారసమాక్షిన్. 79

క. పలుమాఱులు విన్నవించితిఁ, జెలిమార్గ మొకించుకయినఁ • జెప్పవు నీకుం
జలమా తలమా గొబ్బునఁ, గలమాట వచింపు మంద•గంధానిలమా. 80

ఉ. సాలములార చంపకర•సాలములార కదంబనింబహిం
తాలములార తూలపుర•తాలములార తమాలమాలతీ
జాలములార మీ రిపుఁడు • జాలము సేయక యాదరించి మా
బాలకురంగలోచన న•భంగురలీలఁ గనంగఁ జేయరే. 81

క. ఈడా నీఫలములతోఁ, నీ డగువలిగుబ్బ లలరు•నిభగామిని దా
నీడక యీడకు వచ్చెను, వేడుక దనరార మాకు • వేగమె చెప్పుమా. 82

క. మాకందమ శృంగారర, మాకందమ వేఁగఁ జూపు • మాకందమహా
మాకంద మలర నవసుమ, మాకందళితాంబురుహద•ళాయతనేత్రన్. 83

సీ. అన్నులతలమిన్నఁ • గన్నారఁ జూపరె, పొన్నలార వెడందు•జిన్నలార
రతసంపుగని యిందు • రాదు గదా గుజ్జు, మావులార కడింది• మావులార
చిలుకలకొల్కి మీ•చెంత నేఁగదు గదా, మల్లులార తమాల•వల్లులార
సొగసులదొంతి నిం • దగపడఁ జేయరే, ప్రబ్బలార సురంగు•దబ్బలార

తే. కలికితొలుకటిక్రొమ్మించు•కరణి మించు
మురువు రాణించు నదియించు • ముద్దుగుమ్మ
రాదు గద యిందు వలపుఁగ•ప్రంపుటనఁటి
మోకలార చోకారంపు•దాఁకలార. 84

క. అని యనివారిత మగువలు, పునఁ బునరవిజృంభమాణ•పుండ్రేక్షుశరా
సనబాధాపరవశుఁ డై, వనిఁ ద్రిమ్మరుచుండె నంత • వనితామణియున్. 85

క. జనవరునకుఁ దనపైఁ గల, ఘనతరమోహాంధకార•గౌరవముఁ గనుం
గొని మదిఁ గరఁగి తటాలున, ననపొదరి ల్వెడలి దాపు•నం గనుపట్టెన్. 86

క. కనుపట్టిన రమణిం బోడ, గని పోయినసొమ్ము మరలఁ • గనుపడ్డతెఱం
గునఁ బొంగి నేల కేఁ డా, ననఁబోఁడులమిన్నఁ జూచి • నగుచుం బలికెన్. 87

క. ఒప్పులకుప్పరొ నీపై, నెప్పుడు మది నిలిపి యుండి • యిట నావలనం
ద ప్పేమి గలిగె నూరక, చెప్పక రాఁ దగునె యులికి • చిలుకలకొలికీ. 88

సీ. చాన నీకెమ్మోవి•పానకం బానక, తెరలెడుబలుదూప • దీఱిపోదు
బాల నీబాహువు•ల్ఫాలము ల్చేర్పక, యతనుతాపవికార • మాఱి చనదు
భామ నీకుచదుర్గ•సీమ వసింపక, ఘోరమారబలార్తి • గ్రుంగఁ బడదు

చెలి నీకృపారసో•జ్జ్వలవృష్టి పర్వక, సమధికకామస•స్యము ఫలింప
తే. దహాహా యిఁక నైనఁ దహాతహ • నడలనీక, నీక వుంగిట నన్నహా•ర్నిశము నునిచి
ప్రేమ దైవార వేమఱుఁ • గాముకేలి, నోలలాడించి యేలుము • నీలవేణి. 89

సీ. అలికులవేణి శ•రాసనభ్రూవల్లి,మలయజాతామోద • పులినజఘన
లికుచవక్షోజ నా•ళీకపత్త్రేక్షణ, కోకిలకలవాణి • కుందరదన
రాకేందువదన శ•రచ్చంద్రికాహాస, గజరాజగామిని • కంబుకంఠి
పల్లవపాణి శం•పాలతావిగ్రహ, బిసబాహువల్లరి • విద్రుమోష్ఠి
తే. భుజగరోమాళి నవతిల•పుష్పనాస, తారకోదారనఖర రం•భోరుకాండ
పంచముఖమధ్య మృదులద•ర్పణకపోల, గురుకృపాలీల నను నేలు•కొనవె బాల. 90

వ. అని యనంగశరాసారధారాపూరపూరితశరీరుం డగుచుం దఱిసి గాఢపరిరంభచుంబ
నాదిసంభోగలీలావిహారంబుల నన్నితంబినీమణిం గూడి క్రీడించి యయ్యింతియుం
దానును గ్రమ్మఱ నిజపటకుటీరాంతరంబు చేరి యిష్టోపభోగంబులం దనియుచుండె
నంత. 91

క. కంతునిభమూర్తి యగుభూ, కాంతాగ్రేసరునితోడఁ • గలసి ప్రహర్ష
స్వాంత యయి యుండుచో న, క్కాంతాజనరత్నమునకు • గర్భం బయ్యెన్. 92

క. చిట్టుములు నోకిలింతలు, నిట్టూర్పులు దళముకొనియె • నెమ్మదిఁ గోర్కుల్
బి ట్టొదవె గుట్టుపట్టును, మ ట్టగుజఘనంబు ప్రబలె • మహిళామణికిన్. 93

క. మేలినచెండ్లతో నెన, పోలుపఁ దగుచిగురుటాకుఁ•బోఁడి మెఱుంగుం
బాలిండ్లు చూడఁ జూడఁగఁ, దాళఫలోపనము లగుచుఁ • దద్దయు బలిసెన్. 94

తే. నేలచేడియ యవ్వేల్పు•వాలుఁగంటి
యుదరమునఁ బుట్టి నూహించి • ముదముతోఁ బ్ర
వేశ మొందుచు నున్నదో • వెస ననంగఁ
బొలఁతుకకు మంటిచౌరవ ము•క్కిలియుఁ బొసఁగె. 95

క. ఘనజఘనస్తనమధ్యం, బున నడుఁకెడుతరుణినడుము • భూపతి చేప
ట్టినకతన నబ్బురపుకీ, విని బెంపు వహించి పిఱ్ఱు•వీఁగుచు నుండెన్. 96

తే. చిలుకతేజీవజీరుచేఁ • జెలఁగు మేలి, జాళువాబొంగరములపైఁ • గ్రాలుచున్న
వలుదవేలుపురాచరా•ములుకు లనఁగ, నెలఁతుకలమిన్నచను మొనల్ •నలుపు మీఱె.

క. చిగురాకు దొండపండును, బగడంబును దమ్మికెంపు • బంధూకము నీ
డగు నన దగునునువాతెఱ, మిగులం దెలుపారె నపుడు • మీనేక్షణకున్. 98

తే. అలఁతిచీమలచాలుతోఁ • దుల యొనర్ప, వలులనాళీకపత్త్రాక్షి • మెఱుఁగుటారు
బాలనీలభుజంగంబుఁ • బోలి యపుడు, గాటమై పూఁటపూఁటకుఁ • గారుకొనియె.
ఆ. పొన్నపువ్వుదీటు • పోల్పులోకులమాట, నోటు చేసి వేల్పు•బోటినాభి
విస్తరిల్లె నపుడు • వెడఁదబావిని బోల్చు, నేర్పుకాంద్రమాట • నేటు చేసి. 100
సీ. తళుకులేఁజెక్కుటద్దములు వెల్వెలఁ బాఱె, నిద్దంపునెమ్మేను • తద్ద డస్సె
నడుగొకయామ డైనడలు దొట్రిలఁ జొచ్చెఁ,దృణము మేరునగంబు•తెఱఁగు దోఁచెఁ
దట్టంపుటొఱపుమ•త్తరులస్రుక్కులు దేఱెఁ, దరిలేనియలఁతి ని•ద్దురలు మీఱె
బలుము త్తియంపుఁబే•రులు చాల ప్రేఁగయ్యెఁ, దొడవు లొక్కొకకొన్ని•సడలి జాఱె
తే. జడత వాటిల్లె బడలిక • సంఘటిల్లె, వన్నె గొద యయ్యె నెలుఁ గింత • సన్నగిల్లె
నిన్నద్రిమ్మరి రాముద్దు•టన్ను మిన్న, కెన్న నాపన్నసత్త్వ యై • యున్నకతన.101
వ. అట్లు గర్భంబు దాల్చి యద్దివిషద్వధూరత్నం బొక శుభముహూర్తంబున జగజ్జనాభి నందన్య యగుబాలారత్నం బుదయించినం గాంచి దానిం దదంతికగుహాంతరంబున నునిచి యి ట్లనియె. 102
క. బాలా యిగ్గుహలోనికి, హేలామార్గమున నెవ్వఁ • డేతెంచు నిజం
బాలలితోఁ దారుఁడు తత్కాలంబున నీకు మగఁడు • గాఁగలఁడు సుమీ. 103
క. అని తెలిపి సురవధూమణి, మనుజేంద్రుని జూచి నీవు • మసలక పురికిం
జను మింక నిజనివాసం, బున కరిగెద నేను నృపతి•పుంగవ నెమ్మిన్. 104
చ. అనవుడు గుండె ఝల్లు మన • నల్లన సోలి కడిందిజాలిలోఁ
బెనఁగొన వెచ్చ నూర్చుచును • బెగ్గిలుచుం గడునమ్మలించుచుం
గనుఁగవ నశ్రుబిందువులు • గ్రమ్మఁగ గద్గదకంఠుఁ డై రయం
బునఁ జెలి చెట్టవట్టుకొని • భూపకులాగ్రణి పల్కెఁ గూరిమిన్. 105
ఉ. అక్కటమిక్కటంపువల • పారఁ దవుల్కొని నెమ్మనంబునం
జక్కరబొమ్మ నీచెలిమి • శాశ్వత మంచుఁ దలంచుచుంటిఁగా
మక్కువ వీడ నాడి నను • మారునిబారికి నప్పగించి నీ
వెక్కడి కేగఁ జూచె దిపు•డే నినుఁ బోవ నిడంగ నేర్తునే. 106
ఉ. అంగము లొక్కటై పొదువ • నల్లికబిల్లిక లై కరంబు ను
ప్పొంగుచుఁ బెక్కునాఁడు లొక•పూఁటయె కాఁగ మెలంగుచుంటి మి
బ్భంగిఁ గృపావిహీనమతిఁ • బల్కె దయో నెన రింత లేక మే
ల్బంగరుబొమ్మ యింక నినుఁ • బాసి క్షణంబును నిల్వ నేర్తునే. 107

చ. అలుక యొకింత యెట్టితటి • నైన నెఱుంగక నిచ్చనిచ్చలుం
దలఁగనిక్రొత్తకూరుములు • దార్కొన నంగజసౌఖ్యలీలలన్
మెలఁగుచునుంటి మిర్వురము • నెమ్మి దలిర్పఁగ నేఁటిదాఁక నో
యలికులవేణి నన్ను విడ•నాడి చనంగఁ బదంబు లాడునే. 108

సీ. కొమ్మ నీయధరామృ•తమ్ముఁ గ్రోలుటఁ జేసి, యాహారవాంఛ యిం•తైన లేక
చామ నీకుచదుర్గ•సీమ నుండుటఁ జేసి, స్మరబలభీతి లే•శమును గనక
సుదతి నీసంభోగ•సుఖము గల్గుటఁ జేసి, బహుతరరాజ్యవై•భవము వదలి
కలికి నీతనుకాంతి•కనక మబ్బుటఁ జేసి, ధనసంగ్రహేచ్ఛ కొం•తయు నెఱుఁగక
తే. ప్రతిదినంబును నీపొందు • సత మటంచు, నమ్మి యితరానుభవవిధా•నమ్ము లెల్ల
విడిచి యుండుట కహహ న•న్నీడనాడి, చనఁ దలంచుట న్యాయంబె • చంద్రవదన.

క. కరు లేటికి గడితపుబలం, గరు లేటికి మఱియు మేల్మ•గరు లేటికి రా
సిరు లేటికి బలురతనపు, సరు లేటికి నిన్ను విడిచి • చనునెడఁ దరుణీ. 110

ఉ. తామరసాక్షి నమ్ము మిదె • దైవముసాక్షిగ నీకుఁ జెప్పెదం
బ్రేమ దలిర్ప నిన్గలసి • పెక్కుదినంబులనుండియున్ సము
ద్దామమనోజరాజ్యపర•తంత్రత నుండితి నీవు లేనిచో
భూములు గీములు న్ఘనవి•భూతులు నీతులు నాకు నేటికిన్. 111

చ. తగిలినప్రేమ మాట జవ•దాఁటక యెన్నఁడుఁ బాయ మంచు నొ
ప్పుగఁ గవగూడి యెందు నఱ•పూనక యుంటిమి యిప్పు డెంతయున్
వెగటుగ నాడి గుండియలు • వ్రీలఁగఁ జేసెదు హా జగంబునన్
మగువల నమ్మరా దనెడు•మాట నిజంబుగఁ దోఁచెఁ బో చెలీ. 112

చ. ఇచ్చట నీకు నుండుట కొ•కించుక ముచ్చట లేక యుండినన్
మచ్చికతోడ నీతుణమె • మాపురికిం జనుదెమ్ము కాక యా
పచ్చనివింటిబల్తులువ•బారికి నగ్గము చేసి పోక నన్
జెచ్చెర నీదు చెంకి కఱ• సేయక తోడ్కొనిపొమ్ము వచ్చెదన్. 113

క. మానిని నిను నాపట్టపు, *జానిగ నొనరించి సకల•సామ్రాజ్యంబున్
మానుగ నీ కిడి కొలిచెద, నానాజనసహితముగ న•నారతభక్తిన్. 114

ఆ. అనినఁ గలికి పలికె • నవనీశ నీకింత, చింత యేల కడిఁది•వంత యేల
సంతసమునఁ బురికిఁ • జని నెమ్మి దైవార, నఖిలరాజ్యసుఖము • లనుభవింపు. 115
తే. నరపతివి నీవు నేను గం•ధర్వసతిని, దైవవశమున మనకు ని•ద్దతికిఁ జెలిమి

యొదవెఁ గొన్నేఁడు లింక నిం • దుండరాదు, పోయి వచ్చెద సెలవిమ్ము•భూపతిలక.
తే. అనుచు నిటు లూరడించి యా•య్యధిపుచేత
నాజ్ఞఁ గొని యింతి పఱతెంచె • నాకమునకు
దళము కొలువంగఁ బసిఁడియం•దలము నెక్కి
జనవరుండును నిజపురం•బునకుఁ జనియె. 117
క. అంతట వనదేవత ల, త్యంతామోదమునఁ బెనుప • నసదృశతేజః
కాంతివిలాసంబుల గుహ, నెంతయుఁ గుశలమున బాల • యెదుగుచునుండెన్. 118
సీ. కురులు బొమ్మలమీఁదఁ • గులికి పెంపెసలాడె, నెదఁ జిన్నిచన్నులు • గదురులెత్తెఁ
దావిమోవికిఁ గ్రొత్త•తలిరుడాలు ఘటిల్లె, నూనూఁగునూఁగారు • గాన నయ్యెఁ
గనుదోయి నఱ సిగ్గు•కలికి చూపులు మీఱె, వలిచెక్కుఁగవకుఁ గ్రొం•దళుకులాదవె
జిలిబిలిముద్దుప•లుకులసోల పలరారె, మొగమునఁ జిన్నారి•నగవు లెసఁగె
తే. నడలఁ గడ లేనిమురిపెంబు • గడలుకొనియెఁ
గటియు జఘనంబు నొక్కింత • ఘనతఁ జెందె
నాఁడునాఁటికి రాచపూఁ•బోఁడికొఱపు
మించు లేజవ్వనం బంకు•రించుటయును. 119
క. మఱియుఁ గుచంబులు గటియును, నెఱియు న్విస్తరిలె నాభి • నిమ్నతఁ జెందెన్
మెఱుఁగారునారు గార్కొనె, నెఱజవ్వన మిందుముఖికి • నిండారుటయున్. 120
వ. ఆసమయంబున. 121
చ. అలులుఁ బికంబులు న్శుకము • లంచలు శారికలు న్నెమళ్లు వి
చ్చలవిడిఁ బొంగి చెంగటఁ బొ•సంగ హళాహళి సేయుచున్న ను
గ్మలి యొకయింతమన్మథవి•కారము నెమ్మది నంకురించినం
దలఁకక తల్లి చెప్పినవి•ధంబుఁ దలంచి వినిశ్చలాత్మ యై. 122
చ. గడితపునారచీరఁ గటిఁ • గట్టి పటుస్ఫటికాక్షమాలికల్
మెడఁ గడు నించి దట్టముగ • మేన విభూతి యలంది పెన్నెరుల్
జడలుగఁ దాల్చి డెందమునఁ • జాల దిటం బగుభక్తిఁ బూని య
ప్పడఁతుక యబ్బురంబుగఁ ద•పం బొనరింపఁ దొడంగె నెంతయున్. 123
క. అనిశము జలదళపవనా, శనవృత్తి న్మనుచు దివిజ•సంఘము వొగడం
దనకక బహుకల్పము లా, ననఁబోఁడులమిన్న తప మొ•నర్చుచు నుండెన్. 124
తే. అని పితామహుఁ డెఱిఁగింప•నమరవాని, యంతట ఋతుధ్వజక్ష్మా•కాంతపుత్త్రి

చంద మే మయ్యె నెఱిఁగింపు•సరవి ననిన, నయ్యజుం డాతనికి నిట్టు • లానతిచ్చె.

క. విను మునిజనపంచానన, మును గౌతముఁ డనఁగ విప్ర•ముఖ్యుఁ డొకఁడు భూ
జనసుత నిష్ఠాపరుఁ డై, యనుపమవిద్యానిరూఢి • నలరుచు నుండెన్. 126

క. భూసురతతిలో వన్నెయు, వాసియు దీపింప నెలమి • వర్తిలు నెడలన్
నాసాహీనుం డొకసుతుఁ, డాసంయమి కుద్భవించె • నద్భుతసరణిన్. 127

సీ. అత్తెఱంగున వికృ•తాకారుఁ డై ప్రభ,వించినసుతు నిరీ•క్షించి తల్లి
దండ్రు లత్యంతచిం•తా వ్యాకులస్వాంతు, లై యంత జాతక•ర్మాదివిధు లొ
నర్చి గౌతముఁ డను•నామధేయం బిడి, యైదవయేఁట నం•య్యర్భకునకుఁ
బ్రీయమార్గమున నుప•నయనంబు గావించి, యాదరంబున నుపా•ధ్యాయునొద్దఁ

తే. జదువఁ బెట్టిన నిబిడ లం•జ్జాభరంబు
పేర్మి నొకయాతురంబును • బ్రేమతోడఁ
జదువుకొనఁ డయ్యె శిష్యులఁ • గదిసి విహిత
మగుసహాధ్యాయితయుఁ గాంచఁ • డయ్యె నతఁడు. 128

క. గాయత్రీభ్యసనంబును, వాయుసఖోపాసనంబు • వదలక యెపుడుం
జేయుచు నుండె ద్విజోత్తముఁ, డాయుర్వర్ధన మొసంగ • నతఁ కి మిగులన్. 129

తే. అగ్నికార్యంబువలన గా•యత్రివలన, బ్రాహ్మణుం డనునామమం•త్రంబుఁ బెరసెఁ
గాని విద్యావధూపరి•గ్రహము లబ్బ, దయ్యె నమ్మేదినీనిర్జ•రాన్వయునకు. 130

వ. అట్లుగుటంజేసి మహావైరాగ్యం బూని యతండు. 131

సీ. కాశీగయాప్రయా•గములఁ గేదారంబు, బదరికాశ్రమము చం•పకవనంబు
నైమిశారణ్యంబు • నారాయణాశ్రమం, బరుణాచలము వేంక•టాచలంబు
శ్రీపర్వతము కురు•క్షేత్ర మవంతిక, కాంచి ద్వారావతి • కాళహస్తి
మధుర శ్రీకూర్మంబు • మాయ యయోధ్య యా, హోబలంబును బురు•షోత్తమంబు

తే. మొదలు గల్గుమహాక్షేత్ర•ములకు సారె
వచ్చుచును బోవుచును బెక్కు•వత్సరములు
గడపి యంతట నొకనాఁడు • కౌతుకం బె
సంగఁ బఱతెంచె నీహార•శైలమునకు. 132

వ. అట్లు పఱతెంచి యమ్మహామహీధరాగ్రభాగంబునం గొంతదడవు విహరించి యంత
నచ్చట నొక్కగుహఁ గనుంగొని. 133

క. అగ్గుహాలోపలి కెంతయు, దిగ్గన నేతెంచి యందు • దృఢమానసుఁ డై-

యగ్గలపుభక్తితో స, మ్యగ్గతిఁ దప మాచరింప • నాత్మఁ దలంచెన్. 134

తే. తలఁచి వర్తించుచో నొక్క • దండ నొంటిఁ, దపముఁ గావించుచున్న వృ • ద్ధప్రసూన
గంధి నత్యంతశిథిలవి • గ్రహఁ బ్రపూత, బ్రహ్మచారిణిఁ జూచె నం • బ్రంబు దోఁప.

తే. చూచి యేచినవేడ్క న • జ్జోటిదరికిఁ, జేరి చేరికతో నమ • స్కృతి యొనర్చ
టయు నివారించి యాపద్మ • నయన యతని, నంచితాపాంగదృష్టి నీ • క్షించి పలికె.

క. ధరణీసురవర నాకుక్, వరుఁడవు గాఁగలవు నీవు • వంచించుచు ని
క్కరణిక్ మ్రొక్కఁగఁ దగ దనఁ, గరములు ముకుళించి మౌని • కామిని కనియెన్.

తే. పెద్దదానవు తపమునఁ • దద్ద నిలిచి, యున్నదానవు గుణముల • మిన్న నీవు
తలిరుఁబ్రాయంబు నల్పవి • ద్యయును గలుగు, నేను నీ కెట్లు వరుఁడఁ గా • నేర్తుఁ దరుణి.

సీ. అనిన నమ్మానిని • యమ్మౌనివరునితో, మును ఋతుధ్వజమహీ • జనవిభుండు
వల నొప్ప వేఁటకు • వచ్చుటయును నితాం, తామోదలీల సు • శ్యామ యనెడు
గంధర్వకన్యకఁ • గాంచుటయును దాని, గాఢతరప్రేమఁ • గలయుటయును
వారికిర్వురకుఁ దా • నారూఢిఁ బ్రభవించు,టయుఁ దల్లి తనుఁ గడుఁ • బ్రియముతోడ

తే. నగ్గృహోగేహమున నుంచి • యబల యిచటి
కెవ్వఁ డేతెంచు నతఁడు నీ • కెనయ మగఁడు
గాఁగలఁ డటంచుఁ బలికి నా • కమున కెలమి
నేగుటయుఁ దెల్పి వెండియు • నిట్టు లనియె. 139

తే. మునివరేణ్యఋతుధ్వజ • మనుజపతికిఁ, ద్రిదశకాంతకుఁ బుట్టినాఁ • డొమ్మదలు గాఁగ
నురుతపోనిష్ఠ నిచట నె • యున్నదాన, నిచటి కెవ్వండు నెపుడు రాఁ • డీవు దక్క.

తే. వినుము మాతండ్రి యెనుబది • వేలయేండ్లు, ధరణిఁ బాలించి యిచట నె • తప మొనర్చి
నాకమున కేగె నవ్విభు • నందనుండు, నట్ల చనెఁ బదివేలేఁడు • లవని యేలి. 141

తే. నాఁటనుండియుఁ దరల కిం • చోట నున్న, దాన నన్యుల కొసఁగిన • దానఁ గాను
దల్లి దండ్రులు లేనిస్వ • తంత్రురాల, రాజకన్యను వ్రతనిష్ఠఁ • బ్రబలుదాన. 142

వ. కావునఁ బురుషార్థిని నగునన్నుం బరిగ్రహింపు మనిన నాగౌతముం డిట్లనియె.

తే. వనజముఖి నేను వేయేండ్ల • వాఁడ నీవు, బహుసహస్రాబ్దములదాన • వహహ వృద్ధ
వైననీకును బాలుఁడ • నైననాకు, ఘటన యిం కెవ్విధమునఁ గాఁ • గలదు చెపుమ.

ఆ. అనిన నబల పలికె • ననఘ మున్నా కీవు, భర్త వై సృజింపఁ • బడితి వజుని
చేత నింక నోరుని • జేకొన నొల్ల న, ట్లగుట నన్నుఁ దెగడఁ • దగదు నీకు. 145

తే. తాపసోత్తంస నన్న నా • దరణ చేసి, విడువఁ జూచెదవేని భా • వించి నీవు

గనుఁగొనుచునుండ నిపుడే నిక్కముగఁ దనువు విడుచుదాన నటన్న లో నదలి యతఁడు.

క. నాస్సాహీనుఁడ విద్యా, భ్యాసం బెన్నఁడు నెఱుంగ నంభోజముఖీ
యేసరణి నీమనోరథ, మే సమకూర్పంగ నేర్తు హిత వారంగన్. 147

తే. ఘను సురూపంబు సద్విద్యయును దొరకినఁ, బిదప నీవచనంబు చేసెద నటన్న
నల్లరి నెయ్యంబు దైవార నతనిఁ జూచి, వృద్ధకామిని వెండియు నిట్టు లనియె.

క. తపమున నాచే వాక్పతి, యపరిమితామోద యయ్యె నసలుఁడు నటులే
కృపఁ జూచువాఁడు వానికి, నిపు డతివిద్యయు సురూప మిడియెదరు సుమీ.

క. అని పలికి యవ్వధూటీ, జనరత్నం బపుడు భక్తిచాతురి మెఱయన్
వనజాతభవునికూరిమి, ననఁబోఁడి న్వేఁడఁ దొడఁగె నమ్రతతోడన్. 150

సీ. జయ చతుర్ముఖవక్త్రసౌధవిహారిణి, జయ సితాంభోరుహాసననిషణ్ణ
జయ మత్తకాదంబసైంధవగామిని, జయ కుందమందారసదృశవర్ణ
జయ దివ్యరత్నభూషణవిరాజద్గాత్రి, జయ యామినీకరశకలమౌళి
జయ సమస్తామ్నాయసారసంవేదిని, జయ మౌనిహృదయకాసారహంసి
తే. జయ పురందరముఖసుధాశనవితాన, భగ్నకోటీరవిలసితపద్మరాగ
మణిమయూఖావళీరాజమాననూత్న, చరణపద్మద్వయాడంబ శారదాంబ. 151

సీ. శుకదండవల్లకీముకురపుస్తకపాణి, లాలితనీలరోలంబవేణి
బహుళవిద్యాదానపాలితాంతర్వాణి, రుచిరావలోకనప్రచలితైణి
కవిజనస్తుతిపాత్రకలితగుణశ్రేణి, మత్తవనప్రియమంజువాణి
కటిభాగనిర్జితాఖండమహాక్షోణి, బాహుదండాగ్రశుంభత్కృపాణి
తే. పరమకల్యాణి కమలసంభవుని రాణి, పరమపదసౌధనిశ్రేణి పరిచితేంది
రాముఖాఖిలగీర్వాణి రాజమాన, ఘనకృపాదృష్టి మముఁ బ్రోవఁ గదవె వాణి.

క. తల్లీ యమరీలోకమ, తల్లీ మల్లిందుకుందదరసురభూరు
ద్వల్లీనిభశుభగాత్రి భ, వల్లీలాలోకనంబు వడి నింపఁ గదే. 153

మ. చిరకారుణ్యమతీ మహాగుణవతీ శృంగారలీలారతీ
శరదబ్జాభశుభాకృతీ నయగతీ శశ్వత్ప్రభావోన్నతీ
సరసీజాతసముద్భవప్రియసతీ సాహిత్యవిద్యాధృతీ
నిరతాశేషజగన్నుతీ భగవతీ నిన్ మ్రొక్కెద న్భారతీ. 154

మ. తనరార న్భవదీయసత్కృపకుఁ బాత్రం బైనప్రాజ్ఞుం డిలన్
మనుజాధీశులచే ధనమ్ము గొని సామ్రాజ్యైకధారేయుఁడై

మనవద్యాస్థితి నొందఁ జో ‹‹సుకవితా • యద్యస్తి రాజ్యేన కి››
మ్మనువాచాకలనంబు నిక్కముగ నం•బా కంబుకంఠీమణీ. 155

క. అలఘుతరభక్తి నీపద, జలజాతము లాశ్రయింతుఁ • జదువుల జేజే
కులికీ పలుకుంజిలుకల, కొలికీ నీకరుణ యిరవు•కొలుపుము నాపై. 156

మ. అనవద్యాగమవేద్య సద్గుచిరక•ల్యాణప్రదు న్దేవతా
జనచూడామణి నబ్జజాచ్యుతమహే•శానస్వరూపుజ్ ద్విజా
వననైపుణ్యనిధిం గృశాను ననలు • న్వహ్ని న్హుతాశి న్శిఖిజ్
నిను సేవించెద నెప్పుడు న్ననుఁ గృప • న్వీక్షింపు వైశ్వానరా. 157

వ. అని యనేకప్రకారంబుల వాగ్దేవిం బ్రార్థించి వైశ్వానరుం బ్రసన్నుం జేసికొని య
మ్మునిపతి నతితరవిద్యారూపసంపన్నుం గావించిన నతం డత్యంతసంప్రీతచేతస్కుం
డై యప్పుండరీకనయనం గూడుకొని మనోజక్రీడావినోదంబులం బ్రమోదించుచుం
డె నంత. 158

తే. ప్రతిదినంబును బ్రోవు లై • శతసహస్ర, సంఖ్యలకు మీఱి యతిథు లా•జంపతులను
గాంచువేడుకతోఁ బఱ•తెంచుచుండి, రట్లు చేరినవారల • నాదరించి. 159

వ. భయభక్తిసంభ్రమంబులు వెలయ సత్కారంబు లొనరించి వీడ్కొలుపుచుండి రం
దు బాలోన్మత్తయువజనంబులు గొందఱు వారిం గని నగి గేలి యొనర్చుచుండిరి మ
ఱియుం గొంద ఱావృద్ధాంగనం గనుంగొని. 160

క. పడఁతిరో నిజముగ నీతఁడు, కొడుకో మనుమండొ నీకుఁ • గొంచింపక యే
ర్పడఁ దెలుపుము మా కనుచుం, గడు నగి రొకకొంద ఱుత్సు•కత మీఱంగన్.

ఆ. పల్వలోదకంబు • బాలాతపము నిశా, యామదధిసమన్వి•తాశనంబు
వృద్ధభామినియును • బ్రేతధూమంబును, బ్రతుకు దఱుఁగు నండ్రు • ప్రాజ్ఞు లెల్ల.

క. వృద్ధునకు యువతి విష మగు, వృద్ధసతికి యువజనుండు • వెలయఁగ సుధ యా
సిద్ధ మని కొంద ఱప్పుడు, వృద్ధాగౌతముల కెగ్గు • లెన్నిరి పెలుచన్. 163

వ. అని పలుకుచుం గృతాతిథ్యు లై సమస్తమహర్షివరులును యథేచ్ఛాగతులం జనుచుం
డిరి తద్వచనంబు లాకర్ణించి యాదంపతు లత్యంతశోకవ్యాకులస్వాంతు లై యంత
నచ్చటం దరలి చనుదెంచి. 164

ఉ. కారుమొసళ్లగుంపు తరఁగ ల్దివిఁ ద్రమ్మెడుపాంపు, గండుమీల్
మీఱి నటించుసొంపు రవళిం జలపక్షులు గేరుచుంపు, లోఁ
దారుథులీకులీరఫణి•దర్దురకోటులపెంపు దద్ద యై

వారఁ జెలంగి పొంగెడుసముద్రముఁ గన్గొని గవ్యధూవరుల్. 165

సీ. వృద్ధాంగనకు యువప్రియుఁ డబ్బెఁ బోఁ గాని, నగియెడులీల ఫేనములు గ్రాల
నజుచేయు వ్రిల్లెఁ బో యని తద్ద ఘూర్ణిల్లు, జాడల నిబిడ ఘోషములు మీఱ
మునిదంపతులఁ గరంబులు చాఁచి డాయంగఁ, బిలుచుచందమున వీచులు దనర్పఁ
దగువారి కర్ఘ్యపాద్యము లిచ్చువడువున, శీకరాసారము చిల్కుచుండ

తే. వినయగతి వారలకు నెమ్మి విశ్రమింపఁ
బీఠము లొప్పుచూడ్పునఁ బృథులసైక
తములు గాంచెంప సొంపునఁ దనరుచున్న
యప్పయోరాశిఁ దఱిసి రయ్యార్యలఘుమతులు. 166

సీ. ఘనులఁ బ్రత్యగ్రజీవనులఁ జేయువదాన్యుఁ, డవిగతామితబాడబాశ్రయుండు
తవిలినమర్యాద దాఁటకుండుఘనుండు, బహుతరవాహినీపరివృతుండు
ధీవరకోటి కధీన మహాధనుండు, సదమలగాంభీర్యసంయుతుండు
సరసపురోహితసమితి కాకరసీమ, భువనాంతరవ్యాప్తభూరికీర్తి

తే. యహిమకరధాముఁ డసదృశోదగ్రరత్న
కంకణమహోర్మికోద్భాసికవిహితుండు
నగురసాధీశుఁ డెంతయు నబ్బురంపు
సంతసంబొనర్చె వప్పు డాజంపతులకు. 167

వ. అట్లు సముద్రదర్శనం బొనర్చి యుప్పొంగుచు. 168

మ. "దళితాశేషమహాఘసే ఘనపయోధామ్నే సముద్రాయ తే
వలినీమండలనాయకాయ వరుణావాసాయ పద్మాలయా
లలనేశశ్వశురాయ పుణ్యనిధయే లావణ్యపూర్ణాయ ని
స్తులగాంభీర్యయుతాయ తే నమః" యటంచు నెమ్మిన్ మ్రొక్కి మోదంబునన్. 169

తే. అవ్వధూవరు లందుఁ గృతావగాహు, లై రయంబునఁ జని యగస్త్యాశ్రమంబు
చేరి యమ్మునినాథు దర్శించి రపుడు, గౌతముం డాయనకు మ్రొక్కి కడఁకఁ బలికె.

తే. మునికులోత్తమ భువి భుక్తిముక్తిదంబు, నఖిలవాంఛాప్రదంబు నైనట్టిపుణ్య
తీర్థ మెయ్యది నాడెంపుదేశ మెద్ది, తేటతెల్లంబు గా మాకుఁ దెలుపవలయు.

క. అని ప్రార్థించిన గౌతముఁ, గనుఁగొని నెయ్యంబుతో నగస్త్యుఁడు వలికెన్
మునివర గౌతమి యఖిలవృ, జినములు దొలఁగించు నిష్టసిద్ధియుఁ జేయున్. 172

తే. ధరణి నెన్నికఁ గన్నతీర్థముల కెల్ల, మిన్న యై గౌతమీగంగ వన్నెకెక్కు

నయ్యశేషాఘహారిణి • యందు మునుఁగ, జనుల కిహపరసుఖములు • సంఘటిల్లు. 173

క. కావున నీ విపు డచటికి, వేవేగం జనుము వేడ్క • వెలయఁగ నేను
నీ వెంటనె వచ్చెద నని, యావిమలాత్మకుఁడు పగలి • యరుదెంచె వెసన్. 174

తే. గౌతముండును భాగ్యాస • మేతుఁ డగుచు, గౌతమికి నేగి యందలి • గాఢనిష్ఠఁ
దప మొనర్చుచు నొకనాఁడు • దవిలి యీశ్వ, రాచ్యుతుల నమ్మహానది • నభినుతించె

క. పురదానవమదహరణా, హరిహయనుతచరణ • రాజతాచలశరణా
చిరకరుణాభరణా కి, న్నరపరివృఢశరణ నీకు • నతి శశిభరణా. 176

సీ. రవిశశిశిఖి నేత్ర • భువనరక్షణసూత్ర, పాలితమునిపుత్త్రి • ప్రధనజైత్ర
విజితశాత్రవగోత్ర • కుజనద్రుకరపత్ర, భవలతాగ్రలవిత్ర • ధవళగాత్ర
దివిజోపవనచైత్ర • కవిజనస్తుతిపాత్ర, ఘనతరవృషపత్ర • ధనదమిత్ర
నిలయితసితగోత్ర • నిభృతచతుశ్శ్రోత్ర, పరమపవిత్ర బంధురచరిత్ర

తే. పంకరుహపత్రలోచన • కంకపత్ర; వ్యాజసంసారసాగర • యానపాత్ర
వృజినసంఘాతకానన • వీతిహోత్ర, నినుఁ బొగడ నేర్తు మే భవా • నీకళత్ర. 177

వ. అని మహేశ్వరుం బ్రణుతించి. 178

దండకము. శ్రీమజ్జగన్నాథ లక్ష్మీమనోనాథ గాధేయకౌండిన్యశాండిల్యమాండవ్యవల్మీకజవ్యాసవాసిష్ఠగర్గాద్యశేషర్షిసంఘాతసంస్తూయమానస్థిరోదారచారిత్ర దూరీకృతామిత్ర మిత్రేందువేధోమరుత్వజ్జలాధీశకీనాశదైత్యేశవాతార్థపేశానలాహీశముఖ్యాఖిలామర్త్యకోటీరవిస్ఫారతేజోవిరాజన్మహారత్నకాంతిచ్ఛటాజస్రనీరాజితోద్యత్పదాంభోజ భోజావనీజానిజానిర్మలస్వాంతనీరేరుహాంతర్విలీనప్రమత్తద్విరేభా ఘనాభా సరోజాతనాభా శరచ్చంద్రికాకుందబృందారకాహారమందాకినీహారనీహారహీరేందుకోటీరసాటీరవాక్కామినీకాశనీకాశకీర్తిప్రకాశా నిరీశా హరీ శార్ఙ్గపాణీ కృపాణీ కృపానీరధీ సారథీ ధీరగాండీవభృత్స్యందనే ధూర్త్రధర్త్రైకనిష్ఠాగరిష్ఠామితోత్కృష్టసృష్టిప్రజాభీష్టసంధాయకా విశ్వవిశ్వంభరానాయకా విశ్రుతానంతనీరేజగర్భాండభాండావలీ పూరితోద్యత్ప్రచండారివక్షఃకులాధ్యక్షదుర్గర్వనిర్వాపణాఖర్వభీమప్రభావాభిరామా జగద్గీతనామా పదాంగుష్ఠనిష్ఠ్యూతగంగాంతరంగాంబుధారాలవాసేచనక్షాళితబ్రహ్మహత్యాముఖక్రూరపాపా ప్రశస్తానులాపా నిరస్తోపతాపా పరబ్రహ్మరూపా సమిద్ఘోరకోపా సుధాలాప నీలాపరీరంభసంభోగకేళీవిహారా మితోల్లాసలీలాసమాలోలగోపాలలీలావతీబంధురోరోజకుంభద్వయీలిప్తకస్తూరికాసాంకవామోదసంవాసితోదారదోరంతరాళా మహాభీమసంగ్రామసీమాకరాళా విపశ్చి

న్మనస్సారకాసారమాద్యన్మరాళా విరాడ్దివ్యశంఖశ్రీకాళిందికాతీరవానీరకుంజద్రుమాగారమధ్యోల్లసత్పుష్పశయ్యాతలాబాధ రాధావధూసంతతాస్తోక నాళీక నాళీక కేళీకళాకౌశలామోద దామోదరా పుండరీకాక్ష వైకుంఠ శౌరీ నరాహార గాంగేయరు క్మాంగదానేక పేంద్రాంబరీషాంజనేయప్రభృత్యంఘ్రిభక్తావనోపాయపారీణ నారాయణా వాసుదేవా చిదానంద గోవింద బృందావనాంతర్విహారా నృసింహా హృషీకేశ హేమాంబరా దేవదేవా మహాదేవ నీదివ్యలీలావినోదప్రకారంబు లెన్నంగ నెవ్వారికిం దీరు ధీరాత్ము లై యోగమాంతార్థవిజ్ఞాను లై జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్ను లై నిర్గుణత్వంబునం బొల్చుయోగు లృథివ్యంబుతేజోనిలద్వ్యోమయం బై చరస్థావరం బైనసర్వప్రపంచంబు నీమూర్తిగా నాత్మ భావించి నిర్ణాంతు రష్టాపదం బొక్క లైయుంషి నానాపరిష్కారరూపంబులం బొల్చుపోల్కెన్ బరేశుండ వొక్కండ వైయుండి నీ వెల్లరూపంబులం దాల్చి వర్తింతు వో సామి నీ కగ్ని వక్త్రంబు తారాపథం బుత్తమాంగంబు దిక్కుల్ చెవుల్ భాను జైవాతృకుల్ నేత్రము ల్తోయధుల్ కుక్షి నాకంబు కంఠంబు వేదంబు లుక్తుల్ ధరిత్రీతలం బంఘ్రియుగ్మంబు గాయత్రి కీర్గంటు వైనస్వతుం డాత్మ యోగీశ్వరుల్ రోమము ల్గంధవాహుండు ప్రాణంబు బృందారకు ల్బాహువు ల్భారతీదేవి దా జిహ్వ యుం గా జగద్రూపి వై యెప్పు డొడం బ్రదీపింతు వా నీవ యంభోజగర్భామ్య తేశాకృతు ల్దాల్చి శశ్వద్గతి న్విశ్వసృష్టిస్థితిధ్వంసనక్రీడల న్మెలు డా వెండియు న్దుష్టసంహారశిష్టావనార్థం బనేకాకృతు ల్పూని ధాణింతు వాది న్విసారంబ వై యంబురాశిం బ్రవేశించి క్రూరాత్ముడై సోమకుం ద్రుంచి వేదంబు లవ్వేధ కొప్పింపవా కూర్మరూపంబుతో నేపునన్ మందరోర్వీధ్రముం బూని జేజేల నెల్ల న్సుధాహారసంతుష్టి దేలింపవా సూకరాకారముం బూని యక్షీణశౌర్యప్రభావాదక్షు హేమాక్షు శిక్షించి ధాత్రీతలం బెల్ల దంష్ట్రాగ్రభాగంబునం దాల్పవా మర్త్యపారీంద్రదేహుండ వై స్వర్ణదై తేయు నిర్జించి ప్రహ్లాదుఁ బాలింపవా వర్ణి వై తూర్ణ మంఘ్రిత్రయం బుర్వి యర్థించి వైరోచనుం గ్రిందికి న్మెట్టవా భృగ్వధీశుండ వై గండ్రగొడ్డంట ముయ్యేడుమారు ల్నరాధీశులం గొట్టవా జానకీభర్త వై ఘోరదుర్వర్తనుం డైన యప్పంక్తికంఠాసురేంద్రు న్సమిద్భూమిఁ బోకార్చవా శీరి వై హాళి మీఱం బ్రలంబాదులం ద్రుంపవా బుద్ధరూపంబుచే దైత్యనారీకదంబంబుల న్బన్న మొందింపవా సాది వై మ్లేచ్ఛరాజన్యుల న్మాదుచు న్సాధులం బ్రోవ నున్నావు నీవర్తనం బెల్ల లెక్కింపమాబోంట్ల కెంతే నశక్యంబె నిన్ను న్బరిశ్రాంతసేంద్రనీలోపలద్విట్ప్రతీకాశసమ్యక్తరుం

బోపరిస్నిగ్ధమాణిక్యరోచిశ్ఛటాంచత్కిరీటోత్తమాంగుఁడు సుధాకీర్ణరాకానిశాకేతు
బింబోపమస్మేరవక్త్రారవిందు న్ముకుందు న్మనోజాతలీలాధనుస్సన్నిభభ్రూలతా
భాసురుం గృత్తదంభాసురుం బ్రాతరారంభవేళాసముజ్జృంభమాణారుణాంశుప్రభా
జాలనిర్భిన్నశుభ్రాబ్జసంవర్తికాచారునేత్రు న్సుధస్తోత్రపాత్రు న్నలీనాగ్రచాంపేయ
జాలాభిరామస్వనాసు న్నగత్కౌముదీమందహాసు న్జపాబింబికాబంధుజీవప్రవాళా
బ్జరాగోపమానామృతాధారశోణాధరు న్శ్రీధరుం గుందబృందాచ్ఛదంతావళీభాస
మానుం బ్రభావాసమాను న్జ్వలత్కుండలస్థాపితానర్ఘ్యరత్నద్యుతిప్రోల్లసద్గండ
భాగు న్యతీస్వాంతానురాగు న్మణిగ్రైవహారావళీవిస్ఫురత్కంబుకంఠు న్గదాశంఖచ
క్రాబ్జశార్ఙ్గాయుధోపేతదిక్కుంభిశుండాసదృక్పీనవృత్తాయతాజానుబాహు న్విహం
గేంద్రవాహు న్రమాకౌస్తుభాస్తోకముక్తామణీదామకాలంకృతోత్తుంగబాహాంతరా
ళుం గృపాళుం గళిందాత్మజాభంగరంగ త్త్రిభంగు న్మదారాతిభంగు న్గరుత్మచ్ఛిలా
బద్ధభర్మోర్మికాకంకణాలంకృతస్నిగ్ధహస్తాంబుజాతు న్జగన్మోహనాకారరేఖాప
రాభూతపాఠీనకేతు న్సముద్దామసౌదామనీదామశంకాకరస్వర్ణచేలావృతోద్యత్క
టీకు న్మునీంద్రాత్తచేతోంబురుట్కర్ణికాంతఃకుటీకు న్హలాంభోజశంఖధ్వజానీకక
ల్యాణరేఖావృతాంచత్పదుఁడు శ్రీప్రదుఁడు హృత్పయోజాతమధ్యంబున న్నిల్పి సే
వింతు మత్యాదరం బొప్ప మమ్మేలు మీశా నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః. 179

వ. అని శ్రీమన్నారాయణుం గొనియాడి 180

క. శరణొందెద నిను గంగా, పరిపూర్ణకృపాంతరంగ • భవ్యతరంగా
గిరిశజటాంతరసంగా, పరిచితచక్రాంగ దురిత•పటలవిభంగా. 181

క. ఆదిత్యసుతుఫణిర, క్షోదానవసిద్ధసాధ్య•సురనుతవిలస
త్పాదారవిందయుగళీ, గోదావరి నను బవిత్ర•ను జేయఁగదే. 182

తే. మగ్నమాతంగ మదజలో•న్మత్తభృంగ, యతిద సోపాంగ శంభుజ•టాగ్రరంగ
కలితశుభసంగ ఘోరదు•ష్కలుషభంగ, గౌతమీగంగ తరళరం•గత్తరంగ. 183

తే. అని నుతించుమునీంద్రున • కప్పుడు నిఖిల, భువనపావని పొడగట్టి • భూసురేంద్ర
మంత్రపూతంబు లైనట్టి•మజ్జలములఁ, నీవధూమణిఁ దడపుము • నియమ మొప్ప. 184

తే. అత్తెఱంగునఁ జారురూ•పాన్వితయగు, మగువచే నభిషిక్తుఁడ • వగుము నీవు
నిఖిలకల్యాణలక్షణా•న్వితుఁడ వగుచు, మరల రూపంబు దాల్చెదు•మహిమ మెఱయ.

తే. అనుచు గౌతమి కృపఁ బల్కి • నట్లు చేసి, దంపతులు శోభనాకార•సంపదల నె
సంగి రెంతయు గౌతమీ•సలిలసేచ, నమ్మున మానసములఁ బ్రమో•దము దలిర్ప. 186

తే. అపుడగస్త్యవసిష్ఠగ•ర్గాదిమునులు, ప్రేమ దైవాఱ వారలు• పెండ్లి సేయఁ
దలఁచి యొకదివ్యనగరంబు• తత్క్షణంబ, సొంపు దీపింప నచట ని•ర్మింపఁజేసి. 187

తే. చంద్రతారాబలప్రశ•స్తముగఁ బొసఁగి
యిమ్ములయినొక్క శుభముహూ•ర్తమ్ము నిశ్చ
యించి పౌరులఁ బిలిచి యా•లించుటకును
బూన్చుటయు వారు సంతసం•బునఁ జెలంగి. 188

సీ. గోడల నెల్ల రం•గుగఁ జిత్తరులు వ్రాసి, ముంగిళ్ల ముత్యాల•ముగ్గు లునిచి
తోరంబుగాఁ బచ్చ•తోరణంబులు గట్టి, దరి లేని చలువపం•దిరులు వైచి
యంగళ్ల మేలుక•ట్లమరించి వేదిక, లలికి మేడలు మిద్దె•లలరఁ జేసి
కదళికాస్తంభము•ల్కనకకుంభంబులు, దల ద్వారంబులఁ• దగులుపఱచి
తే. యగురుఘనసారధూపము•లిమ్ముగల వైచి, సతులుఁ బురుషులు నతులితో•త్సాహలీల
గంధమాల్యాభరణవస్త్ర•కలితు లగుచు, నలరుచుండిరి కడుఁ దద•నంతరమున. 189

ఆ. సవిత హస్తమించె• సంజ కెంపువలిర్చెఁ, దమము క్రమ్ముకొనియెఁ• దారక లెసఁగెఁ
జంద్రుఁ డుదయ మయ్యెఁ•జంద్రిక ల్వెలసిల్లె, నపుడు మునులు మిగుల•హర్ష మొనర.

సీ. ఝల్లరీనిస్సాణ•శంఖభేరీకాహ, ళలు దూర్యములు ధరఁ• జెలఁగి మ్రోయ
బిఱుసులుఁ జివ్వలు• బెడఁగుచంద్రజ్యోతు, లును నభం బెల్ల వె•లుంగఁ జేయ
ఘనమర్దలధ్వను•లెనయ నాడెఁపువార, రమణీమణులు నర్త•నములు సలుప
జగ మంతయును బట్టు•పగలు గావించుచుఁ, గరదీపికాసము•త్కరము వెలుఁగ
తే. సకలనగరాంతరాగత•జనపరంప, రానిరంతరకలకలా•రవము దిగిభ
నివహకర్ణపుటంబులఁ• జెవుడుపఱుప, సదమలానందకరమహో•త్సవము వెలయ.

వ. వివాహోచితకృత్యంబు లాచరింపఁ దీర్చరు లైనపురంధ్రీభూసురోత్తములు నియో
గించుటయును. 192

తే. మిన్న యై యున్న యారాచ•కన్నియయును, బుణ్యనిధి యగుభూసుర•పుంగవునకు
మంగళస్నాన మాచరిం•పఁగ నొనర్చి, రెలమిఁ గొందఱు ముత్తైదు•వలు గడంగి.

మ. వరరత్నాభరణావలు ల్దొడిగి సౌ•వర్ణాంబరంబు ల్వాయల్
బెరయం గట్టి పటీరచంద్రమృగనా•భీపంకము ల్మేనులన్
గర మొప్పార నలంది క్రొవ్విరిసరుల్• గాటంబుగా వైచి వా
విరిఁ గైచేసిరి కాంత లావ్రతసుతా•విశ్వంభరాదేవులన్. 194

తే. అపుడు కల్యాణవేదిపై• నమల రత్న, పీఠమున విప్రుఁ గూర్చుండఁ•బెట్టి కాళ్లు

గడిగి మధుపర్కము లొసంగి • కన్యఁ దెచ్చి, గమణ నిర్యోగకను గంకణములు గట్టి.

క. ఉడువీధిఁ జూచి యాజకు, లడరఁగ సుముహూర్తవేళ • యయ్యె నటంచున్
గుడజీరకములు శిరమున, నిడి కన్నియఁ జూపి రామహీదేవునకున్. 196

క. మునుకొని విప్రోత్తము లె, ల్లను గము లై పలికి రపుడు • లక్ష్మీనారా
యణ సావధాన యనుచుం, దనరఁగ సుముహూర్తసావధాన యటంచున్. 197

మ. ఘనగంభీరవిరావసంకలితు లై • క్ష్మాదేవతాముఖ్యు లె
ల్లను మోదంబున నవ్వధూవరుల ప్రోలం గూటువ ల్గూడి డా
కొని "సర్వే మునయ స్సురాగ్రహాయుతాః • కుర్వంతు వా మ్మంగళ"
మ్మని లగ్నాష్టకము ల్పఠించిరి శుభోదంచత్ప్రకారంబునన్. 198

క. కల్యాణపాత్రికల సా, కల్యముగ నివాళు లునిచి • గతితలు గౌరీ
కల్యాణంబులు వాడిరి, కల్యాంచితమాధురీప్రకారము వెలయన్. 199

ఉ. పల్లవపాటలాధరశుభప్రభ లొప్పఁగ మేల్పయంటలన్
బెల్లుగ గుబ్బచన్గవలు • పెంపెసలాడఁ గడింది వేడుకల్
మొల్లము మీఱఁ గ్రొత్తతెలిముత్తియపుప్రతఁపు సేసఁ బ్రాల్
చల్లుచుఁ జేరఁటాండ్రు ధవళంబులు వాడిరి కొంద ఱయ్యెడన్. 200

శా. ఆరాజన్యకుమారికంఠమున గోత్రాదిత్యవర్యుండు సాం
పార న్మంగళసూత్ర మప్పుడు నితాంతామోది యై కట్టి వి
స్తారోత్కంఠత నాగమోక్తికము వాచాప్రౌఢి మీఱన్ "ధ్రువం
తే రాజా వరుణోధ్రువ" మ్మనుచు ధాత్రీనిర్జరు ల్వల్కఁగన్. 201

క. లలనాలలామశిరమున, వలనుగ భూసురవరుండు • వసుధామరు సా
దలఁ గలకంఠియు ముత్యపుఁ, దలఁబ్రా లోసిరి ముదంబు • దళుకొత్తంగన్. 202

తే. అంతరిక్షంబునం దిల • నఖిలజనులు, సారెసారెకుఁ గని యరుంధతిఁ • జూచుచుంద
రప్పు డచటనె చెలఁగి జాయాపతులక, రుంధతిని జూపి రొజ్జయల్ • రూఢి మీఱ.

వ. మఱియు నగ్నిప్రతిష్ఠాపనాదివిధు లాగమోక్తప్రకారంబునం గావింపుచుఁ గ్రమం
బునఁ జనఁ బంచవాసరంబులు గడపి యున్న యాదంపతుల దీవించి యగస్త్యాదిమ
హర్షులు యథాస్థానంబులకుం జని రంత. 204

క. అతిభోగభాగ్యమహిమా, న్వితు లై యతిథులను నిచ్చనిచ్చలు గరుణా
మతిఁ బ్రోచుచు నద్దంపతు, లతులప్రాభవనిరూఢి • నలరిరి ధాత్రిన్. 205

క. అని కమలజాండు బుతుధ్వజ, జనపాలకుచరిత దివిజసంయమి కెలమిన్